

Malé a stredné podnikanie v číslach v roku 2017

Bratislava, 2018

Vydavateľ:
Slovak Business Agency

© SBA, Bratislava, 2018

Všetky práva vyhradené. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

OBSAH

Zoznam tabuliek.....	4
Zoznam grafov.....	5
Zoznam máp	6
Zoznam skratiek.....	6
1 Úvod.....	7
2 Definícia malých a stredných podnikov	9
3 Stav a vývoj početnosti MSP	11
3.1 Fyzické osoby – podnikatelia	19
3.2 Právnické osoby – podniky	24
3.3 Rodová a veková štruktúra podnikateľov.....	27
3.4 Rýchlorastúce spoločnosti.....	32
4 Dynamika vývoja podnikateľských subjektov	33
4.1 Vznik a zánik podnikateľov podľa metodiky Eurostatu	33
4.2 Vznik a zánik podľa metodiky SBA	37
5 Regionálne hľadisko podnikania MSP	41
5.1 Bratislavský kraj.....	46
5.2 Trnavský kraj.....	47
5.3 Trenčiansky kraj.....	49
5.4 Nitriansky kraj.....	50
5.5 Žilinský kraj	52
5.6 Banskobystrický kraj.....	53
5.7 Prešovský kraj	55
5.8 Košický kraj	56
6 Charakteristika zamestnanosti v MSP.....	58
7 Ekonomické ukazovatele MSP	62
7.1 Tržby vo vybraných odvetviach	62
7.2 Hrubá produkcia	68
7.3 Pridaná hodnota.....	69
7.4 Produktivita práce	73
7.5 Zisk pred zdanením	74
7.6 Tvorba hrubého fixného kapitálu	75
8 Postavenie MSP v zahraničnom obchode SR	77
8.1 Vývoz MSP	77
8.2 Dovoz MSP	80
9 High-tech ukazovatele MSP	82
9.1 Početnosť a štruktúra MSP v high-tech odvetviach	82
9.2 Vývoj tržieb, investícií a zamestnanosti MSP v high-tech odvetviach	87
10 Využívanie IKT v MSP	90
11 Výskumno-vývojová činnosť MSP	94
12 Záver.....	97
Príloha: Tabuľky	100
Príloha: Infografika	106

Zoznam tabuliek

Tab. č. 1: Počet pracovníkov a finančné limity určujúce veľkostnú kategóriu podnikov	10
Tab. č. 2: Aktívne podnikateľské subjekty podľa právnej formy a veľkostnej kategórie k 31. 12. 2017.....	11
Tab. č. 3: Početnosť malých a stredných podnikov podľa odvetvového členenia.....	14
Tab. č. 4: Veľkostná štruktúra podnikateľského sektora v SR a EÚ.....	17
Tab. č. 5: Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy.....	28
Tab. č. 6: Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy.....	29
Tab. č. 7: Rýchlorastúce podniky na Slovensku v roku 2015	32
Tab. č. 8: Rýchlorastúce začínajúce podniky (gazely) v SR v roku 2015	32
Tab. č. 9: Vznik PO a FO – podnikateľov v SR podľa veľkostnej kategórie počtu zamestnancov a ekonomickej činnosti.....	33
Tab. č. 10: Zánik PO a FO – podnikateľov v SR podľa veľkostnej kategórie počtu zamestnancov a ekonomickej činnosti.....	34
Tab. č. 11: Podiel aktívnych subjektov v jednotlivých rokoch od svojho vzniku (tzv. miera prežitia) vo vybraných odvetviach v SR v roku 2015	35
Tab. č. 12: Miera prežitia vo vybraných odvetviach (sekcia SK NACE B až S) podľa referenčných rokov	35
Tab. č. 13: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa právnych foriem (Register organizácií ŠÚ SR)	38
Tab. č. 14: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa odvetví (Register organizácií ŠÚ SR).....	38
Tab. č. 15: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa právnych foriem na základe údajov z Registra organizácií ŠÚ SR.....	39
Tab. č. 16: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví (Register organizácií ŠÚ SR).....	40
Tab. č. 17: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov (Register organizácií ŠÚ SR)	40
Tab. č. 18: Počet podnikateľských subjektov v jednotlivých krajoch SR v roku 2017	41
Tab. č. 19: Počet zamestnaných osôb podľa veľkostnej kategorizácie	58
Tab. č. 20: Porovnanie zamestnanosti podľa veľkostných kategórií podnikov v SR a EÚ	61
Tab. č. 21: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v priemysle podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)	63
Tab. č. 22: Vývoj stavebnej produkcie podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (bez stavebných závodov nestavebných podnikov, v mil. Eur)	64
Tab. č. 23: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v obchode podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem v mil. Eur	64
Tab. č. 24: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v cestnej doprave podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem v mil. Eur	65
Tab. č. 25: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar vo vybraných trhových službách podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur).....	66
Tab. č. 26: Vývoj pridanej hodnoty právnických osôb – nefinančných korporácií podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur).....	69
Tab. č. 27: Podiel MSP v high-tech odvetvia na celkovom počte MSP v odvetviach priemyselnej výroby a služieb	84
Tab. č. 28: Výdavky podnikateľského sektora na výskum a vývoj podľa veľkostnej kategorizácie (v mil. Eur) .	94
Tab. č. 29: Počet podnikateľských subjektov podľa jednotlivých odvetví a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2017.....	100
Tab. č. 30: Počet fyzických osôb - podnikateľov podľa jednotlivých odvetví a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2017.....	101
Tab. č. 31: Počet živnostníkov podľa jednotlivých odvetví a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2017....	102
Tab. č. 32: Počet právnických osôb - podnikov podľa jednotlivých odvetví a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2017.....	103
Tab. č. 33: Rozdelenie sektorov priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne priemyselnej výroby na základe klasifikácie SK NACE	104
Tab. č. 34: Rozdelenie sektorov služieb podľa znalostnej intenzity a technologickej úrovne služieb na základe klasifikácie SK NACE	105

Zoznam grafov

Graf č. 1: Štruktúra MSP podľa právnych foriem v roku 2017	12
Graf č. 2: Štruktúra MSP podľa veľkostných kategórií podnikov	12
Graf č. 3: Vývoj počtu malých a stredných podnikov v SR podľa právnych foriem	13
Graf č. 4: Odvetvová štruktúra MSP v roku 2017	13
Graf č. 5: Medziročná zmena absolútnej početnosti MSP – PO a FO – podnikateľov podľa odvetví (2017 a 2016)	15
Graf č. 6: Štruktúra MSP podľa jednotlivých odvetví v roku 2017	15
Graf č. 7: Odvetvová štruktúra MSP podľa veľkostných kategórií v roku 2017	16
Graf č. 8: Vlastnícka štruktúra MSP v roku 2017	16
Graf č. 9: Podiel mikropodnikov na celkovom počte podnikov v nefinančnej podnikovej ekonomike v krajinách EÚ v roku 2015	18
Graf č. 10: Počet MSP na 100 obyvateľov v krajinách EÚ v roku 2015	18
Graf č. 11: Porovnanie odvetvovej štruktúry MSP na Slovensku s EÚ v roku 2015	19
Graf č. 12: Štruktúra FO – podnikateľov podľa právnej formy v roku 2017	19
Graf č. 13: Vývoj počtu živnostníkov v SR v rokoch 1993-2017	20
Graf č. 14: Vývoj počtu podnikateľov - slobodné povolania a SHR v rokoch 2001-2017	21
Graf č. 15: Odvetvová štruktúra fyzických osôb – podnikateľov v roku 2017	21
Graf č. 16: Počet živnostníkov podľa jednotlivých odvetví v roku 2017	22
Graf č. 17: Štruktúra živnostníkov podľa odvetví v rokoch 2007-2017	23
Graf č. 18: Podnikajúce osoby v slobodných povolaniach podľa odvetví v roku 2017	23
Graf č. 19: Vývoj počtu MSP - právnických osôb v rokoch 2006 - 2017	24
Graf č. 20: Veľkostná štruktúra podnikov v rokoch 2007 – 2017	25
Graf č. 21: Odvetvová štruktúra MSP – právnických osôb v roku 2017	25
Graf č. 22: Štruktúra MSP-PO podľa odvetví v rokoch 2007-2017	26
Graf č. 23: Štruktúra MSP-PO podľa právnej formy v rokoch 2007-2017	27
Graf č. 24: Zastúpenie žien na celkovom počte podnikateľov podľa právnych foriem	28
Graf č. 25: Vývoj vekovej štruktúry fyzických osôb – podnikateľov	30
Graf č. 26: Podiel žien na celkovom počte podnikateľov v jednotlivých krajinách EÚ v rokoch 2017-2016	31
Graf č. 27: Veková štruktúra podnikateľov vo vybraných krajinách EÚ v roku 2017	31
Graf č. 28: Podiel vzniknutých právnických osôb a FO – podnikateľov vo vybraných odvetviach a krajinách v roku 2015 (%)	36
Graf č. 29: Podiel zaniknutých právnických osôb a FO – podnikateľov vo vybraných odvetviach a krajinách v roku 2014 (%)	36
Graf č. 30: Podiel aktívnych právnických osôb a FO – podnikateľov po dvoch rokoch od svojho vzniku (miera prežitia) podľa krajín a odvetví v roku 2015 (%)	37
Graf č. 31: Štruktúra MSP podľa dátumu vzniku subjektu (k 31.12.2017)	39
Graf č. 32: Vývoj počtu MSP-PO v krajinách SR	42
Graf č. 33: Vývoj počtu FO-podnikateľov v krajinách SR	44
Graf č. 34: Počet zamestnaných osôb podľa veľkostnej kategorizácie	59
Graf č. 35: Zamestnanosť v podnikovej ekonomike podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2017	59
Graf č. 36: Podiel MSP (vrátane FO - podnikateľov) na zamestnanosti v národnom hospodárstve SR v roku 2017	60
Graf č. 37: Podiel MSP - PO na zamestnanosti vo vybraných odvetviach v roku 2017	60
Graf č. 38: Podiel MSP na zamestnanosti v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2015	61
Graf č. 39: Štruktúra tržieb vybraných odvetví a stavebnej produkcie v roku 2017	66
Graf č. 40: Vývoj objemu tržieb MSP vo vybraných odvetviach a stavebnej produkcii (v mil. Eur)	67
Graf č. 41: Podiel MSP na tržbách v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2015	68
Graf č. 42: Vývoj hrubej produkcie podľa veľkostných kategórií podnikov (PO – nefinančných korporácií), v mil. Eur	68
Graf č. 43: Vývoj pridanej hodnoty podľa veľkostných kategórií podnikov (PO – nefinančných korporácií), v mil. Eur	70
Graf č. 44: Trend vývoja pridanej hodnoty podľa veľkostných kategórií podnikov (2008 = 100)	70
Graf č. 45: Odvetvová štruktúra pridanej hodnoty nefinančných MSP – PO v rokoch 2013 - 2017	71
Graf č. 46: Veľkostná štruktúra pridanej hodnoty nefinančných MSP – PO v roku 2017 podľa odvetví	72
Graf č. 47: Podiel MSP na pridanej hodnote v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2015	72

Graf č. 48: Produktivita práce MSP v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2015 (v tis. Eur).....	73
Graf č. 49: Vývoj finančnej produktivity práce v SR v rokoch 2008 - 2016.....	73
Graf č. 50: Vývoj zisku pred zdanením podľa veľkostných kategórií podnikov (PO – nefinančných korporácií), v mil. Eur.....	74
Graf č. 51: Vývoj podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom.....	75
Graf č. 52: Vývoj tvorby hrubého fixného kapitálu podľa veľkostných kategórií podnikov (PO – nefinančných korporácií), v mil. Eur.....	76
Graf č. 53: Objem vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2017.....	77
Graf č. 54: Teritoriálna štruktúra vývozu MSP v roku 2017.....	78
Graf č. 55: Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín EÚ podľa vybraných krajín EÚ v roku 2015.....	79
Graf č. 56: Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ podľa vybraných krajín EÚ v roku 2015.....	79
Graf č. 57: Objem dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2017.....	80
Graf č. 58: Teritoriálna štruktúra dovozu MSP v roku 2017.....	81
Graf č. 59: Vývoj salda obchodnej bilancie MSP a veľkých podnikov.....	81
Graf č. 60: Vývoj početnosti MSP v high-tech sektoroch.....	83
Graf č. 61: Trend vývoja početnosti MSP (vrátane FO - podnikateľov) podľa technologických sektorov (2008=100).....	83
Graf č. 62: Štruktúra živnostníkov v odvetví priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne výroby.....	84
Graf č. 63: Štruktúra živnostníkov v odvetví služieb podľa poznatkovej náročnosti.....	85
Graf č. 64: Štruktúra MSP- PO v odvetví priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne výroby.....	85
Graf č. 65: Štruktúra MSP-PO v odvetví služieb podľa poznatkovej náročnosti.....	86
Graf č. 66: Podiel podnikateľských subjektov v high-tech odvetviach na celkovom počte podnikateľských subjektov vo vybraných krajinách EÚ v roku 2014.....	86
Graf č. 67: Vývoj tržieb v high-tech odvetviach podľa veľkostných kategórií podnikov (v mil. Eur).....	87
Graf č. 68: Vývoj hrubých investícií do hmotného majetku podľa veľkostných kategórií podnikov (v mil. Eur).....	88
Graf č. 69: Vývoj zamestnanosti v high-tech odvetviach podľa veľkostných kategórií podnikov.....	89
Graf č. 70: Podiel podnikov používajúcich počítač a počítačové siete v roku 2017.....	90
Graf č. 71: Podiel podnikov používajúcich internet v roku 2017.....	91
Graf č. 72: Podiel podnikov s vytvorenou webovou stránkou v roku 2017.....	91
Graf č. 73: Podiel podnikov predávajúcich a nakupujúcich online v roku 2017.....	92
Graf č. 74: Podiel MSP (10-249) predávajúcich online (aspoň 1 % tržieb) v roku 2017.....	93
Graf č. 75: Vývoj výdavkov na výskum a vývoj podľa veľkostných kategórií podnikov (v mil. Eur).....	95
Graf č. 76: Štruktúra výdavkov na výskum a vývoj MSP podľa zdrojov financovania v roku 2015.....	95
Graf č. 77: Podiel MSP na výdavkoch podnikového sektora do výskumu a vývoja vo vybraných krajinách EÚ (2015).....	96
Graf č. 78: Podiel výdavkov MSP do výskumu a vývoja na HDP vo vybraných krajinách EÚ (2015).....	96

Zoznam máp

Mapa č. 1: Miera podnikateľskej aktivity MSP-PO podľa okresov v roku 2017.....	43
Mapa č. 2: Miera podnikateľskej aktivity FO – podnikateľov podľa okresov v roku 2017.....	45

Zoznam skratiek

EÚ – Európska únia
FO – fyzická osoba
HV – hospodársky výsledok
MSP – malé a stredné podniky
OECD – Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
PO – právnická osoba
SBA – Slovak Business Agency
SHR – samostatne hospodáriaci roľníci
SR – Slovenská republika
ŠÚ SR – Štatistický úrad Slovenskej republiky

1 Úvod

Slovak Business Agency v rámci svojich aktivít zameraných na podporu rozvoja a rastu malého a stredného podnikania (MSP) na Slovensku vykonáva pravidelný monitoring a výskum podnikateľského prostredia s dôrazom na sektor malého a stredného podnikania. Vypracované analytické materiály slúžia ako informačné a analytické vstupy v súvislosti s prípravou a realizáciou politiky podpory a rozvoja malého a stredného podnikania.

Dynamický rozvoj malého a stredného podnikania je jedným zo základných predpokladov zdravého ekonomického vývoja krajiny. Malé a stredné podniky na Slovensku tvoria 99,9 % podiel z celkového počtu podnikateľských subjektov, poskytujú v podnikovej ekonomike pracovné príležitosti takmer trom štvrtinám (73,8 %) aktívnej pracovnej sily a podieľajú sa viac ako polovicou (53,6 %) na tvorbe pridanej hodnoty. 96,9 % malých a stredných podnikov tvoria mikropodniky zamestnávajúce menej ako 10 zamestnancov. Viac ako tri štvrtiny malých a stredných podnikov je aktívnych v odvetviach ako obchodné služby, obchod, stavebníctvo a priemysel.

V roku 2017 sa sektor malých a stredných podnikov vyvíjal v podmienkach rastúcej výkonnosti slovenského hospodárstva. Pozitívny vývoj zaznamenali takmer všetky hlavné ukazovatele charakterizujúce vývoj MSP. Oproti roku 2017 sa malým a stredným podnikom zvýšila zamestnanosť (o 1,4 %), pridaná hodnota (o 8,9 %), či vytvorený zisk (o 7,5 %), pričom dosiahnutý rast pridanej hodnoty v sektore MSP bol najvýznamnejší za posledných sedem rokov. V zahranično-obchodnej oblasti sa naopak malým a stredným podnikom nepodarilo zaznamenať zlepšenie. Podľa predbežných výsledkov sa vývoz MSP v medziročnom porovnaní takmer nezmenil a podiel MSP na celkovom vývoze dokonca poklesol.

Konkurencieschopnosť slovenských podnikov je určovaná predovšetkým prostredím, v ktorom vyvíjajú svoje aktivity. Zmeny v podnikateľskom prostredí sa s určitým časovým odstupom premietajú aj do kvantitatívnych charakteristík sektora malých a stredných podnikov. V materiáli je prezentované zhodnotenie stavu sektora malého a stredného podnikania v roku 2017 na základe štatistických informácií v kontexte jeho vývoja za posledných niekoľko rokov a porovnanie dostupných údajov o malom a strednom podnikaní na Slovensku a v krajinách EÚ. Vyhodnotené sú štatistické údaje týkajúce sa malých a stredných podnikov v závislosti od jednotlivých právnych foriem, veľkostných kategórií, odvetvového členenia a regionálnej príslušnosti. Význam malých a stredných podnikov v hospodárstve Slovenska je analyzovaný prostredníctvom hodnotenia postavenia malých a stredných podnikov na vybraných ekonomických ukazovateľoch, zamestnanosti a v zahranično-obchodnej výmene.

Organizačná štruktúra sektora malých a stredných podnikov zahrňujúca počet podnikateľských subjektov, odvetvové členenie, rodové a vekové zloženie sú podrobne vyhodnotené v kapitole 3. V kapitole 4 je vyhodnotená dynamika vývoja podnikateľských subjektov podľa metodiky pre demografiu podnikov a na základe údajov spracovaných z registra organizácií ŠÚ SR. V kapitole 5 sú analyzované regionálne aspekty vývoja MSP z hľadiska krajov a okresov SR.

Nasledujúca časť (kapitola 6) je venovaná hodnoteniu vplyvu MSP na zamestnanosť. Postavenie MSP v ekonomike SR je analyzované v kapitole 7 prostredníctvom hodnotenia vývoja vybraných ekonomických ukazovateľov MSP. Kapitola 8 sa zameriava na oblasť zahranično-obchodných aktivít MSP.

V posledných tematických kapitolách (kapitola 9 až 11) je prezentovaný vývoj high-tech ukazovateľov, stav využívania informačných a komunikačných technológií a výskumno-vývojová činnosť sektora MSP. Pre lepšiu ilustráciu jednotlivých ukazovateľov je publikácia doplnená o grafické a mapové objekty.

Hodnotenie stavu sektora malých a stredných podnikov v tejto publikácii vychádza zo spracovania údajov pochádzajúcich zo zdrojov Štatistického úradu SR (ŠÚ SR) a DataCentra. Zdrojom údajov za krajiny EÚ je Eurostat.

Štatistické informácie uvedené v materiáli predstavujú výber z podrobnejších hodnotení jednotlivých aspektov podnikania MSP, ktoré sú prezentované vo forme osobitných štatisticko-analytických výstupov vydávaných SBA (Postavenie MSP v zahraničnom obchode SR, Analýza rodovej a vekovej štruktúry FO - podnikateľov, Vznik a zánik podnikateľských subjektov v SR, Analýza finančných ukazovateľov MSP).

2 Definícia malých a stredných podnikov

Podľa definície Európskej komisie sa podnikom rozumie každý subjekt, ktorý vykonáva hospodársku činnosť, bez ohľadu na jeho právnu formu. Medzi podniky tak možno zaradiť samostatne zárobkovo činné osoby a rodinné podniky, ktoré vykonávajú remeselnícke alebo iné činnosti, obchodné spoločnosti, partnerstvá alebo združenia, ktoré pravidelne vykonávajú hospodársku činnosť.

Veľkostná kategorizácia podnikov používaná v tomto materiáli vychádza z odporúčania Európskej komisie č. 2003/361/EC zo 6. mája 2003 o definícii mikro, malých a stredných podnikov. Podľa tohto odporúčania sa kategória MSP stanovuje na základe nasledujúcich kvantitatívne vymedzených veľkostných kritérií:

- počet pracovníkov;
- ročný obrat;
- ročná bilančná suma.

Najdôležitejším veľkostným kritériom, ktoré musí byť vždy splnené je kritérium zamestnanosti resp. počet pracovníkov. Kritérium počtu pracovníkov je však doplnené ďalšími dvoma finančnými veľkostnými kritériami, z ktorých musí podnik spĺňať aspoň jedno z nich. Pri zaradení podniku medzi MSP sa tak porovnáva jedna z nasledujúcich možných kombinácií hodnotenia:

- počet pracovníkov a ročný obrat;
- počet pracovníkov a celková ročná bilančná suma.

Hodnotenie veľkostnej typológie podniku podľa odporúčania Európskej komisie umožňuje zachytiť skutočný rozsah, výkonnosť podniku a jeho postavenie v porovnaní s konkurenciou v rôznych oblastiach hospodárskej činnosti. Výška dosiahnutých veľkostných kritérií je do značnej miery závislá od charakteru podnikateľskej činnosti. Obchodné podniky dosahujú spravidla vyšší obrat ako výrobné. Naopak výrobné podniky sú charakteristické vyššou hodnotou celkovej ročnej bilančnej sumy. V prípade, ak MSP nedodrží jedno z dvoch finančných veľkostných kritérií (ročný obrat alebo celkovú ročnú bilančnú sumu), podnik si naďalej zachováva status MSP.

Na základe tohto vymedzenia malých a stredných podnikov (podľa odporúčania Európskej komisie), sa zaraďujú do skupiny MSP podnikateľské subjekty, ktoré zamestnávajú menej ako 250 osôb a ktorých ročný obrat nepresahuje 50 miliónov Eur a/alebo celková ročná súvaha nepresahuje 43 miliónov Eur. V rámci kategórie malých a stredných podnikov rozlišujeme tri typy:

- **mikropodnik** ako podnik, ktorý zamestnáva menej ako 10 osôb a ktorého ročný obrat a /alebo celková ročná súvaha nepresahuje 2 milióny Eur;
- **malý podnik** ako podnik, ktorý zamestnáva menej ako 50 osôb a ktorého ročný obrat a /alebo celková ročná súvaha nepresahuje 10 miliónov Eur;

- **stredný podnik** ako podnik, ktorý zamestnáva menej ako 250 osôb a ktorého ročný obrat nepresahuje 50 miliónov Eur a /alebo celková ročná súvaha nepresahuje 43 miliónov Eur.

Počet pracovníkov a limity jednotlivých finančných kritérií podnikov podľa odporúčania Európskej komisie znázorňuje tabuľka:

Tab. č. 1: Počet pracovníkov a finančné limity určujúce veľkostnú kategóriu podnikov

Kategória podniku	Veľkostné kritérium zamestnanosti	Finančné veľkostné kritériá		
	Počet pracovníkov	Ročný obrat	od až	Ročná bilančná suma
Mikropodnik	< 10	≤ 2 mil. Eur		≤ 2 mil. Eur
Malý podnik	< 50	≤ 10 mil. Eur		≤ 10 mil. Eur
Stredný podnik	< 250	≤ 50 mil. Eur		≤ 43 mil. Eur

Zdroj: Odporúčanie Európskej komisie č. 2003/361/EC, Uživatelská príručka a modelové vyhlásenie

Údaje o počte pracovníkov, obrate a celkovej ročnej bilančnej sume sa podľa odporúčania získavajú výlučne z účtovnej závierky podniku za posledné schválené účtovné obdobie a vypočítavajú sa na ročnom základe. V prípade novozaložených podnikov, ktorých účtovná závierka ešte nebola schválená sa uplatňujú údaje získané čestným odhadom vykonaným v priebehu finančného roka. K zmene postavenia podniku ako MSP, prípadne malého podniku alebo mikropodniku v rámci množiny MSP, dochádza až po prekročení veľkostných kritérií v dvoch po sebe nasledujúcich účtovných obdobiach. Hodnoty veľkostných kritérií a ich (ne)prekročenie sa sleduje v deň účtovnej závierky.

S výnimkou finančných ukazovateľov použitých v 7. kapitole (ktoré zohľadňujú okrem kritéria počtu zamestnancov aj výšku ročného obratu) je v celom dokumente uplatňované jediné základné kritérium členenia podnikateľských subjektov do kategórie MSP – podľa počtu zamestnancov. V prípadoch, kde sa nerozlišuje samostatne kategória mikropodnik, sú zaradené medzi malé podniky všetky subjekty s počtom zamestnancov 0 - 49. Uvedená kategorizácia umožňuje porovnanie stavu MSP v Slovenskej republike so stavom podnikateľského sektora v Európskej únii.

3 Stav a vývoj početnosti MSP

Na základe spracovaných údajov Štatistického úradu SR bol v roku 2017 zaznamenaný medziročný nárast počtu aktívnych malých a stredných podnikov. Z údajov zosumarizovaných v tabuľke č. 2 vyplýva, že ich počet v porovnaní s rokom 2016 vzrástol o 1,8 %. V spojitosti s rastom v období medzi rokmi 2016 a 2015 (o 4,9 %) tak možno hovoriť o pokračujúcom pozitívnom trende.

Z pohľadu absolútnej početnosti sa počet aktívnych malých a stredných podnikov v roku 2017 zvýšil na 567 131, čo sumárne predstavuje nárast o 10 009 podnikov. Pri analýze dlhšieho časového radu možno dospieť k poznaniu, že uvedený počet predstavuje celkovo najvyššiu hodnotu aktívnych MSP od vzniku samostatného Slovenska. Za nárastom početnosti stojí najmä zvýšenie počtu malých a stredných podnikov – právnických osôb o 4,1 %. Počet fyzických osôb – podnikateľov medziročne vzrástol len minimálne o 0,4 %.

Pri detailnejšom pohľade na jednotlivé veľkostné kategórie podnikov (tabuľka č. 2), možno v roku 2017 sledovať výraznejší nárast hlavne v kategórii malých podnikov (10-49). Ten medziročne predstavoval 11,8 %. V sledovanom období zároveň rástol aj počet stredných podnikov (50-249) o 7,8 %. **Medziročný nárast početnosti malých podnikov bol najvýznamnejší za posledné štyri roky a stredných podnikov dokonca za posledných 13 rokov.** Najnižší medziročný rast aktívnych podnikateľských subjektov bol zaznamenaný v prípade mikropodnikov (0-9, vrátane subjektov s nezisteným počtom zamestnancov), pričom dosiahol úroveň 1,5 %. Vyššie uvedené výsledky súvisia s rastom zamestnanosti u MSP v posledných dvoch rokoch.

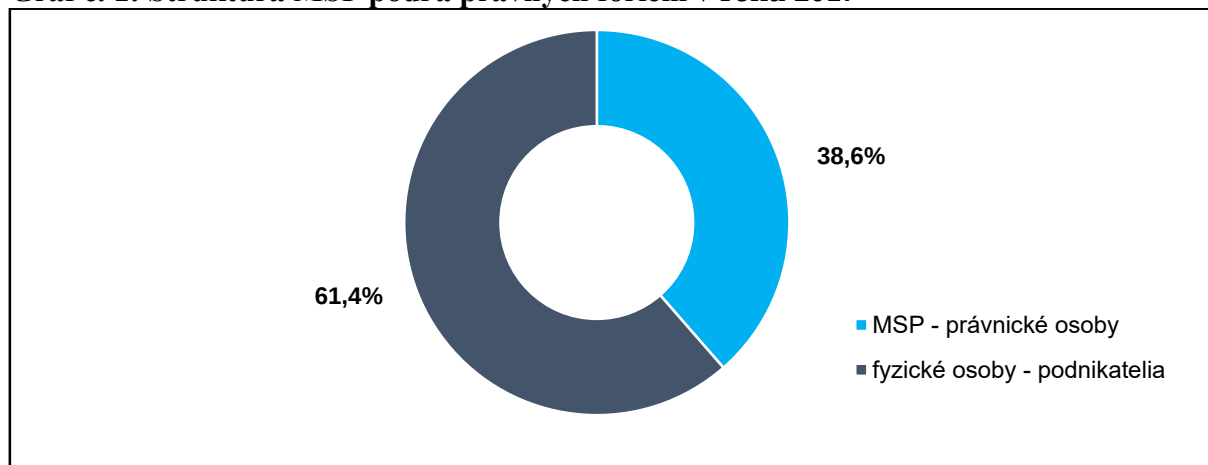
Z celkového počtu aktívnych podnikateľských subjektov tvorili 97,0 % mikropodniky (abs. 550 016), 2,5 % malé podniky (abs. 14 159) a 0,5 % stredné podniky (abs. 2 956). Podobné vývojové tendencie boli v roku 2017 zaznamenané aj v prípade veľkých podnikov s medziročným rastom 4,1 %. Podiel veľkých podnikov na celkovom počte aktívnych podnikateľských subjektov predstavoval 0,1 %, čo v absolútnom vyjadrení znamená 662 subjektov.

Tab. č. 2: Aktívne podnikateľské subjekty podľa právnej formy a veľkostnej kategórie k 31. 12. 2017

Veľkostné kategórie / právne formy	Podniky	Živnostníci	Slobodné povolania	SHR	Spolu		Index 2017/2016
					Abs.	Podiel v %	
Mikropodniky (0 - 9)	203 092	322 580	19 098	5 246	550 016	96,9%	↑ 101,5
Malé podniky (10 - 49)	12 813	1 312	25	9	14 159	2,5%	↑ 111,8
Stredné podniky (50 - 249)	2 900	55	1	0	2 956	0,5%	↑ 107,8
Veľké podniky (250 a viac)	661	1	0	0	662	0,1%	↑ 104,1
Spolu MSP (0 - 249)	218 805	323 947	19 124	5 255	567 131	99,9%	↑ 101,8
Spolu podnikateľské subjekty	219 466	323 948	19 124	5 255	567 793	100,0%	↑ 101,8

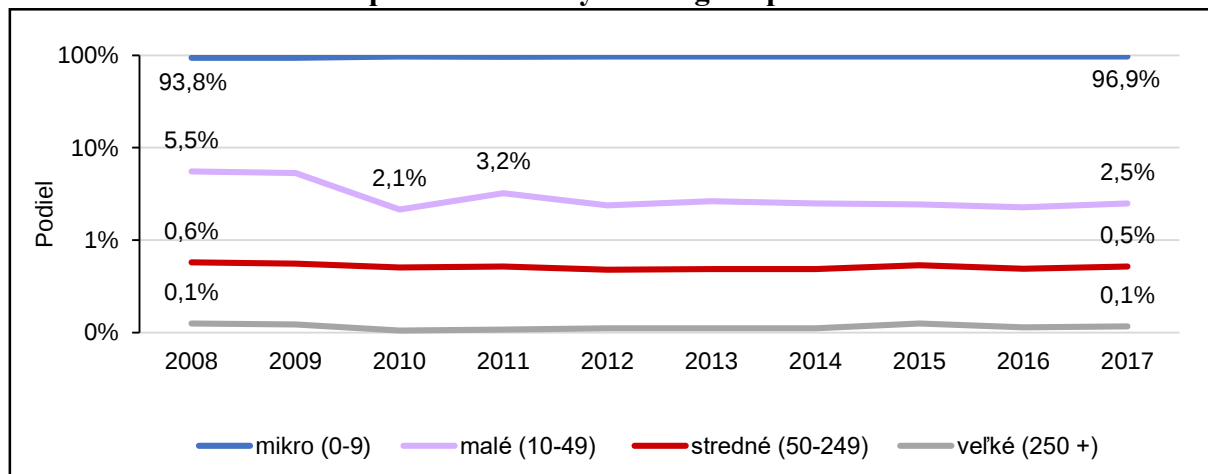
Zdroj: Register organizácií ŠÚ SR, spracované SBA

Aj v roku 2017 pokračoval trend pozvoľného znižovania podielu fyzických osôb – podnikateľov (živnostníci, slobodné povolania a samostatne hospodáriaci roľníci – ďalej SHR) na celkovom počte aktívnych malých a stredných podnikov na Slovensku. Podľa údajov spracovaných v grafe č. 1 tak **fyzické osoby – podnikatelia tvorili 61,4 %**. **Zastúpenie MSP – právnických osôb sa v roku 2017 opätovne zvýšilo a dosiahlo 38,6 %**.

Graf č. 1: Štruktúra MSP podľa právnych foriem v roku 2017

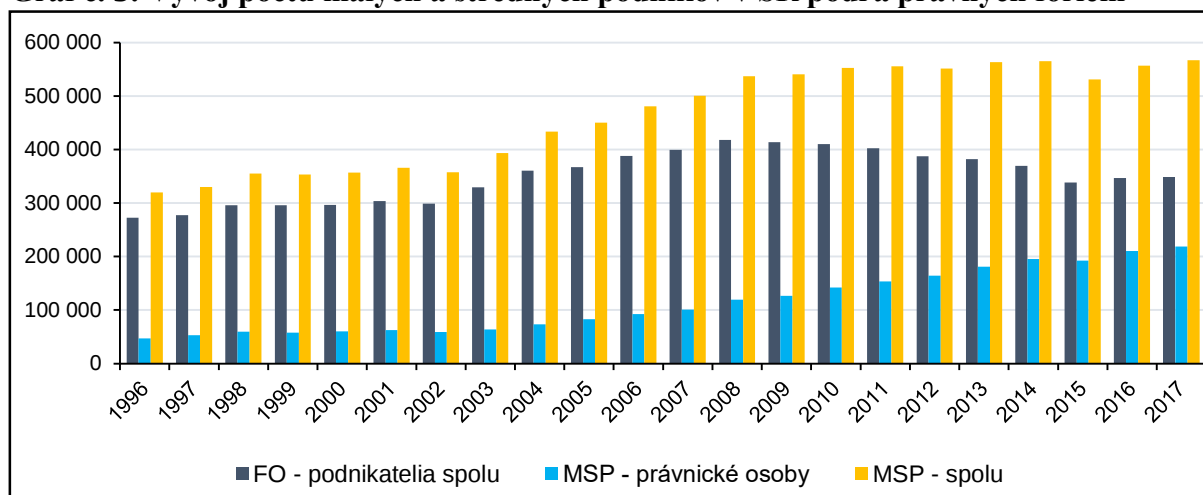
Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Dlhodobý trend vývoja početnosti MSP podľa veľkostných kategórií od roku 2008 až po súčasnosť prezentuje graf č. 2. V sledovanom časovom intervale došlo k miernemu rastu mikropodnikov, ktorý sa prejavoval najmä do roku 2010. Po roku 2010 sa vývoj počtu mikropodnikov stabilizoval a v súčasnosti osciluje na hranici 97 % z celkového počtu podnikateľských subjektov. Opačný vývojový trend bol zaznamenaný pri kategórii malých podnikov. V roku 2017 pokleslo zastúpenie malých podnikov oproti roku 2008 o viac ako polovicu. Najdynamickejší medziročný pokles v zastúpení (o 3,2 p. b.) nastal medzi rokmi 2009 a 2010. V prípade ostatných veľkostných kategórií podnikov možno pozorovať stabilný vývoj bez významnejších výkyvov.

Graf č. 2: Štruktúra MSP podľa veľkostných kategórií podnikov

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA. Hodnoty podielu sú zobrazené v logaritmickej mierke.

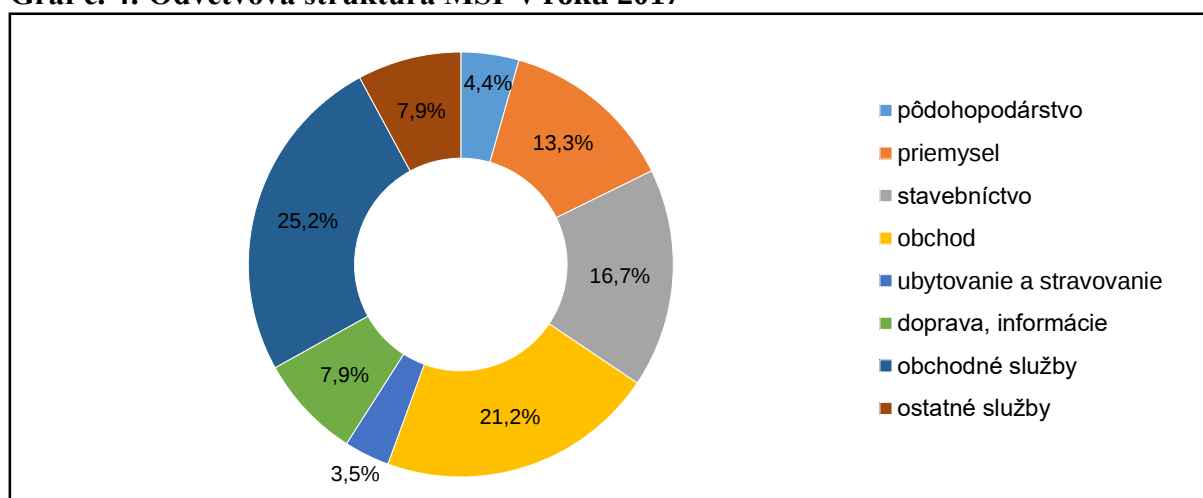
Od roku 2009 do roku 2015 sa celková početnosť malých a stredných podnikov vyznačovala odlišnými vývojovými tendenciami, ktoré boli zaznamenané v rámci jednotlivých právnych foriem. Zatiaľ čo počet malých a stredných podnikov – právnických osôb každoročne rástol, počet fyzických osôb – podnikateľov klesal. Zmena vo vývoji nastáva po roku 2016 kedy dochádza k nárastu celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov, ako aj malých a stredných podnikov – právnických osôb. Dostupné údaje za rok 2017 (zobrazené v grafe č. 3) potvrdzujú zmenu vývojových trendov z predchádzajúceho roka v početnosti sledovaných právnych foriem.

Graf č. 3: Vývoj počtu malých a stredných podnikov v SR podľa právnych foriem

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

Z pohľadu odvetvovej štruktúry MSP, **viac ako jedna štvrtina (25,2 %; 142 813) aktívnych malých a stredných podnikateľov vykonávala v roku 2017 svoju hlavnú činnosť v oblasti obchodných služieb** (sekcia SK NACE K až N). Mierne nižší podiel 21,2 % (resp. 120 087) dosiahlo zastúpenie MSP v odvetví obchodu. S výraznejším odstupom nasleduje oblasť stavebníctva, kde pôsobilo 16,7 % (94 678) MSP. V odvetví priemyslu vykonávalo činnosť dovedna 75 344 MSP, čo predstavuje podiel na úrovni 13,3 %.

Zastúpenie ďalších odvetví v kategórii malých a stredných podnikov nepresiahlo 10 %. Na grafe č. 4 je možno sledovať identický podiel 7,9 % MSP, ktoré v roku 2017 vykonávali svoju hlavnú činnosť v sektore dopravy, informačných a komunikačných činnosti – sekcia SK NACE H, J (44 739) a v ostatných službách – SK NACE P až S (44 812). Najnižšie zastúpenie v odvetvovej štruktúre MSP dlhodobo predstavuje odvetvie pôdohospodárstva (4,4 %), spolu s odvetvím ubytovanie a stravovanie (3,5 %). Z vyššie opísaného stavu vyplýva, že celkovo bolo v roku 2017 viac ako tri štvrtiny (76,3 %) malých a stredných podnikateľov etablovaných v nasledovných štyroch sektoroch: obchodné služby, obchod, stavebníctvo a priemysel.

Graf č. 4: Odvetvová štruktúra MSP v roku 2017

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Na základe údajov spracovaných v tabuľke č. 3 boli pri medziročnom porovnaní početnosti MPS podľa odvetvového členenia zaznamenané rôzne vývojové tendencie. **V prvej skupine odvetví počet malých a stredných podnikov medziročne vzrástol. Najvýraznejšie sa nárast MSP prejavil v sektore dopravy, informačných a komunikačných činnostiach s tempom rastu 7,6 % a v sektore obchodných služieb s medziročným rastom 7,4 %.** Pozitívnym ukazovateľom rozvoja podnikateľského prostredia a rastu hospodárstva Slovenska je v roku 2017 aj nárast počtu MSP pôsobiach v odvetviach ako priemysel (rast o 4,3 %) a stavebníctvo (3,1 %). Okrem toho pokračuje aj trend nárastu počtu MSP v ostatných službách, medziročne o 5,1 %.

Opačný trend, teda medziročný pokles početnosti MSP, bol v roku 2017 evidovaný najmä v obchode (pokles o 8,3 %). Za uvedeným poklesom MSP pôsobiach v odvetví obchodu stojí aj metodická úprava v Registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci Štatistického úradu SR¹. Oproti roku 2016 bol v štatistikách zaznamenaný miernejší medziročný pokles aj v odvetviach ubytovanie a stravovanie o 0,9 % a pôdohospodárstvo o 0,2 %.

Tab. č. 3: Početnosť malých a stredných podnikov podľa odvetvového členenia

Odvetvie SK NACE	2016	2017	Medziročná zmena	
			Abs.	Index
pôdohospodárstvo	25 112	25 057	-55	99,8
priemysel	72 208	75 344	3 136	104,3
stavebníctvo	91 824	94 678	2 854	103,1
obchod	130 947	120 087	-10 860	91,7
ubytovanie a stravovanie	19 787	19 601	-186	99,1
doprava, informácie	41 588	44 739	3 151	107,6
obchodné služby	133 002	142 813	9 811	107,4
ostatné služby	42 654	44 812	2 158	105,1
Spolu	557 122	567 131	10 009	101,8

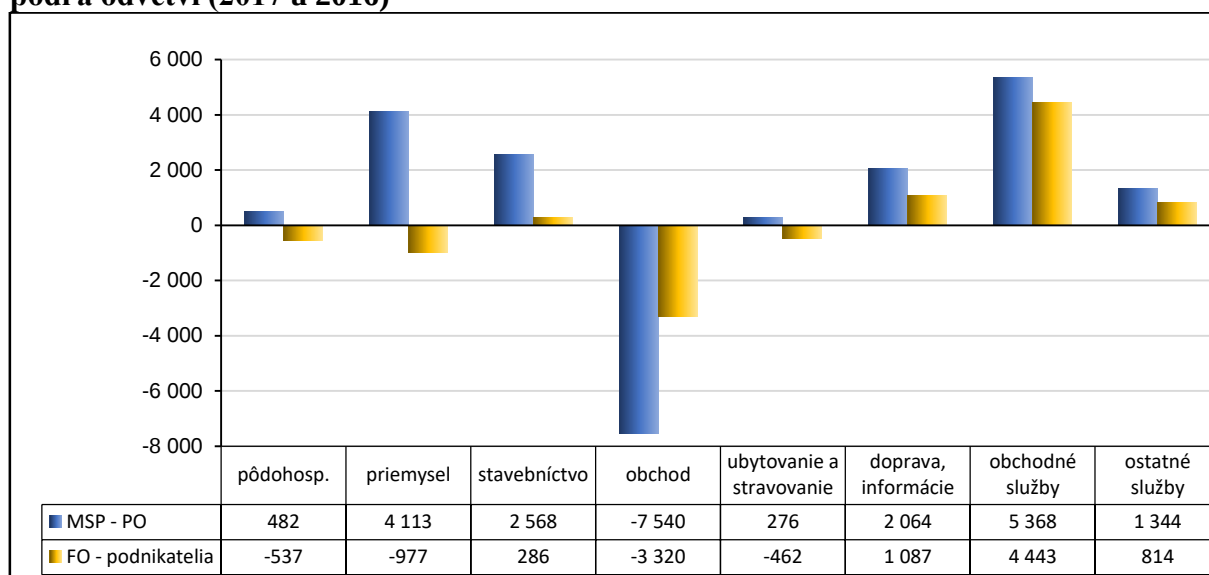
Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Na základe zosumarizovaných údajov o medziročnej zmene početnosti MSP – právnických osôb a FO – podnikateľov podľa jednotlivých odvetví (graf č. 5), vzrástol počet podnikateľských subjektov oboch právnych foriem najmä v sektore obchodných služieb. Diametrálne odlišný medziročný vývoj v početnosti jednotlivých právnych foriem bol pozorovaný prioritne v sektore priemyslu, stavebníctva a pôdohospodárstva. V prípade týchto odvetví dochádza medzi rokmi 2017 a 2016 k nárastu početnosti MSP – právnických osôb (najmä v priemysle a stavebníctve) a stagnácii, resp. poklesu počtu FO – podnikateľov.

Výraznejší medziročný pokles počtu podnikateľských subjektov v oboch právnych formách v odvetví obchodu je do značnej miery spôsobený dvoma faktormi. Prvým je metodická zmena v registri právnických osôb Štatistického úradu SR, opísaná vyššie, ktorá negatívne ovplyvnila početnosť MSP – právnických osôb. Druhým faktorom je dlhodobý klesajúci trend počtu MSP vykonávajúcich svoju hlavnú činnosť v odvetví obchodu zachytený na grafe č. 6.

¹ Metodická úprava sa týka nasledujúcej oblasti:

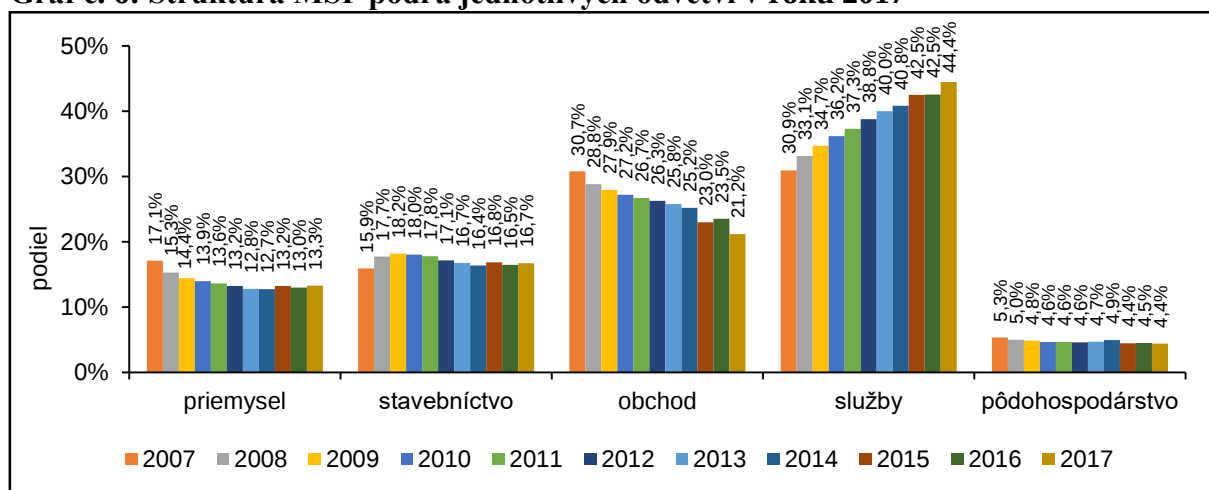
- do roku 2017 sa na základe zákona č. 272/2015 Z. z o registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci a doplnení niektorých zákonov určovalo odvetvie na základe prvého zapísaného predmetu podnikania, ktorý bol považovaný za hlavný predmet (v praxi až 90 % subjektov, ktorí si zapisovali činnosť maloobchod, veľkoobchod alebo výrobnú činnosť, uvádzalo prvý (hlavný) predmet maloobchod alebo veľkoobchod);
- od roku 2017 v prípade ak podnik uvádza ako prvú činnosť maloobchod alebo veľkoobchod, ale zároveň medzi činnosťami uvádza aj výrobnú činnosť, prisudzuje sa táto činnosť ako prevažujúca.

Graf č. 5: Medziročná zmena absolútnej početnosti MSP – PO a FO – podnikateľov podľa odvetví (2017 a 2016)

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Vývoj odvetvovej štruktúry malých a stredných podnikov z dlhšej časovej perspektívy je zachytený v grafe č. 6. Z analýzy dlhšieho časového radu údajov vyplýva, že vývoj štruktúry MSP podľa odvetví pokračoval aj v roku 2017 v súlade s dlhodobými vývojovými tendenciami. Po ročnej stagnácii zastúpenia MSP v odvetví služieb dochádza v roku 2017 k jeho opätovnému nárastu. Podiel MSP v odvetví služieb sa zvýšil o 1,9 p. b. čím dosiahol úroveň 44,4 %. Naopak, v prípade zastúpenia MSP v odvetví obchodu bol preukázaný medziročný pokles o 2,3 p. b., ktorý je v súlade s dlhodobou tendenciou poklesu zastúpenia MSP v predmetnom odvetví.

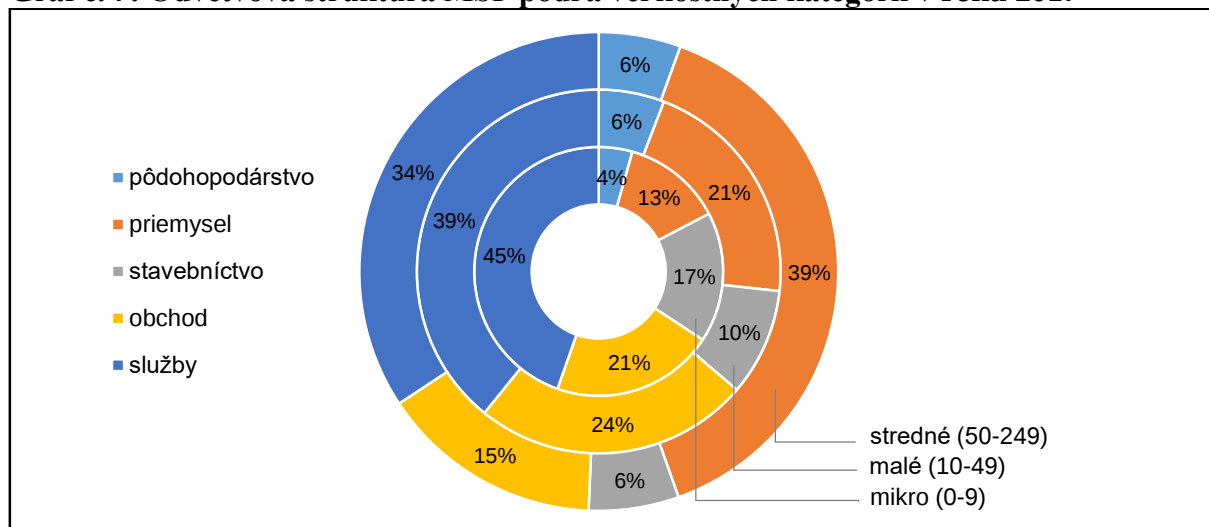
Vývoj zastúpenia odvetvia priemyslu, stavebníctva a pôdohospodárstva vykazuje v posledných rokoch pomerne stabilný charakter s miernym nárastom v roku 2017 v prípade priemyslu a stavebníctva. Zastúpenie pôdohospodárstva sa naopak v poslednom sledovanom roku mierne znížilo.

Graf č. 6: Štruktúra MSP podľa jednotlivých odvetví v roku 2017

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Podrobnejší pohľad na odvetvovú štruktúru MSP podľa veľkostných kategórií podnikov je znázornený na grafe č. 7. Odvetvová štruktúra MSP je v rámci jednotlivých veľkostných kategórií značne diferencovaná, pričom platí pravidlo, čím väčšia veľkostná kategória MSP, tým je vyššie zastúpenie priemyslu a naopak nižšie zastúpenie stavebníctva a služieb.

Graf č. 7: Odvetvová štruktúra MSP podľa veľkostných kategórií v roku 2017

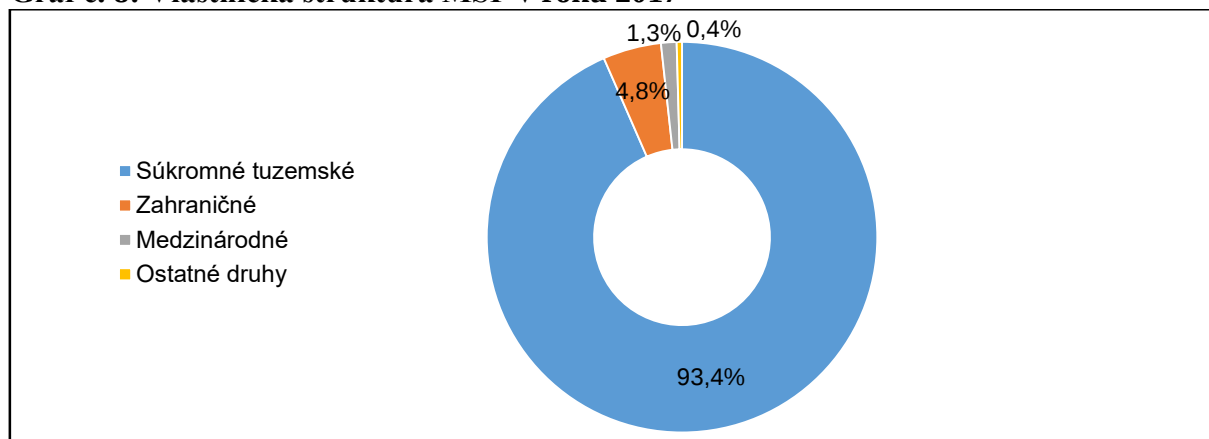

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Z pohľadu vlastníckej štruktúry malých a stredných podnikov zastáva dominantné postavenie súkromné tuzemské vlastníctvo, ktoré v roku 2017 dosiahlo podiel 93,4 %. V absolútnom vyjadrení to činí 529 960 subjektov. Druhé najväčšie zastúpenie s podielom 4,8 % predstavujú malé a stredné podniky so zahraničným vlastníctvom (27 376 subjektov). MSP s medzinárodným vlastníctvom dosahujú dlhodobo nižší podiel, približne na úrovni 1,3 % (v roku 2017 to činí 7 314 subjektov). Ostatné druhy vlastníctva tvoria spolu 0,4 %.

V desaťročnom časovom horizonte medzi rokmi 2008 a 2017 vzrástlo zastúpenie zahraničného vlastníctva malých a stredných podnikov o 1,9 p. b. V rovnakom období zároveň poklesol podiel MSP v súkromnom tuzemskom vlastníctve o 2 p. b. Pri zastúpení ďalších druhov vlastníctva MSP nedošlo počas sledovanej dekády k výraznejším zmenám.

Graf č. 8: Vlastnícka štruktúra MSP v roku 2017

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Porovnanie veľkostnej štruktúry a početnosti podnikateľských subjektov v SR s krajinami EÚ

Veľkostná štruktúra podnikateľského sektora na Slovensku vykazuje vo svojich základných znakoch určitú mieru podobnosti s veľkostnou štruktúrou podnikov v ostatných členských krajinách EÚ. **Ako charakteristickú črtu Slovenska možno v tomto kontexte označiť vyššie zastúpenie mikropodnikov.** Opodstatnenie uvedenej charakteristiky vychádza najmä z medzinárodného porovnania, na základe ktorého sa v nasledujúcej časti pokúsime o určenie pozície Slovenska v skupine ostatných členských krajín EÚ.

V nižšie uvedenej tabuľke č. 4 je prezentované základné porovnanie veľkostnej štruktúry podnikateľského sektora v Slovenskej republike a v krajinách EÚ – 28. Prezentované údaje vykazujú určité metodologické odlišnosti, ktoré je potrebné pri vzájomnej komparácii zohľadniť. Údaje za EÚ – 28 sú zostavené podľa metodiky Eurostatu pre *Structural business statistics* a pokrývajú odvetvia nefinančnej podnikovej ekonomiky. Z uvedených údajov vyplýva, že z celkového počtu takmer 23,5 miliónov podnikateľských subjektov v nefinančnej podnikovej ekonomike **v EÚ – 28 tvorili MSP 99,8 %**. Zastúpenie mikropodnikov dosiahlo 92,9 %, malých podnikov 6,0 % a stredných podnikov 1,0 %. Analyzované sumárne štatistické údaje Eurostatu za EÚ-28 ako celok boli v čase prípravy predmetného materiálu aktualizované za rok 2015. Počet podnikateľských subjektov v SR, uvedený v tabuľke č. 4, reprezentuje celé hospodárstvo SR za rok 2017 a zdrojom týchto údajov je Register organizácií ŠÚ SR. Podľa uvedených údajov tvoria MSP v SR z celkového počtu podnikateľských subjektov **99,9 % podiel, pričom zastúpenie mikropodnikov predstavuje 96,9 %, čo je o 4,0 p. b. viac ako v krajinách EÚ.**

Tab. č. 4: Veľkostná štruktúra podnikateľského sektora v SR a EÚ

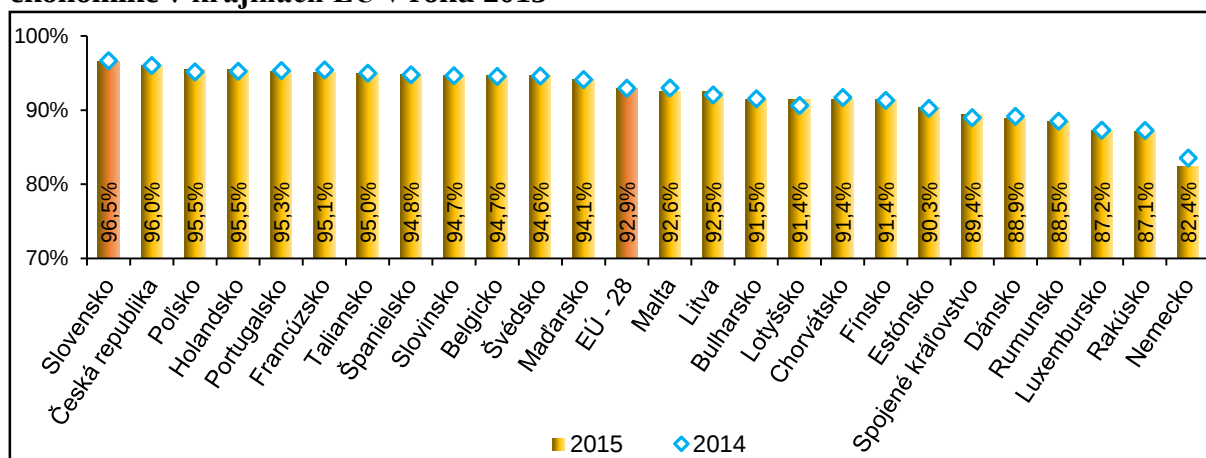
		Veľkostná kategória podniku					Spolu
		Mikro (0-9)	Malý (10-49)	Stredný (50-249)	Veľký (250 +)	MSP	
EÚ-28 (2015)	Počet podnikateľských subjektov v nefinančnej podnikovej ekonomike	21 800 000	1 400 000	227 976	45 524	23 427 976	23 473 500
	Podiel na počte podnikateľských subjektov	92,9%	6,0%	1,0%	0,2%	99,8%	100,0%
Slovensko (2015)	Počet podnikateľských subjektov	414 630	12 044	2 319	531	428 993	429 524
	Podiel na počte podnikateľských subjektov	96,5%	2,8%	0,5%	0,1%	99,9%	100,0%
Slovensko (2017)	Počet podnikateľských subjektov	550 016	14 159	2 956	662	567 131	567 793
	Podiel na počte podnikateľských subjektov	96,9%	2,5%	0,5%	0,1%	99,9%	100,0%

Zdroj: Štatistický úrad SR, Eurostat, spracované SBA. Pozn.: zdrojom údajov pre EÚ-28 a Slovensko je za rok 2015 *Structural business statistics* (Eurostat). Odvetvia pokrývajú sekcie SK NACE B až N a divíziu 95. V čase spracovania materiálu dostupné za rok 2015.

Na základe údajov Eurostatu spracovaných v grafe č. 9, **Slovensko dosahuje v sledovanom období (spomedzi porovnávaných 25 členských krajín EÚ) najvyšší podiel mikropodnikov na celkovom počte podnikateľských subjektov** v rámci odvetví nefinančnej podnikovej ekonomiky. Hodnota podielu predstavuje 96,5 %. Nadpriemerné zastúpenie mikropodnikov je charakteristickou črtou veľkostnej štruktúry podnikateľského sektora aj v ostatných krajinách V4. Česká republika a Poľsko sa v porovnaní krajín EÚ umiestnili na druhej, resp. tretej priečke s podielom mikropodnikov na úrovni 96,0 %, resp. 95,5 %. Podiel mikropodnikov v Maďarsku dosiahol hodnotu 94,1 % čo prevyšuje priemer EÚ o 1,2 p. b.

Najmenší podiel sledovanej veľkostnej kategórii podnikov bol evidovaný v Nemecku, kde zároveň dochádza k najvýraznejšiemu medziročnému poklesu o 1,2 p. b.

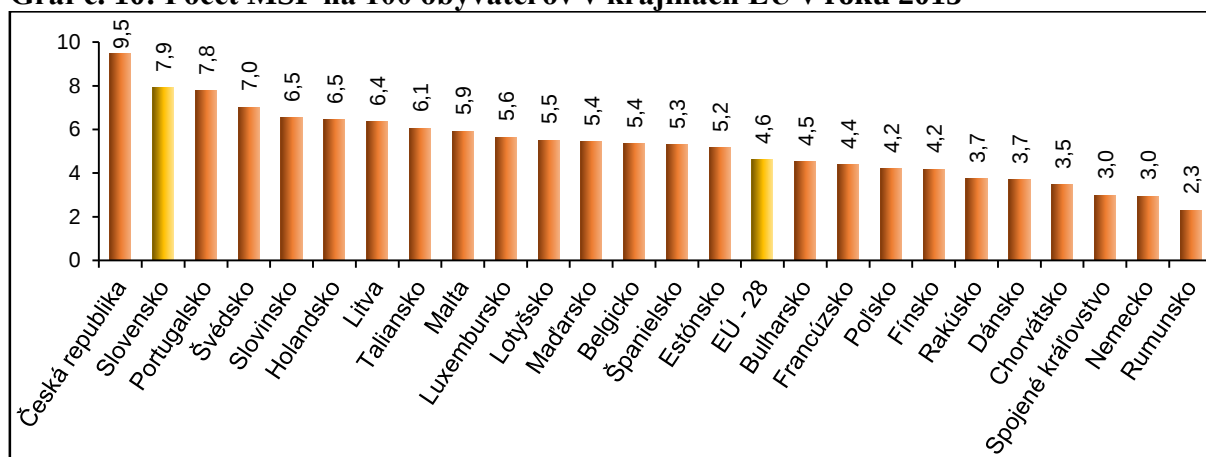
Graf č. 9: Podiel mikropodnikov na celkovom počte podnikov v nefinančnej podnikovej ekonomike v krajinách EÚ v roku 2015

Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu. Pozn.: do porovnania nevstupuje Írsko, Grécko a Cyprus, pre ktoré neboli za sledované obdobie dostupné údaje.

Nižšie uvedený graf č. 10 znázorňuje porovnanie počtu malých a stredných podnikov pripadajúcich na 100 obyvateľov podľa jednotlivých krajín EÚ. Podľa údajov Eurostatu z roku 2015 na Slovensku pripadalo 7,9 malých a stredných podnikov na 100 obyvateľov, pričom vo všetkých členských krajinách EÚ-28 to bolo 4,6. **Slovensko sa v uvedenom porovnaní dlhodobo umiestňuje medzi krajiny s najvyšším počtom malých a stredných podnikov k celkovému počtu obyvateľov.** Najvyšší počet malých a stredných podnikov na 100 obyvateľov bol v roku 2015 v Českej republike (9,5). V uvedenom porovnaní za Slovenskom nasleduje Portugalsko s podobným pomerom početnosti MSP na 100 obyvateľov (7,8). Ako možno sledovať aj na grafe č. 10, v prípade ďalších krajín už dochádza k výraznejšiemu rozdielom. Na opačnej strane rebríčka porovnávaných krajín s najnižšou početnosťou MSP na 100 obyvateľov sa umiestnilo Rumunsko (2,3), Nemecko (3,0), Spojené kráľovstvo (3,0) a Chorvátsko (3,5).

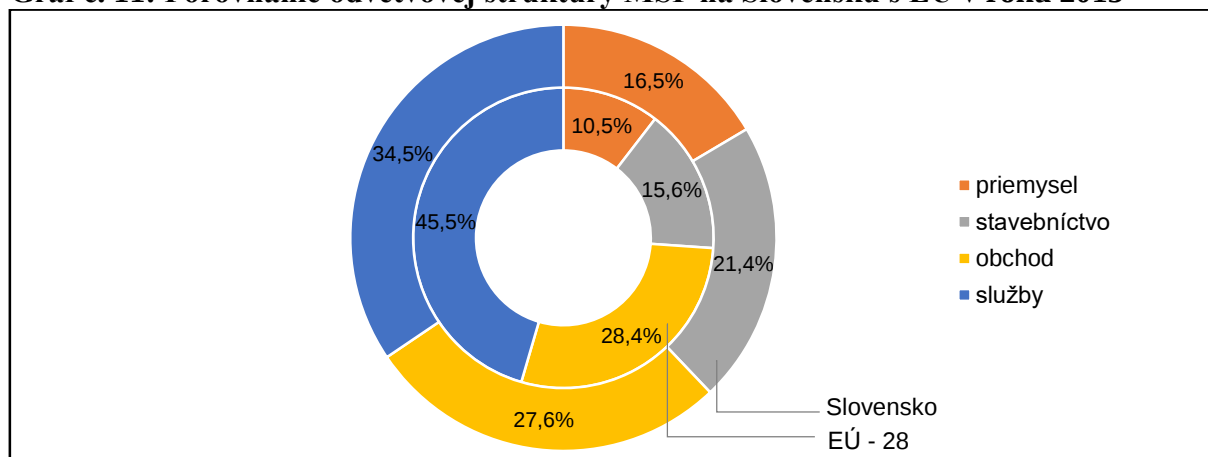
Graf č. 10: Počet MSP na 100 obyvateľov v krajinách EÚ v roku 2015

Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu. Pozn.: do porovnania nevstupuje Írsko, Grécko a Cyprus, pre ktoré neboli za sledované obdobie dostupné údaje.

Odvetvová štruktúra malých a stredných podnikov na Slovensku sa v porovnaní s krajinami EÚ-28 značne líši, čo dokumentujú aj údaje spracované v grafe č. 11. V roku 2015 sa MSP na Slovensku prezentovali vyšším zastúpením v odvetví priemyslu a stavebníctva. Rozdiel oproti EÚ-28 sa v oboch prípadoch pohyboval na hranici 6 p. b. Naopak, nižšie zastúpenie (o 11 p. b.) dosahujú MSP na Slovensku v odvetví služieb.

Graf č. 11: Porovnanie odvetvovej štruktúry MSP na Slovensku s EÚ v roku 2015

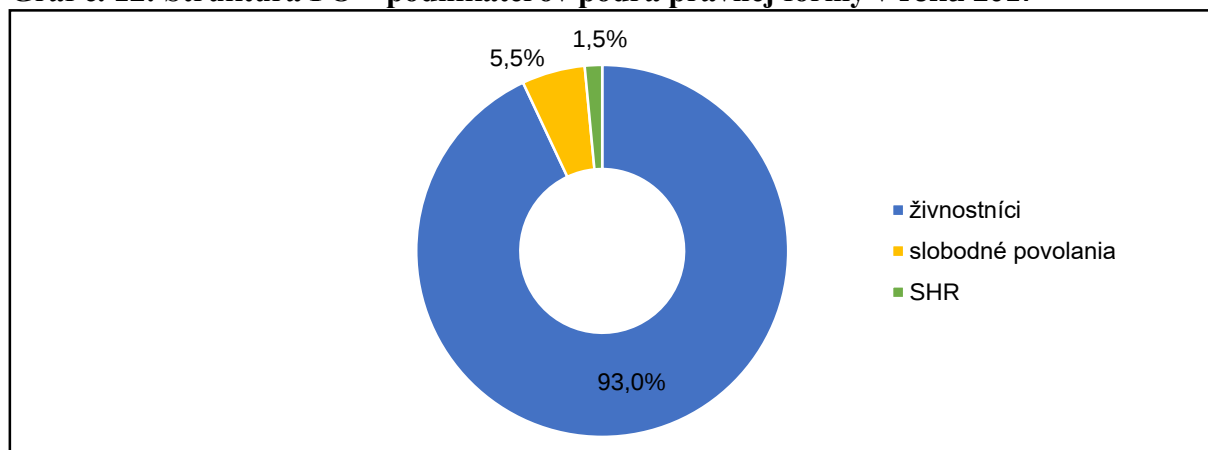
Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu

3.1 Fyzické osoby – podnikatelia

V roku 2017 tvorili fyzické osoby – podnikatelia takmer dve tretiny (61,4 %) z celkového počtu aktívnych malých a stredných podnikov na Slovensku (567 131). Medzi fyzické osoby – podnikateľov spadajú tri právne formy: živnostníci, slobodné povolania a samostatne hospodáriaci roľníci.

V rámci právnej formy fyzické osoby – podnikatelia dlhodobo pretrvávajú dominantné zastúpenie živnostníkov, ktoré v roku 2017 predstavovalo 93,0 % čo v absolútnom vyjadrení činí 323 948. Osoby podnikajúce formou slobodných povolaní tvorili 5,5 % (alebo v absolútnych hodnotách 19 124). Najmenej zastúpenou právnou formou boli v roku 2017 samostatne hospodáriaci roľníci (SHR) s podielom 1,5 % (absolútny počet 5 255) z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov.

Graf č. 12: Štruktúra FO – podnikateľov podľa právnej formy v roku 2017

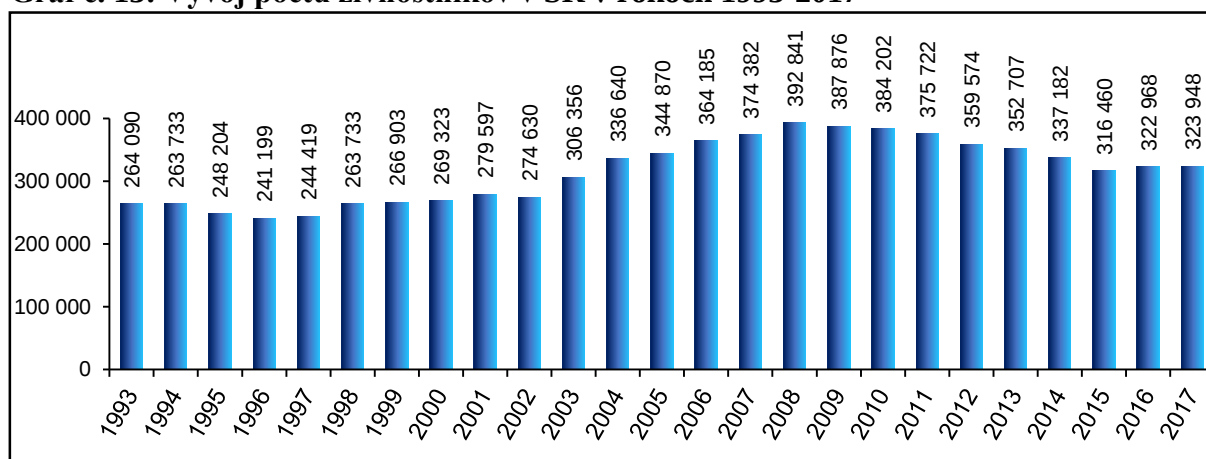

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Počas roka 2017 došlo k opätovnému nárastu celkového počtu aktívnych fyzických osôb – podnikateľov. Tempo medziročného rastu bolo v tomto prípade miernejšie, pričom dosiahlo hodnotu 0,4 %. V absolútnom vyjadrení sa počet fyzických osôb – podnikateľov medziročne zvýšil o 1 334 na konečných 348 326. V súlade s celkovým rastom fyzických osôb – podnikateľov, medziročne vzrástol počet živnostníkov o 980.

Vývoj počtu živnostníkov od vzniku Slovenskej republiky sumarizuje graf č. 13 na nasledujúcej strane. Na základe aktualizovaných údajov za rok 2017 možno identifikovať definitívne ukončenie trendu znižovania počtu živnostníkov, ktorý pretrvával prakticky od začiatku hospodárskej krízy na Slovensku v roku 2009 až do roku 2015.

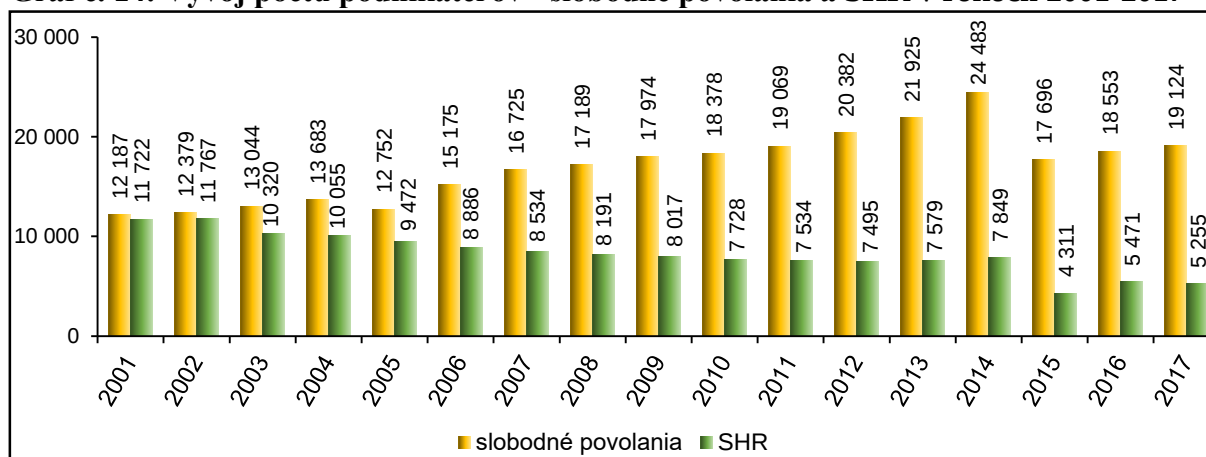
Graf č. 13: Vývoj počtu živnostníkov v SR v rokoch 1993-2017

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Medziročný nárast počtu fyzických osôb – podnikateľov bol zaznamenaný aj v prípade ďalšej právnej formy - slobodné povolania. Slobodné povolanie je charakteristické ako špecifická oblasť podnikania, pretože na výkon profesijných činností sa vyžaduje splnenie požiadaviek na vzdelanie, potrebnú prax, zloženie odborných skúšok, pri niektorých povolaniach aj členstvo v komore a poistenie zodpovednosti za škodu. Aj to je dôvodom nižšieho zastúpenia tejto právnej formy. V roku 2017 počet osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach medziročne narástol o 571 (3,1 %), čím potvrdil rast z predchádzajúceho roka 2016. **Z vyššie uvedených právnych foriem bol v roku 2017 evidovaný medziročný pokles len v prípade samostatne hospodáriacich roľníkov.** Pokles bol vo výške 216 podnikateľov, čo v percentuálnom vyjadrení zodpovedá poklesu o 3,9 %.

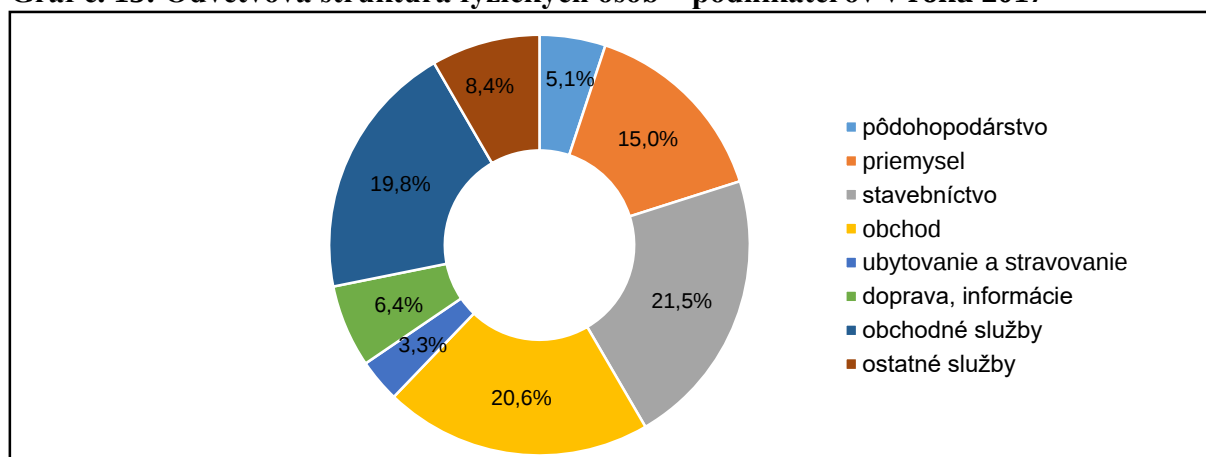
Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov (348 326) bolo podľa počtu zamestnancov 99,6 % v kategórii mikro podnikateľov (0-9, vrátane podnikateľov s nezisteným počtom zamestnancov) a 0,4 % v kategórii malých podnikateľov (10-49). Kategória mikro podnikateľov bola dominantne zastúpená vo všetkých právnych formách v rámci FO – podnikateľov.

Graf č. 14: Vývoj počtu podnikateľov - slobodné povolania a SHR v rokoch 2001-2017

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Odvetvová štruktúra fyzických osôb - podnikateľov

Pri pohľade na štruktúru fyzických osôb – podnikateľov podľa odvetvia, v ktorom podnikatelia vykonávajú svoju hlavnú činnosť, v roku 2017 prevažovali štyri odvetvia. **Viac ako jedna pätina (21,5 %; 74 893) aktívnych fyzických osôb - podnikateľov vykonávala svoju hlavnú činnosť v oblasti stavebníctva.** O niečo nižší podiel 20,6 % (71 687) dosiahlo zastúpenie fyzických osôb - podnikateľov v odvetví obchodu. Tretím najpočetnejšie zastúpeným odvetvím boli v roku 2017 obchodné služby, kde pôsobilo 19,8 % (68 967) fyzických osôb - podnikateľov. Skupinu najpočetnejšie zastúpených odvetví uzatvára s podielom 15,0 % (52 309) sektor priemyslu.

Graf č. 15: Odvetvová štruktúra fyzických osôb – podnikateľov v roku 2017

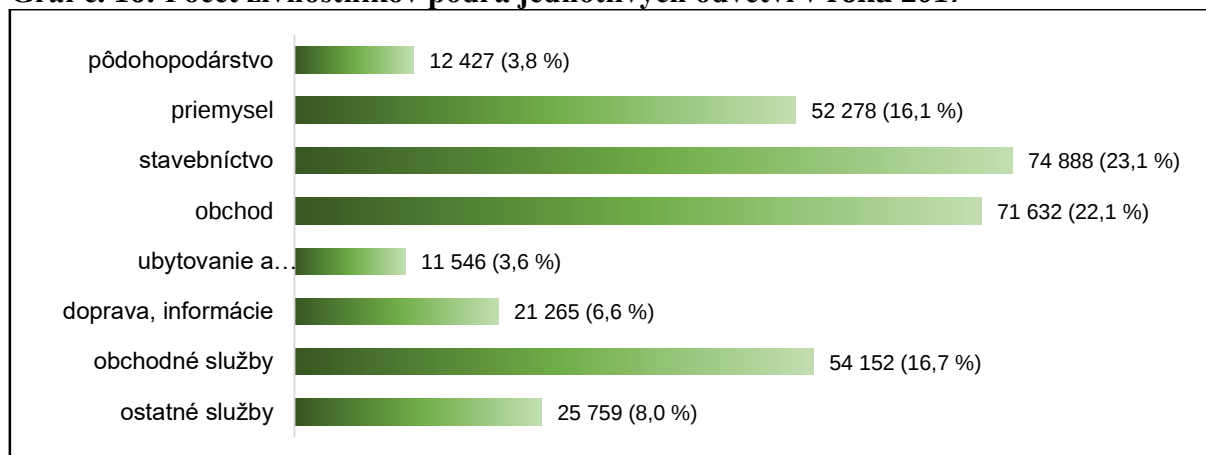
Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Zastúpenie FO – podnikateľov dosiahlo v ostatných odvetviach podstatne nižšie hodnoty. V sektore ostatných služieb (sekcia SK NACE P až S) za rok 2017 to predstavuje 8,4 % (29 108), v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (sekcia SK NACE H, J) 6,4 % (22 128), v pôdohospodárstve 5,1 % (17 687) a v ubytovaní a stravovaní 3,3 % (11 547).

Odvetvovú štruktúru živnostníkov v roku 2017 znázorňuje graf č. 16. Vo všeobecnosti možno zhodnotiť, že rozloženie odvetvovej štruktúry živnostníkov v roku 2017 kopíruje odvetvovú štruktúru FO – podnikateľov, ktorá je opísaná vyššie. Takmer jedna štvrtina

aktívnych živnostníkov vykonávala svoju hlavnú činnosť v odvetví stavebníctva (23,1 %) a obchodu (22,1 %). Živnostníci v nižšej miere pôsobili v obchodných službách (sekcia SK NACE K až N) 16,7 % a v priemysle 16,1 %. S výraznejším odstupom nasledujú živnostníci s hlavnou činnosťou v odvetví ostatných služieb (sekcia SK NACE P až S) s podielom 8,0 %, v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (sekcia SK NACE H, J) 6,6 %. Najnižšie zastúpenie živnostníkov bolo v roku 2017 evidované v pôdohospodárstve s 3,8 % a v odvetví ubytovanie a stravovanie s 3,6 % podielom.

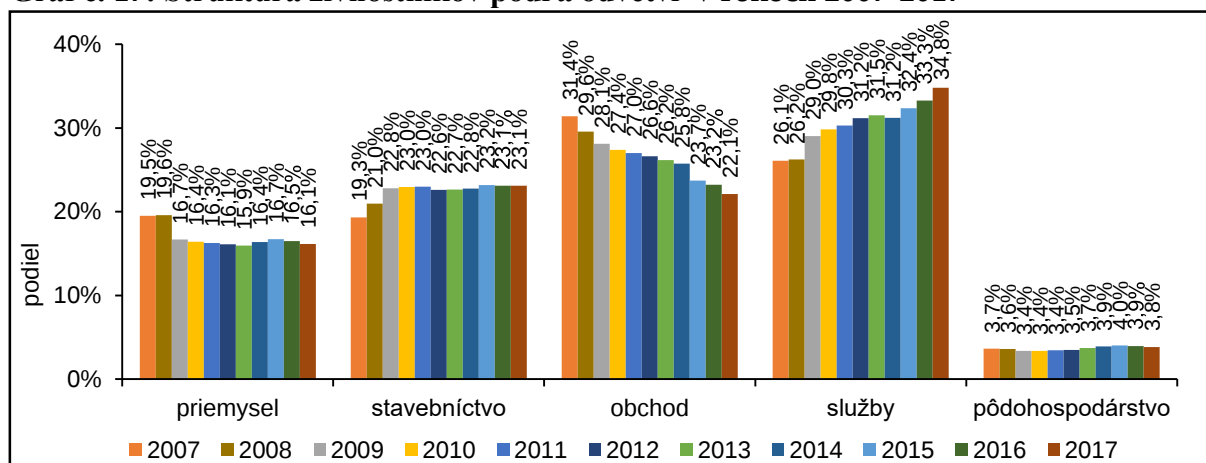
Graf č. 16: Počet živnostníkov podľa jednotlivých odvetví v roku 2017

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

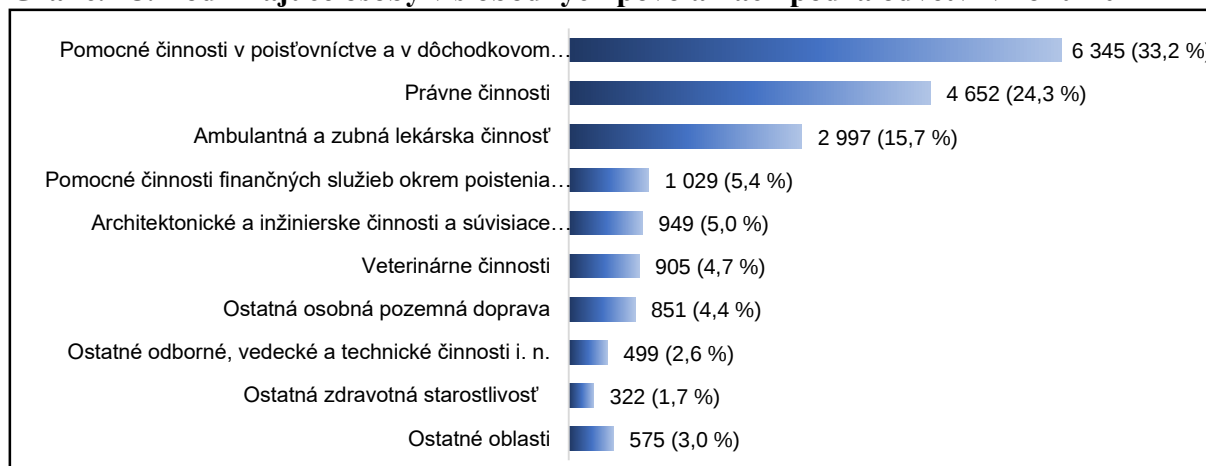
V medziročnom porovnaní sa početnosť živnostníkov zvýšila len v niektorých odvetviach. **Najvýraznejší nárast bol v relatívnom vyjadrení dosiahnutý v odvetviach obchodné služby (o 7,2 %),** v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (o 5,5 %) a v odvetví ostatných služieb (o 4,1 %). V stavebníctve sa zvýšila početnosť živnostníkov len minimálne o 0,4 %. **Medziročný pokles počtu živnostníkov evidoval Štatistický úrad SR najmä v odvetví: obchod (4,4 %), ubytovanie a stravovanie (3,8 %), pôdohospodárstvo (2,5 %) a priemysel (1,8 %).**

Vývoj odvetvovej štruktúry živnostníkov v dlhšom časovom intervale od roku 2007 znázorňuje graf č. 17. Na základe analýzy jednotlivých časových radov možno sledovať tri základné vývojové tendencie štruktúry živnostníkov v sledovaných odvetviach. Rastový trend je charakteristický pre živnostníkov pôsobiacich v odvetví služieb (započítané: ubytovanie a stravovanie, doprava a informácie, obchodné služby a ostatné služby). Opačný trend, poklesu zastúpenia živnostníkov, možno sledovať v odvetví obchodu. Zastúpenie živnostníkov v odvetví priemyslu, stavebníctva a pôdohospodárstva je v posledných rokoch pomerne stabilné a neprechádza významnými zmenami.

Graf č. 17: Štruktúra živnostníkov podľa odvetví v rokoch 2007-2017

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Z celkového počtu osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach pôsobila v roku 2017 jedna tretina (33,2 %) v oblasti pomocných činností v poisťovníctve a v dôchodkovom zabezpečení. V oblasti právnych činností pôsobilo 24,3 % podnikateľov v slobodných povolaniach. Nižšie zastúpenie tejto právnej formy (15,7 %) bolo podľa štatistík zaznamenané v prípade ambulantnej a zubnej lekárskej činnosti. Zastúpenie ďalších činností nepresiahlo úroveň šiestich percent. Podľa údajov prezentovaných v grafe č. 18 možno do tejto skupiny zaradiť: pomocné činnosti finančných služieb okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia, architektonické a inžinierske činnosti, veterinárne činnosti alebo ostatnú osobnú a pozemnú dopravu.

Graf č. 18: Podnikajúce osoby v slobodných povolaniach podľa odvetví v roku 2017

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

3.2 Právnické osoby – podniky

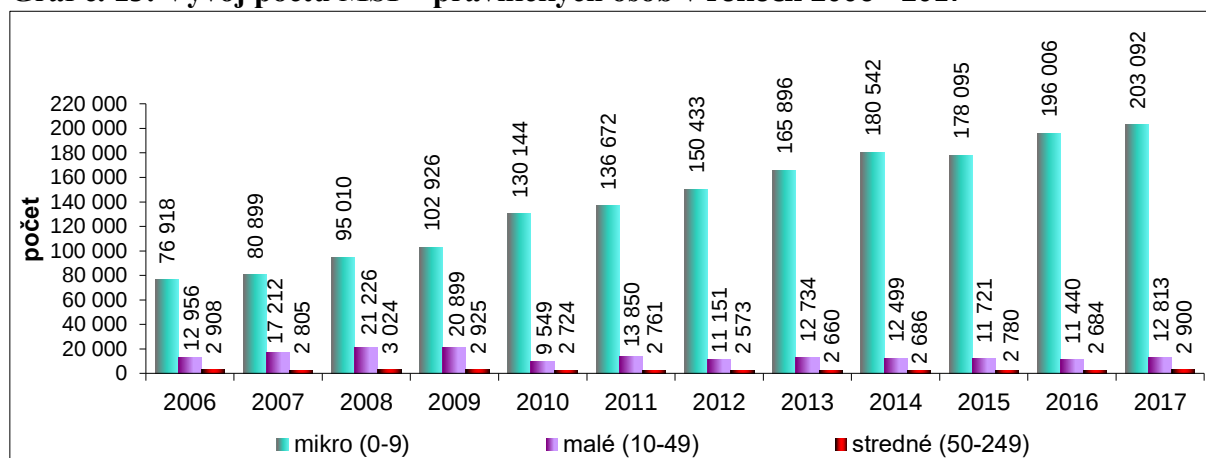
Na základe údajov spracovaných z Registra organizácií ŠÚ SR bolo ku koncu decembra 2017 evidovaných dovedna 248 945 aktívnych právnických osôb. Z tohto počtu bolo 219 466 podnikov.

Pri detailnejšom pohľade na stav a vývoj početnosti podnikov podľa veľkostných kategórií je evidentne silné postavenie mikropodnikov (0 až 9 zamestnancov, vrátane podnikov s nezisteným počtom zamestnancov), ktoré v roku 2017 tvorili až 92,5 % z celkového počtu podnikov. Podiel malých podnikov (10 až 49 zamestnancov) predstavoval 5,8 % a v prípade stredných podnikov (50 až 249 zamestnancov) len 1,3 %. Veľké podniky (250 a viac zamestnancov) tvorili najmenší podiel o veľkosti 0,3 %. **Malé a stredné podniky tvorili celkovo 99,7 % podiel (218 805 v absolútnom vyjadrení) na celkovom počte podnikov – právnických osôb.**

Ako možno pozorovať na grafe č. 19, v roku 2017 dochádza k opätovnému nárastu absolútneho počtu evidovaných aktívnych malých a stredných podnikov. Pozitívny vývoj bol evidovaný vo všetkých veľkostných kategóriách MSP. Oproti roku 2016 došlo k najdynamickejšiemu rastu v kategórii malých podnikov o 12 %, čo predstavuje 1 373 podnikov. Nižším tempom (8,1 %, resp. o 216 podnikov) medziročne vzrástol počet PO – podnikov v kategórii stredných podnikov. V najpočetnejšie zastúpenej veľkostnej kategórii MSP – mikropodnikoch – došlo k 3,6 % nárastu, ktorý možno v absolútnom vyjadrení vyčíslieť na 7 086 podnikov.

Celkovo sa v medziročnom porovnaní zvýšil počet malých a stredných podnikov – právnických osôb o 8 675 (o 4,1 %). S nárastom početnosti PO – podnikov vo veľkostných kategóriách MSP zároveň rástol aj počet podnikov začlenených do kategórie veľkých podnikov o 25 subjektov na 661 s medziročným tempom rastu 3,9 %.

Graf č. 19: Vývoj počtu MSP - právnických osôb v rokoch 2006 - 2017

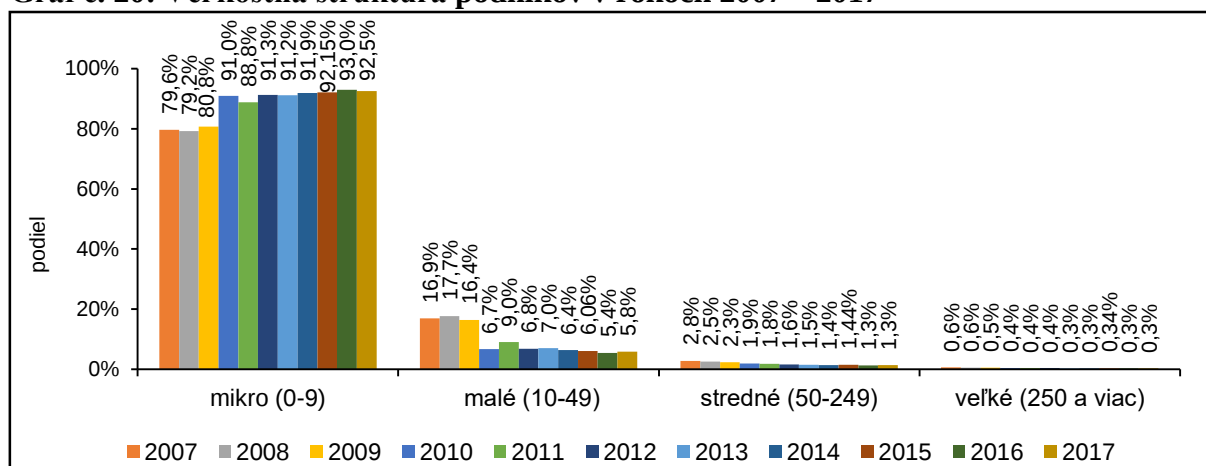

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Zmeny v štruktúre MSP podľa veľkostných kategórií podnikov od roku 2007 sú prezentované v nasledujúcom grafe č. 20. V roku 2017 sa zastavil trend nárastu zastúpenia mikropodnikov z predchádzajúcich rokov, pričom došlo k jeho poklesu o 0,5 p. b. Uvedený pokles bol zároveň sprevádzaný nárastom zastúpenia malých podnikov o 0,4 p. b. V medziročnom porovnaní sa veľkostná štruktúra ostatných veľkostných kategórií podnikov

nezmenila. Z dlhodobého hľadiska však možno sledovať kontinuálny pokles v zastúpení PO – podnikov v stredných a veľkých podnikoch.

Graf č. 20: Veľkostná štruktúra podnikov v rokoch 2007 – 2017

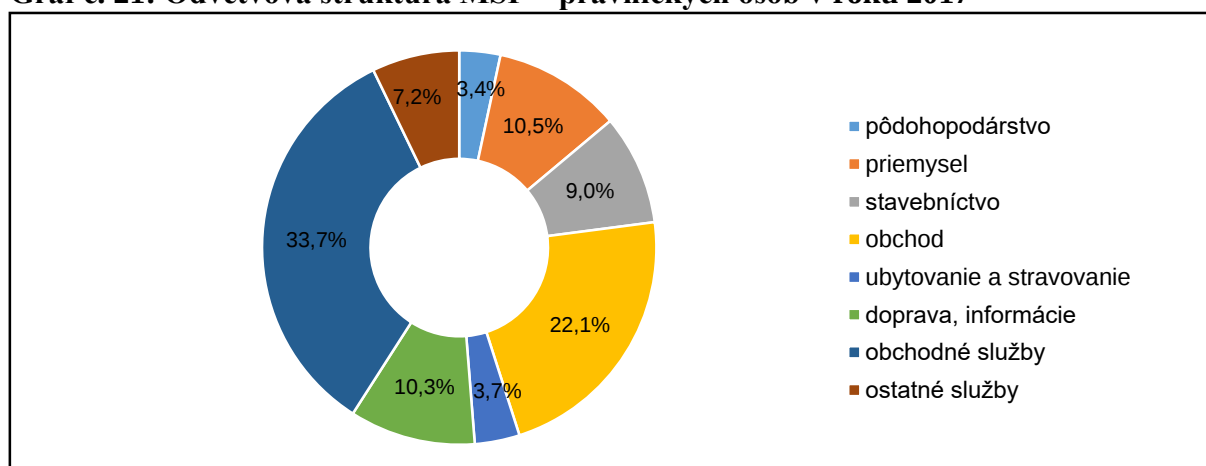

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Odvetvová štruktúra malých a stredných podnikov – právnických osôb

Na Slovensku pôsobí najviac malých a stredných podnikov – právnických osôb v oblasti obchodných služieb (podľa klasifikácie SK NACE – sekcia K až N). V sledovanom roku 2017 ich podiel presiahol jednu tretinu (33,7 %, resp. 73 846). Podľa grafu č. 21, druhé najvyššie zastúpenie (22,1 %; 48 400) dosiahli PO – podniky v odvetví obchodu. S nižším podielom na úrovni desiatich percent nasledovali ďalšie odvetvia: priemysel (10,5 %; 23 035), doprava, informačné a komunikačné činnosti (10,3 %; 22 610) a stavebníctvo (9,0 %; 19 785). V ostatných službách (sekcia SK NACE O až S) pôsobilo spolu 15 704 podnikov, čo predstavuje 7,2 %. Najmenej podnikov vykonávalo svoju hlavnú činnosť v oblasti ubytovania a stravovania 8 054 (3,7 %) a v pôdohospodárstve 7 370 (3,4 %).

Graf č. 21: Odvetvová štruktúra MSP – právnických osôb v roku 2017

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

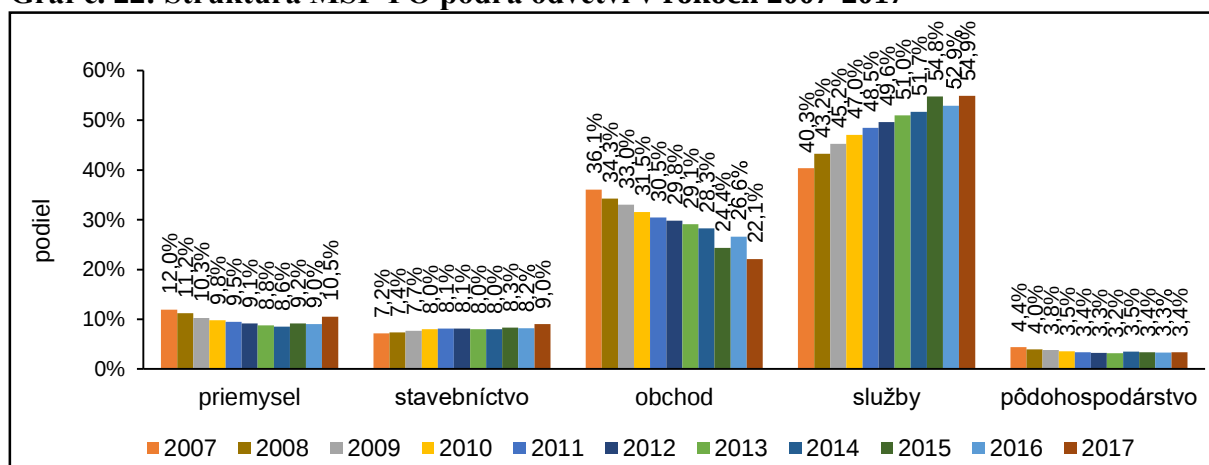
V medziročnom porovnaní sa zvýšila početnosť MSP – PO takmer vo všetkých odvetviach. Najvýraznejší nárast bol v relatívnom vyjadrení dosiahnutý v odvetví priemyslu (o 21,7 %), stavebníctva (o 14,9 %), v sektore dopravy, informačných a komunikačných činnosti (o 10,0 %) a v ostatných službách (o 9,4 %). Nižším tempom rástla početnosť MSP –

PO v obchodných službách (o 7,2 %), pôdohospodárstve (o 7,0 %) a v sektore ubytovania a stravovania (o 3,5 %). Len v sektore obchodu bol pozorovaný medziročný pokles početnosti MSP – PO, ktorý dosiahol 13,5 %.

Dosiahnutý pokles početnosti MSP v oblasti obchodu súvisel predovšetkým s medziročným poklesom počtu nových subjektov v oblasti maloobchodu a veľkoobchodu. Príčinu tohto poklesu možno hľadať v metodickú úpravu určenia odvetvia v Registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci Štatistického úradu SR². Metodickú úpravu ŠÚ SR možno zároveň považovať za významný faktor, ktorý prispel k dynamickému medziročnému nárastu početnosti MSP – PO v odvetví priemyslu.

Pre vývoj odvetvovej štruktúry (znázornený v grafe č. 22) od roku 2007 platia v zjednodušenej forme tri základné charakteristiky: 1) rastúce zastúpenie MSP – PO v odvetví služieb; 2) pokles zastúpenia v odvetví obchodu; 3) pomerne konštantný a nemenný vývoj zastúpenia MSP – PO v odvetví priemyslu, stavebníctva a pôdohospodárstva. Analyzované údaje za rok 2017 korešpondujú s dlhodobými vývojovými tendenciami. Výnimkou je len zvýšené zastúpenie MSP – PO v sektore priemyslu, ku ktorému prispela zmena metodiky ŠÚ SR opísaná v predchádzajúcich častiach.

Graf č. 22: Štruktúra MSP-PO podľa odvetví v rokoch 2007-2017

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Štruktúra malých a stredných podnikov - právnických osôb podľa právnych foriem a druhov vlastníctva

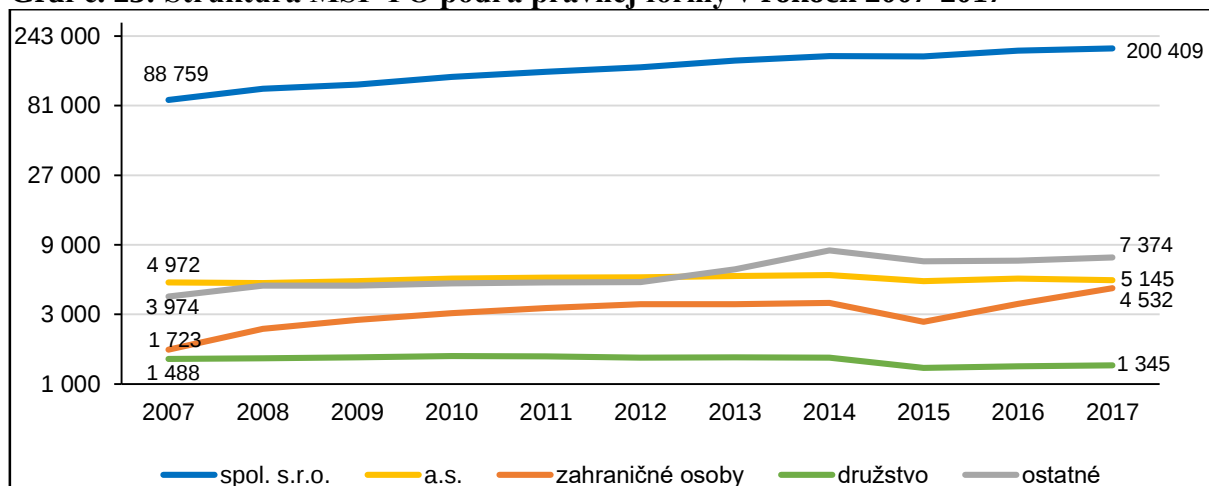
Z hľadiska jednotlivých právnych foriem MSP – PO mali v roku 2017 najväčšie zastúpenie spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré tvorili 91,6 %. S výrazným odstupom, boli v roku 2017 druhou najpočetnejšou skupinou akciové spoločnosti. Ich podiel na celkovom počte MSP – PO predstavoval 2,4 %. Podiel zahraničných osôb v rámci skupiny MSP - PO dosiahol v rovnakom roku 2,1 %. Právna forma družstvo bola v roku 2017 zastúpená len v menšom množstve s podielom 0,6 %. Ostatné právne formy patriace do skupiny MSP – právnické osoby sú zastúpené nižšou početnosťou, pričom spolu tvoria 3,4 %.

O dlhodobom trende rastu početnosti spoločností s ručením obmedzeným v kategórii MSP svedčí aj ich vývoj počas poslednej dekády zaznamenaný na grafe č. 23. V období od roku 2007 došlo k nárastu počtu s.r.o. o viac ako dvojnásobok (125,8 %). S počtom 200 409 zaznamenali

² Obsah metodickej zmeny podrobnejšie vysvetľuje poznámka 1 na strane 15.

spoločnosti s ručením obmedzeným najvyšší počet v histórii Slovenska. V rámci ostatných foriem podnikania MSP – právnických osôb k zásadným zmenám za posledných 10 rokov nedošlo. Predovšetkým akciové spoločnosti a družstvá si dlhodobo udržiavajú relatívne stabilný trend vývoja s minimálnymi medziročnými výkyvmi. Z dlhodobého hľadiska prevažuje rastúci trend u skupiny zahraničných osôb s bydliskom resp. sídlom mimo územia Slovenskej republiky, pričom výraznejšiu dynamiku medziročného rastu možno sledovať najmä po roku 2015.

Graf č. 23: Štruktúra MSP-PO podľa právnej formy v rokoch 2007-2017

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA. Hodnoty podielu sú zobrazené v logaritmickej mierke.

Pomerne pevnou a ustálenou štruktúrou sa vyznačujú malé a stredné podniky – právnické osoby aj v prípade jednotlivých druhov vlastníctva. Dominantné postavenie zastávajú MSP – právnické osoby v súkromnom tuzemskom vlastníctve s podielom v roku 2017 na úrovni 83,4 %. Vlastnícka štruktúra MSP – PO ďalej dopĺňajú subjekty v zahraničnom vlastníctve s 12,1 %, medzinárodnom súkromnom vlastníctve s 3,3 % a v družstevnom vlastníctve s podielom 0,6 %.

3.3 Rodová a veková štruktúra podnikateľov

Rodové zloženie fyzických osôb - podnikateľov v SR

Ženy na Slovensku sa podieľajú viac ako polovicou na celkovom počte obyvateľov, vo vykonávaní podnikateľskej aktivity však pretrvávajú dominantné postavenie mužov.

Postavenie žien v podnikateľskom sektore na Slovensku sa v roku 2017 výrazne nezmenilo. Podiel žien na celkovom počte fyzických osôb – podnikateľov dosiahol 29,0 %. V medziročnom porovnaní sa zastúpenie žien zvýšilo o 0,2 p. b. Podiel žien v rámci fyzických osôb – podnikateľov narastá druhý rok po sebe. V porovnaní s rokom 2008 sa podiel žien zvýšil o 1,4 p. b. Muži tvorili viac ako dve tretiny (71,0 %) z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov.

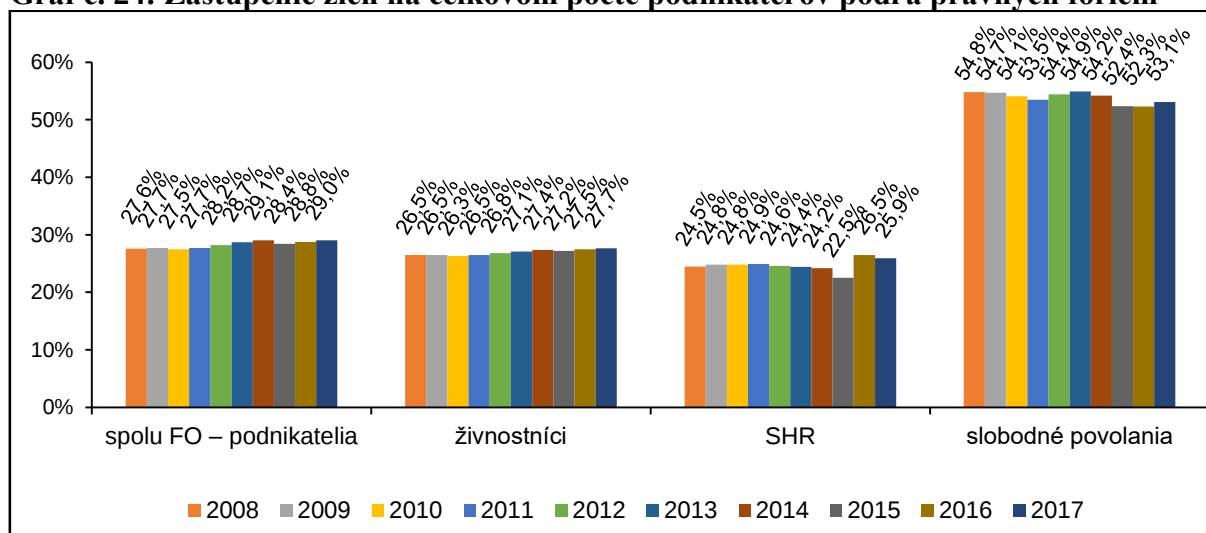
Tab. č. 5: Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy

Rod/právna forma	živnostníci	samostatne hospodáriaci roľníci	slobodné povolania	spolu FO – podnikatelia
muž	72,3%	74,1%	46,9%	71,0%
žena	27,7%	25,9%	53,1%	29,0%
spolu	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Najvyššie zastúpenie dlhodobo dosahujú ženy u osôb podnikajúcich formou slobodných povolanií. V roku 2017 ich podiel predstavoval 53,1 %. Podstatne nižšie zastúpenie mali ženy v rámci živnostníkov (27,7 %) a samostatne hospodáriacich roľníkov (25,9 %).

V porovnaní s rokom 2016 sa zvýšilo zastúpenie žien v rámci živnostníkov (o 0,2 p. b.) a u slobodných povolanií (o 0,8 p. b.). Pokles zastúpenia žien bol po predchádzajúcom náraste zaznamenaný v rámci samostatne hospodáriacich roľníkov (o 0,6 p. b.).

Graf č. 24: Zastúpenie žien na celkovom počte podnikateľov podľa právnych foriem

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z dlhodobého hľadiska sa zastúpenie žien v rámci živnostníkov vyznačuje miernym nárastom. Naopak u osôb podnikajúcich formou slobodných povolanií sa postavenie žien z dlhodobého hľadiska oslabuje, napriek medziročnému nárastu dosiahnutému v roku 2017. Zastúpenie žien v rámci samostatne hospodáriacich roľníkov dosahuje nadpriemerné hodnoty v posledných dvoch hodnotených rokoch.

Najvyššie zastúpenie žien živnostníčiek je zaznamenané v odvetví ostatných služieb (65,7 %; sekcia SK NACE P až S), pričom dané odvetvia sa zároveň vyznačuje dlhodobým nárastom zastúpenia žien. Najnižšia aktivita žien živnostníčiek je naopak dosahovaná v stavebníctve (2,0 %). V rámci ostatných odvetví dosiahol podiel žien 12,5 % v pôdohospodárstve, 13,6 % v priemysle, 38,7 % v obchode, 41,1 % v ubytovaní a stravovaní, 14,4 % v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (sekcia SK NACE H, J) a 49,8 % v obchodných službách (sekcia SK NACE K až N).

Vekové zloženie fyzických osôb – podnikateľov v SR

Viac ako jednu štvrtinu (27,2 %), resp. najvyšší podiel z celkového počtu fyzických osôb - podnikateľov tvorí veková kategória 40 až 49-ročných. Druhou najpočetnejšou skupinou z pohľadu veku boli podnikatelia vo vekovej kategórii 30 až 39-ročných (24,5 %) a následne vo vekovej kategórii 50 až 59-ročných (22,6 %). V kategórii menej ako 30 rokov bolo aktívnych 15,0 % podnikateľov a vo vekovej kategórii 60 a viac ročných 10,7 % podnikateľov. Veková štruktúra fyzických osôb - podnikateľov v roku 2017 je prezentovaná v nižšie uvedenej tabuľke.

Najvýznamnejšie zastúpenie vyšších vekových kategórií podnikateľov z pohľadu jednotlivých právnych foriem je zreteľné u osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach (podiel 50 a viac ročných tvoril 41,8 %). U samostatne hospodáriacich roľníkov dosiahol podiel tejto skupiny podnikateľov 37,3 % a u živnostníkov 32,8 %. Zastúpenie menej ako 30 ročných nevykazuje významné rozdiely v rámci jednotlivých právnych foriem.

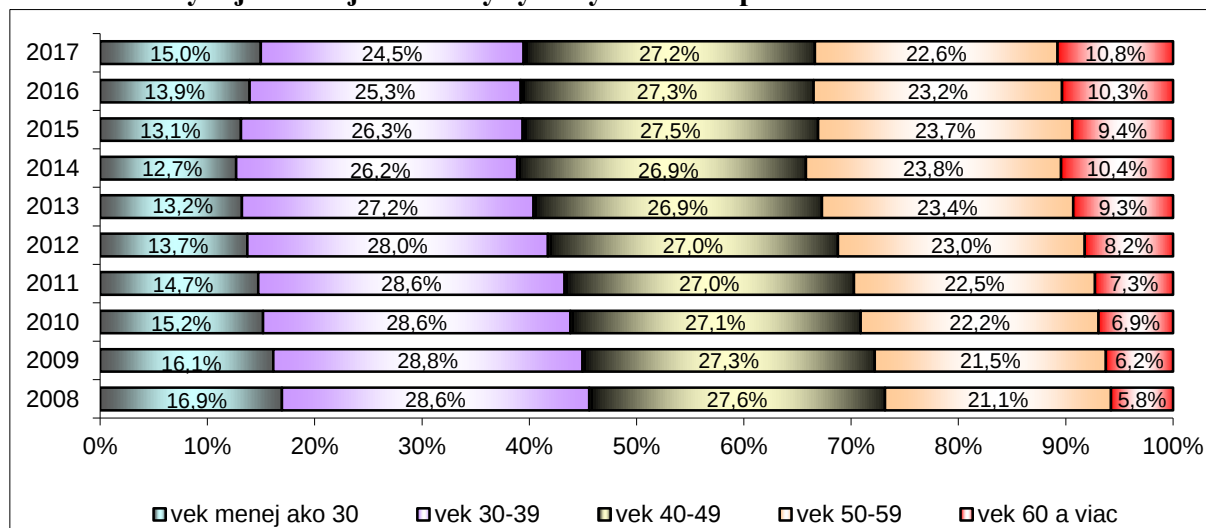
Tab. č. 6: Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy

Vek/právna forma	živnostníci	samostatne hospodáriaci roľníci	slobodné povolania	spolu - FO podnikatelia
vek menej ako 30	15,1%	16,6%	12,8%	15,0%
vek 30-39	24,5%	26,2%	24,0%	24,5%
vek 40-49	27,6%	19,8%	21,4%	27,2%
vek 50-59	22,8%	19,3%	19,8%	22,6%
vek 60-69	8,8%	12,9%	18,1%	9,4%
vek 70-79	1,1%	4,2%	3,5%	1,2%
vek 80 a viac	0,1%	0,9%	0,3%	0,1%
spolu	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj vekovej štruktúry fyzických osôb - podnikateľov je v posledných rokoch charakterizovaný nárastom zastúpenia podnikateľov v mladších vekových kategóriách menej ako 30 ročných. Nárast zastúpenia malých podnikateľov prebieha kontinuálne od roku 2014, dovtedy ich zastúpenie každoročne klesalo. Podiel malých sa však stále nevyrovnal dosiahnutej úrovne z roku 2008 (16,9 %).

V roku 2017 sa opätovne zvýšilo aj zastúpenie starších podnikateľov vo veku 60 a viac rokov. V rámci posudzovaného obdobia dosiahlo zastúpenie starších najvyššiu hodnotu práve v roku 2017 (10,8 %).

Graf č. 25: Vývoj vekovej štruktúry fyzických osôb – podnikateľov

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Porovnanie rodovej a vekovej štruktúry podnikateľov v SR s ostatnými krajinami EÚ

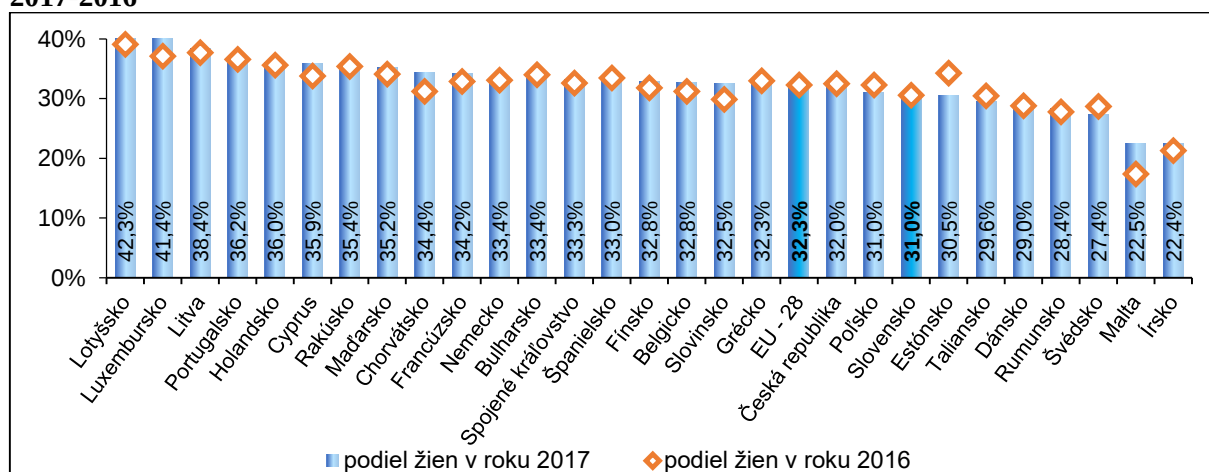
Podľa údajov a metodiky Eurostatu sa v roku 2017 zastúpenie žien na celkovom počte samostatne zárobkovo činných osôb (podnikateľov vo veku do 74 rokov) v Európskej únii medziročne nezmenilo. Podiel žien dosiahol úroveň 32,3 %.

Medziročný nárast zastúpenie žien na Slovensku sa potvrdil aj podľa údajov Eurostatu. V porovnaní s rokom 2016 sa zvýšil o 0,4 p. b. na 31,0 %. **Slovensko sa však v porovnaní s ostatnými krajinami dlhodobo zaraďuje medzi krajiny s podpriemernou podnikateľskou aktivitou žien.** Dosiahnutý podiel žien na celkovom počte podnikateľov na Slovensku (32,3 %) je o 1,3 p. b. nižší ako v celej EÚ.

Ako pozitívne možno hodnotiť postupné približovanie sa podnikateľskej aktivity žien na Slovensku k európskemu priemeru. Kým v roku 2011 predstavoval rozdiel medzi zastúpením žien na Slovensku a EÚ 3,8 p. b., v roku 2017 sa znížil na 1,3 p. b.

Za Slovenskom sa v uvedenom porovnaní umiestnili krajiny EÚ ako Estónsko (30,5 %), Taliansko (29,6 %), Dánsko (29,0 %), Rumunsko (28,4 %), Švédsko (27,4 %), Malta (22,5 %) a Írsko (22,4 %).

Na prvých priečkach krajín s najvyšším podielom žien na celkovom počte podnikateľov sa umiestnilo Lotyšsko (42,3 %), Luxembursko (41,4%) a Litva (38,4 %). Pred Slovenskom sa umiestnili aj ostatné krajiny V4. V Maďarsku dosiahol podiel žien 35,2 %, v Českej republike 32,0 % a v Poľsku 31,0 %.

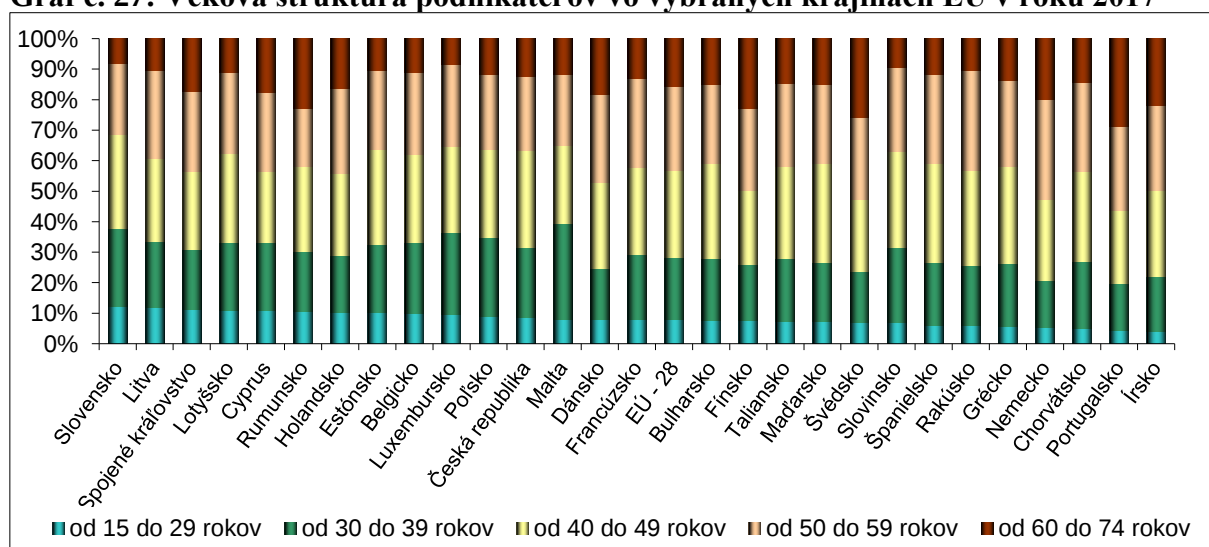
Graf č. 26: Podiel žien na celkovom počte podnikateľov v jednotlivých krajinách EÚ v rokoch 2017-2016

Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu

V rámci porovnania vekovej štruktúry slovenských podnikateľov s krajinami EÚ sa **Slovensko vyznačuje vyšším zastúpením podnikateľov v mladších vekových skupinách.**

V roku 2017 bolo na Slovensku podľa údajov Eurostatu z celkového počtu obyvateľov vykonávajúcich podnikateľskú aktivitu 12,3 % (o 4,4 p. b. viac ako v EÚ) vo vekovej kategórii od 15 do 29 rokov, 25,3 % (o 5,1 p. b. viac ako v EÚ) vo vekovej kategórii od 30 do 39 rokov a 30,9 % (o 2,4 p. b. viac ako v EÚ) vo vekovej kategórii od 40 do 49 rokov.

Vo vekovej kategórii nad 50 rokov dosahuje Slovensko najnižšie zastúpenie podnikateľov spomedzi porovnávaných krajín, čo svedčí o nízkej podnikateľskej aktivite vyšších vekových skupín obyvateľstva Slovenska. Vo vekovej kategórii od 50 do 59 rokov bolo na Slovensku 23,2 % podnikateľov (o 4,4 p. b. menej ako v EÚ) a 8,2 % podnikateľov vo vekovej kategórii od 60 do 74 rokov (o 7,5 p. b. menej ako v EÚ).

Graf č. 27: Veková štruktúra podnikateľov vo vybraných krajinách EÚ v roku 2017

Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu

3.4 Rýchlorastúce spoločnosti

Eurostat definuje rýchlorastúce podniky podľa dvoch základných kritérií: podniky s viac ako 10 % medziročným nárastom počtu zamestnancov alebo s viac ako 20 % obratu počas obdobia troch rokov. Dostupné údaje o rýchlorastúcich podnikoch pokrývajú skupinu subjektov s 10 a viac zamestnancami, ktoré sú podľa klasifikácie ekonomických činností zaradené do sekcie SK NACE B až N.

Na základe kritéria medziročného nárastu zamestnanosti bolo v roku 2015 na území Slovenska evidovaných 1 816 rýchlorastúcich podnikov. Podľa uvedeného kritéria medziročne vzrástol počet rýchlorastúcich podnikov o 154 s tempom rastu na úrovni 9,3 %. Podiel rýchlorastúcich podnikov na celkovom počte subjektov s 10 a viac zamestnancami (kritérium rastu zamestnanosti) predstavoval 12,2 %. Slovensko sa v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ-28 vyznačuje nadpriemerným podielom rýchlorastúcich podnikov na celkovom počte podnikateľských subjektov. V krajinách EÚ-28 dosiahol podiel rýchlorastúcich podnikov 9,9 % (údaj za rok 2015).

Počet rýchlorastúcich podnikov podľa kritéria medziročného nárastu obratu dosiahol 2 795, čo predstavuje 18,8 % z celkového počtu podnikateľských subjektov. S medziročným tempom rastu 26,0 % vzrástla početnosť takto vymedzených rýchlorastúcich podnikov o 575.

Tab. č. 7: Rýchlorastúce podniky na Slovensku v roku 2015

Uplatnené kritérium	Absolútny počet	Podiel v %
Nárast zamestnanosti	1 816	12,2
Nárast obratu	2 795	18,8

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

Na základe údajov Eurostatu možno ďalej identifikovať i početnosť rýchlorastúcich začínajúcich podnikov (v štatistikách niekedy označované termínom „gazely“). Tie sú zadefinované ako podniky s viac ako 20 % medziročným nárastom počtu zamestnancov alebo obratu počas obdobia 3 rokov, pričom od vzniku týchto subjektov neuplynulo viac ako 5 rokov.

Podľa kritéria medziročného nárastu zamestnanosti bolo v roku 2015 medzi rýchlorastúce začínajúce podniky v kategórii podnikateľských subjektov s 10 a viac zamestnancami zaradených celkovo 205 podnikov. Z celkového počtu podnikateľských subjektov tvorili 1,4 %. Početnosť rýchlorastúcich začínajúcich podnikov medziročne vzrástla o 112 subjektov s tempom rastu 120,4 %.

Podľa kritéria medziročného nárastu obratu bolo evidovaných 244 (1,6 %) rýchlorastúcich začínajúcich podnikov, čo v medziročnom porovnaní predstavuje nárast o 133 (resp. o 119,8 %).

Tab. č. 8: Rýchlorastúce začínajúce podniky (gazely) v SR v roku 2015

Uplatnené kritérium	Absolútny počet	Podiel v %
Nárast zamestnanosti	205	1,4
Nárast obratu	244	1,6

Zdroj: Eurostat, spracované SBA. Údaje pokrývajú skupinu subjektov s 10 a viac zamestnancami (sekcie SK NACE B až N).

4 Dynamika vývoja podnikateľských subjektov

4.1 Vznik a zánik podnikateľov podľa metodiky Eurostatu

Podľa spoločnej metodiky OECD a Eurostatu pre demografiu podnikov sú **novovzniknuté subjekty** definované ako právnické osoby a fyzické osoby – podnikatelia, ktoré mali v danom roku tržby, zamestnancov alebo investície a v dvoch predchádzajúcich rokoch nemali tržby, zamestnancov, ani investície (ŠÚ SR začal po prvý krát uplatňovať kritérium investícií od roku 2014, čo spôsobilo medziročný nárast počtu vzniknutých subjektov). **Zaniknuté subjekty** sú definované ako právnické osoby a fyzické osoby – podnikatelia, ktoré boli v danom roku aktívne, ale v dvoch nasledujúcich rokoch nemali tržby, zamestnancov ani investície³.

Vznik podnikateľských subjektov

Najaktuálnejšie údaje o vzniknutých subjektoch podľa metodiky OECD a Eurostatu sú publikované za rok 2015. **Podľa uvedenej metodiky eviduje ŠÚ SR v roku 2015 celkovo 58 449 vzniknutých subjektov.** V medziročnom porovnaní došlo k zníženiu celkového počtu novovzniknutých subjektov o 36 793. Z celkového počtu vzniknutých podnikateľských subjektov tvorili subjekty veľkostnej kategórie 0 – 4 zamestnancov až 98,8 % všetkých vzniknutých podnikateľských subjektov. V členení podľa odvetví (podľa Štatistickej klasifikácie ekonomických činností – SK NACE) vzniklo v roku 2015 najviac podnikateľských subjektov v obchodných službách (19 670), obchode (10 428) a stavebníctve (9 359).

Tab. č. 9: Vznik PO a FO – podnikateľov v SR podľa veľkostnej kategórie počtu zamestnancov a ekonomickej činnosti

Veľkostná kategória	2010	2011	2012	2013	2014	2015
0 – 4	52 231	65 522	45 623	41 697	94 414	57 763
5 – 9	435	592	469	548	533	429
10 a viac	411	306	297	395	295	257
Počet spolu	53 077	66 420	46 389	42 640	95 242	58 449
Ekonomická činnosť (SK NACE)						
Priemysel (B - E)	6 022	7 807	6 285	5 441	13 487	7 063
Stavebníctvo (F)	9 736	12 538	9 557	7 728	20 358	9 359
Obchod (G)	14 553	15 365	10 422	9 037	16 266	10 428
Doprava a skladovanie, Informácie a komunikácia (H, J)	4 139	5 326	3 874	4 362	8 952	5 223
Ubytovacie a stravovacie služby (I)	2 079	2 262	1 710	1 612	2 843	2 156
Obchodné služby (K - N)	12 825	17 405	10 945	11 496	24 766	19 670
Ostatné služby (P - S)	3 723	5 717	3 596	2 964	8 570	4 550
Vybrané odvetvia spolu	53 077	66 420	46 389	42 640	95 242	58 449

Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR, spracované SBA

Podľa publikovaných údajov Eurostatu dosiahol **podiel novovzniknutých subjektov** na celkovom počte aktívnych subjektov v SR v roku 2015 vo vybraných odvetviach (sekcie SK NACE B až S) **12,0%**.

³ Právnické osoby okrem podnikov zahrňujú údaje aj za neziskové inštitúcie. Neziskové inštitúcie tvoria cca. 3,6% podiel na celkovom počte aktívnych právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov.

Zánik podnikateľských subjektov

Rovnako ako v prípade vzniknutých podnikateľských subjektov, aj pri zaniknutých subjektoch sú najaktuálnejšie údaje publikované za rok 2015. Tieto údaje však predstavujú odhadované údaje, ktoré budú následne spresňované Štatistickým úradom SR. **Podľa odhadovaných údajov zaniklo v roku 2015 celkom 46 065 podnikateľských subjektov**, čo je v porovnaní s predchádzajúcim obdobím (r. 2014) menej o 10 284 subjektov. Z celkového počtu zaniknutých podnikateľských subjektov tvorili až 99,1 % subjekty s počtom zamestnancov nižším ako 5 osôb. Z hľadiska odvetvovej štruktúry zaniklo najviac subjektov (obdobne ako pri vznikoch) v odvetví obchodných služieb (11 728), obchodu (9 862) a stavebníctva (9 316).

Tab. č. 10: Zánik PO a FO – podnikateľov v SR podľa veľkostnej kategórie počtu zamestnancov a ekonomickej činnosti

Veľkostná kategória	2010	2011	2012	2013	2014 *	2015 **
0 – 4	28 345	63 310	39 512	52 365	55 807	45 656
5 – 9	270	384	358	435	313	206
10 a viac	292	211	269	463	229	203
Počet spolu	28 907	63 905	40 139	53 263	56 349	46 065
Ekonomická činnosť (SK NACE)						
B – E Priemysel	3 606	8 235	5 856	7 787	7 800	6 411
F Stavebníctvo	4 567	11 963	8 980	12 143	12 654	9 316
G Obchod	9 528	19 556	10 714	14 820	13 465	9 862
H, J Doprava a skladovanie, Informácie a komunikácia	2 061	4 199	2 845	4 385	4 561	3 808
I Ubytovacie a stravovacie služby	1 290	2 578	1 643	2 345	2 133	1 530
K – N Obchodné služby	5 830	13 236	7 348	9 057	11 871	11 728
P – S Ostatné služby	2 025	4 138	2 753	2 726	3 865	3 410
Vybrané odvetvia spolu	28 907	63 905	40 139	53 263	56 349	46 065

Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR, spracované SBA. *Údaje sú predbežné. **Údaje sú odhadované.

Podľa údajov Eurostatu dosiahol v roku 2014 **podiel zaniknutých podnikateľských subjektov** na celkovom počte aktívnych podnikateľských subjektov v SR vo vybraných odvetviach (sektore SK NACE B až S) **11,8 %** (predbežné údaje).

Aktivita podnikateľských subjektov

Z celkového počtu novovzniknutých podnikateľských subjektov bolo vo vybraných odvetviach 80,4 % podnikateľských subjektov aktívnych po prvom roku od svojho vzniku.⁴ Po piatom roku od svojho založenia bolo aktívnych 40,4 % podnikateľských subjektov.⁵ V porovnaní s výsledkami minulého roka došlo k zníženiu podielu aktívnych podnikateľských subjektov po prvom roku existencie o 6,6 p. b. Podiel aktívnych podnikateľských subjektov po piatom roku existencie sa však zvýšil o 2,5 p. b.

⁴ Podiel subjektov vzniknutých v roku 2014 (t - 1) a boli aktívne do roku 2015 (t) k celkovému počtu vzniknutých subjektov v roku 2014 (t - 1).

⁵ Podiel subjektov, ktoré vznikli v roku 2010 a boli aktívne do roku 2015 k celkovému počtu vzniknutých subjektov v roku 2010.

Tab. č. 11: Podiel aktívnych subjektov v jednotlivých rokoch od svojho vzniku (tzv. miera prežitia) vo vybraných odvetviach v SR v roku 2015

Odvetvie (podľa SK NACE Rev 2)	1. rok	2. rok	3. rok	4. rok	5. rok
Priemysel (B - E)	82,1	75,9	60,7	49,3	42,9
Stavebníctvo (F)	79,9	69,6	54,5	42,2	38,2
Služby (G - N)	80,1	75,6	59,2	45,5	40
Vybrané odvetvia spolu (B - S)	80,4	74,9	58,4	45	40,4

Zdroj: spracované SBA, na základe údajov Eurostatu

Podiel aktívnych podnikateľských subjektov v jednotlivých rokoch od svojho vzniku (miera prežitia) podľa referenčných rokov je uvedený v tabuľke č. 12.

Tab. č. 12: Miera prežitia vo vybraných odvetviach (sekcia SK NACE B až S) podľa referenčných rokov

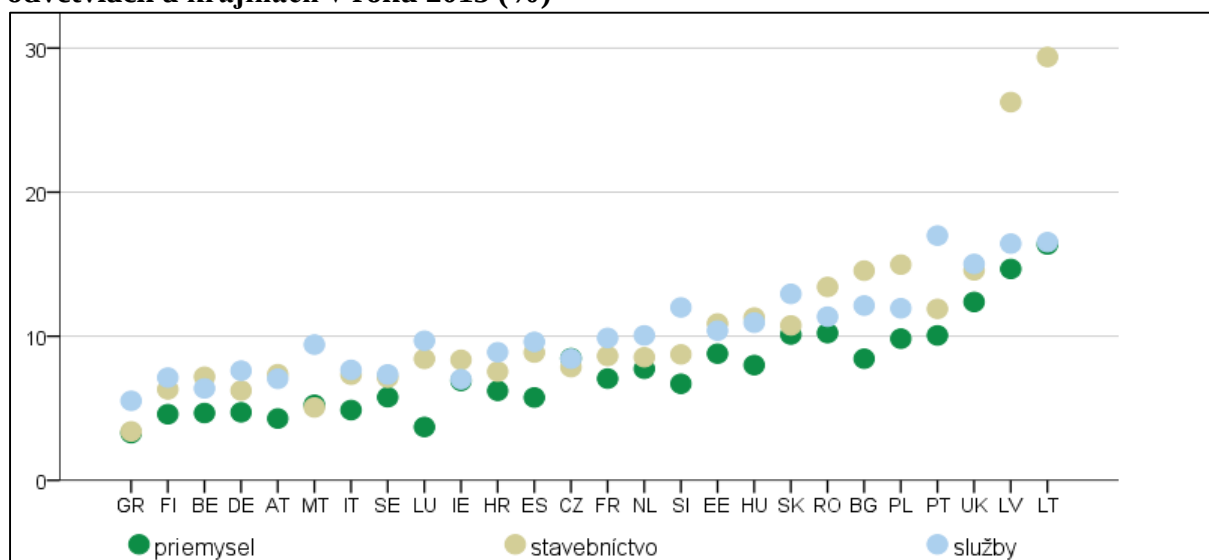
Miera prežitia / referenčný rok	2014	2013	2012	2011	2010
Počet novovzniknutých subjektov	95 242	42 640	46 389	66 420	53 077
Miera prežitia po 1 roku	80,4%	87,0%	83,8%	78,8%	84,1%
Miera prežitia po 2 roku		74,9%	68,5%	64,6%	65,0%
Miera prežitia po 3 roku			58,4%	51,2%	54,0%
Miera prežitia po 4 roku				45,0%	45,1%
Miera prežitia po 5 roku					40,4%

Zdroj: spracované SBA, na základe údajov SÚ SR, Eurostatu. Údaje znázornené na diagonále tabuľky č. 12 zodpovedajú údajov v tabuľke č. 11 v riadku vybrané odvetvia spolu.

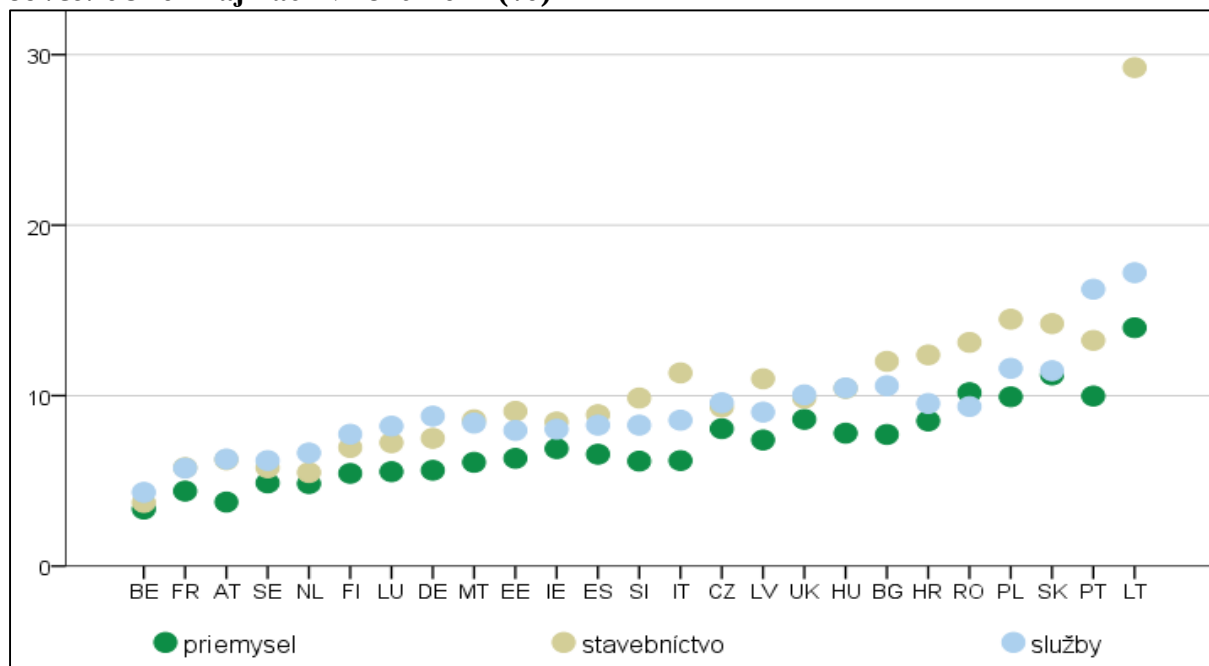
Porovnanie podielu vzniknutých a zaniknutých subjektov v SR s vybranými krajinami EÚ

V rámci porovnania podielu novovzniknutých subjektov na celkovom počte aktívnych subjektov (SK NACE B až S spolu) s ostatnými krajinami EÚ sa Slovensko (12,0 %) zaraďuje medzi krajiny s vyšším podielom vzniknutých podnikateľských subjektov (5. miesto v rámci krajín EÚ).

Najvyšší podiel vzniknutých PO a FO – podnikateľov v krajinách EÚ dosiahlo Lotyšsko (20,1 %) nasledované Litvou (19,5 %), Portugalskom (15,7 %) a Veľkou Britániou (14,3 %). Najnižší podiel vzniknutých PO a FO – podnikateľov za rok 2015 bol zaznamenaný v Grécku (5,3 %), Belgicku (6,2 %) a Fínsku (6,7 %).

Graf č. 28: Podiel vzniknutých právnických osôb a FO – podnikateľov vo vybraných odvetviach a krajinách v roku 2015 (%)**Zdroj:** Eurostat, spracované SBA

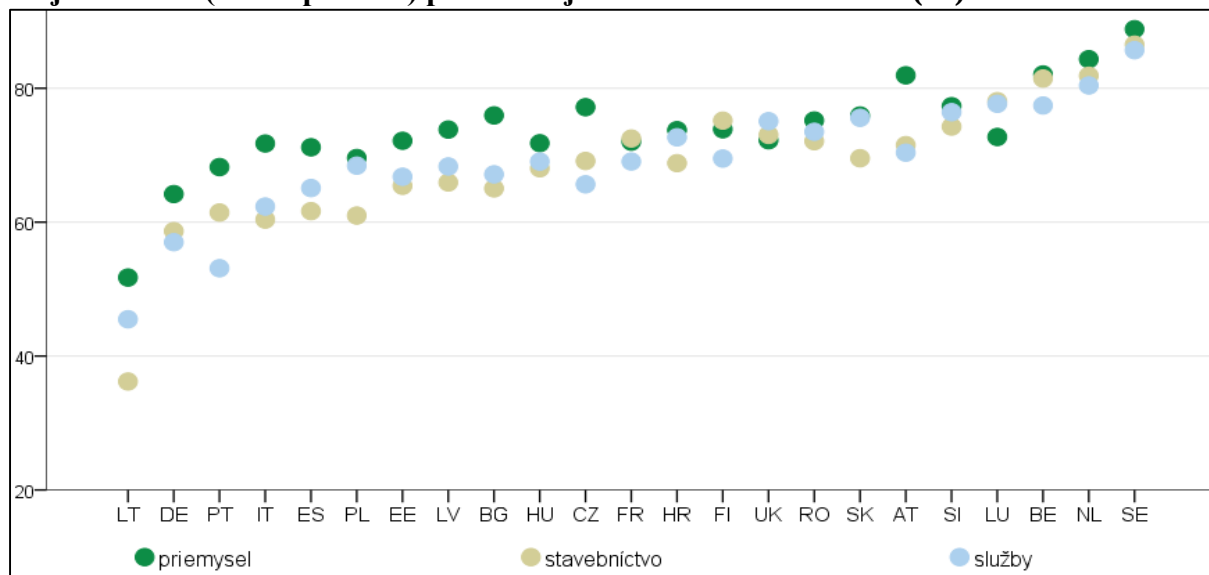
Podiel zaniknutých subjektov na Slovensku (pôsobiacich v sekciách SK NACE B až S) sa v medziročnom porovnaní znížil z 12,4 % v roku 2013 na 11,8 % v roku 2014. V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ patrí Slovensko medzi krajiny s najvyšším podielom zaniknutých subjektov (11,8 %) spolu s Litvou (18,8 %) a Portugalskom (15,5 %). Medzi krajiny s najnižším podielom zaniknutých podnikateľských subjektov možno zaradiť Belgicko (4,1 %), Francúzsko (5,5 %) a Holandsko (6,1 %).

Graf č. 29: Podiel zaniknutých právnických osôb a FO – podnikateľov vo vybraných odvetviach a krajinách v roku 2014 (%)**Zdroj:** Eurostat, spracované SBA

Miera prežitia novovzniknutých subjektov po dvoch rokoch od svojho vzniku dosiahla v roku 2015 na Slovensku 74,9 % (sektie SK NACE B až S spolu). Viac ako jedna pätina

(20,5 %) novovzniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku je neaktívna do dvoch rokov od svojho vzniku. Medzi krajiny s najvyššou mierou prežitia po dvoch rokoch patrí Holandsko (82,5 %), Belgicko (78,2 %) a Luxembursko (77,7 %). Najnižšiu mieru prežitia po dvoch rokoch dosiahla Litva (44,6 %), Portugalsko (55,2 %) a Nemecko (58,7 %).

Graf č. 30: Podiel aktívnych právnických osôb a FO – podnikateľov po dvoch rokoch od svojho vzniku (miera prežitia) podľa krajín a odvetví v roku 2015 (%)

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

4.2 Vznik a zánik podľa metodiky SBA

Vznik podnikateľských subjektov

Podľa údajov spracovaných z Registra organizácií ŠÚ SR zaznamenal **vznik malých a stredných podnikov v roku 2017 rastúci trend. V medziročnom porovnaní sa počet vzniknutých malých a stredných podnikov zvýšil o 11,2 %** (resp. o 6 566) na 65 404 podnikateľských subjektov.

Z hľadiska jednotlivých právnych foriem tvorili podniky (MSP – právnické osoby) viac ako jednu tretinu (33,1 % resp. 21 662) z celkového počtu vzniknutých malých a stredných podnikov. Viac ako dve tretiny (66,9 % resp. 43 742) vzniknutých MSP tvorili FO – podnikatelia, pričom najväčší záujem bol o živnostenské podnikanie. Živnostníci tvorili v roku 2017 až 62,4 % (resp. 40 826) z celkového počtu vzniknutých MSP, slobodné povolania 3,8 % (resp. 2 460) a samostatne hospodáriaci roľníci 0,7 % (resp. 456).

V medziročnom porovnaní vzrástol počet vzniknutých MSP vo všetkých právnych formách s výnimkou samostatne hospodáriacich roľníkov, ktorí zaznamenali výrazný pokles – z 1 573 vzniknutých subjektov v roku 2016 na 456 v roku 2017 (o 71,0 %). Naopak prudký nárast zaznamenali slobodné povolania – o 82,4 %. Počet vzniknutých živnostníkov a MSP – právnických osôb sa zvýšil o 11,8 % resp. 11,7 %.

Nárast počtu vzniknutých FO súvisí so zvýšením paušálnych výdavkov zo 40 % na 60 % z úhrnu príjmov a zvýšením ich ročného limitu z 5 040 € na 20 000 € od roku 2017. Rast počtu

vzniknutých MSP – právnických osôb bol sprevádzaný pozitívnym vývojom ekonomiky, rastom domácej spotreby a tiež očakávaným zrušením daňových licencií. Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa jednotlivých právnych foriem v období r. 2011-2017 je uvedený v tabuľke č. 13.

Tab. č. 13: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa právnych foriem (Register organizácií ŠÚ SR)

Právna forma MSP	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Index 17/16
MSP – PO (právnické osoby)	19 847	20 905	27 817	14 806	13 630	19 398	21 662	↑ 111,7
Živnostníci	43 265	38 793	42 664	41 347	35 539	36 518	40 826	↑ 111,8
Samostatne hospodáriaci roľníci	261	261	332	503	1 203	1 573	456	↓ 29,0
Slobodné povolania	1 551	1 742	2 193	2 361	2 274	1 349	2 460	↑ 182,4
SPOLU MSP	64 924	61 701	73 006	59 017	52 646	58 838	65 404	↑ 111,2

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR. Pozn.: Spracované na základe dátumu vzniku subjektu. Údaje sú spracované z celkového počtu aktívnych a neaktívnych podnikateľských subjektov.

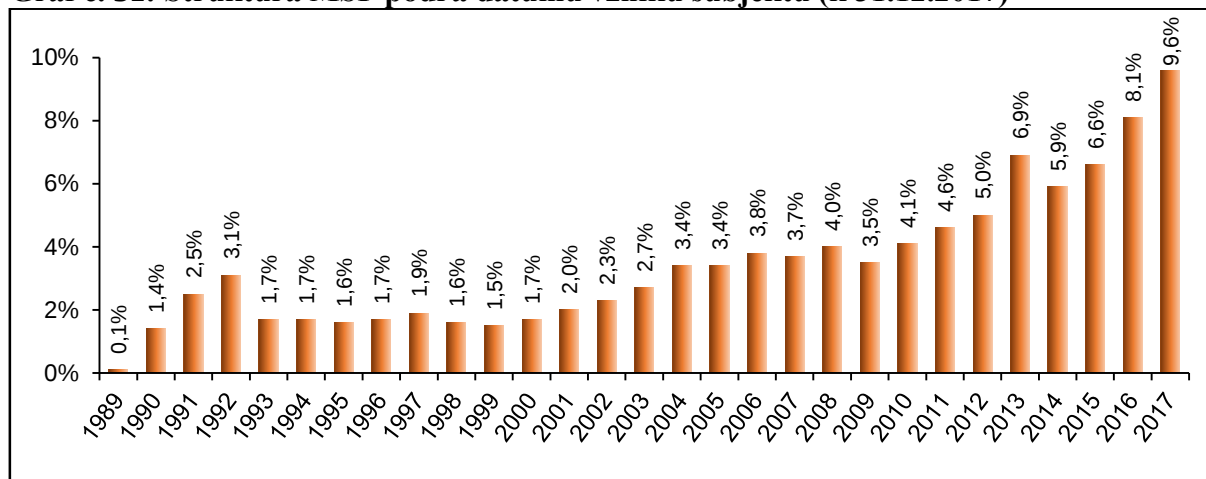
Z hľadiska jednotlivých odvetví vzrástol počet vzniknutých podnikateľských subjektov vo všetkých odvetviach s výnimkou pôdohospodárstva a obchodu. Prudký pokles počtu vzniknutých subjektov v odvetví obchodu súvisí so zmenou metodiky určovania SK NACE kódu ŠÚ SR (bližšie vysvetlené v kapitole č. 3). V relatívnom vyjadrení najviac vzrástol záujem o podnikanie v odvetví dopravy a informácií (o 40,2 %), priemysle (o 35,3 %) a obchodných služieb (o 31,6 %).

Tab. č. 14: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa odvetví (Register organizácií ŠÚ SR)

Odvetvie	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Index 17/16
Pôdohospodárstvo	2 780	2 584	3 564	4 294	3 558	3 589	2 669	↓ 74,4
Priemysel	7 785	7 348	8 932	8 290	7 058	7 523	10 176	↑ 135,3
Stavebníctvo	13 293	12 288	14 753	12 932	11 079	11 954	14 814	↑ 123,9
Obchod	14 022	13 332	11 984	6 266	6 952	10 380	5 237	↓ 50,5
Doprava, informácie	5 371	5 229	7 178	5 718	4 665	4 790	6 715	↑ 140,2
Ubytovanie a stravovanie	2 077	2 143	2 215	2 027	1 797	1 622	1 809	↑ 111,5
Obchodné služby	15 491	14 695	19 639	15 185	13 415	14 520	19 103	↑ 131,6
Ostatné služby	4 105	4 082	4 741	4 305	4 122	4 460	4 881	↑ 109,4
SPOLU MSP	64 924	61 701	73 006	59 017	52 646	58 838	65 404	↑ 111,2

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

Z celkového počtu aktívnych malých a stredných podnikov v roku 2017 bola takmer jedna štvrtina (24,3 %) vo veku do 3 rokov od vzniku, viac ako jedna tretina (34,0 %) vo veku od 3 do 10 rokov od vzniku a 41,8 % MSP je na trhu etablovaných viac ako 10 rokov. Len 15,7 % malých a stredných podnikov pôsobí na trhu viac ako 20 rokov.

Graf č. 31: Štruktúra MSP podľa dátumu vzniku subjektu (k 31.12.2017)

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Zánik podnikateľských subjektov

V súvislosti so zmenou metodiky spracovania údajov zo strany ŠÚ SR, nie je od roku 2017 možné členiť zaniknuté podnikateľské subjekty podľa veľkostnej kategórie. Z toho dôvodu sú uvedené údaje do roku 2016 len za MSP a od roku 2017 za všetky podnikateľské subjekty vrátane veľkých podnikov.

V roku 2017 klesol počet zaniknutých podnikateľských subjektov o 2,4 % na 52 599 podnikateľských subjektov. Z celkového počtu zaniknutých podnikateľských subjektov bolo 17,4 % podnikov (právnických osôb). Spomedzi jednotlivých právnych foriem zaniklo najviac živnostníkov – až 80,3 % z celkového počtu zaniknutých podnikateľských subjektov. Podiel samostatne hospodáriacich roľníkov predstavoval 1,1 % a osôb podnikajúcich formou slobodných povolání 1,2 %.

V medzioročnom porovnaní sa znížil počet zaniknutých živnostníkov o 2,9 % (resp. 1 248 subjektov) a slobodných povolání o 23,9 % (resp. 194 subjektov). K medzioročnému zvýšeniu počtu zaniknutých podnikateľských subjektov došlo u PO o 0,4 % (resp. 35 subjektov) a samostatne hospodáriacich roľníkov o 29,6 % (resp. 128 subjektov).

Tab. č. 15: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa právnych foriem na základe údajov z Registra organizácií ŠÚ SR

Právna forma	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Index 17/16
Podniky – PO (právnické osoby)	4 363	4 972	5 086	7 390	9 134	9 131	9 166	↑ 100,4
Živnostníci	49 577	48 832	61 822	47 413	32 502	43 503	42 255	↓ 97,1
Samostatne hospodáriaci roľníci	540	423	387	314	424	432	560	↑ 129,6
Slobodné povolania	832	759	736	789	878	812	618	↓ 76,1
SPOLU	55 312	54 986	68 031	55 906	42 938	53 878	52 599	↓ 97,6

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR. Pozn.: do roku 2016 len MSP, od roku 2017 všetky podnikateľské subjekty

V medzioročnom porovnaní zaniknutých podnikateľských subjektov podľa jednotlivých odvetví došlo k poklesu takmer vo všetkých odvetviach. V absolútnej hodnote zaniklo najmenej podnikateľských subjektov v odvetví ubytovania a stravovania (1 804 subjektov), najviac

v stavebníctve (12 327 subjektov). Z hľadiska dynamiky zaznamenali v roku 2017 najvýraznejší pokles počtu zaniknutých subjektov obchodné podniky (o 7,5 %), podniky pôsobiace v odvetví ubytovania a stravovania (o 7,4 %) a ostatných služieb (o 6,0 %). K nárastu počtu zaniknutých podnikateľských subjektov došlo v odvetví pôdohospodárstva (o 11,7 %), stavebníctva (o 2,2 %) a dopravy a informácií (o 1,0 %).

Tab. č. 16: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví (Register organizácií ŠÚ SR)

Odvetvie	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Index 17/16
Pôdohospodárstvo	2 673	2 644	2 808	2 361	1 963	2 735	3 055	↑ 111,7
Priemysel	8 231	8 489	10 336	8 001	5 806	7 650	7 472	↓ 97,7
Stavebníctvo	12 841	13 303	15 503	13 022	9 252	12 066	12 327	↑ 102,2
Obchod	15 015	14 060	17 650	13 893	10 085	11 616	10 749	↓ 92,5
Doprava, informácie	3 531	3 610	5 868	3 974	3 311	3 980	4 020	↑ 101,0
Ubytovanie a stravovanie	2 074	1 916	2 591	2 043	1 571	1 949	1 804	↓ 92,6
Obchodné služby	7 685	7 809	9 481	9 280	8 225	10 281	9 798	↓ 95,3
Ostatné služby	3 262	3 155	3 794	3 332	2 725	3 591	3 374	↓ 94,0
SPOLU	55 312	54 986	68 031	55 906	42 938	53 868	52 599	↓ 97,6

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

Čistý prírastok podnikateľských subjektov

Čistý prírastok podnikateľských subjektov zaznamenal v roku 2017 rastúci trend. V porovnaní s rokom 2016 vzrástla výška čistého prírastku podnikateľských subjektov viac ako 2,5 – násobne zo 4 960 subjektov na 12 805. Tento pozitívny trend bol spôsobený výrazným medziročným nárastom počtu vzniknutých MSP (o 11,2 %) a miernym poklesom počtu zaniknutých podnikateľských subjektov – o 2,4 %. Čistý prírastok podnikateľských subjektov v rokoch 2011 – 2017 znázorňuje tabuľka:

Tab. č. 17: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov (Register organizácií ŠÚ SR)

Čistý prírastok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Index 17/16
Vznik podnikateľských subjektov	64 924	61 701	73 006	59 017	52 646	58 838	65 404	↑ 111,2
Zánik podnikateľských subjektov	55 312	54 986	68 031	55 906	42 938	53 878	52 599	↓ 97,6
Čistý prírastok	9 612	6 715	4 975	3 111	9 708	4 960	12 805	↑ 258,2

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

5 Regionálne hľadisko podnikania MSP

Tak ako sa líši podnikateľské prostredie jednotlivých krajín, líšia sa aj podmienky na podnikanie na úrovni nižších regionálnych celkov, ktoré prispievajú k nerovnomernému rozvoju malého a stredného podnikania na Slovensku. Nasledujúca kapitola sa preto podrobnejšie zameriava na zhodnotenie vybraných kvantitatívnych ukazovateľov malého a stredného podnikania na úrovni jednotlivých krajov (štatistická územná jednotka NUTS 3).

Zo spracovaných údajov z Registra organizácii ŠÚ SR vyplýva, že **každý piaty** (22,3 %) **aktívny malý a stredný podnik pôsobí na území Bratislavského kraja**. V ostatných krajoch je zastúpenie MSP rovnomernejšie (pozri tab. č. 18). Po Bratislavskom kraji sa najviac malých a stredných podnikov koncentruje na území Žilinského kraja s podielom 13,4 %. Najnižšie zastúpenie MSP, na úrovni 9,6 %, bolo v roku 2017 evidované v Trenčianskom kraji.

V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2016 sa zvýšila početnosť malých a stredných podnikov vo všetkých krajoch SR. Najvýraznejší rast početnosti MSP o 3 % bol zaznamenaný v Bratislavskom kraji, čo v absolútnom vyjadrení predstavuje nárast o 3 690 subjektov. V prípade ďalších krajov, medziročný rast nepresiahol úroveň 2 %. K uvedenej úrovni sa najviac priblížil Trnavský kraj s rastom o 1,9 % (resp. o 1 031 subjektov) a Košický kraj s 1,8 % (1 029 subjektov). Najmenej vzrástol počet MSP, ktoré aktívne pôsobili na území Trenčianskeho kraja (o 1,1 %, resp. 596 subjektov).

Tab. č. 18: Počet podnikateľských subjektov v jednotlivých krajoch SR v roku 2017

Kraj SR	Fyzické osoby – podnikatelia			Podniky				MSP	Spolu
	Živnostníci	Slobodné povolania	SHR	Mikro (0 - 9)	Malé (10 - 49)	Stredné (50 - 249)	Veľké (250 +)		
Bratislavský	47 122	4 414	218	70 483	3 352	875	217	126 464	126 681
Trnavský	34 945	1 679	631	17 733	1 299	272	57	56 559	56 617
Trenčiansky	34 952	1 770	343	15 592	1 319	297	92	54 273	54 365
Nitriansky	42 291	2 333	954	21 526	1 497	346	61	68 947	69 008
Žilinský	51 124	1 962	681	20 592	1 495	345	75	76 199	76 274
Banskobystrický	33 648	2 375	968	18 256	1 162	241	48	56 650	56 698
Prešovský	47 888	2 098	745	18 220	1 378	287	56	70 616	70 672
Košický	31 977	2 493	715	20 690	1 311	237	55	57 423	57 478
Spolu SR	323 947	19 124	5 255	203 092	12 813	2 900	661	567 131	567 793

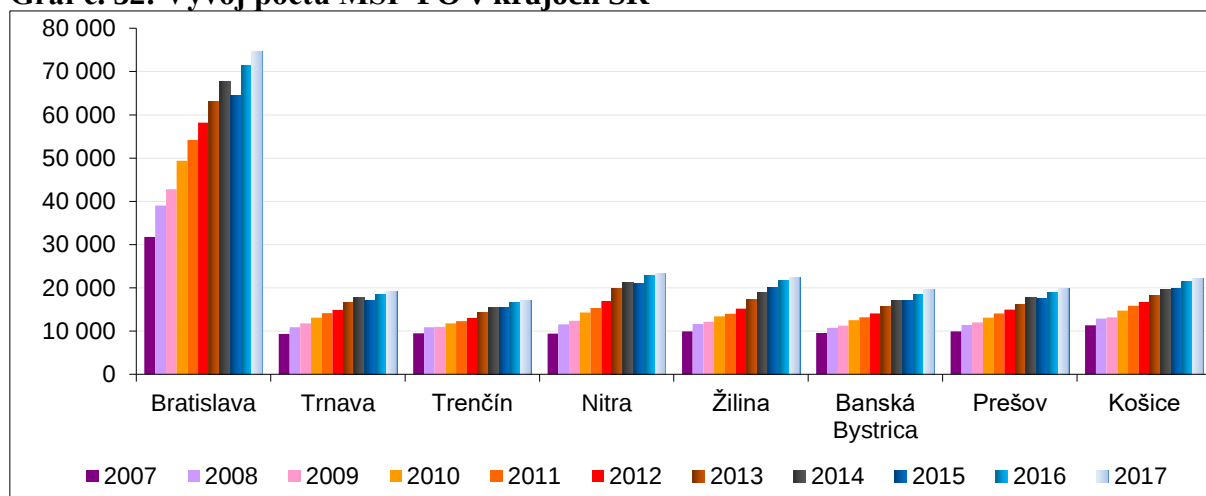
Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Právnické osoby – podniky

Z celkového počtu **MSP – právnických osôb bola v roku 2017 viac ako jedna tretina (34,1 %) evidovaná v Bratislavskom kraji (74 710)**. Druhý najvyšší počet etablovaných MSP – právnických osôb (23 369) malo v roku 2017 sídlo v Nitrianskom kraji, čo predstavuje 10,7 % zo všetkých MSP – právnických osôb na Slovensku. Nižší podiel dosiahli MSP – PO v Žilinskom kraji 10,3 % a Košickom kraji 10,2 %. Na hranici 9 % sa pohybovalo zastúpenie MSP – PO v Prešovskom, Trnavskom a Banskobystrickom kraji. Najnižší podiel (7,9 %) aktívnych MSP – PO bol v Trenčianskom kraji.

V medziročnom porovnaní sa zvýšil počet MSP – právnických osôb vo všetkých krajoch SR, pričom najvýraznejšie v Banskobystrickom kraji o 5,9 %. V ostatných krajoch sa zvýšil počet MSP – právnických osôb v intervale od 1,8 % v Nitrianskom kraji do 4,7 % v Bratislavskom kraji.

Graf č. 32: Vývoj počtu MSP-PO v krajoch SR

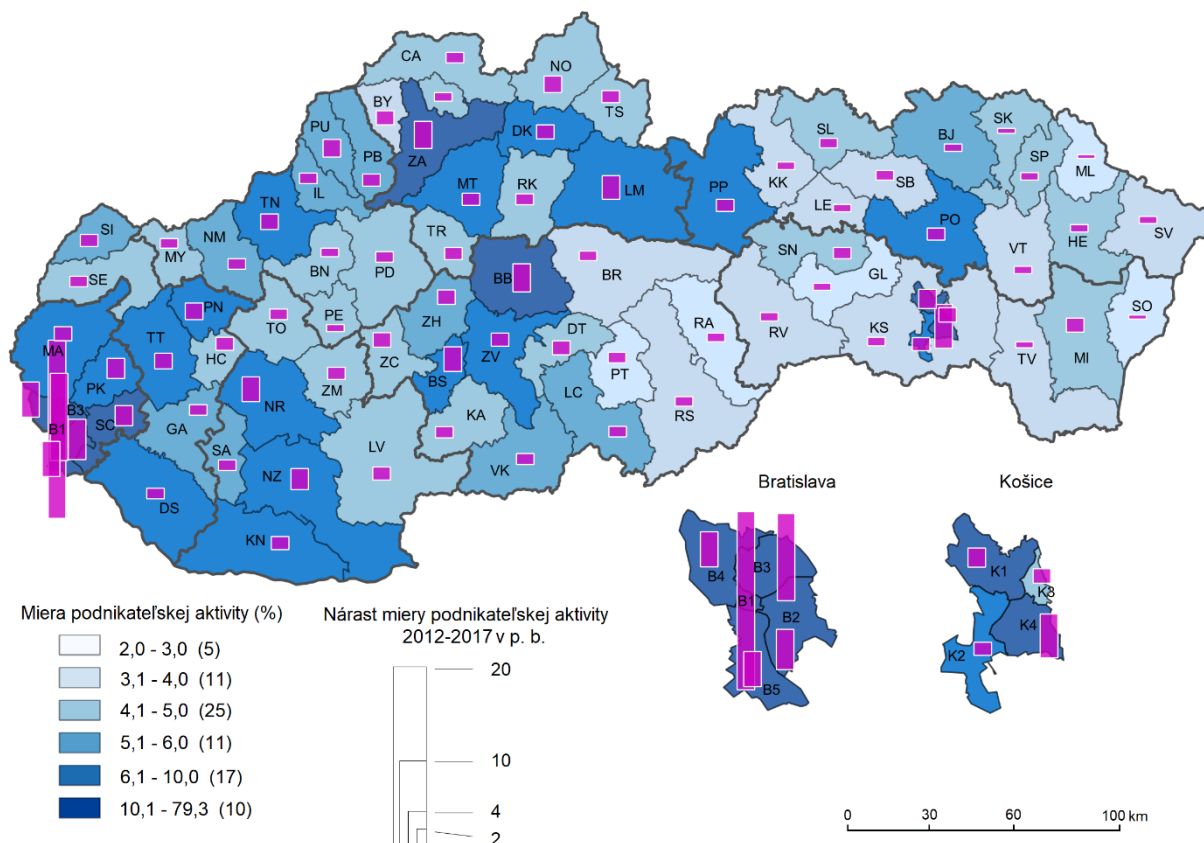

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Na úrovni jednotlivých okresov SR bola ďalej vyhodnocovaná miera podnikateľskej aktivity pre právnu formu MSP – právnické osoby, ktorá je vyjadrená podielom počtu MSP – právnických osôb a ekonomicky aktívneho obyvateľstva daného kraja v %. Ako možno sledovať na mape č. 1, v roku 2017 bola zaznamenaná najvyššia miera podnikateľskej aktivity MSP – PO v okresoch mesta Bratislavy a Košíc. Konkrétne v okrese Bratislava I (79,3 %), Bratislava III (35,5 %), Bratislava II (31,3 %), Košice I (15,9 %) a Košice IV (15,8 %). Naopak najnižšia bola dosiahnutá v okresoch južného a východného Slovenska ako: Gelnica (2,3 %) Revúca (2,5 %), Sobrance (2,6 %), Medzilaborce (2,7 %) a tiež v okrese Poltár (2,8 %).

Najvyššia dynamika rastu miery podnikateľskej aktivity MSP – PO v období rokov 2012 – 2017 bola zaznamenaná v okresoch Bratislava I (20,2 p. b.) a Bratislava III (9,9 p. b.). K významnejšiemu zvýšeniu miery podnikateľskej aktivity (nad 4 p. b.) došlo aj v prípade ďalších okresov Bratislavy. V ostatných okresoch Slovenska rástla miera podnikateľskej aktivity menšou intenzitou. Najnižšia dynamika rastu miery podnikateľskej aktivity MSP – PO bola v sledovanom období zaznamenaná prevažne v okresoch východného Slovenska: Medzilaborce a Sobrance (0,5 p. b.), Svidník (0,6 p. b.), Trebišov (0,7 p. b.), Snina a Gelnica (0,8 p. b.).

Údaje zobrazené na mape č. 1 ďalej indikujú vyššiu dynamiku rastu miery podnikateľskej aktivity MSP – PO práve v tých okresoch, ktoré sa už dlhodobo vyznačujú vysokou mierou podnikateľskej aktivity. Naopak, v okresoch s nízkou mierou podnikateľskej aktivity prevažuje len minimálna dynamika rastu medzi rokmi 2012 a 2017. Na základe analyzovaných údajov tak možno usudzovať, že v čase dochádza k prehlbovaniu medziregionálnych rozdielov podnikateľskej aktivity MSP – PO.

Mapa č. 1: Miera podnikateľskej aktivity MSP-PO podľa okresov v roku 2017

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky. Zdroj údajov: Register organizácií ŠÚ SR a ÚPSVaR. Miera podnikateľskej aktivity je vypočítaná ako podiel počtu MSP – právnických osôb a ekonomicky aktívneho obyvateľstva v %.

Fyzické osoby – podnikatelia

V roku 2017 pôsobilo najviac MSP s právnou formou fyzické osoby – podnikatelia v Žilinskom kraji (15, %; 53 767) a v Bratislavskom kraji (14,9 %; 51 754). Najmenej fyzických osôb – podnikateľov bolo naopak evidovaných na území Košického kraja (10,1 %; 35 185). **V medziročnom porovnaní sa zvýšila početnosť fyzických osôb – podnikateľov takmer vo všetkých krajoch SR.** Nárast bol však len minimálny a v žiadnom kraji nepresiahol 1 %. Medziročný pokles početnosti fyzických osôb – podnikateľov o 0,8 % bol zdokumentovaný len v prípade Banskobystrického kraja. Na základe analýzy dlhšieho časového radu, možno po roku 2015 sledovať zmenu vo vývoji početnosti FO – podnikateľov, ktorá sa týka všetkých krajov na území Slovenska. Po výraznejšom poklese početnosti FO – podnikateľov v roku 2015, dochádza v ostatných dvoch rokoch k stabilizácii vývoja, ktorý je sprevádzaný miernym rastom počtu FO – podnikateľov vo všetkých krajoch, čo dokumentuje aj graf č. 33.

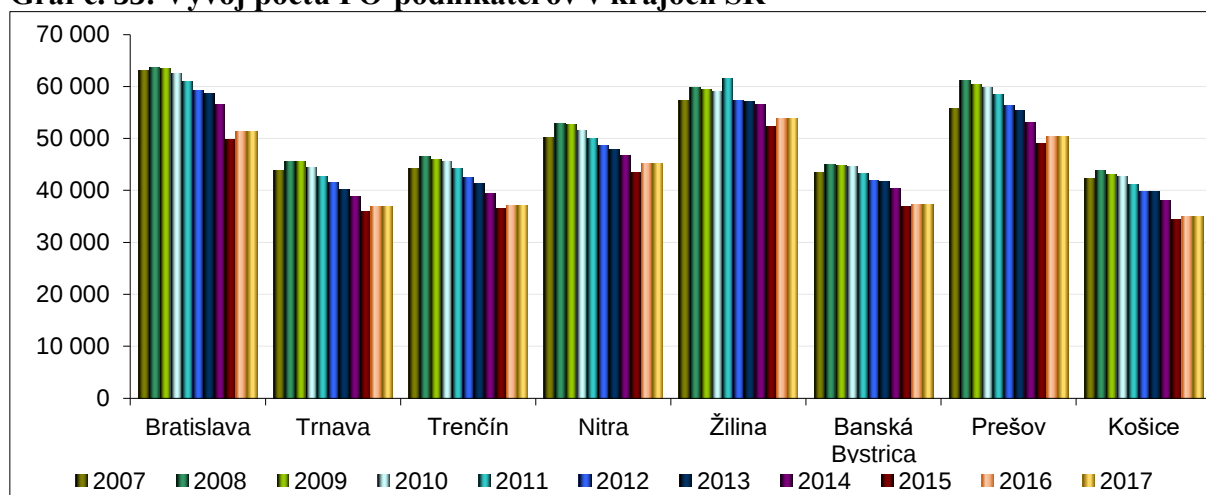
Z celkového počtu 323 947 živnostníkov evidovaných na území Slovenska, ich bolo v roku 2017 najviac koncentrovaných v Žilinskom kraji (15,8 %), Prešovskom kraji (14,8 %) a Bratislavskom kraji (14,5 %). Najnižšie zastúpenie živnostníkov (9,9 %) bolo v roku 2017 zaznamenané v Košickom kraji.

V Bratislavskom kraji bolo v rovnakom roku aktívnych najviac osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach. Ich podiel tvoril 23,1 %. V ostatných krajoch bolo zastúpenie osôb

podnikajúcich v slobodných povolaniach nižšie o viac ako 10 p. b. Najnižší podiel, na úrovni 8,8 %, bol zaznamenaný v prípade Trnavského kraja.

Spomedzi všetkých krajov SR bola najpočetnejšia skupina samostatne hospodáriacich roľníkov (18,5 %) registrovaná v Banskobystrickom kraji. Vyšší podiel samostatne hospodáriacich roľníkov vykazujú aj ostatné kraje ležiace v oblastiach vhodných na poľnohospodársku produkciu – Nitriansky kraj 18,2 %, Prešovský kraj 14,2 % a Košický kraj s podielom 13,6 %. Najnižší podiel samostatne hospodáriacich roľníkov je charakteristický pre kraje so silným zastúpením priemyslu a vysokou mierou urbanizácie ako Bratislavský kraj (4,1 %) a Trenčiansky kraj (6,5 %).

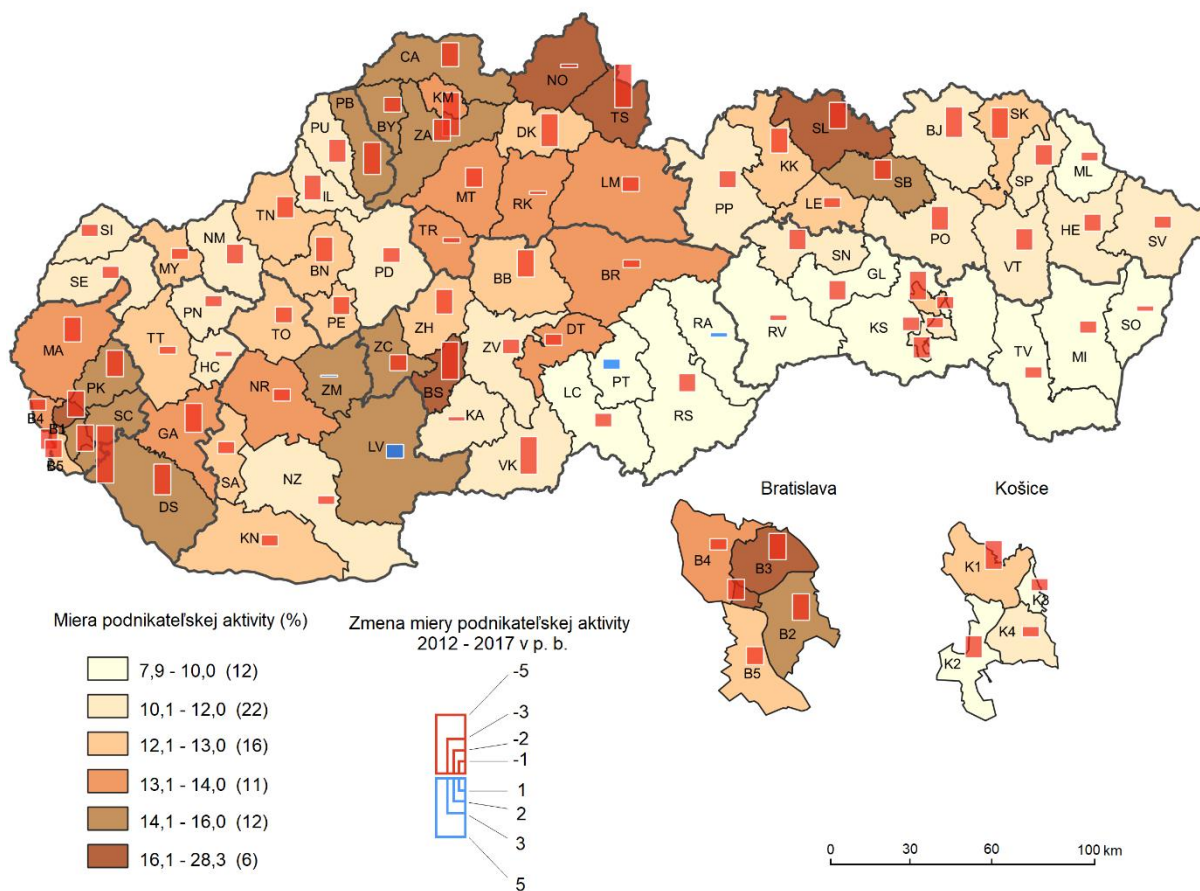
Graf č. 33: Vývoj počtu FO-podnikateľov v krajoch SR

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Mieru podnikateľskej aktivity pre skupinu FO – podnikateľov spracovanú na úrovni okresov pre rok 2017 prezentuje mapa č. 2. Najvyššia miera podnikateľskej aktivity FO – podnikateľov bola v sledovanom roku zaznamenaná v okresoch Námestovo (28,3 %), Stará Ľubovňa (21,1 %), Bratislava I (20,7 %), Tvrdošín (18,7 %), Banská Štiavnica (16,7 %) a Bratislava III (16,2 %). Najnižšia miera podnikateľskej aktivity FO – podnikateľov je dosahovaná v okresoch lokalizovaných na juhu stredného a východného Slovenska. Patria sem okresy ako: Rimavská Sobota (7,9 %), Revúca (8,0 %), Košice - okolie (8,3 %), Trebišov (8,4 %), Rožňava (9,1 %), alebo Michalovce (9,2 %).

Nárast miery podnikateľskej aktivity FO – podnikateľov bol medzi rokmi 2017 a 2012 identifikovaný len v štyroch okresoch Slovenska. Najvyššiu dynamiku rastu vykazovali údaje v okrese Levice (1,3 %). V prípade ďalších troch okresoch dosiahol rast len minimálnu úroveň. Ako dokumentuje aj mapa č. 2, v ostatných okresoch došlo medzi rokmi 2017 a 2012 k poklesu podnikateľskej aktivity FO – podnikateľov, pričom najvýraznejšie sa znížila v okresoch Senec (o 5,0 p. b.), Tvrdošín a Kysucké Nové Mesto (o 3,8 p. b.), Veľký Krtíš a Banská Štiavnica (o 3,3 p. b., resp. o 5,4 p. b.).

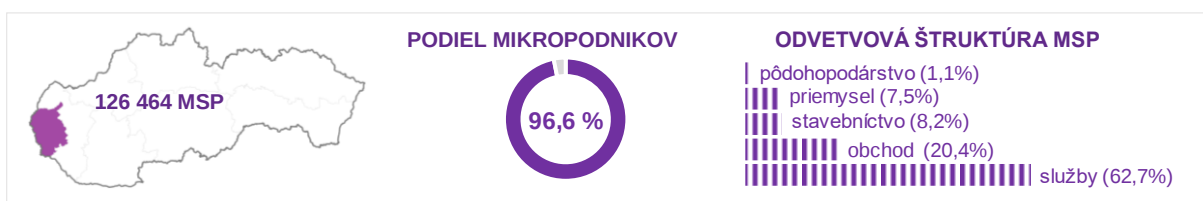
Mapa č. 2: Miera podnikateľskej aktivity FO – podnikateľov podľa okresov v roku 2017

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky. Zdroj údajov: Register organizácií ŠÚ SR a ÚPSVaR. Miera podnikateľskej aktivity je vypočítaná ako podiel počtu FO – podnikateľov a ekonomicky aktívneho obyvateľstva v %.

5.1 Bratislavský kraj

V roku 2017 bolo na území Bratislavského kraja evidovaných spolu 126 464 aktívnych malých a stredných podnikov. Až 96,6 % z uvedeného počtu tvorila veľkostná kategória mikropodnikov. Malé podniky predstavovali 2,8 % podiel a najmenej zastúpenou veľkostnou kategóriou boli stredné podniky s 0,7 %. Atraktivnosť Bratislavského kraja pre väčšie veľkostné kategórie podnikov potvrdzuje vyššie zastúpenie malých, stredných a veľkých podnikov v porovnaní s veľkostnou štruktúrou podnikov na národnej úrovni. **Najväčšia koncentrácia všetkých veľkostných kategórií MSP (spolu 22,3 %) bola na území okresu Bratislava II.** Najnižšia zastúpenie (6,3 %) dosiahli MSP v okrese Pezinok.

Z pohľadu odvetvového zamerania sa MSP v Bratislavskom kraji najviac orientujú na viaceré odvetvia služieb, ktoré v roku 2017 sumárne predstavovali 62,7 %. **Významnou zložkou sú najmä MSP vykonávajúce svoju hlavnú činnosť v obchodných službách (40,3 %).** Prezentovaný podiel je zároveň najvyšší spomedzi všetkých krajov SR a výrazne prevyšuje celonárodný podiel (25,2 % v roku 2017). Odvetvie obchodu je pre MSP v Bratislavskom kraji tiež atraktívne, o čom svedčí aj podiel MSP pôsobiaceh v tomto odvetví na úrovni 20,4 %. Nadpriemerné zastúpenie (11,4 %) majú aj MSP s hlavnou činnosťou v odvetví dopravy a informácií.

Počas roku 2017 vzniklo na území Bratislavského kraja celkovo 13 112 malých a stredných podnikov, čo predstavuje pätinu so všetkých vzniknutých MSP na Slovensku. Z uvedeného počtu predstavovali mikropodniky 99,7 %. **Oproti roku 2016 bol evidovaný nárast počtu vzniknutých MSP o 12,4 %.** Najviac vzniknutých MSP (41,3 %) uvádza svoju hlavnú činnosť v oblasti obchodných služieb. **V rovnakom roku zaniklo v Bratislavskom kraji 8 517 podnikateľských subjektov⁶.** Z celkového počtu zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku to predstavovalo 16,2 %. Viac ako tretina zaniknutých MSP v sledovanom kraji (34,6 %) pôsobila v odvetví obchodných služieb. Čistý prírastok o veľkosti 4 595 MSP dosiahol v Bratislavskom kraji najvyššiu hodnotu so všetkých krajov SR.

V rámci rodovej štruktúry fyzických osôb – podnikateľov bolo 64,0 % mužov a 36,0 % žien (o 7 p. b. viac ako SR spolu). Dosiahnutý podiel žien podnikateliek bol najvyšší spomedzi všetkých krajov. Bratislavský kraj sa ďalej vyznačuje **najnižším zastúpením fyzických osôb – podnikateľov vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov (10,3 %)** a najvyšším zastúpením podnikateľov vo vekovej kategórii 60 a viac rokov (14,7 %) spomedzi všetkých krajov SR. Aj

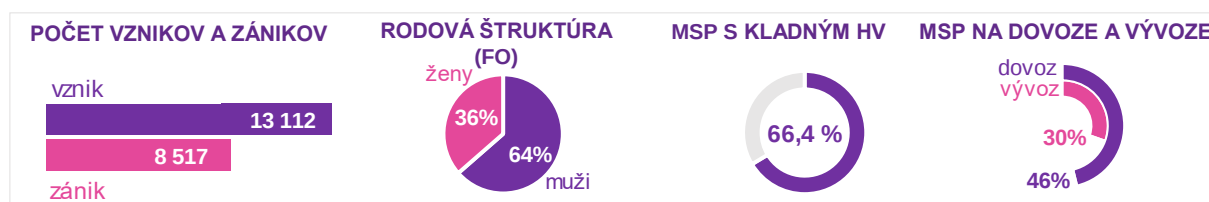
⁶ Vzhľadom na zmenu metodiky spracovania údajov ŠÚ SR, nie je od roku 2017 možné štruktúrovať počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa veľkostnej kategórie. Údaje o zánikoch preto nepredstavujú len malé a stredné podniky ale aj veľké podniky, ktoré sú spoločne označované ako „podnikateľské subjekty“. V roku 2016 predstavoval podiel zaniknutých veľkých podnikov 0,02 % zo všetkých zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku.

vplyvom starnutia populácie sa zastúpenie podnikateľov v kategórii nad 60 rokov postupne zvyšuje. Za obdobie posledných piatich rokov o 1,7 p. b.

Na základe údajov spracovaných z aktuálne dostupných finančných výkazov za rok 2016, dosiahol **podiel MSP (účtujúcich v podvojnom účtovníctve) s kladným hospodárskym výsledkom na celkovom počte MSP v Bratislavskom kraji 66,4 %**. Napriek medziročnému zlepšeniu (o 1,5 p. b.) dosahuje Bratislavský kraj najnižšiu hodnotu podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom (HV) spomedzi krajov SR a za národným priemerom zaostáva o 2,4 p. b. V rovnakom roku bola evidovaná rentabilita tržieb MSP v kraji na úrovni 6,7 %.

Podľa aktuálne dostupných definitívnych údajov zahraničného obchodu za rok 2016, tvorili **proexportne orientované malé a stredné podniky sídlia v Bratislavskom kraji 30,4 % z celkového vývozu** všetkých podnikateľských subjektov v kraji. Naopak, na celkovom dovoze, ktorý bol realizovaný subjektami so sídlom v Bratislavskom kraji, sa MSP podieľali výraznejšie, a to 46,2 %.

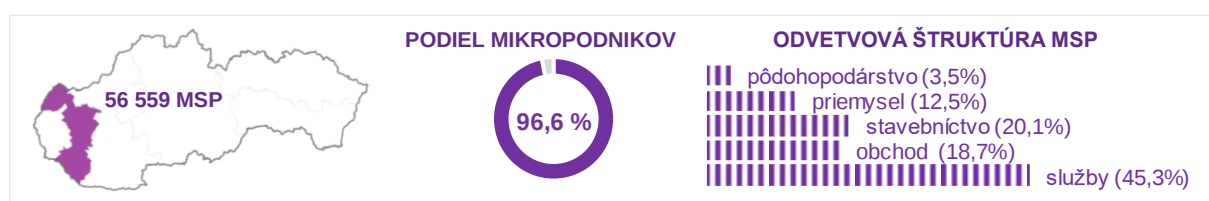
Malé a stredné podniky registrované v Bratislavskom kraji ďalej vykazujú nadpriemerné zastúpenie v odvetviach s vysokou technologickou úrovňou (tzv. high-tech odvetvia). V roku 2017 dosiahol **podiel počtu malých a stredných podnikov v high-tech odvetviach na celkovom počte MSP evidovaných v odvetviach priemyselnej výroby a služieb na území kraja 7,4 %** (podiel za Slovensko predstavoval 4,9 %).

5.2 Trnavský kraj

Podľa údajov z Registra organizácií ŠÚ SR bolo v Trnavskom kraji v roku 2017 registrovaných 56 559 subjektov patriacich do kategórie malých a stredných podnikov. Najväčší podiel **96,9 % tvorila veľkostná skupina mikropodnikov**. Nižšie zastúpenie mali malé podniky (2,5 %) a stredné podniky (0,5 %). Štruktúra MSP podľa veľkostných kategórií podnikov tak zodpovedá celonárodným hodnotám. Z priestorového rozmiestnenia MSP na území Trnavského kraja ďalej vyplýva **vyššia významnosť okresov Dunajská Streda a Trnava, kde sa sústreďuje približne štvrtina všetkých veľkostných kategórií MSP**.

V odvetvovej štruktúre malých a stredných podnikov v Trnavskom kraji prevládajú MSP pôsobiace v sektore služieb (45,3 %). **Spomedzi všetkých služieb vykonáva najviac (23,8 %) MSP svoju hlavnú činnosť v odvetví obchodných služieb**. V roku 2017 pôsobila pätina všetkých MSP so sídlom v Trnavskom kraji v odvetví stavebníctva. Zastúpenie MSP v ostatných odvetviach zodpovedá odvetvovej štruktúre MSP na celom území Slovenska.

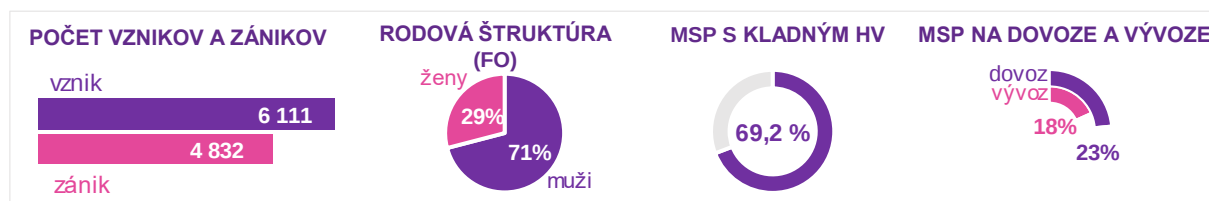
V roku 2017 vzniklo na území Trnavského kraja 6 111 malých a stredných podnikov, čo je druhý najnižší počet spomedzi všetkých krajov (v percentuálnom vyjadrení 9,3 %). Z uvedeného počtu tvorili mikropodniky až 99,6 %. V porovnaní s rokom 2016 vzrástla početnosť novovzniknutých MSP o 8,2 %. Tretina nových MSP bola registrovaná v odvetví obchodných služieb (33,4 %) a takmer pätina v stavebníctve (19,1 %). V Trnavskom kraji bol zároveň v rovnakom období evidovaný najnižší počet zaniknutých podnikateľských subjektov (4 832). Vplyv nízkeho počtu zaniknutých subjektov ovplyvnil aj hodnotu čistého prírastku 1 279, ktorý bol tretí najvyšší po Bratislavskom a Nitrianskom kraji.

Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov evidovaných v Trnavskom kraji bolo 71 % mužov a 29 % žien. Uvedený pomer zodpovedá rodovej štruktúre FO – podnikateľov za celé Slovensko. Pri vekovej štruktúre FO – podnikateľov Trnavského kraja je charakteristické najpočetnejšie zastúpenie podnikateľov vo vekovej skupine 40 – 49 rokov.

V roku 2016 dosiahol podiel MSP (účtujúcich v podvojnom účtovníctve) s kladným hospodárskym výsledkom (vrátane nulového HV) na celkovom počte MSP v Trnavskom kraji 69,2 %. V medziročnom porovnaní sa podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom zvýšil najvýznamnejšie (o 1,8 p. b.) spomedzi všetkých krajov SR. V rovnakom čase sa najviac zvýšila aj rentabilita tržieb MSP v kraji o 0,5 p. b., čím dosiahla hodnotu 6,8 %.

Podiel vývozu a dovozu malých a stredných podnikov na celkovej hodnote vyvezených, resp. dovezených tovarov v Trnavskom kraji predstavoval najnižšie hodnoty medzi všetkými kraji SR. V roku 2016 tvorili MSP na celkovom vývoze z kraja 18,2 %. Podiel MSP na dovoze predstavoval 23,4 % z celkovej hodnoty dovezených tovarov. V zahranično-obchodných aktivitách Trnavského kraja zohrávajú významnú úlohu najmä veľké podniky v oblasti automobilového a elektrotechnického priemyslu.

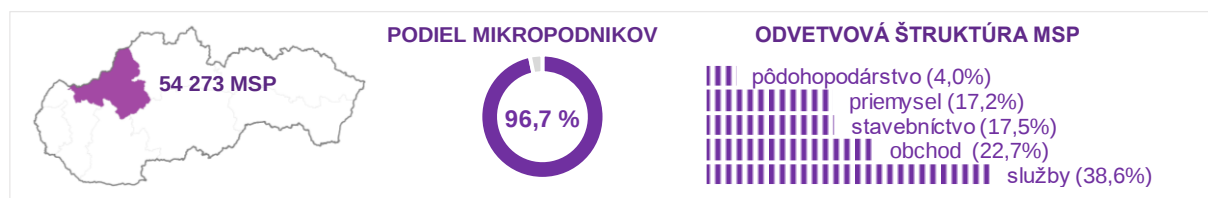
Zastúpenie malých a stredných podnikov Trnavského kraja v high-tech odvetviach predstavovalo v roku 2017 hodnotu 4,3 % na celkovom počte MSP pôsobiach v odvetviach priemyselnej výroby a službách, čím sa začleňuje medzi skupinu krajov SR s vyššou úrovňou rozvoja znalostnej ekonomiky.

5.3 Trenčiansky kraj

Na území Trenčianskeho kraja bolo v roku 2017 registrovaných spolu 54 273 aktívnych malých a stredných podnikov s jasnou dominanciou mikropodnikov, ktoré predstavovali až 96,7 % všetkých MSP. Veľkostná kategória malé a stredné podniky bola zastúpená v nižšej miere. V percentuálnom vyjadrení to činí 2,7 % v prípade malých podnikov a 0,6 % v prípade stredných podnikov. **Zo všetkých MSP evidovaných v Trenčianskom kraji sa ich najviac koncentrovalo v okrese Trenčín (22,0 %) a Prievidza (21,1 %).** Naopak, najnižšie zastúpenie dosiahli MSP v okrese Myjava (4,3 %) a Bánovce nad Bebravou (5,8 %).

V odvetvovej štruktúre MSP evidovaných v Trenčianskom kraji **prevládajú malé a stredné podniky vykonávajúce svoju hlavnú činnosť v službách (38,6 %)**, kde sú začlenené obchodné služby (20,3 %), doprava a informácie (6,4 %), ubytovanie a stravovanie (3,5 %) a ostatné služby (8,3 %). Oproti celonárodným údajom za rok 2017 boli v Trenčianskom kraji nadpriemerné zastúpené MSP v odvetví obchodu, kde tvorili 22,7 % a v odvetví stavebníctva so 17,5 %. Špecifický význam priemyslu pre Trenčiansky kraj potvrdzuje aj významný podiel malých a stredných podnikov (17,2 %), ktoré pôsobia v tomto odvetví. Uvedený podiel je zároveň najvyšší spomedzi všetkých krajov SR.

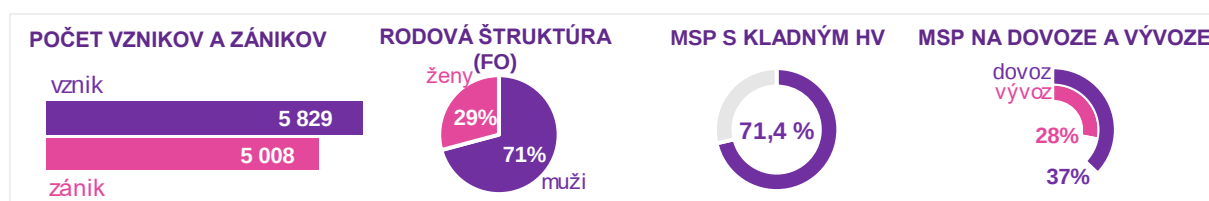
Podľa údajov z Registra organizácií ŠÚ SR za rok 2017, vzniklo v Trenčianskom kraji **5 829 malých a stredných podnikov**. V porovnaní s ostatnými krajmi je to najnižší počet, pričom predstavuje 8,9 % zo všetkých vzniknutých MSP na Slovensku v roku 2017. Napriek najnižšej početnosti nových subjektov, **medziročne vzrástol počet vzniknutých MSP o 9,3 %**. Mikropodniky tvorili 99,7 % zo všetkých novovzniknutých MSP na území kraja. Najviac vzniknutých MSP (27,5 %) uvádzala svoju hlavnú činnosť v odvetví obchodných služieb. Silná orientácia kraja na priemysel sa potvrdila aj na počte vzniknutých MSP v tomto odvetví. Podiel 17,9 % predstavuje najvyššiu hodnotu zo všetkých krajov. **Z celkového počtu zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku bolo 9,5 % lokalizovaných v Trenčianskom kraji (v absolútnom vyjadrení 5 008 subjektov).** Z vyššie uvedených údajov vyplýva najnižšia úroveň čistého prírastku, ktorá v roku 2017 dosiahla hodnotu 821.

V rámci rodovej štruktúry fyzických osôb – podnikateľov v Trenčianskom kraji tvorili **muži 71 % a podiel žien predstavoval 29 %**. Zastúpenie žien na celkovom počte FO – podnikateľov v kraji zodpovedá celonárodným hodnotám v roku 2017. V súlade s národnými tendenciami sa vyvíja aj veková štruktúra FO – podnikateľov so sídlom na území kraja, pričom najvyššie zastúpenie je pozorované vo vekovej kategórii 40 – 49 ročných (27,0 %) a najnižšie v kategórii 60 a viac (10,3 %).

Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom na celkovom počte MSP v Trenčianskom kraji dosiahol v roku 2016 hodnotu 71,4 %, čo je o 2,6 p. b. viac ako SR spolu. Dosiahnutá hodnota podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom v Trenčianskom kraji bola najvyššia spomedzi krajov SR. Okrem toho, MSP v kraji vykázali za rok 2016 aj druhú najvyššiu rentabilitu tržieb na úrovni 7,3 %.

Podľa aktuálnych údajov za rok 2016 dosiahli MSP v Trenčianskom kraji podiel vývozu 28,0 % z celkového vývozu všetkých registrovaných podnikateľských subjektov v kraji. Z celkového dovozu podnikateľských subjektov v Trnavskom kraji, zrealizovali malé a stredné podniky 37,1 %.

Malé a stredné podniky registrované v Trenčianskom kraji vykazovali v roku 2017 podpriemerné zastúpenie v high-tech odvetviach. Podľa údajov z Registra organizácii ŠÚ SR dosiahol podiel počtu malých a stredných podnikov v high-tech odvetviach na celkovom počte MSP evidovaných v odvetviach priemyselnej výroby a služieb na území kraja 4,0 % (podiel za Slovensko 4,9 %).

5.4 Nitriansky kraj

V Nitrianskom kraji bolo na konci roka 2017 evidovaných celkovo 68 947 aktívnych MSP. Z hľadiska veľkosti boli zastúpené mikropodniky 97,0 % podielom, podiel malých podnikov predstavoval 2,5 % a stredných podnikov 0,5 %. Štruktúra tak zodpovedá priemerným údajom za celé Slovensko. Najviac MSP uvádzalo svoje sídlo na území okresu Nitra, celkovo 26,6 %. Najnižšie zastúpenie dosiahli MSP registrované v okrese Zlaté Moravce (5,7 %).

V štruktúre MSP podľa oblasti pôsobenia prevládali v Nitrianskom kraji subjekty podnikajúce v službách (40,6 %). Z toho najviac MSP pôsobilo v odvetví obchodných služieb (21,9 %). Významný podiel (23,6 %) aktívnych MSP uvádzalo v roku 2017 ako svoju hlavnú činnosť obchod. Atraktívnym odvetvím pre MSP v Nitrianskom kraji je tiež priemysel, o čom svedčí aj podiel MSP pôsobiacich v tomto odvetví na úrovni 16,0 % (podiel MSP v priemysle na Slovensku dosiahol v roku 2017 hodnotu 13,3 %). Zastúpenie MSP v ostatných odvetviach zodpovedá odvetvovej štruktúre MSP na celom území Slovenska (podrobnejšie v kapitole 3).

Počas roka 2017 vzniklo na území Nitrianskeho kraja 8 299 malých a stredných podnikov, čo predstavuje 12,7 % zo všetkých vzniknutých MSP na Slovensku v danom roku. Až 99,7 % nových MSP tvorili mikropodniky. Oproti roku 2016 bol zaznamenaný zvýšený počet vzniknutých MSP v kraji o 7,0 %. Takmer tretina (32,0 %) nových MSP pôsobí v odvetví obchodných služieb a 19,2 % v stavebníctve. Medziročne však významne poklesla početnosť registrácie nových MSP v odvetví pôdohospodárstva o 42,2 % (najviac spomedzi krajov SR).

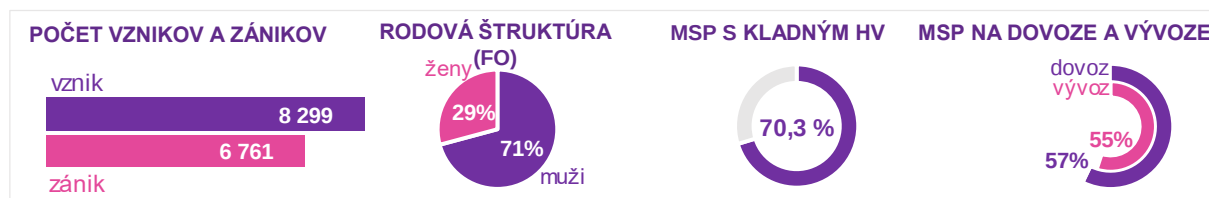
Počet zaniknutých podnikateľských subjektov 6 761, predstavoval v Nitrianskom kraji 12,9 % so všetkých zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku a čistý prírastok dosiahol v sledovanom roku úroveň 1 538.

Z pohľadu rodovej štruktúry fyzických osôb – podnikateľov bolo na území Nitrianskeho kraja rozloženie podobné ako v prípade Trnavského a Trenčianskeho kraja, teda **muži tvorili 71 % a ženy podnikateľky 29 %**. V súlade s národnými tendenciami sa vyvíja veková štruktúra FO – podnikateľov, pričom najvyššie zastúpenie je pozorované vo vekovej kategórii 40 – 49 ročných (27,7 %) a najnižšie v kategórii 60 a viac ročných (10,2 %).

Podľa údajov spracovaných z dostupných finančných výkazov **za rok 2016 dosiahol podiel MSP účtujúcich v podvojnóm účtovníctve s kladným hospodárskym výsledkom** (vrátane nulového HV) **na celkovom počte MSP v Nitrianskom kraji 70,3 %** (o 1,5 p. b. viac ako SR spolu). Medziročne sa zvýšil podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom o 0,9 p. b. Mierne rástla aj rentabilita tržieb, ktorá v prípade MSP pôsobiach na území kraja predstavovala 6,6 %.

Z údajov ŠÚ SR o zahraničnom obchode za rok 2016 vyplýva, že proexportne orientované **malé a stredné podniky so sídlom v Nitrianskom kraji tvorili 55,0 % z celkového vývozu všetkých podnikateľských subjektov v kraji**. V sledovanom roku to znamená najvyšší podiel MSP spomedzi krajov SR. Dôležitá úloha MSP sa prejavila aj na celkovom dovoze podnikateľských subjektov v kraji, kde sa MSP podieľali 57,1 %.

Malé a stredné podniky so sídlom na území Nitrianskeho kraja sú tiež charakteristické nižším zastúpením v odvetviach v vysokou technologickou úrovňou. **Podľa údajov za rok 2017 predstavoval podiel MSP pôsobiach v high-tech odvetviach 3,8 %** z celkového počtu MSP evidovaných v odvetviach priemyselnej výroby a služieb. MSP v kraji zaostávajú o 1,1 p. b. v porovnaní s rovnakým ukazovateľom na národnej úrovni (4,9 %).

5.5 Žilinský kraj

V roku 2017 dosiahol celkový počet MSP v Žilinskom kraji hodnotu 76 199. Pre Žilinský kraj je charakteristické početnejšie **zastúpenie mikropodnikov, ktoré v sledovanom roku predstavovalo 97,3 %**. Za vysokým podielom mikropodnikov stoja najmä FO – živnostníci, ktorý dosahujú v Žilinskom kraji najvyššiu početnosť spomedzi všetkých krajov. Vyšší podiel mikropodnikov sa prejavil na nižšom zastúpení subjektov spadajúcich do veľkostnej kategórie malých podnikov. Tie tvorili podiel 2,2 %, čo je najnižšia hodnota spomedzi všetkých krajov SR. Z údajov vyplýva, že **centrom podnikateľských aktivít v Žilinskom kraji bol v roku 2017 okres Žilina, ktorý koncentroval 27,5 % MSP** so všetkých aktívnych na území kraja. Nízkym podielom MSP disponovali najmä okresy Turčianske Teplice (1,9 %) a Bytča (3,6 %).

Na základe údajov o odvetvovom členení MSP so sídlom v Žilinskom kraji, **možno pozorovať vysokú aktivitu MSP v oblasti služieb (32,5 %), najmä v obchodných službách, kde pôsobilo 17,3 % MSP**. Pre MSP v Žilinskom kraji je ďalej charakteristická vysoká orientácia na stavebníctvo, o čom svedčia aj výsledky za rok 2017. **Až štvrtina všetkých MSP (25,4 %) uvádzala ako svoju hlavnú činnosť stavebníctvo**. Tento podiel zároveň predstavuje najvyššiu hodnotu so všetkých krajov Slovenska. Vysokú početnosť MSP v odvetví stavebníctva na území Žilinského kraja podporuje najmä výrazné zastúpenie živnostníkov. S podielom 16,0 % majú MSP nadpriemerné zastúpenie aj v odvetví priemyslu.

V Žilinskom kraji vzniklo počas roka 2017 spolu 8 447 malých a stredných podnikov. Oproti roku 2016 to predstavuje nárast o 6,5 %. V komparácii s ostatnými krajinami však možno hovoriť o najnižšom medziročnom tempe rastu. Pri vzniknutých MSP majú dominantné postavenie mikropodniky s podielom 99,8 %. Silné postavenie MSP v odvetví stavebníctva sa potvrdzuje aj v prípade vzniknutých podnikateľských subjektov, z ktorých takmer tretina (31,1 %) uvádza svoju hlavnú činnosť práve v stavebníctve. Rozvoj cestovného ruchu sa odráža aj na medziročnom náraste vzniknutých MSP v odvetví ubytovania a stravovania o 31,5 %. **V roku 2017 zároveň zaniklo 7 360 podnikateľských subjektov**, pričom takmer tretina (32,2 %) pôsobila v odvetví stavebníctva. Čistý prírastok predstavoval 1 087 podnikateľských subjektov.

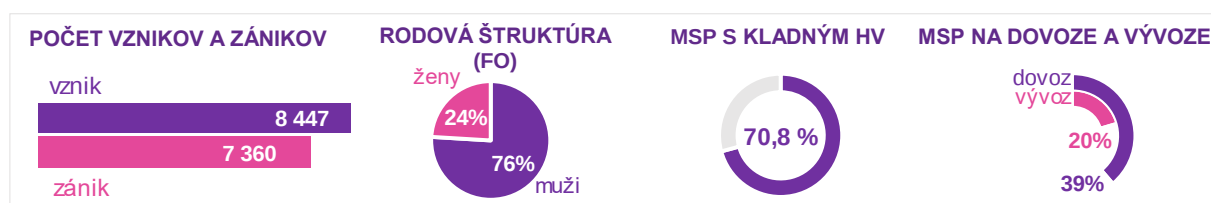
Rodová štruktúra fyzických osôb – podnikateľov sa v Žilinskom kraji dlhodobo prezentuje dominantným zastúpením mužov, ktoré v roku 2017 dosiahlo úroveň 76 %. Ženy tvorili 24,0 % zo všetkých FO – podnikateľov registrovaných v kraji, čo je o 5 p. b. menej ako na národnej úrovni v rovnakom období. Spomedzi všetkých krajov SR sa Žilinský kraj vyznačuje najvyšším zastúpením fyzických osôb – podnikateľov vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov (19,1 %) a zároveň najnižším zastúpením podnikateľov vo vekovej kategórii 60 a viac rokov (8,3 %).

Z dostupných finančných výkazov za rok 2016 vyplýva, že podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom (vrátane nulového HV) na celkovom počte MSP v Žilinskom kraji predstavoval 70,8 %, teda o 2,0 p. b. viac ako podiel na národnej úrovni. V medziročnom

porovnaní sa však podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom zvýšil najmenej spomedzi všetkých krajov SR (o 0,1 p. b.). **MSP pôsobiace v Žilinskom kraji boli v roku 2016 s hodnotou rentability tržieb 7,5 % najrentabilnejšie v rámci celej republiky.**

Podiel vývozu a dovozu malých a stredných podnikov na celkovej hodnote vyvezených, resp. dovezených tovarov v Žilinskom kraji predstavoval nižšie hodnoty v porovnaní s ostatnými analyzovanými kraji SR. **V roku 2016 tvorili MSP na celkovom vývoze z kraja 20,4 %. Podiel MSP na celkovom dovoze predstavoval 38,7 %.** K nižšiemu zastúpeniu MSP na zahranično-obchodných aktivitách prispieva silné postavenie etablovaných veľkých podnikov v odvetví strojárskoho a automobilového priemyslu.

Zastúpenie malých a stredných podnikov Žilinského kraja v high-tech odvetviach predstavovalo v roku 2017 4,0 % z celkového počtu MSP pôsobiacich v odvetviach priemyselnej výroby a službách. Nižšie hodnoty uvedeného ukazovateľa (v komparácii s hodnotami za ostatné kraje SR a národnou úrovňou) môžu indikovať nižšiu úroveň rozvoja znalostnej ekonomiky v kraji.

5.6 Banskobystrický kraj

Pri celkovom počte 56 650 evidovaných malých a stredných podnikov v Banskobystrickom kraji, veľkostná štruktúra MSP zodpovedala štruktúre z ostatných krajov stredného a východného Slovenska v roku 2017. Tá je typická **nadpriemerným podielom mikropodnikov (97,3 %)** a nižším podielom veľkostnej kategórie malých (2,3 %) a stredných podnikov (0,4 %). Na základe početnosti MSP možno identifikovať **dva okresy s vyššou podnikateľskou aktivitou – okres Banská Bystrica**, kde sa koncentruje 26,4 % zo všetkých aktívnych MSP na území Banskobystrického kraja **a okres Zvolen** s podielom 12,2 %. Medzi okresy s najnižším podielom MSP v kraji patria Poltár (2,3 %), Krupina (2,9 %), Banská Štiavnica (3,3 %) a Revúca (3,4 %).

V odvetvovej štruktúre malých a stredných podnikov v Banskobystrickom kraji prevládajú MSP pôsobiace v sektore služieb (43,3 %), z toho 23,6 % v odvetví obchodných služieb, 7,2 % v doprave a informáciách, 3,9 % v odvetví ubytovania a stravovania a 8,6 % v ostatných službách. **MSP pôsobiace v odvetví poľnohospodárstva dosahujú v roku 2017 najvyšší podiel (8,8 %) spomedzi všetkých analyzovaných krajov.** Zastúpenie MSP v ostatných odvetviach sa výraznejšie nevymyká celkovej odvetvovej štruktúre MSP na Slovensku.

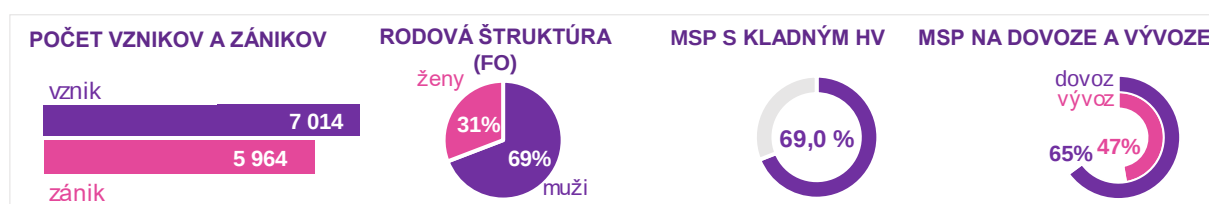
V roku 2017 vzniklo na území Banskobystrického kraja celkovo 7 014 MSP, z čoho mikropodniky tvorili 99,6 %. Počet novo registrovaných MSP v kraji vzrástol oproti predchádzajúcemu roku o 14,0 %. Podľa údajov z Registra organizácií ŠÚ SR, viac ako štvrtina vzniknutých MSP (26,4 %) vykonávala hlavnú činnosť podnikania v odvetví obchodných služieb a viac ako pätina (21,4 %) v odvetví stavebníctva. **Počas rovnakého obdobia bolo evidovaných 5 964 zánikov podnikateľských subjektov.** Zo všetkých zaniknutých subjektov podnikajúcich na Slovensku v odvetví pôdohospodárstva v roku 2017 bolo najviac (13,5 %) lokalizovaných v Banskobystrickom kraji. Čistý prírastok podnikateľských subjektov v sledovanom roku činil 1 050.

Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov evidovaných v Banskobystrickom kraji bolo 69 % mužov a 31 % žien. Zastúpenie žien na celkovom počte FO – podnikateľov v kraji prevýšilo podiel žien na národnej úrovni o 2 p. b. Veková štruktúra FO – podnikateľov registrovaných v kraji zodpovedá štruktúre za celé Slovensko, pričom najvyššie zastúpenie je pozorované vo vekovej kategórii 40 – 49 rokov (27,3 %) a najnižšie v kategórii 60 a viac rokov (11,2 %).

V roku 2016 tvoril podiel MSP (účtujúcich v podvojnom účtovníctve) s kladným hospodárskym výsledkom (vrátane nulového HV) na celkovom počte MSP v Banskobystrickom kraji 69,0 %. V medziročnom porovnaní sa podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom zvýšil len mierne o 0,3 p. b. Mierne vzrástla aj rentabilita tržieb MSP s aktuálnou hodnotou v roku 2016 na úrovni 7,22 %.

Z údajov ŠÚ SR o zahraničnom obchode za rok 2016 vyplýva, že proexportne orientované malé a stredné podniky so sídlom v Banskobystrickom kraji tvorili 47,3 % z celkového vývozu všetkých podnikateľských subjektov v kraji. Dôležitá úloha MSP sa prejavila najmä na dovoze, kde MSP tvorili 64,9 % z celkovej hodnoty dovezených tovarov v kraji. V sledovanom roku to znamená najvyšší podiel MSP spomedzi všetkých krajov SR.

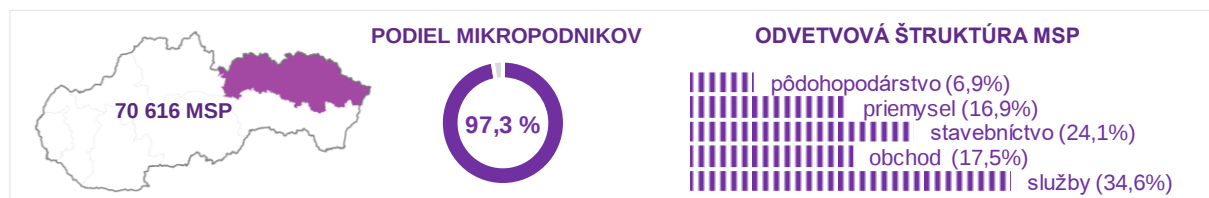
Podiel počtu malých a stredných podnikov pôsobiacich v high-tech odvetviach na celkovom počte MSP evidovaných v odvetviach priemyselnej výroby a služieb na území kraja predstavoval v roku 2017 hodnotu 4,4 %, čím sa priblížil podielu za celé Slovensko 4,9 %.

5.7 Prešovský kraj

Podľa údajov z Registra organizácii ŠÚ SR bolo k 31. decembru 2017 v Prešovskom kraji registrovaných 70 616 subjektov patriacich do kategórie malých a stredných podnikov. Veľkostná kategória mikropodnikov predstavovala najpočetnejšiu skupinu, ktorá tvorila 97,3 % z celkového počtu aktívnych MSP so sídlom v Prešovskom kraji. **Na základe počtosti aktívnych podnikateľských subjektov, možno za centrá podnikateľskej aktivity v regióne označiť okresy Prešov a Poprad**, ktoré koncentrujú 22,8 %, resp. 14,0 % všetkých MPS v kraji. Naopak, najnižší počet MSP je evidovaný v okresoch Medzilaborce (1,0 %), Stropkov (2,4 %) a Levoča (3,4 %).

Viac ako tretina malých a stredných podnikov v Prešovskom kraji (34,6 %) vykonáva svoju hlavnú činnosť v službách s najväčším (17,5 %) zastúpením v obchodných službách. Významným odvetvím je pre MSP najmä stavebníctvo, kde v roku 2017 pôsobilo až 24,1 % aktívnych MSP z celého kraja. Po Žilinskom kraji to predstavuje druhý najvyšší podiel medzi krajinami SR, pričom o 7,4 p. b. prevyšuje hodnotu za celé územie Slovenska. Nad hodnotou celonárodných priemerov sa v roku 2017 pohybovalo aj zastúpenie MSP v odvetví priemyslu (16,9 %) a pôdohospodárstva s podielom 6,9 %.

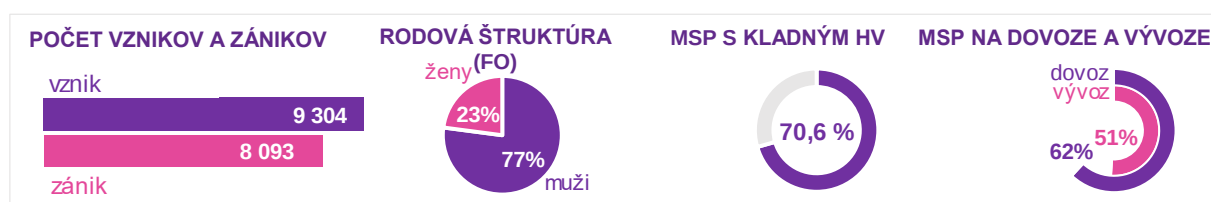
So všetkých krajov na Slovensku bol v roku 2017 evidovaný druhý najvyšší počet vzniknutých MSP na území Prešovského kraja (9 304), čo predstavuje 14,2 % so všetkých novo registrovaných MSP na Slovensku. Početnosť vzniknutých MSP medziročne vzrástla o 13,6 %. V skupine novo registrovaných MSP tvorili rozhodujúci podiel (99,8 %) mikropodniky. Najväčšie zastúpenie (37,6 %) dosiahli vzniknuté MSP v odvetví stavebníctva. **Počas roka 2017 bolo ďalej zdokumentovaných 8 093 zaniknutých podnikateľských subjektov** so sídlom v Prešovskom kraji, čo je po Bratislavskom kraji druhý najvyšší počet. Napriek tomu dosiahli podnikateľské subjekty v kraji čistý prírastok 1 211.

Rodová štruktúra fyzických osôb – podnikateľov sa v Prešovskom kraji dlhodobo prezentuje dominantným zastúpením mužov. V roku 2017 ich podiel predstavoval 77 %, čo je najviac medzi krajinami SR. Ženy tvorili 23 % zo všetkých FO – podnikateľov registrovaných v kraji. Prešovský kraj je, podobne ako Žilinský, charakteristický vysokým podielom fyzických osôb – podnikateľov vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov (17,9 %) a nízkym zastúpením podnikateľov vo vekovej kategórii 60 a viac rokov (8,7 %).

Podľa údajov spracovaných z dostupných finančných výkazov za rok 2016 dosiahol **podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom** (vrátane nulového HV) **na celkovom počte MSP v Prešovskom kraji 70,6 %** (o 1,8 p. b. viac ako SR spolu). Medziročne sa zvýšil podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom o 0,5 p. b. V rovnakom roku dosiahol ukazovateľ rentability tržieb MSP v Prešovskom kraji hodnotu 6,86 %.

Participácia malých a stredných podnikov na zahraničnom obchode podnikateľských subjektov v Prešovskom kraji patrila k najvyšším spomedzi všetkých krajov SR. **Viac ako polovicu (51,0 %) z celkového vývozu v kraji realizovali MSP.** Na celkovom dovoze bol podiel MSP ešte vyšší, pričom v roku 2016 dosiahol 61,9 %. K vysokej participácii MSP na zahranično-obchodných aktivitách v kraji prispieva najmä nižšie zastúpenie proexportne orientovaných veľkých podnikov.

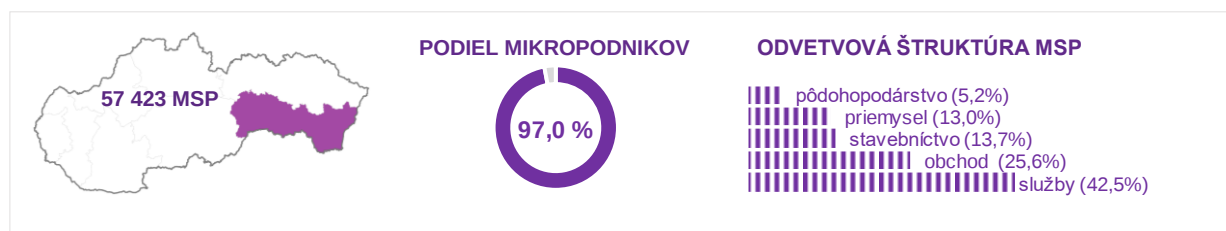
Malé a stredné podniky so sídlom v Prešovskom kraji dlhodobo vykazujú podpriemerné zastúpenie v high-tech odvetviach. V roku 2017 dosiahol **podiel malých a stredných podnikov v high-tech odvetviach na celkovom počte MSP evidovaných v odvetviach priemyselnej výroby a služieb 3,6 %**. V komparácii s ostatnými krajinami to znamená najnižšie zastúpenie v SR, čo môže negatívne ovplyvňovať úroveň rozvoja znalostnej ekonomiky v kraji.

5.8 Košický kraj

V roku 2017 bolo na území Košického kraja evidovaných spolu 57 423 aktívnych malých a stredných podnikov. **Najpočetnejšou veľkostnou kategóriou boli mikropodniky s podielom 97,0 %**. V porovnaní s celým Slovenskom bola nadpriemerne zastúpená veľkostná kategória malých podnikov, ktorá tvorila 2,6 % zo všetkým MSP v Košickom kraji. S podielom 0,4 % boli najmenej zastúpené stredné podniky. Priestorové rozmiestnenie MSP na úrovni okresov je v prípade Košického kraja najrovnomernejšie zo všetkých krajov Slovenska. **V Registri organizácií ŠÚ SR uvádzalo najviac MSP svoje sídlo v okrese Košice I.** Do skupiny okresov s najnižším zastúpením MSP v kraji patria okresy: Sobrance (2,1 %), Gelnica (2,9 %) a Košice III (3,8 %).

Malé a stredné podniky v Košickom kraji zameriavajú svoju hlavnú činnosť najmä na sektor služieb, v ktorom pôsobí 42,5 % zo všetkých MSP. Zo všetkých služieb, boli MSP v roku 2017 najviac zastúpené v odvetví obchodných služieb s podielom 23,4 %. Nižší počet MSP bol evidovaný v ďalších odvetviach služieb, ako: doprava a informácie (6,8 %) alebo ubytovanie a stravovanie (3,2 %). Podľa spracovaných údajov je pre malé a stredné podniky v Košickom kraji strategické aj odvetvie obchodu. **Práve v odvetví obchodu pôsobila v roku 2017 viac ako štvrtina všetkých MSP registrovaných na území kraja,** čo je o 4,4 p. b. viac ako na celom Slovensku. Najmä vďaka vhodným pôdnym a klimatickým predpokladom regiónu dosahujú MSP nadpriemerné zastúpenie (5,2 %) aj v odvetví pôdohospodárstva.

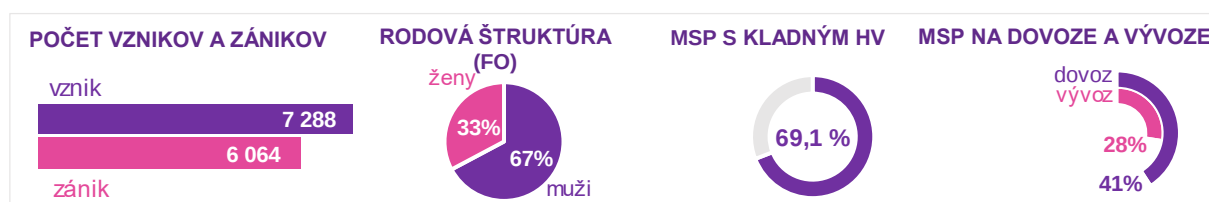
Za rok 2017 vzniklo podľa údajov z Registra organizácií ŠÚ SR v Košickom kraji 7 288 malých a stredných podnikov. V medziročnom porovnaní sa zvýšila početnosť novo registrovaných MSP o 18,2 %, čo predstavuje najdynamickejší nárast spomedzi všetkých krajov Slovenska. Medzi vzniknutými MSP tvorili rozhodujúci podiel (99,8 %) mikropodniky. Štvrtina registrovaných MSP v roku 2017 pôsobila v odvetví obchodných služieb. V Košickom kraji počas rovnakého obdobia zaniklo 6 064 podnikateľských subjektov, pričom takmer štvrtina z nich (24,5 %) pôsobila v odvetví obchodu a pätina (20,8 %) v stavebníctve. Z početnosti vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov v Košickom kraji vyplýva čistý prírastok o veľkosti 1 224 subjektov.

Rodová a veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov sa v Košickom kraji mierne odkláňa od hodnôt na národnej úrovni a s menším odstupom kopíruje tendencie pozorované v Bratislavskom kraji. **V rodovej štruktúre fyzických osôb – podnikateľov Košického kraja prevládali v roku 2017 muži zo 67 % a ženy tvorili 33 %.** Košický kraj sa (podobne ako Bratislavský) vyznačuje nižšou podnikateľskou aktivitou fyzických osôb – podnikateľov vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov (13,3 %) a vyšším zastúpením podnikateľov vo vekovej kategórii 60 a viac rokov (12,6 %).

V roku 2016 tvoril **podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom** (vrátane nulového HV) **na celkovom počte MSP v Košickom kraji 69,1 %.** V medziročnom porovnaní sa podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom zvýšil o 1,0 p. b. MSP v Košickom kraji zároveň vykazovali najnižšiu rentabilitu tržieb spomedzi všetkých analyzovaných krajov (5,75 %). Za rentabilitou tržieb MSP na celom Slovensku zaostáva o 1 p. b.

Podľa aktuálne dostupných definitívnych údajov zahraničného obchodu **za rok 2016, tvorili malé a stredné podniky sídliace v Košickom kraji 27,5 % z celkového vývozu všetkých podnikateľských subjektov v kraji.** Výraznejšou mierou (40,9 %) sa MSP registrované v Košickom kraji podieľali na celkovom dovoze.

Zastúpenie malých a stredných podnikov Košického kraja v high-tech odvetviach predstavovalo v roku 2017 hodnotu 4,1 % na celkovom počte MSP pôsobiach v odvetviach priemyselnej výroby a službách. Na základe uvedeného podielu tak možno Košický kraj začleniť medzi skupinu krajov SR s nižšou úrovňou rozvoja znalostnej ekonomiky.

6 Charakteristika zamestnanosti v MSP

Pozitívne tendencie na slovenskom trhu práce pretrvávali aj v roku 2017. Priemerný počet zamestnaných osôb v národnom hospodárstve sa medziročne zvýšil o 1,8 % na 2 348,9 tisíc (podľa štvrťročného podnikového výkazníctva ŠÚ SR). Dosiahnutý rast zamestnanosti bol však nižší (o 0,7 p. b.) ako v predchádzajúcom roku. V tejto súvislosti možno považovať za limitujúci faktor ďalšieho rastu zamestnanosti nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily.

Z celkového počtu zamestnaných osôb v národnom hospodárstve SR (2 348,9 tisíc) bolo 1 881,5 tis. osôb zamestnaných v ziskovo orientovanom podnikovom sektore. V medziročnom porovnaní sa zamestnanosť v ziskovo orientovanom podnikovom sektore zvýšila o 1,9 % (o 35,5 tis. osôb).

V roku 2017 tvorili malé a stredné podniky 73,8 % podiel na zamestnanosti v podnikovej ekonomike a 59,1 % podiel na celkovej zamestnanosti v hospodárstve SR (podľa štvrťročného podnikového výkazníctva ŠÚ SR). V porovnaní s rokom 2016 sa podiel malých a stredných podnikov na zamestnanosti v podnikovej ekonomike znížil o 0,3 p. b. hlavne vplyvom výraznejšieho rastu zamestnanosti veľkých podnikov (o 3,5 %) ako MSP (o 1,4 %).

Z hľadiska jednotlivých veľkostných kategórií a právnych foriem sa na celkovom počte zamestnaných osôb v podnikovom sektore podieľali viac ako jednou tretinou (33,8 %) FO – podnikatelia (FO – podnikatelia a nimi zamestnávané osoby). Podiel mikropodnikov predstavoval 13,4 %, malých podnikov 11,7 % a stredných podnikov 14,8 %. Viac ako jednou štvrtinou (26,2 %) sa na celkovom počte zamestnaných osôb podieľali veľké podniky.

Tab. č. 19: Počet zamestnaných osôb podľa veľkostnej kategorizácie

Právne formy a veľkostné kategórie	2016	2017		rozdiel 2017 a 2016	index 2017/2016
		abs.	v %		
FO - podnikatelia (odhad)	634 000	636 500	33,8%	2 500	100,4
Mikropodniky (0-9)	227 486	252 385	13,4%	24 899	110,9
Malé podniky (10-49)	229 601	220 700	11,7%	-8 901	96,1
Stredné podniky (50-249)	277 695	278 263	14,8%	568	100,2
Veľké podniky (250 a viac)	477 200	493 682	26,2%	16 482	103,5
Spolu MSP (0-249)	1 368 782	1 387 598	73,8%	18 816	101,4
Spolu podnikateľské subjekty	1 845 982	1 881 280	100,0%	35 298	101,9

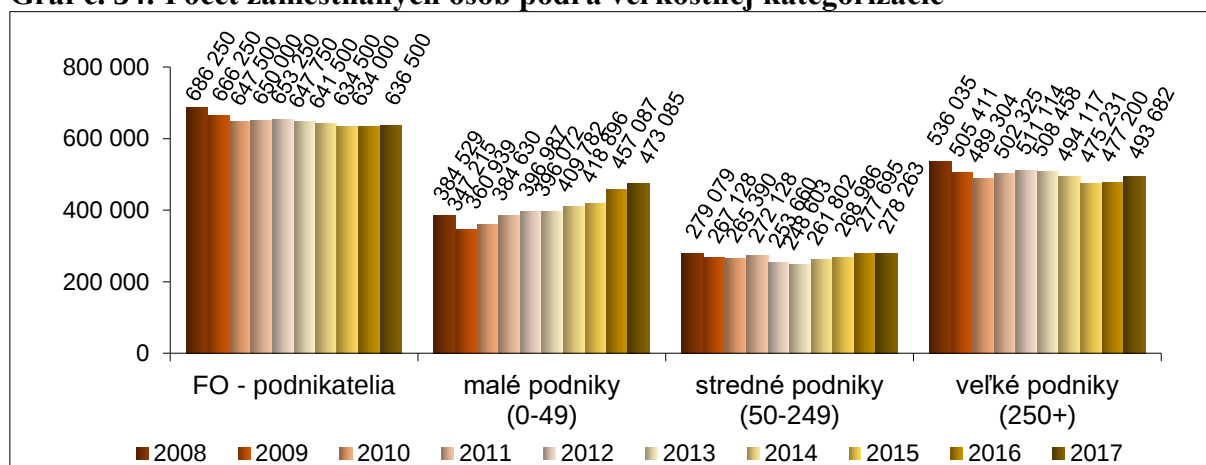
Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR. Pozn.: v kategórii Spolu MSP (0-249) je započítaný počet zamestnaných osôb FO - podnikateľov po vylúčení subjektu s počtom zamestnancov 250 a viac.

V kategórii malých a stredných podnikov (vrátane FO – podnikateľov) zamestnanosť medziročne vzrástla o 1,4 % (o 19,1 tis. osôb) na 1 387 598 zamestnaných osôb. Dosiahnutý medziročný rast zamestnanosti v sektore MSP (1,4 %) bol však o viac ako polovicu nižší ako v roku 2016 (3,5 %).

Zamestnanosť sa v medziročnom porovnaní zvýšila vo všetkých veľkostných kategóriách a právnych formách okrem malých podnikov, v rámci ktorých bol zaznamenaný pokles počtu zamestnaných osôb o 3,9 %.

Mierny nárast počtu zamestnaných osôb bol zaznamenaný v rámci kategórie FO – podnikateľov (o 0,4 %). V rámci mikropodnikov došlo k nárastu počtu zamestnaných osôb o 10,9 %. Stagnáciu zaznamenala zamestnanosť stredných podnikov (nárast len o 0,2 %). Na porovnanie, priemerný počet zamestnaných osôb u veľkých podnikov medziročne vzrástol až o 3,5 %, pričom dosiahnutý dynamický rast zamestnanosti v sektore veľkých podnikov bol najvýznamnejší za poslednú dekádu.

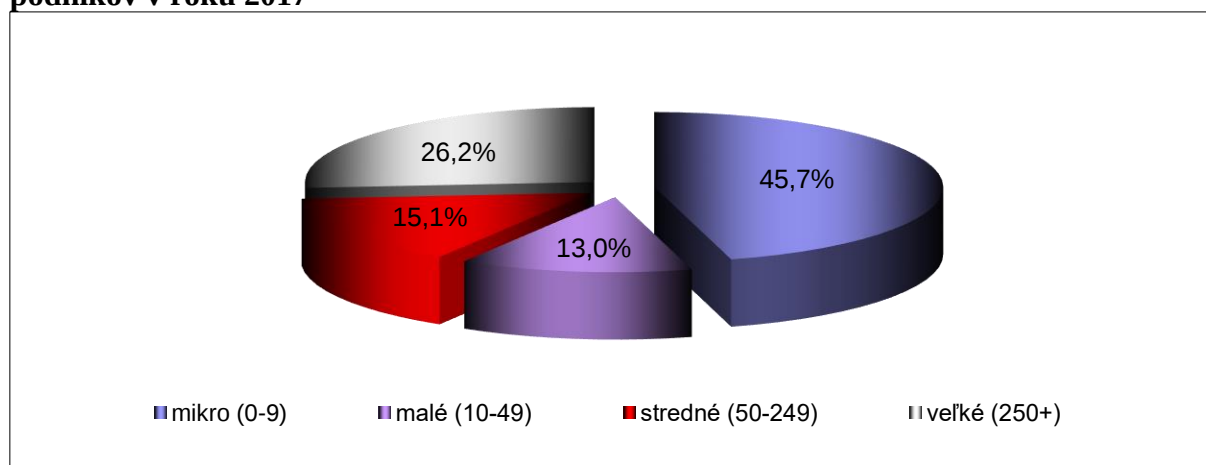
Graf č. 34: Počet zamestnaných osôb podľa veľkostnej kategorizácie

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

V grafe č. 35 je znázornená celková štruktúra zamestnanosti v podnikovej ekonomike v roku 2017 podľa veľkostných kategórií podnikov (vrátane FO – podnikateľov), ktorá bola spracovaná na základe údajov ŠÚ SR a odhadu SBA. Mikropodniky tvorili 45,7 % podiel na zamestnanosti, malé podniky 13,0 % podiel a stredné podniky 15,1 % podiel. Viac ako jednu štvrtinu (26,3 %) predstavoval podiel veľkých podnikov na zamestnanosti v podnikovej ekonomike.

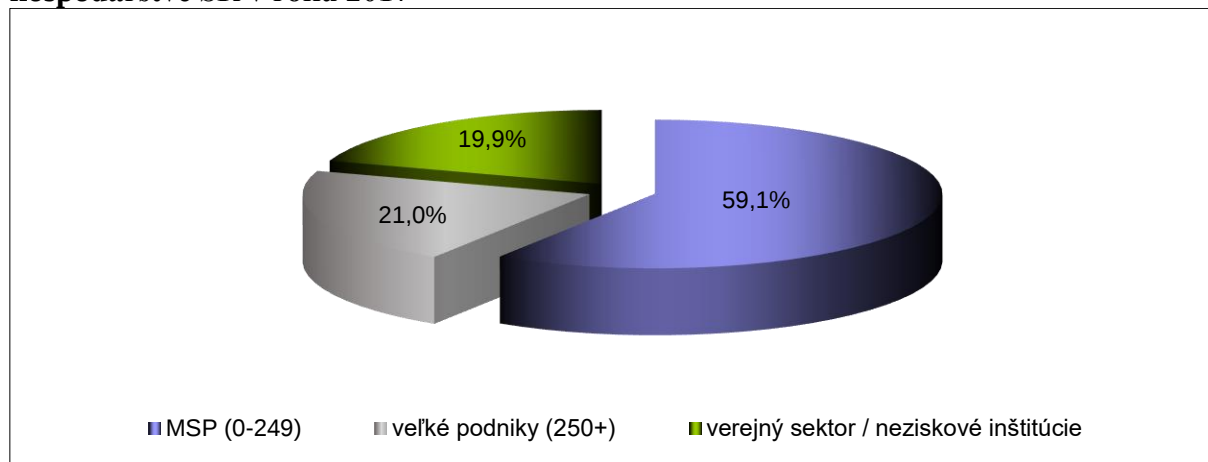
Graf č. 35: Zamestnanosť v podnikovej ekonomike podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2017

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

Postavenie malých a stredných podnikov na celkovej zamestnanosti v národnom hospodárstve SR podľa štvrtročného podnikového výkazníctva ŠÚ SR je prezentované v grafe č. 36 Z uvedeného grafu vyplýva, že podiel malých a stredných podnikov na celkovej zamestnanosti v hospodárstve SR dosiahol 59,1 %, pričom podiel veľkých podnikov predstavuje 21,0 % a verejného sektora (neziskových inštitúcií) 19,9 %.

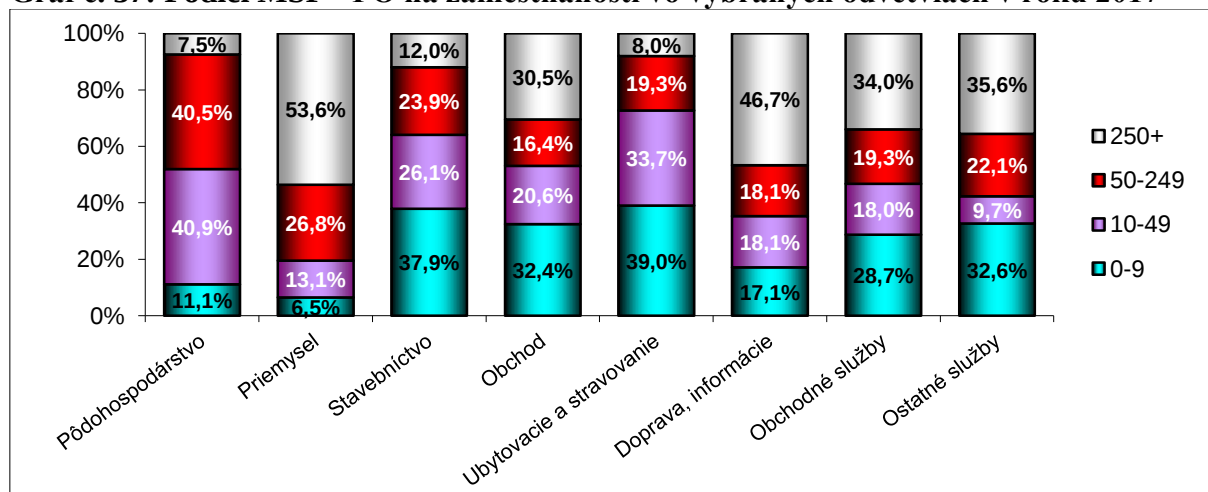
Graf č. 36: Podiel MSP (vrátane FO - podnikateľov) na zamestnanosti v národnom hospodárstve SR v roku 2017

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

Najvyšší podiel dosahujú MSP-PO na zamestnanosti v odvetví ubytovania a stravovania (92,5 %), pôdohospodárstva (92,0 %) a stavebníctva (88,0 %). Približne dve tretiny pracovných miest vytvárajú MSP-PO v odvetví obchodu (69,5 %), obchodných (66,0 %) a ostatných služieb (64,4 %). Viac ako polovicu (53,2 %) dosahuje podiel MSP-PO v doprave a informačných a komunikačných činnostiach. Jediným odvetvím, v rámci ktorého sa prejavuje dominancia veľkých podnikov (PO) na zamestnanosti je priemysel (podiel MSP-PO predstavuje 46,4 %).

Graf č. 37: Podiel MSP - PO na zamestnanosti vo vybraných odvetviach v roku 2017

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR Poznámka: V odvetviach pôdohospodárstva a ubytovania a stravovania, pri veľkostnej kategórii stredných a veľkých podnikov bol použitý odhadovaný počet zamestnancov. Presný počet zamestnancov nebolo možné použiť/zverejniť pre dôverný charakter týchto údajov.

Porovnanie zamestnanosti MSP v SR a v krajinách EÚ

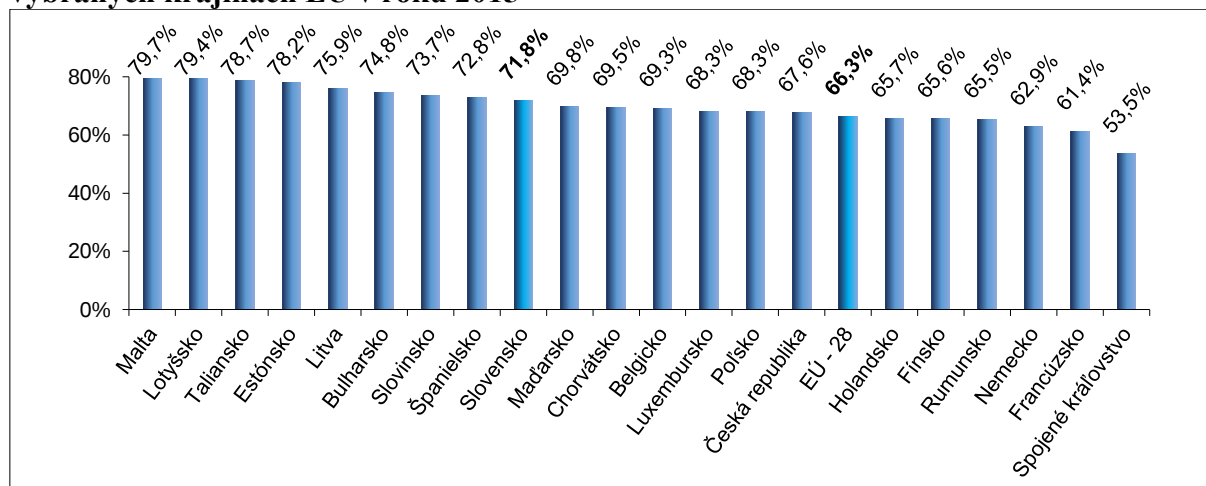
Malé a stredné podniky sa v roku 2015 podieľali dvom tretinami (66,3 %) na celkovom počte zamestnaných osôb v odvetviach nefinančnej podnikovej ekonomiky v rámci krajín EÚ – 28, pričom podiel mikropodnikov predstavoval 29,1 %, malých podnikov 20,2 % a stredných podnikov 17,8 %. Aktuálne dosiahnutý podiel malých a stredných podnikov na zamestnanosti v podnikovej ekonomike na Slovensku v roku 2017 je o 7,4 p. b. vyšší ako v krajinách EÚ – 28. V rámci jednotlivých veľkostných kategórií majú na Slovensku v porovnaní s krajinami EÚ-28 dominantnejšie postavenie mikropodniky (podiel vyšší o 16,6 p. b.).

Tab. č. 20: Porovnanie zamestnanosti podľa veľkostných kategórií podnikov v SR a EÚ

		Veľkosť podniku				MSP	Spolu
		Mikro	Malý	Stredný	Veľký		
		(0 – 9)	(10 – 49)	(50 – 249)	(250+)		
EÚ-28 (2015)	počet zamestnaných osôb v nefinan. podnikovej ekonomike (v tis.)	40 000,0	27 742,1	23 445,7	46 257,1	91 187,8	137 444,9
	podiel na zamestnanosti	29,1%	20,2%	17,1%	33,7%	66,3%	100,0%
Slovensko (2015)	počet zamestnaných osôb v nefinan. podnikovej ekonomike (v tis.)	621,0	221,1	236,6	424,2	1 078,8	1 502,9
	podiel na zamestnanosti	41,3%	14,7%	15,7%	28,2%	71,8%	100,0%
Slovensko (2017)	počet zamestnaných osôb v podnikovej ekonomike (v tis.)	860,4	244,0	283,2	493,9	1 387,6	1 881,5
	podiel na zamestnanosti	45,7%	13,0%	15,1%	26,3%	73,7%	100,0%

Zdroj: Štatistický úrad SR, Eurostat, spracované SBA. Pozn.: zdrojom údajov pre EÚ-28 a Slovensko je za rok 2015 Eurostat. Odvetvia pokrývajú sekcie SK NACE B až N a divíziu 95. V čase spracovanie materiálu dostupné za rok 2015.

Slovensko sa naďalej zaraduje medzi krajiny s nadpriemerným podielom malých a stredných podnikov na zamestnanosti. Najvyšší podiel dosahujú MSP na zamestnanosti v krajinách ako Malta (79,7 %), Lotyšsko (79,4 %), Taliansko (78,7 %) a Estónsko (78,2 %). Naopak na posledných priečkach sa umiestňujú krajiny ako Spojené Kráľovstvo (53,5 %), Francúzsko (61,4 %) a Nemecko (62,9 %).

Graf č. 38: Podiel MSP na zamestnanosti v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2015

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

7 Ekonomické ukazovatele MSP

V roku 2017 sa podľa predbežných údajov Štatistického úradu SR vytvoril hrubý domáci produkt v objeme 84 985,2 mil. Eur. V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2016 došlo k zvýšeniu v stálych cenách o 3,4 %, čo bolo o 0,1 p. b. viac ako v predchádzajúcom roku 2016.

Z hľadiska jednotlivých položiek produkčnej metódy zostavovania hrubého domáceho produktu ovplyvnil jeho tvorbu medziročný rast hrubej produkcie o 2,8 %, medzispotreby o 2,7 % a pridanej hodnoty o 3,1 %. Čisté dane z produktov medziročne vzrástli o 5,9 % (v stálych cenách). V rámci položiek výdavkovej metódy zostavovania súvisel rast HDP predovšetkým s nárastom zahraničného dopytu (o 4,3 %). Rast domáceho dopytu v roku 2017 predstavoval 2,7 % - v dôsledku rastu konečnej spotreby domácností o 3,7 %, tvorby hrubého kapitálu o 2,6 % (z toho tvorby hrubého fixného kapitálu o 3,2 %) a konečnej spotreby verejnej správy o 0,2 %. Pokles zaznamenala iba konečná spotreba neziskových inštitúcií slúžiacich domácnostiam o 1,1 %.

V bežných cenách sa hrubá produkcia v roku 2017 v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšila o 4,8 % (resp. o 9 323,2 mil. Eur) na úroveň 203 529,6 mil. Eur, pridaná hodnota o 4,4 % na 76 625,8 mil. Eur. Medzispotreba sa zvýšila o 5,0 % a dosiahla úroveň 126 903,8 mil. Eur. Čisté dane z produktov sa zvýšili o 7,3 % na 8 359,4 mil. Eur.

Takmer jednu štvrtinu (24,0 %) celkového hrubého domáceho produktu tvoril v roku 2017 priemysel. Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov, doprava a skladovanie, ubytovacie a stravovacie služby tvorili takmer jednu pätinu (18,5 %) hrubého domáceho produktu, verejná správa, obrana, povinné sociálne zabezpečenie, vzdelávanie, zdravotníctvo a sociálna pomoc 13,2 %, odborné, vedecké a technické činnosti (administratívne služby) 8,0 %, stavebníctvo 7,0 %, činnosti v oblasti nehnuteľností 6,0 %. Podiel ostatných odvetví nepresiahol 4,0 %. Podiel čistých daní z produktov predstavoval 9,8 % HDP SR.

7.1 Tržby vo vybraných odvetviach

V nasledujúcej časti podkapitoly sú prezentované spracované ukazovatele dokumentujúce postavenie malých a stredných podnikov vo vybraných najvýznamnejších sektoroch nefinančnej podnikovej ekonomiky, za ktoré sú zo strany ŠÚ SR publikované údaje podľa veľkostných kategórií podnikov. Prezentované sú tržby za vlastné výkony a tovar (v prípade stavebníctva stavebná produkcia) podľa klasifikácie SK NACE v priemysle (sekcia B, C, D, E), v stavebníctve (sekcia F), v obchode (divízia 46, 47), cestnej doprave (ostatná osobná pozemná doprava, nákladná cestná doprava a sťahovacie služby) a vo vybraných trhových službách. Do vybraných trhových služieb patria činnosti v oblasti nehnuteľností (68), odborné, vedecké a technické činnosti (právne a účtovnícke činnosti, poradenstvo v oblasti riadenia, architektonické a inžinierske činnosti, reklama a ostatné odborné činnosti; 69 až 75), administratívne a podporné služby (prenájom a lízing, sprostredkovanie práce, činnosť cestovných agentúr a kancelárií, bezpečnostné a pátracie služby, administratívne pomocné činnosti, 77 až 82), ostatné vzdelávanie a pomocné vzdelávacie činnosti (85.5, 85.6), umenie, zábava a rekreácia (90 až 93), ostatné činnosti (94 až 96). Uvedené sektory pokrývajú približne 85 % aktívnych podnikateľských subjektov spadajúcich do kategórie MSP evidovaných v Registri organizácií ŠÚ SR.

Priemysel

V roku 2017 medziročne vzrástla priemyselná produkcia o 4,1 %. Tržby za vlastné výkony a tovar v odvetví priemyslu vzrástli o 3,3 %.

Celkový objem zrealizovaných tržieb za vlastné výkony a tovar v odvetví priemyslu dosiahol v roku 2017 hodnotu 93 036,4 mil. Eur. Dominantné zastúpenie na realizovaných tržbách za vlastné výkony a tovar v priemysle si naďalej udržali veľké podniky, ktorých podiel na tržbách v roku 2017 predstavoval 65,6 %. **Malé a stredné podniky** (vrátane živnostníkov) **tvorili 34,4 % - ný podiel na tržbách v priemysle**, čo predstavovalo o 0,2 p. b. viac ako v predchádzajúcom roku 2016.

Tab. č. 21: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v priemysle podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)

Kategória podnikateľských subjektov	2015	2016	2017	Podiel v roku 2017	Index 2017/2016 v b.c
Živnostníci	5 587,7	5 321,6	5 650,4	6,1%	↑ 106,2
Malé podniky (0-49)	9 047,8	9 342,3	10 243,1	11,0%	↑ 109,6
Stredné podniky (50-249)	14 846,0	15 520,7	16 100,3	17,3%	↑ 103,7
Veľké podniky (250 a viac)	57 609,1	58 145,3	61 042,5	65,6%	↑ 105,0
MSP	29 481,6	30 184,6	31 993,8	34,4%	↑ 106,0
Spolu	87 090,7	88 329,9	93 036,3	100,0%	↑ 105,3

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

V rámci skupiny MSP sa na tvorbe tržieb v roku 2017 najväčšou mierou podieľali stredné podniky (50-249) s podielom 17,3 %. Malé podniky (0-49) tvorili 11,0 % a živnostníci 6,1 % tržieb za vlastné výkony a tovar v odvetví. Z hľadiska dynamiky vývoja došlo k zvýšeniu tržieb vo všetkých veľkostných kategóriách podnikateľských subjektov. Spomedzi MSP pôsobiach v priemysle zaznamenali najvyšší rast tržieb v bežných cenách malé podniky – o 9,6 %. Tržby živnostníkov vzrástli o 6,2 % a stredných podnikov o 3,7 %. **Tržby všetkých MSP vrátane živnostníkov medziročne vzrástli (v bežných cenách) o 6,0 %**. Veľké priemyselné podniky zaznamenali v roku 2017 medziročný rast tržieb o 5,0 %.

Stavebníctvo

Napriek negatívne vývoju v stavebnej produkcii v roku 2016 kedy došlo k zníženiu objemu o 10,7 %, v roku 2017 nastal pozitívny zvrat. V medziročnom porovnaní vzrástol objem stavebnej produkcie o 3,0 %. Tržby za vlastné výkony a tovar v stavebníctve medziročne vzrástli v stálych cenách o 3,7 %.

Celkový objem stavebnej produkcie predstavoval v roku 2017 hodnotu 5 136,8 mil. Eur. Živnostníci sa na celkovej stavebnej produkcii (bez započítania odhadu za stavebné závody nestavebných podnikov) podieľali 28,7 %. Spomedzi právnických osôb vytvorili najvyšší objem stavebnej produkcie malé podniky (33,2 %) nasledované strednými (16,2 %) a veľkými podnikmi (21,8 %). **Malé a stredné podniky** (vrátane živnostníkov) **tvorili súhrnne takmer štyri pätiny (78,2 %) celkovej stavebnej produkcie v roku 2017**. Vývoj stavebnej produkcie jednotlivých kategórií podnikateľských subjektov znázorňuje nasledujúca tabuľka.

Tab. č. 22: Vývoj stavebnej produkcie podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (bez stavebných závodov nestavebných podnikov, v mil. Eur)

Kategória podnikateľských subjektov	2015	2016	2017	Podiel v roku 2017	Index 2017/2016 v b.c
Živnostníci	1 479,0	1 485,3	1 476,3	28,7%	↓ 99,4
Malé podniky (0-49)	1 614,8	1 508,7	1 706,8	33,2%	↑ 113,1
Stredné podniky (50-249)	946,7	804,6	832,5	16,2%	↑ 103,5
Veľké podniky (250 a viac)	1 326,0	1 035,5	1 121,2	21,8%	↑ 108,3
MSP	4 040,5	3 798,6	4 015,6	78,2%	↑ 105,7
Spolu	5 366,5	4 834,1	5 136,8	100,0%	↑ 106,3

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Z hľadiska dynamiky vývoja došlo v medziročnom porovnaní k rastu stavebnej produkcie vo všetkých kategóriách podnikateľských subjektov s výnimkou živnostníkov, ktorí zaznamenali medziročný pokles stavebnej produkcie o 0,6 %. Stavebná produkcia malých podnikov sa zvýšila o 13,1 % a stredných o 3,5 %. Veľké podniky zaznamenali 8,3 %- ný rast stavebnej produkcie. **Celková stavebná produkcia malých a stredných podnikov** (vrátane živnostníkov) sa v medziročnom porovnaní **súhrnne zvýšila o 5,7 % (v bežných cenách)**.

Obchod

Vo veľkoobchode sa medziročne v roku 2017 zvýšili tržby v bežných cenách o 5,1 % a v maloobchode o 6,0 % v stálych cenách. Uvedený dosiahnutý rast bol hlavne výsledkom činnosti veľkých podnikov.

Celkový objem tržieb za vlastné výkony a tovar v odvetví obchodu dosiahol v roku 2017 hodnotu 49 949 mil. Eur. Z celkového objemu tržieb v odvetví dosiahli najvyšší podiel malé podniky – na úrovni 44,8 %. Živnostníci realizovali 10,0 % tržieb, stredné podniky 20,7 % a veľké podniky 24,5 %. **Malé a stredné podniky** (vrátane živnostníkov) **súhrnne tvorili viac ako tri štvrtiny (75,5 %) z celkového objemu realizovaných tržieb vo veľkoobchode a maloobchode**. Podiel veľkých podnikov dosiahol 24,5 %.

Tab. č. 23: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v obchode podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem v mil. Eur

Kategória podnikateľských subjektov	2015	2016	2017	Podiel v roku 2017	Index 2017/2016 v b.c
Živnostníci	4 900,4	4 930,8	5 012,9	10,0%	↑ 101,7
Malé podniky (0-49)	21 236,4	21 572,5	22 384,9	44,8%	↑ 103,8
Stredné podniky (50-249)	9 427,6	9 126,2	10 328,6	20,7%	↑ 113,2
Veľké podniky (250 a viac)	10 636,6	11 304,3	12 222,6	24,5%	↑ 108,1
MSP	35 564,4	35 629,5	37 726,4	75,5%	↑ 105,9
Spolu	46 201,0	46 933,8	49 949,0	100,0%	↑ 106,4

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA. Pozn.: divízia SK NACE 46 – Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov a 47-Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov

V porovnaní s rokom 2016 došlo k zvýšeniu tržieb za vlastné výkony a tovar v obchode vo všetkých kategóriách podnikateľských subjektov. Najväčší medziročný nárast tržieb zaznamenali stredné podniky (o 13,2 %). Rast tržieb dosiahli aj živnostníci (o 1,7 %), malé

podniky (o 3,8 %) a veľké podniky (8,1 %). **Celkové tržby malých a stredných podnikov (vrátane živnostníkov) vo veľkoobchode a maloobchode vzrástli o 5,9 %.** Tržby veľkých podnikov sa medziročne zvýšili o 6,4 %.

Doprava

V oblasti dopravy a skladovania (vrátane poštových služieb a služieb kuriérov) došlo v roku 2017 k medziročnému rastu tržieb za vlastné výkony a tovar o 4,4 %. O tento rast sa najväčšou mierou pričínili letecká doprava (nárast tržieb o 21,5 %) a skladové a pomocné činnosti v doprave (o 7,8 %). Rast tržieb zaznamenali aj pozemná doprava a doprava potrubím (o 2,2 %) a poštové služby a služby kuriérov (o 4,7 %). K výraznému poklesu tržieb došlo vo vodnej doprave (o 26,9 %).

Živnostníci tvorili v roku 2017 12,0 % celkových tržieb za vlastné výkony a tovar v cestnej doprave. Podiel malých podnikov predstavoval 41,2 % a stredných podnikov 27,7 %. **Súhrnne tvorili tržby MSP (vrátane živnostníkov) 81,0 % podiel na tržbách v cestnej doprave v roku 2017.** Podiel veľkých podnikov predstavoval 19,0 %.

Tab. č. 24: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v cestnej doprave podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem v mil. Eur

Kategória podnikateľských subjektov	2015	2016	2017	Podiel v roku 2017	Index 2017/2016 v b.c
Živnostníci	403,9	600,2	410,3	12,0%	↓ 68,4
Malé podniky (0-49)	1 295,3	1 374,9	1 405,4	41,2%	↑ 102,2
Stredné podniky (50-249)	823,4	794,9	945,3	27,7%	↑ 118,9
Veľké podniky (250 a viac)	581,8	587,5	649,1	19,0%	↑ 110,5
MSP	2 522,6	2 770,0	2 761,0	81,0%	↓ 99,7
Spolu	3 104,4	3 357,5	3 410,1	100,0%	↑ 101,6

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA. Pozn.: ostatná osobná pozemná doprava, nákladná cestná doprava a sťahovacie služby.

Tržby za vlastné výkony a tovar v cestnej doprave sa medziročne v bežných cenách zvýšili vo všetkých kategóriách podnikateľských subjektov s výnimkou živnostníkov, ktorí zaznamenali výrazný pokles (o 31,6 %). Malým podnikom medziročne vzrástli tržby o 2,2 % a stredným podnikom až o 18,9 %. **Celkovo zaznamenali tržby malých a stredných podnikov v medziročnom porovnaní mierny pokles v bežných cenách – o 0,3 %.** Tržby veľkých podnikov v oblasti cestnej dopravy vzrástli o 10,5 %.

Vybrané trhové služby

V roku 2017 dosiahli tržby za vlastné výkony a tovar vo vybraných trhových službách objem 18 026,6 mil. Eur, čo predstavovalo ich medziročný nárast v stálych cenách o 5,1 %.

Na celkovom objeme tržieb vo vybraných trhových službách sa najväčšou mierou podieľali malé podniky, ktorých výška tržieb tvorila v roku 2017 viac ako polovicu (50,1 %) objemu. Podiel tržieb živnostníkov na celkovom objeme predstavoval 14,9 %, stredných podnikov 18,3 % a veľkých podnikov 16,7 %. **V roku 2017 tvoril podiel všetkých malých a stredných podnikov (vrátane živnostníkov) na tržbách v sektore vybraných trhových služieb 83,3 %, čo je o 0,5 p. b. viac ako v roku 2016.**

Tab. č. 25: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar vo vybraných trhových službách podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)

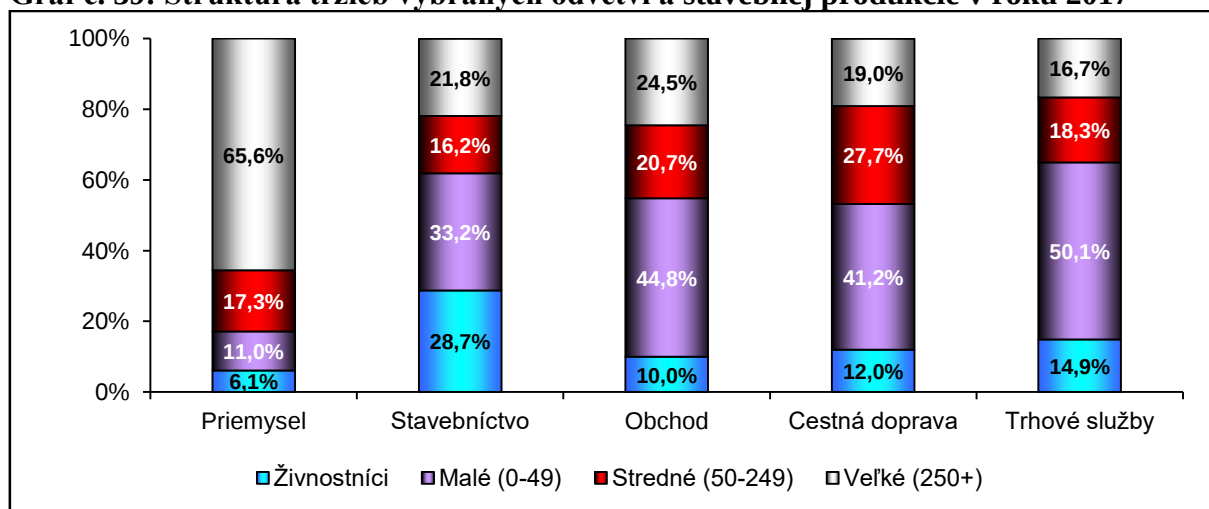
Kategória podnikateľských subjektov	2015	2016	2017	Podiel v roku 2017	Index 2017/2016 v b.c
Živnostníci	2 622,4	2 849,3	2 679,3	14,9%	↓ 94,0
Malé podniky (0-49)	7 510,7	8 315,6	9 037,6	50,1%	↑ 108,7
Stredné podniky (50-249)	2 729,4	2 982,3	3 291,4	18,3%	↑ 110,4
Veľké podniky (250 a viac)	2 314,3	2 725,9	3 018,3	16,7%	↑ 110,7
MSP	12 862,5	14 147,2	15 008,3	83,3%	↑ 106,1
Spolu	15 176,8	16 873,1	18 026,6	100,0%	↑ 106,8

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

V medzioročnom porovnaní došlo k zvýšeniu tržieb vo vybraných trhových službách vo všetkých podnikateľských subjektoch s výnimkou živnostníkov, ktorí zaznamenali pokles o 6,0 %. Tržby malých podnikov sa zvýšili o 8,7 % a stredných podnikov o 10,4 %. **Súhrnne vytvorili malé a stredné podniky (vrátane živnostníkov) v roku 2017 tržby vo vybraných trhových službách vo výške 15 008,3 mil. Eur, čo predstavuje nárast o 861,1 mil. Eur (resp. o 6,1 %).** Tržby veľkých podnikov sa medzioročne zvýšili o 6,8 %.

Štruktúra tržieb vybraných odvetví a stavebnej produkcie

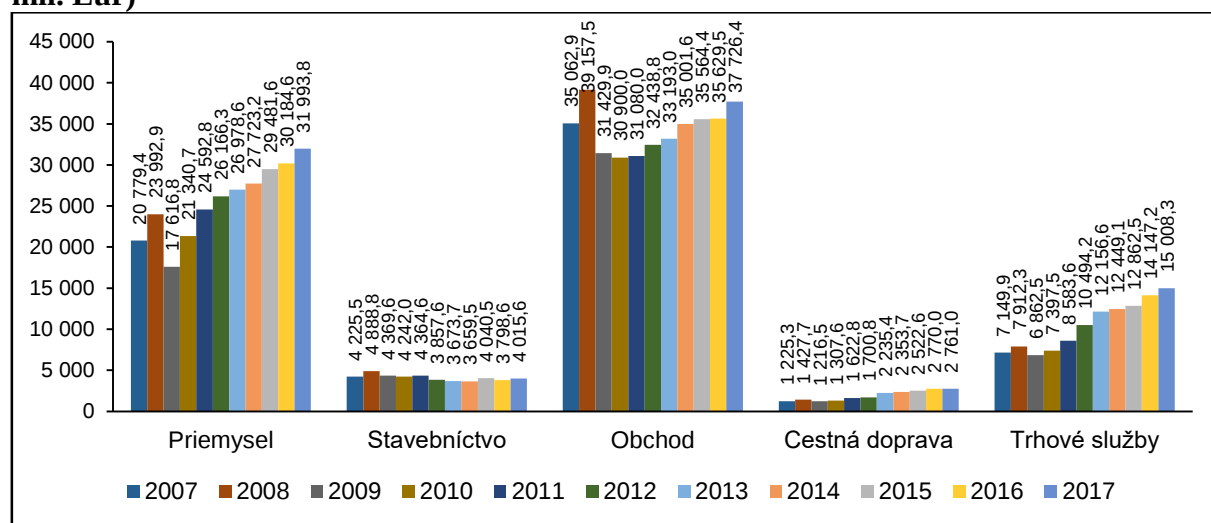
Malé a stredné podniky sa významnou mierou podieľajú na celkovom objeme stavebnej produkcie a realizovaných tržieb za vlastné výkony a tovar v jednotlivých odvetviach národného hospodárstva. Najvyšší podiel na celkovom objeme tržieb dosiahli MSP v odvetví vybraných trhových služieb, kde tvorili v roku 2017 až 83,3 % celkového objemu. Významný podiel na celkovom objeme tržieb tvorili aj v oblasti cestnej dopravy (81,0 %) a obchodu (75,5 %). Podiel MSP na stavebnej produkcii tvoril 78,2 %. Najnižší podiel MSP (34,4 %) na celkovom objeme tržieb bol zaznamenaný v odvetví priemyslu, ktorý je doménou veľkých podnikov. Podiel MSP na kumulatívnej hodnote tržieb a stavebnej produkcii všetkých analyzovaných odvetví dosiahol 54,0 %.

Graf č. 39: Štruktúra tržieb vybraných odvetví a stavebnej produkcie v roku 2017**Zdroj:** SBA, na základe údajov ŠÚ SR

Malé a stredné podniky zaznamenali medziročný nárast tržieb (v bežných cenách) **vo všetkých analyzovaných odvetviach okrem cestnej dopravy**, kde došlo k miernemu poklesu tržieb MSP o 0,3 %. Z hľadiska vývoja bol najvyšší medziročný rast tržieb MSP v rámci jednotlivých odvetví zaznamenaný vo vybraných trhových službách (o 6,1 %). Tržby za vlastné výkony a tovar MSP vzrástli v odvetví priemyslu o 6,0 % a v odvetví obchodu o 5,9 %. Stavebná produkcia MSP medziročne vzrástla o 5,7 %.

Napriek tomu, že v mnohých odvetviach došlo po uplynulej kríze (v roku 2009) k oživeniu, úroveň realizovaných tržieb malých a stredných podnikov v obchode a výška stavebnej produkcie v roku 2017 stále nedosiahla hodnotu predkrízového roku 2008, čo poukazuje na skutočnosť, že malým a stredným podnikom sa darí vyrovnávať s následkami hospodárskej krízy v týchto odvetviach len veľmi pomaly.

Graf č. 40: Vývoj objemu tržieb MSP vo vybraných odvetviach a stavebnej produkcii (v mil. Eur)

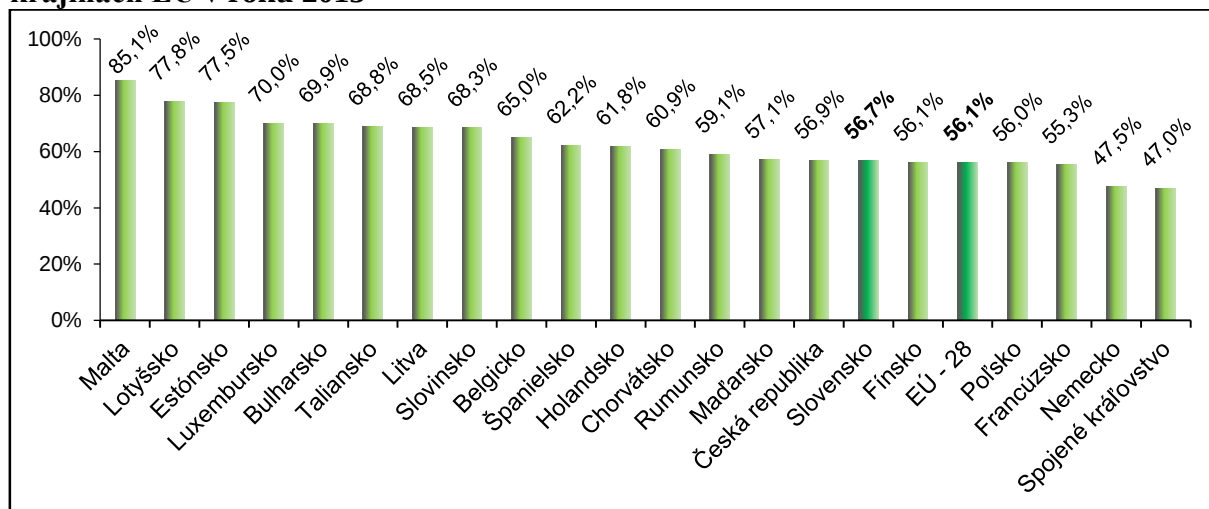

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

Porovnanie podielu MSP na tržbách v nefinančnej podnikovej ekonomike v SR a v krajinách EÚ

Podľa údajov a metodiky Eurostatu dosiahli slovenské malé a stredné podniky v roku 2015 v nefinančnej podnikovej ekonomike 56,7 % podiel na tržbách za vlastné výkony a tovar, čo predstavuje v porovnaní s rokom 2014 zvýšenie o 0,2 p. b. Zastúpenie MSP na tržbách zaraďuje Slovensko k priemeru krajín Európskej únie. Najvyšší podiel MSP na tržbách dosiahli MSP pôsobiacie na Malte (85,1 %), v Lotyšsku (77,8 %) a Estónsku (77,5 %). Medzi krajiny s najnižším podielom MSP na objeme tržieb možno zaradiť Spojené kráľovstvo (47,0 %), Nemecko (47,5 %) a Francúzsko (55,3 %).

V rámci krajín V4 dosiahlo najvyšší podiel Maďarsko – na úrovni 57,1 %, nasledované Českou republikou (56,9 %) a Slovenskom (56,7 %). Poľsko s 56,0 % - ným podielom MSP na tržbách sa spomedzi krajín V4 umiestnilo najhoršie - pod priemerom krajín Európskej únie (56,1 %). Podiel MSP na tržbách v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2015 znázorňuje graf č. 41.

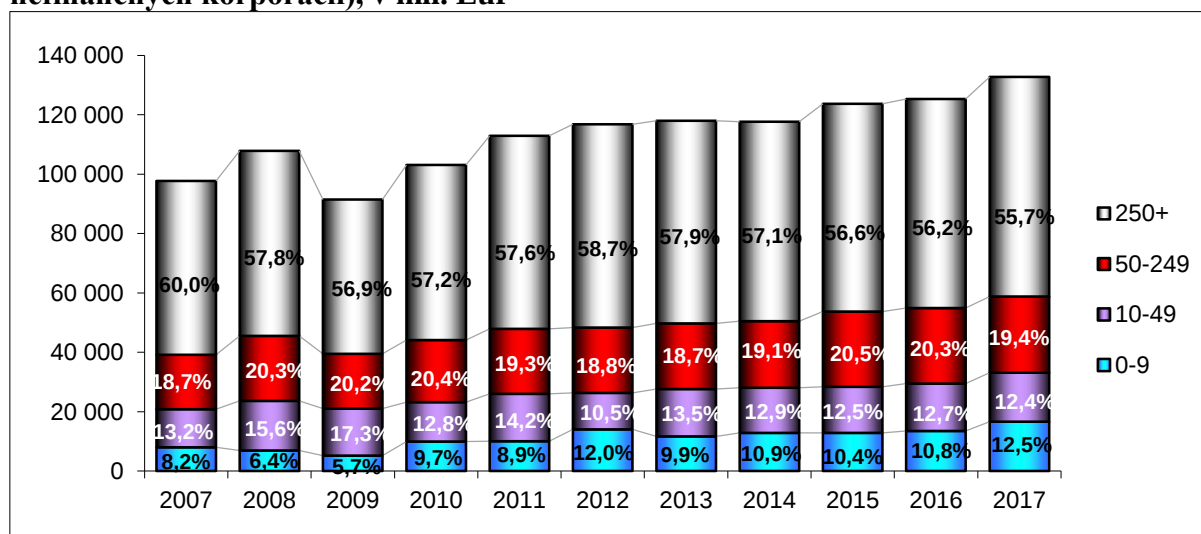
Graf č. 41: Podiel MSP na tržbách v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2015

Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu

7.2 Hrubá produkcia

V roku 2017 dosiahol podiel MSP – právnických osôb na hrubej produkcii v nefinančnom podnikovom sektore 44,3 %. V porovnaní s rokom 2016 sa zvýšil o 0,5 p. b. Z hľadiska dlhodobého časového horizontu (2007-2017) predstavuje dosiahnutý podiel v roku 2016 najvyššiu hodnotu.

V rámci jednotlivých veľkostných kategórií podnikov dosiahol podiel mikropodnikov 12,5 %, čo predstavuje v porovnaní s predchádzajúcim rokom 2016 nárast o 1,7 p. b. Podiel malých podnikov predstavoval 12,4 % (pokles o 0,3 p. b.) z celkovej hrubej produkcie nefinančnej podnikovej ekonomiky a podiel stredných podnikov 19,4 % (pokles o 0,9 p. b.). Podiel veľkých podnikov – právnických osôb na hrubej produkcii predstavoval 55,7 %, pričom medziročne poklesol o 0,5 p. b.

Graf č. 42: Vývoj hrubej produkcie podľa veľkostných kategórií podnikov (PO – nefinančných korporácií), v mil. Eur

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

V absolútnom vyjadrení sa hrubá produkcia MSP – právnických osôb v nefinančnom sektore v bežných cenách medziročne zvýšila o 7,1 % z 54 876,1 mil. Eur (v roku 2016) na 58 784,6 mil. Eur (v roku 2017). Hrubá produkcia mikropodnikov sa zvýšila o 22,9 %, na úroveň 16 596,4 mil. Eur. Hrubá produkcia malých podnikov v roku 2017 vzrástla o 3,7 % na 16 486,0 mil. Eur a hrubá produkcia stredných podnikov sa zvýšila o 0,9 % na 25 702,2 mil. Eur⁷.

7.3 Pridaná hodnota

Podiel MSP – právnických osôb na vytvorenej pridanej hodnote v nefinančnom podnikovom sektore v roku 2017 vzrástol o 0,9 p. b. na 53,6 %. Po šesťročnom poklese podielu MSP na vytvorenej pridanej hodnote tak hodnota ukazovateľa zaznamenala opätovný rast.

Spomedzi jednotlivých veľkostných kategórií MSP zaznamenali v roku 2017 najdynamickejší rast pridanej hodnoty mikropodniky. Podiel mikropodnikov sa na celkovej pridanej hodnote nefinančného podnikového sektora medziročne zvýšil z 15,4 % na 18,7 %, čo je o 3,3 p. b. viac ako v roku 2016. Podiel malých podnikov sa medziročne znížil o 1,3 p. b. na 15,1 %. Podiel pridanej hodnoty stredných podnikov sa taktiež medziročne znížil o 1,1 p. b. na 19,8 %. Veľké podniky dosiahli 46,4 % - ný podiel na celkovej pridanej hodnote pri medziročnom znížení o 0,9 p. b.

Tab. č. 26: Vývoj pridanej hodnoty právnických osôb – nefinančných korporácií podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)

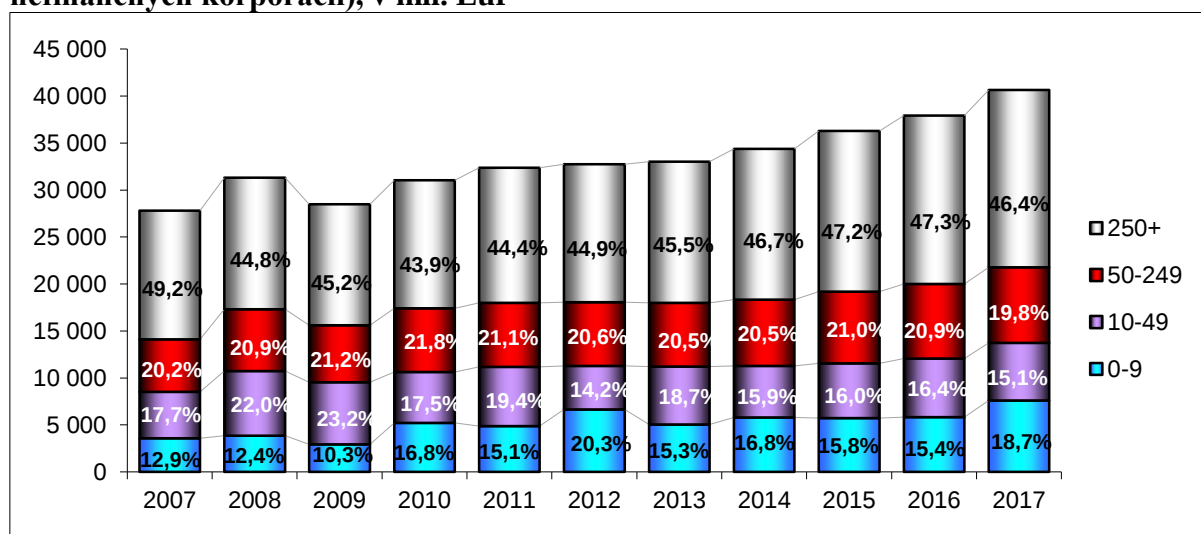
Veľkostná kategória	2015	2016	2017	Podiel v roku 2017	Index 2017/2016 v b.c
Mikropodniky (0-9)	5 744,4	5 847,6	7 618,6	18,7%	↑ 130,3
Malé podniky (10-49)	5 815,8	6 215,5	6 121,6	15,1%	↓ 98,5
Stredné podniky (50-249)	7 616,0	7 936,2	8 034,4	19,8%	↑ 101,2
Veľké podniky (250 a viac)	17 118,0	17 929,6	18 875,9	46,4%	↑ 105,3
MSP	19 176,2	19 999,3	21 774,6	53,6%	↑ 108,9
Spolu	36 294,2	37 928,9	40 650,5	100,0%	↑ 107,2

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

V absolútnom vyjadrení vzrástla vytvorená pridaná hodnota MSP – právnických osôb v nefinančnom podnikovom sektore medziročne o 8,9 %, na 21 774,6 mil. Eur. K rastu pridanej hodnoty došlo vo všetkých veľkostných kategóriách podnikateľských subjektov okrem malých podnikov, ktorých výška pridanej hodnoty klesla o 1,5 % na 6 121,6 mil. Eur. Pridaná hodnota mikropodnikov medziročne vzrástla o 30,3 % na úroveň 7 618,6 mil. Eur a stredných podnikov o 1,2 % na 8 034,4 mil. Eur. Veľké podniky zaznamenali medziročný nárast pridanej hodnoty o 5,3 % na 18 875,9 mil. Eur.

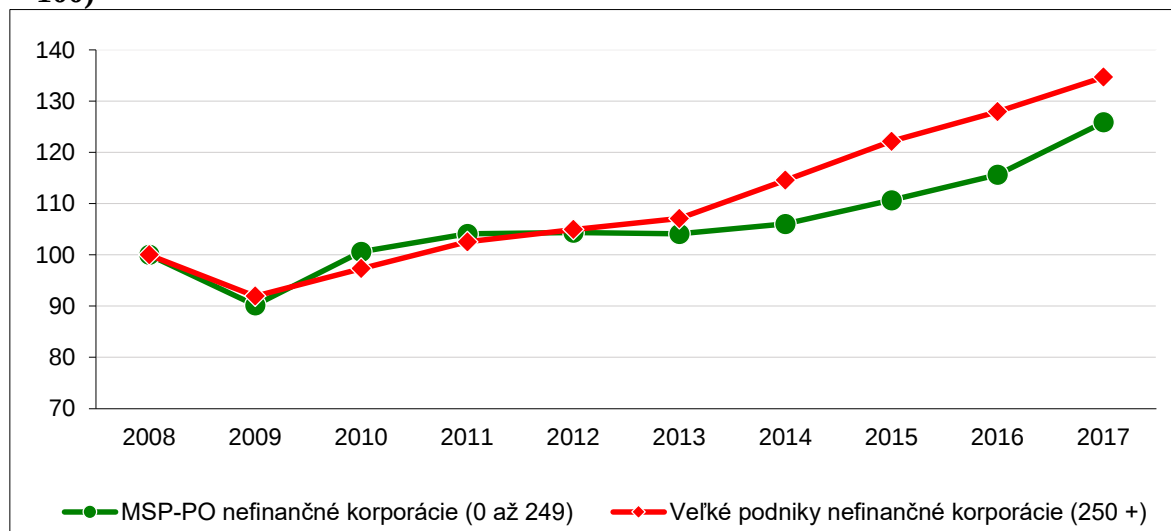
O rast pridanej hodnoty MSP (v absolútnom vyjadrení) sa postarali predovšetkým podniky pôsobiace v odvetví obchodných služieb (o 663,8 mil. Eur), obchodu (o 454,5 mil. Eur) a priemyslu (o 293,8 mil. Eur).

⁷ Podľa metodiky ŠÚ SR sú za nefinančné korporácie považované ziskovo orientované podnikateľské subjekty zapísané v Obchodnom registri vo všetkých oblastiach činnosti, okrem finančných činností. Patria sem tiež príspevkové organizácie, ktoré svoje výdavky kryjú z viac ako 50 % tržbami.

Graf č. 43: Vývoj pridanej hodnoty podľa veľkostných kategórií podnikov (PO – nefinančných korporácií), v mil. Eur

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

V grafe č. 44 je znázornený trend vývoja pridanej hodnoty podľa veľkostných kategórií podnikov od predkrízového roku 2008. Po hospodárskom poklese v roku 2009 si udržiavali malé a stredné podniky vyššiu dynamiku rastu pridanej hodnoty v porovnaní s veľkými podnikmi. Po roku 2012 sa však trend nárastu pridanej hodnoty malých a stredných podnikov nevyrovnal pomerne významnej akcelerácii rastu pridanej hodnoty veľkých podnikov. V roku 2017 rástla pridaná hodnota MSP dynamickejšie ako u veľkých podnikov, čo sa prejavilo znížením rozdielu v trende vývoja medzi MSP a veľkými podnikmi.

Graf č. 44: Trend vývoja pridanej hodnoty podľa veľkostných kategórií podnikov (2008 = 100)

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

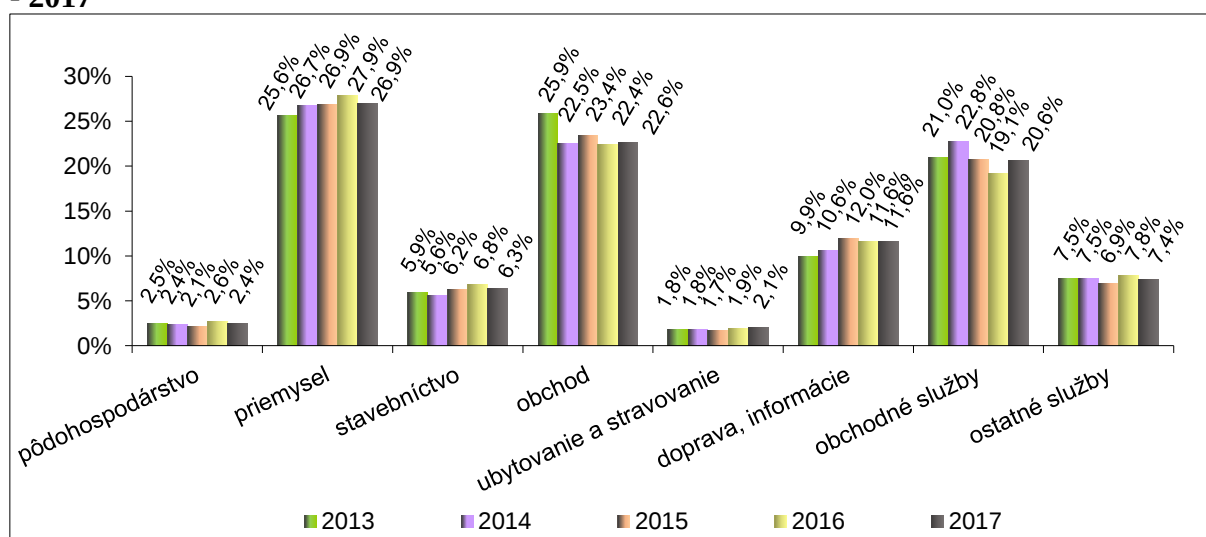
Nárast pridanej hodnoty malých a stredných podnikov, ktoré sa primárne orientujú na domáci trh bol v posledných rokoch podporovaný predovšetkým pozitívnym vývojom spotrebiteľského domáceho dopytu.

Odvetvová štruktúra pridanej hodnoty MSP

Medzi najvýznamnejšie odvetvia z hľadiska príspevku pridanej hodnoty MSP patrili v roku 2017 subjekty pôsobiace v odvetví priemyslu (5 866,1 mil. Eur), obchodu (4 925,0 mil. Eur) a obchodných služieb (4 491,6 mil. Eur). Priemyselné MSP vytvorili viac ako jednu štvrtinu celkovej pridanej hodnoty MSP – na úrovni 26,9 % (pokles o 1,0 p. b.). Podiel obchodu na celkovej vytvorenej hodnote MSP dosiahol 22,6 % (nárast o 0,2 p. b.) a obchodných služieb 20,6 % (nárast o 1,5 p. b.). MSP v odvetví priemyslu, obchodu a obchodných služieb spolu tvorili viac ako 70 % - ný podiel na celkovej pridanej hodnote MSP. Podiel dopravy, informačných a komunikačných činností dosiahol 11,6 % (bez medziročnej zmeny podielu), ostatných služieb 7,4 % (pokles o 0,4 p. b.), stavebníctva 6,3 % (pokles o 0,5 p. b.), pôdohospodárstva 2,4 % (pokles o 0,2 p. b.) a odvetvia ubytovania a stravovania 2,1 % (nárast o 0,2 p. b.).

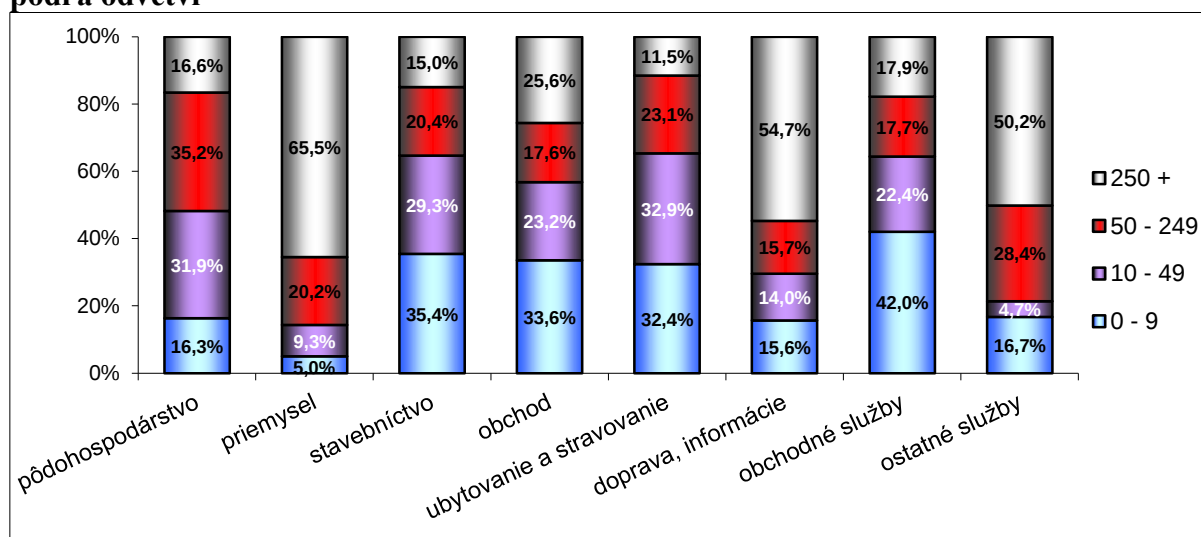
Z hľadiska dynamiky medziročného vývoja zaznamenali najdynamickejší rast pridanej hodnoty MSP pôsobiace v odvetví ubytovania a stravovania (o 21,4 %), obchodných služieb (o 17,3 %) a obchodu (o 10,2 %). V odvetví dopravy a informácií vzrástla pridaná hodnota MSP o 8,8 %, priemyslu o 5,3 %, ostatných služieb o 3,8 %, stavebníctva o 1,2 % a pôdohospodárstva o 0,7 %.

Graf č. 45: Odvetvová štruktúra pridanej hodnoty nefinančných MSP – PO v rokoch 2013 - 2017

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

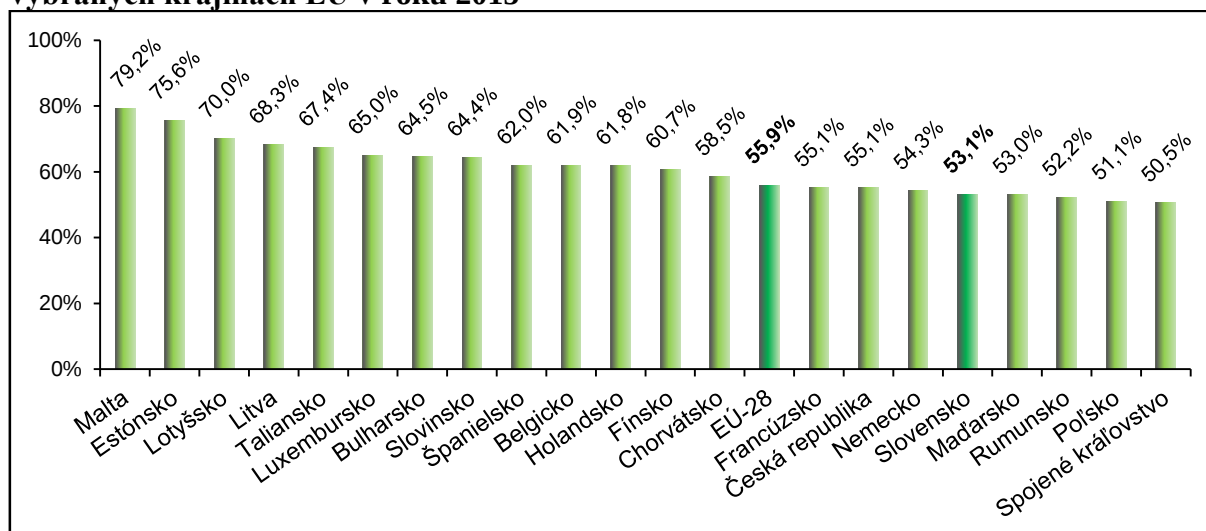
Malé a stredné podniky tvorili najvyšší podiel na pridanej hodnote v rámci nefinančnej podnikovej ekonomiky v odvetví ubytovania a stravovania (88,5 %), stavebníctva (85,0 %), pôdohospodárstva (83,4 %), a obchodných služieb (82,1 %). V obchode predstavoval podiel malých a stredných podnikov na vytvorenej pridanej hodnote 74,4 % a v ostatných službách 49,8 %. V tvorbe pridanej hodnoty v odvetviach priemyslu a dopravy a informácií dominujú veľké podniky. Podiel MSP na pridanej hodnote v odvetví priemyslu dosiahol 34,5 % a v odvetví dopravy, informácií a komunikačných činností 45,3 %.

Graf č. 46: Veľkostná štruktúra pridanej hodnoty nefinančných MSP – PO v roku 2017 podľa odvetví

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

Porovnanie tvorby pridanej hodnoty MSP v SR a v krajinách EÚ

Podiel malých a stredných podnikov na vytvorenej pridanej hodnote na Slovensku (53,1 %) bol v roku 2015 nižší ako priemer krajín EÚ-28 (55,9 %). Podľa údajov Eurostatu sa pod priemerom krajín EÚ-28 nachádzajú aj ostatné krajiny V4. Spomedzi nich dosiahla najvyšší podiel Česká republika (55,1 %), nasledovaná Slovenskom (53,1 %), Maďarskom (53,0 %) a Poľskom (51,1 %). Najvyšší podiel na vytvorenej pridanej hodnote dosiahli malé a stredné podniky na Malte (79,2 %), v Estónsku (75,6 %) a v Lotyšsku (70,0 %). Medzi krajiny s najnižším podielom MSP na pridanej hodnote možno zaradiť Spojené kráľovstvo (50,5 %), Poľsko (51,1 %) a Rumunsko (52,2 %).

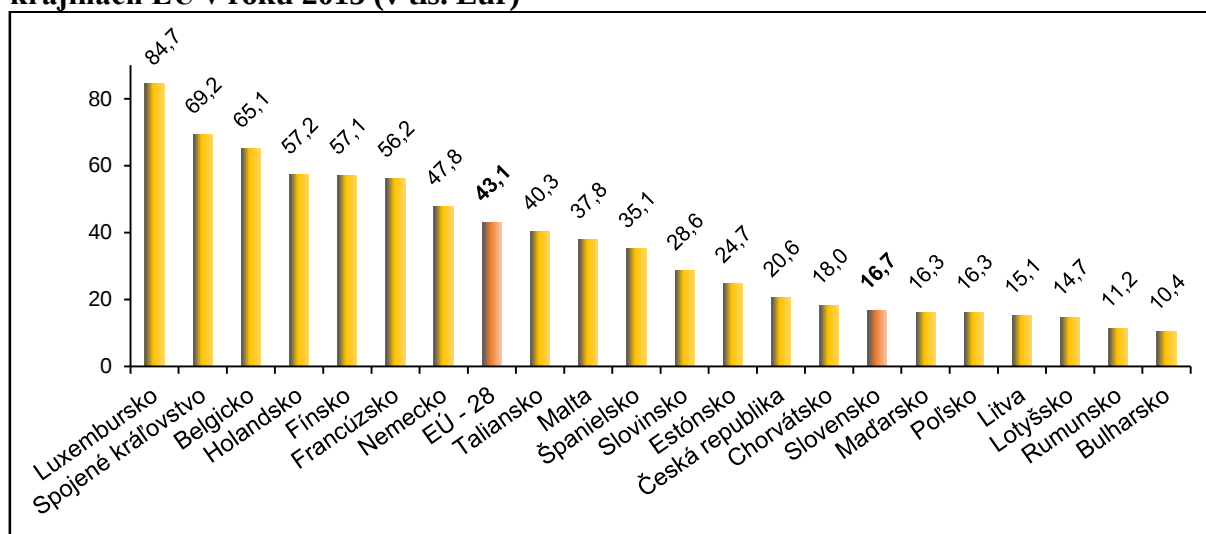
Graf č. 47: Podiel MSP na pridanej hodnote v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2015

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

7.4 Produktivita práce

Podľa údajov Eurostatu dosiahla **produktivita práce malých a stredných podnikov v roku 2015 na Slovensku 16,7 tisíc Eur** (objem pridanej hodnoty na jednu zamestnanú osobu). V porovnaní s produktivitou práce všetkých krajín EÚ-28 (43,1 tisíc Eur) bola produktivita slovenských MSP 2,5 násobne nižšia. Najvyššiu produktivitu práce dosiahli malé a stredné podniky v Luxembursku (84,7 tisíc Eur), Spojenom kráľovstve (69,2 tisíc Eur) a Belgicku (65,1 tisíc Eur). Naopak najnižšia produktivita práce bola zaznamenaná v Bulharsku (10,4 tisíc Eur), Rumunsku (11,2 tisíc Eur) a Lotyšsku (14,7 tisíc Eur).

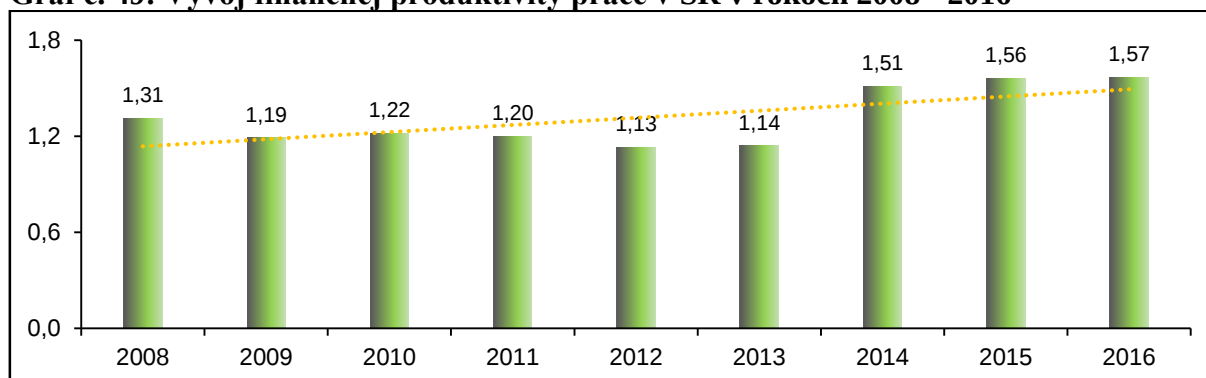
Graf č. 48: Produktivita práce MSP v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2015 (v tis. Eur)

Zdroj: Eurostat, spracované SBA. Produktivita práce bola kalkulovaná ako celkový objem pridanej hodnoty na počet zamestnaných osôb.

Finančná produktivita práce malých a stredných podnikov v roku 2016 (kvantifikovaná ako podiel pridanej hodnoty a osobných nákladov) na Slovensku v medziročnom porovnaní vzrástla z 1,56 Eura na 1,57 Eura, čo predstavuje najvyššiu hodnotu v celom analyzovanom období rokov 2008 – 2016. Medziročný rast finančnej produktivity bol spôsobený predovšetkým mikropodnikmi, ktoré dosahovali najvyššiu úroveň finančnej produktivity práce. Z dlhodobého hľadiska mala finančná produktivita práce MSP na Slovensku rastúci trend.

Graf č. 49: Vývoj finančnej produktivity práce v SR v rokoch 2008 - 2016

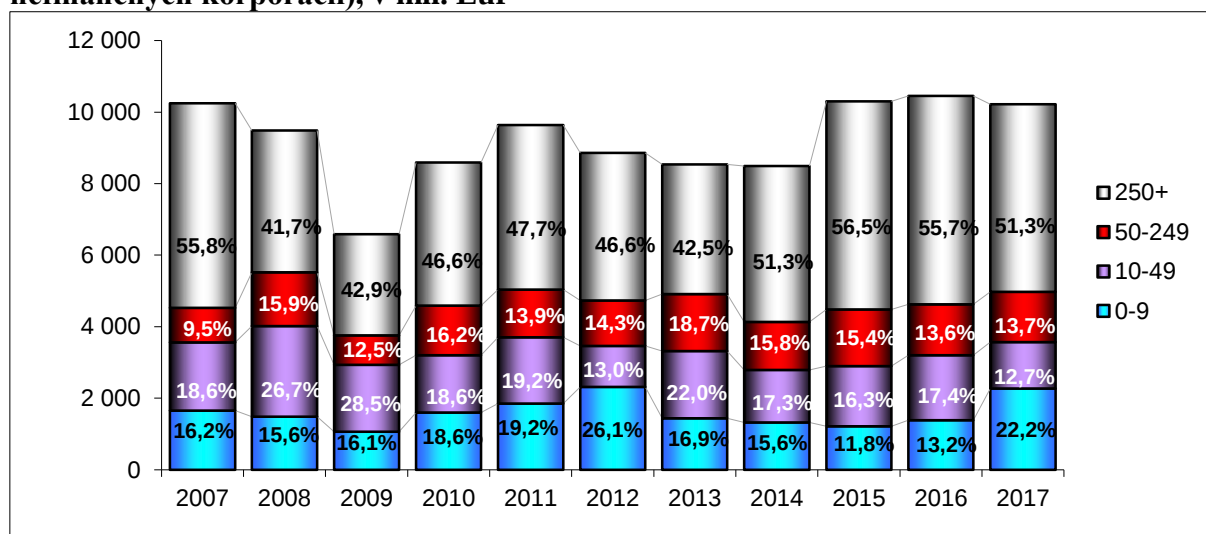

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

7.5 Zisk pred zdanením

Podiel MSP – právnických osôb na zisku pred zdanením v nefinančnom sektore dosiahol 48,7 % v roku 2017, čo predstavuje v porovnaní s rokom 2016 zvýšenie o 4,4 p. b. Najvyšší podiel na zisku pred zdanením spomedzi MSP dosiahli mikropodniky, ktorých podiel sa zvýšil o 9,0 p. b. na 22,2 %. Podiel malých podnikov dosiahol 12,7 % (pokles o 4,7 p. b.) a stredných podnikov 13,7 % (nárast o 0,1 p. b.). Podiel veľkých podnikov na dosiahnutom zisku pred zdanením bol v roku 2017 na úrovni 51,3 %, čo predstavuje medziročné zníženie o 4,4 p. b.

Graf č. 50: Vývoj zisku pred zdanením podľa veľkostných kategórií podnikov (PO – nefinančných korporácií), v mil. Eur

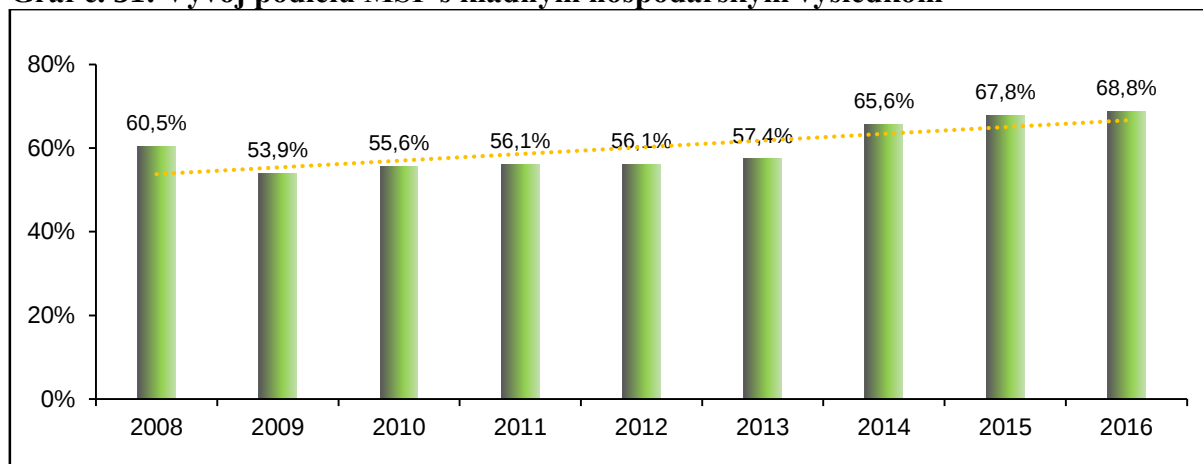
Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

V absolútnej hodnote dosiahol zisk MSP – právnických osôb v roku 2017 v nefinančnom podnikovom sektore 4 974,1 mil. Eur. V porovnaní s rokom 2016 došlo k zvýšeniu zisku MSP o 7,5 %. Najvyšší objem zisku v rámci MSP vyprodukovali mikropodniky – na úrovni 2 272,6 mil. Eur, čo je až o 64,3 % viac ako v roku 2016. Zisk malých podnikov medziročne klesol o 28,8 % na 1 297,1 mil. Eur a stredných o 1,3 % na 1 404,5 mil. Eur. Na porovnanie zisk pred zdanením veľkých podnikov medziročne klesol o 10,0 % na hodnotu 5 243,1 mil. Eur.

Podiel malých a stredných podnikov s kladným hospodárskym výsledkom v roku 2016 predstavoval 68,8 %. V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2015 tak došlo k zvýšeniu podielu o 1,0 p. b. Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom sa za posledné tri analyzované roky výrazne zvýšil a prekročil hodnotu z predkrízového roku 2008. Z dlhodobého hľadiska mal podiel malých a stredných podnikov s kladným hospodárskym výsledkom v analyzovanom období rastúci trend. V rámci jednotlivých veľkostných kategórií dosahovali najvyšší podiel podnikov s kladným hospodárskym výsledkom stredné podniky (82,0 %) nasledované malými (78,6 %) a mikropodnikmi (67,9 %). V členení podľa odvetví dosiahlo najvyšší podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom pôdohospodárstvo (73,4 %), stavebníctvo (71,3 %) a priemysel (70,3 %). Z regionálneho hľadiska bol podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom relatívne vyrovnaný – najvyšší podiel dosiahli MSP v Trenčianskom (71,4 %), Žilinskom (70,8 %) a Prešovskom kraji (70,6 %). Podľa jednotlivých právnych foriem zaznamenali najvyšší podiel subjektov s kladným hospodárskym výsledkom

FO zapísané v Obchodnom registri (73,9 %). Vývoj podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom v rokoch 2008 – 2016 znázorňuje graf č. 51.

Graf č. 51: Vývoj podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom

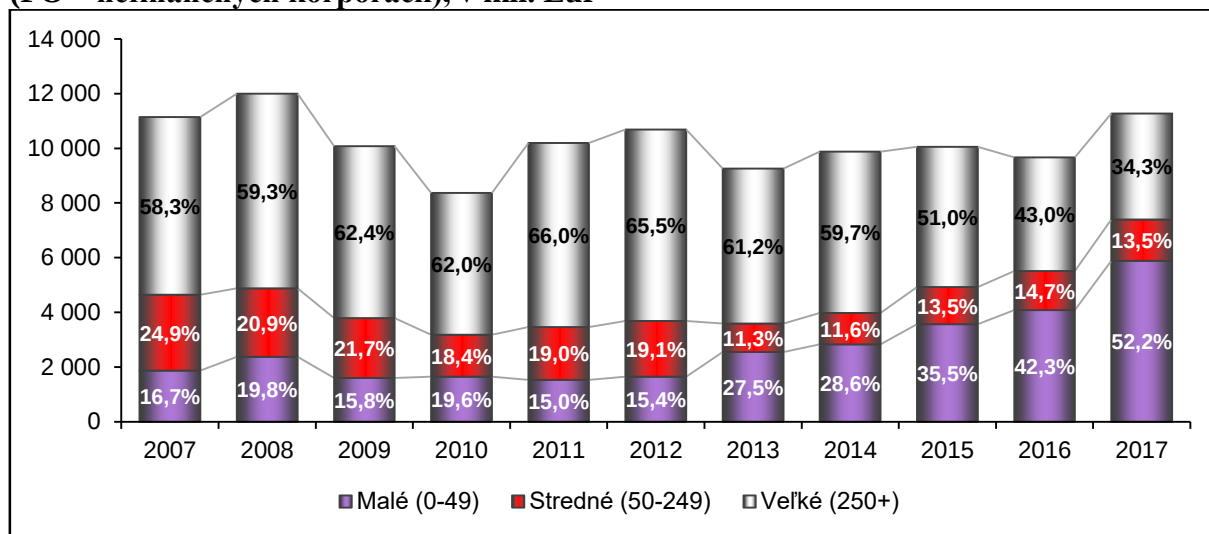

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

7.6 Tvorba hrubého fixného kapitálu

Investičnú aktivitu podnikov je možné hodnotiť prostredníctvom tvorby hrubého fixného kapitálu. Tvorba hrubého fixného kapitálu pozostáva z výdavkov, ktoré vynakladajú výrobcovia na výrobky a služby za účelom zachovania, zvýšenia príp. rozšírenia svojej výrobnnej kapacity. Podľa metodiky Eurostatu a ŠÚ SR zahŕňa tvorba hrubého fixného kapitálu nadobudnutie dlhodobého majetku zníženého o úbytok (resp. predaj) dlhodobého majetku výrobcami – rezidentmi v priebehu daného obdobia, pričom pod dlhodobým majetkom sa rozumejú hmotné a nehmotné aktíva, ktoré boli vyrobené ako produkcia vo výrobnom procese a budú sa používať opakovane alebo trvalo po dobu dlhšiu ako 1 rok.

V roku 2017 dosiahol podiel MSP – právnických osôb na tvorbe hrubého fixného kapitálu v nefinančnom podnikovom sektore 65,7 %, čo predstavuje historicky najvyššiu hodnotu v skúmanom období rokov 2008 – 2016. V medziročnom porovnaní došlo k zvýšeniu podielu o 8,7 p. b. V rámci jednotlivých veľkostných kategórií podnikov sa na tvorbe hrubého fixného kapitálu v roku 2017 najväčšou mierou podieľali malé podniky, ktorých podiel predstavoval 52,2 %, čo bolo o 9,9 p. b. viac ako v roku 2016. Podiel stredných podnikov sa medziročne znížil o 1,2 p. b. zo 14,7 % (v roku 2016) na 13,5 %. Podiel veľkých podnikov – právnických osôb na hrubom fixnom kapitáli v nefinančnej podnikovej ekonomike predstavoval 34,3 % pri medziročnom poklese o 8,7 p. b.

Graf č. 52: Vývoj tvorby hrubého fixného kapitálu podľa veľkostných kategórií podnikov (PO – nefinančných korporácií), v mil. Eur

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

V absolútnom vyjadrení sa tvorba hrubého fixného kapitálu MSP – právnických osôb v nefinančnom sektore medziročne zvýšila o 34,4 % z 5 507,3 mil. Eur (v roku 2016) na 7 401,5 mil. Eur (v roku 2017). Tvorba hrubého fixného kapitálu malých podnikov sa zvýšila o 44,0 % na 5 883,3 mil. Eur, stredných podnikov o 6,8 % na 1 518,2 mil. Eur. Objem hrubého fixného kapitálu pripadajúceho na veľké podniky sa znížil o 6,9 % na 3 871,5 mil. Eur.

8 Postavenie MSP v zahraničnom obchode SR

Na základe predbežných údajov Štatistického úradu SR a NBS sa v priebehu roka 2017 sumárne vyviezli zo Slovenska **tovary a služby v celkovej hodnote 81 843,7 mil. Eur** pri medziročnom raste v bežných cenách o 6,6 %. **Dovoz tovarov a služieb** sa medziročne zvýšil o 6,7 % a **dosiahol úroveň 78 931,7 mil. Eur**.

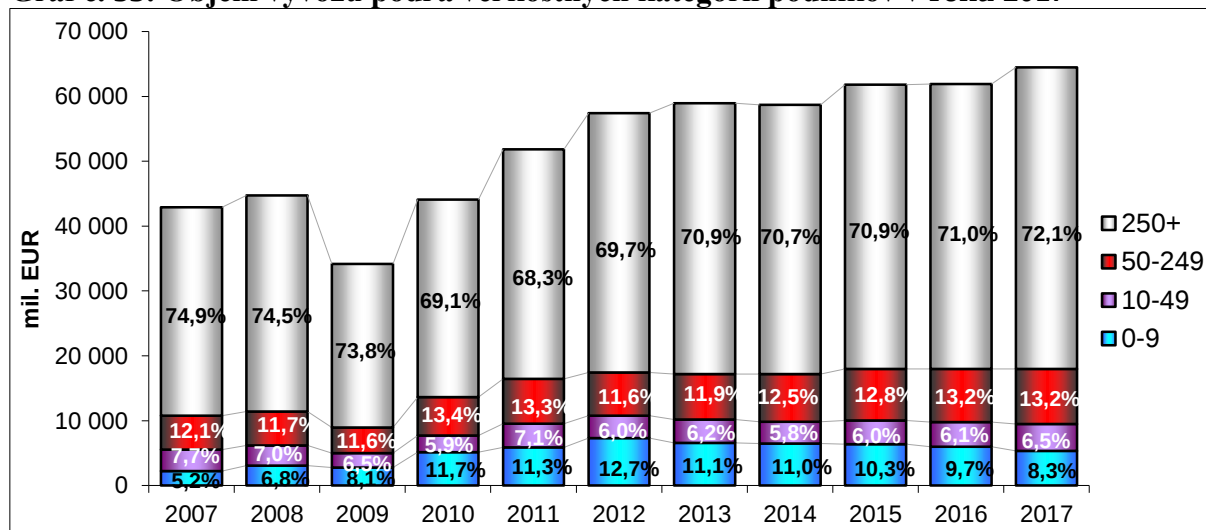
Vývoz tovarov zo Slovenska sa medziročne zvýšil o 6,9 % na úroveň 73 410,8 mil. Eur. V porovnaní s rokom 2016 vzrástol aj dovoz tovarov o 7,2 % a dosiahol úroveň 71 158,6 mil. Eur. **Exportná výkonnosť** ekonomiky, ktorá vyjadruje podiel vývozu výrobkov a služieb na HDP, **dosiahla v roku 2017 hodnotu 96,3 %**. **Dovozná náročnosť** vyjadrujúca podiel dovozu výrobkov a služieb na HDP **predstavovala 92,9 %**.

8.1 Vývoz MSP

V roku 2017 sa podľa predbežných výsledkov ŠÚ SR zvýšil vývoz malých a stredných podnikov len nepatrne (nárast o 0,1 %). V absolútnom vyjadrení dosiahol aktuálnu hodnotu 17 978,1 mil. Eur (do údajov neboli započítané operácie vykonávané zahraničnými osobami). V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2016 sa objem celkového vývozu MSP zvýšil o 20,3 mil. Eur.⁸

Vývoj objemu vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov sumarizuje nasledujúci graf č. 53. Oproti roku 2016 bol evidovaný nižší objem vývozu vo veľkostnej kategórii mikropodnikov o 10,8 % (v absolútnom vyjadrení o 645,9 mil. Eur). Opačná tendencia bola zaznamenaná v prípade vývozu malých podnikov, ktorý vzrástol o 9,5 % (resp. o 359,7 mil. Eur). Rovnaký medziročný vývoj nastal aj pri vývoze stredných podnikov s nárastom o 3,8 % (resp. o 306,6 mil. Eur). Pre porovnanie, vývoz veľkých podnikov vzrástol o 5,8 %, čo v absolútnom vyjadrení činí 2 532,4 mil. Eur.

Graf č. 53: Objem vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2017

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR

⁸ Medziročné porovnanie je spracované na základe a predbežných výsledkov štatistiky zahraničného obchodu za rok 2017 a definitívnych výsledkov za rok 2016.

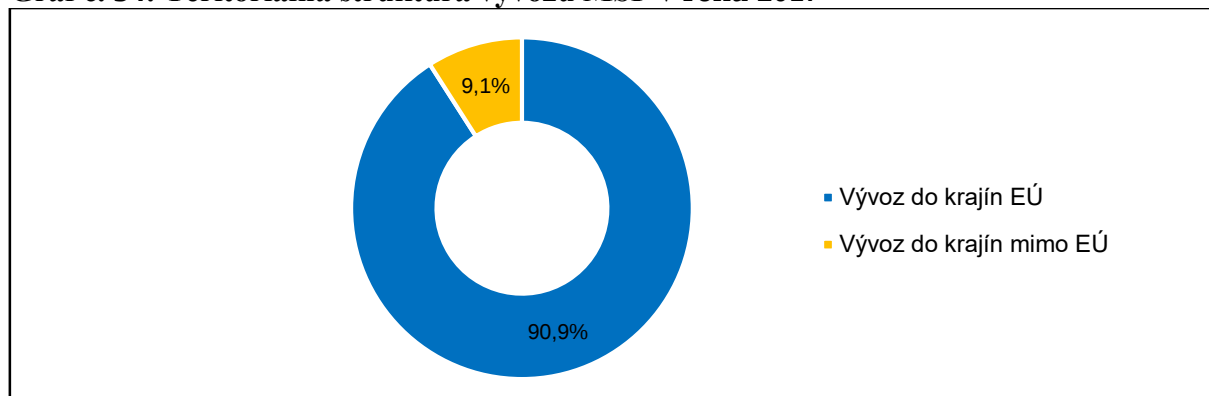
V roku 2017 dosiahol podiel MSP na celkovom vývoze 27,9 %, čo predstavuje najnižšiu úroveň za obdobie posledných ôsmich rokov. V prípade započítania operácií zahraničných osôb, by podiel MSP na celkovom vývoze činil 24,0 %. Podiel mikropodnikov (0 - 9) na celkovom vývoze v roku 2017 dosiahol 8,3 %, čo predstavuje 5 337,2 mil. Eur (v kategórii mikropodnikov sú zahrnuté aj podniky s nezisteným počtom zamestnancov). Veľkostná kategória malých podnikov (10 - 49) sa na celkovom vývoze podieľala 6,5 %, v absolútnom vyjadrení 4 164,1 mil. Eur. Stredné podniky (50 - 249) realizovali 13,2 % vývozu, čo v absolútnom vyjadrení predstavuje 8 170,3 mil. Eur. Podiel veľkých podnikov sa zvýšil na 72,1 %.

Pri celkovom počte 567 131 aktívnych malých a stredných podnikov, ktoré boli v roku 2017 evidované v Registri organizácii ŠÚ SR, vykonávalo podľa predbežných výsledkov a metodiky ŠÚ SR vývoz tovaru 30 396 MSP, čo predstavuje 5,4 %. Medziročne vzrástla početnosť vyvážajúcich MSP o 404 subjektov.

Teritoriálna štruktúra vývozu MSP

Teritoriálna štruktúra vývozu malých a stredných podnikov sa dlhodobo vyznačuje výraznou dominanciou spoločného trhu EÚ. V roku 2017 predstavoval podiel vývozu malých a stredných podnikov do členských krajín EÚ 90,9 % z celkového vývozu MSP. V absolútnom vyjadrení to činí objem vyvezených tovarov v hodnote 16 348,3 mil. Eur. Vývoz do starých členských krajín EÚ-15 dosiahol podiel 47,0 %. Ďalších 43,9 % vývozu smerovalo do skupiny nových členských krajín EÚ-13. Podiel vývozu MSP do tretích krajín sa medziročne zvýšil len mierne o 0,2 p. b. a predstavoval podiel 9,1 % (1 629,8 mil. Eur).

Graf č. 54: Teritoriálna štruktúra vývozu MSP v roku 2017

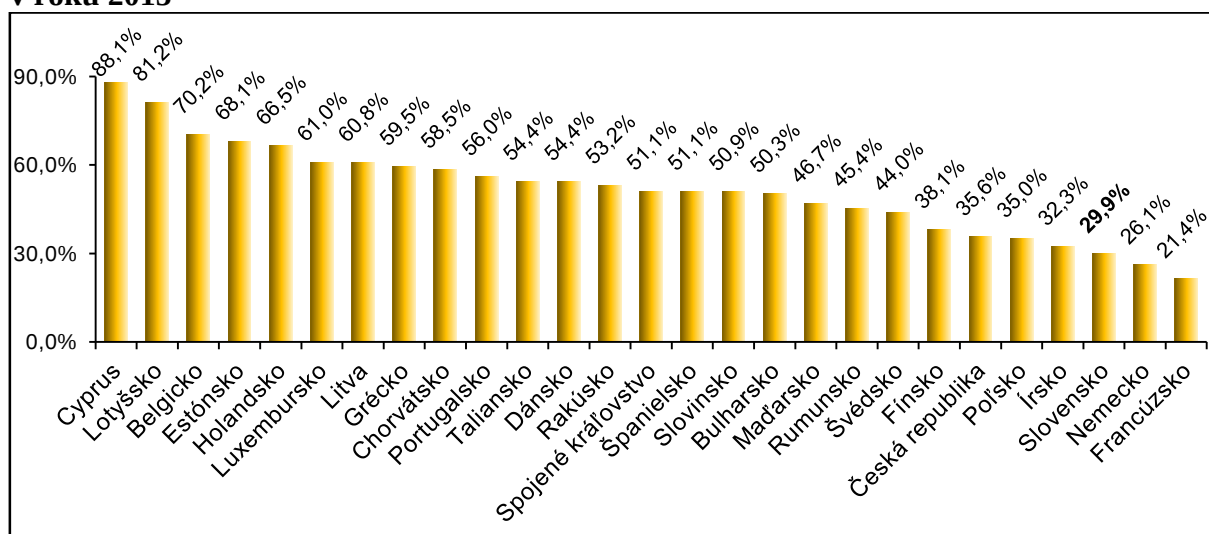

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR

Postavenie MSP na vývoze v SR a v krajinách EÚ

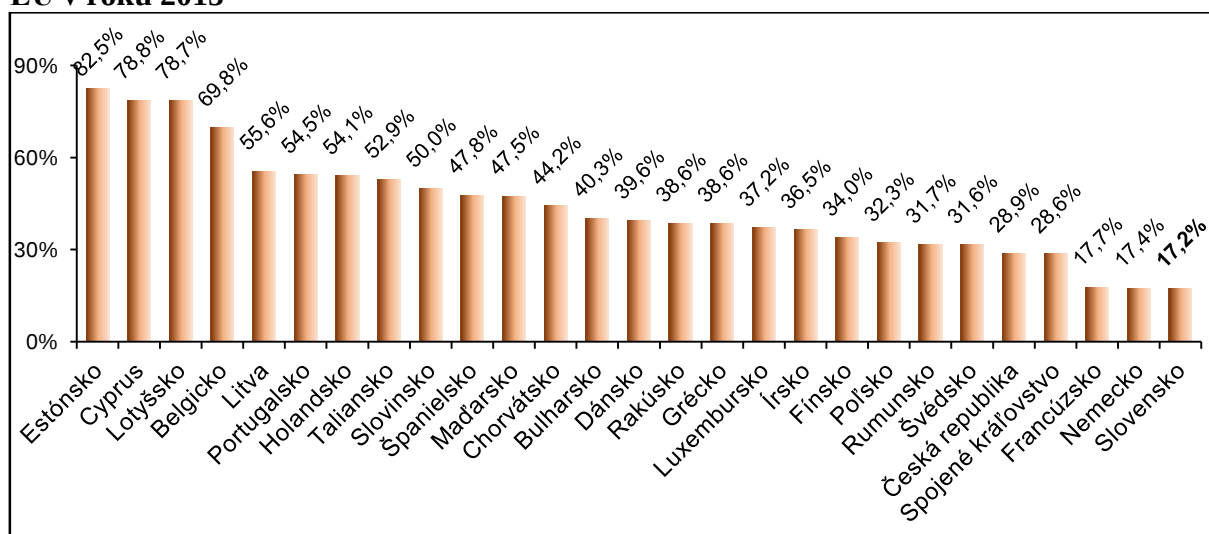
Pri porovnaní s ostatnými členskými krajinami EÚ bolo Slovensko s podielom MSP na vývoze do krajín EÚ za rok 2015 na treťom mieste od konca (29,9 %). Postavenie jednotlivých členských krajín EÚ podľa podielu MSP na celkovom vývoze do krajín EÚ znázorňuje graf č. 55. Menší podiel ako Slovensko dosiahlo už len Nemecko (26,1 %) a Francúzsko, ktoré obsadilo poslednú priečku s podielom 21,4 %.

Najväčší podiel na vývoze do krajín EÚ dosahujú malé a stredné podniky na Cypre (88,1 %), v Lotyšsku (81,2 %), Belgicku (70,2 %) a v Estónsku (68,1 %). V rámci predmetného ukazovateľa sa pred Slovenskom umiestnili aj ostatné krajiny V4, pričom Maďarsko dosiahlo podiel 46,7 %, Česká republika 35,6 % a Poľsko 35,0 %.

Graf č. 55: Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín EÚ podľa vybraných krajín EÚ v roku 2015

Zdroj: Eurostat, spracované SBA. Poznámka: údaje nezahŕňajú obchodné operácie podnikov s nezisteným počtom zamestnancov. Porovnanie bolo spracované za vybrané krajiny EÚ (27), pre ktoré boli v čase spracovania materiálu dostupné údaje podľa veľkostných kategórií podnikov (nezačlenená Malta).

Pri vývoze MSP do krajín mimo EÚ sa Slovensko v porovnaní s ostatnými členskými štátmi umiestnilo na poslednej priečke s podielom 17,2 %. Opätovne sa tak potvrdila pozícia Slovenska z predchádzajúcich rokov 2013 a 2014 kedy podiel MSP na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ predstavoval 18,1 %, resp. 14,3 %. Podľa nižšie uvedeného grafu č. 56, najvyššiu úroveň podielu vývozu MSP do krajín mimo EÚ dosiahlo v roku 2015 Estónsko s 82,5 %, ďalej nasledoval Cyprus (78,8 %) a Lotyšsko (78,7 %). Výrazne lepšie výsledky v uvedenom porovnaní dosiahli aj ostatné krajiny V4, konkrétne Maďarsko s podielom 47,5 %, Poľsko s podielom 32,3 % a Česká republika s podielom 28,9 %.

Graf č. 56: Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ podľa vybraných krajín EÚ v roku 2015

Zdroj: Eurostat, spracované SBA. Poznámka: údaje nezahŕňajú obchodné operácie podnikov s nezisteným počtom zamestnancov. Porovnanie bolo spracované za vybrané krajiny EÚ, pre ktoré boli v čase spracovania materiálu dostupné údaje podľa veľkostných kategórií podnikov.

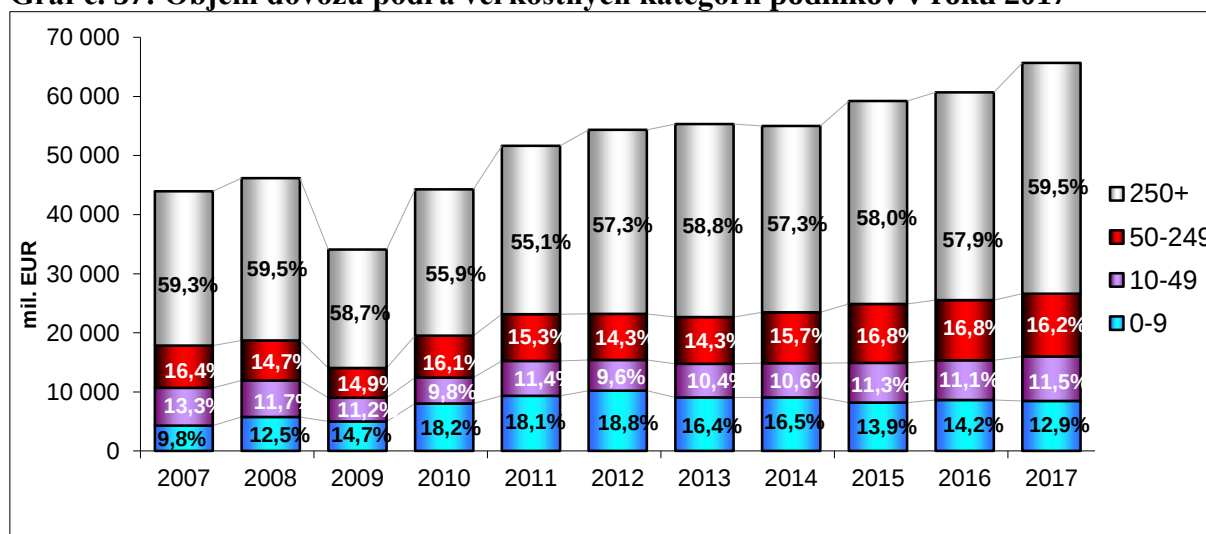
8.2 Dovoz MSP

Podľa predbežných výsledkov Štatistického úradu SR **dosiahol dovoz MSP v roku 2017 úroveň 26 622,0 mil. Eur**, pri medziročnom náraste o 4,1 % (resp. o 1 067,3 mil. Eur). Do údajov neboli započítané operácie vykonávané zahraničnými osobami.

V medziročnom porovnaní vzrástol dovoz v rámci všetkých veľkostných kategórií okrem mikropodnikov. **Najdynamickejšie (o 12,3 %) rástol dovoz v kategórii malých podnikov, čo v absolútnom vyjadrení činí 828,0 mil. Eur.** Dovoz stredných podnikov medziročne vzrástol o 4,2 %, v absolútnom vyjadrení o 425,2 mil. Eur. Pokles v objeme dovozu mikropodnikov dosiahol 2,2 % (185,9 mil. Eur v absolútnych hodnotách). Medziročné tempo rastu celkového objemu dovozu v kategórii veľkých podnikov dosiahlo úroveň 11,1 %. V absolútnom vyjadrení to predstavuje hodnotu 3 914,9 mil. Eur.

Podiel malých a stredných podnikov na celkovom dovoze v roku 2017 dosiahol 40,5 %. V medziročnom porovnaní sa znížil o 1,6 p. b. Podiel mikropodnikov (0 - 9 zamestnancov) na celkovom objeme dovozu v roku 2017 predstavoval 12,9 %, v absolútnom vyjadrení 8 451,6 mil. Eur. Malé podniky (10 - 49) sa na celkovom dovoze podieľali 11,5 %, v absolútnom vyjadrení 7 563,5 mil. Eur a stredné podniky (50 - 249) sa podieľali 16,2 %, v absolútnom vyjadrení 10 607,0 mil. Eur. Najväčší podiel z celkového dovozu tvorili veľké podniky (59,5 %), čo predstavuje 39 055,6 mil. Eur.

Graf č. 57: Objem dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2017

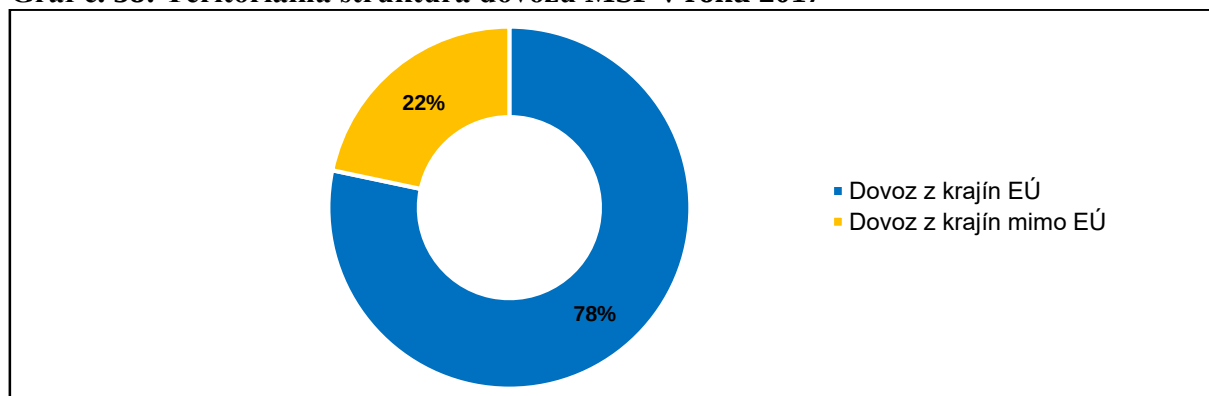

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR

Teritoriálna štruktúra dovozu MSP

Zo spracovaných údajov vyplýva určitá podobnosť v orientácii malých a stredných podnikov pri vývoze a dovoze, pričom v oboch prípadoch zohráva dôležitú úlohu jednotný trh EÚ. **V roku 2017 predstavoval dovoz malých a stredných podnikov z členských krajín EÚ-28 viac ako tri štvrtiny (78,3 %, resp. 20 847,5 mil. Eur) z celkového dovozu MSP.** Oproti predchádzajúcemu roku 2016 došlo k zvýšeniu podielu dovozu z krajín EÚ o 0,6 p. b. Dovoz zo starých členských krajín EÚ-15 tvoril podiel 42,1 % a dovoz z nových členských krajín EÚ-13 ďalších 36,3 %. **Podiel dovozu MSP z tretích krajín na celkovom dovoze MSP predstavoval 21,7 %, pri medziročnom poklese o 0,6 p. b.**⁹

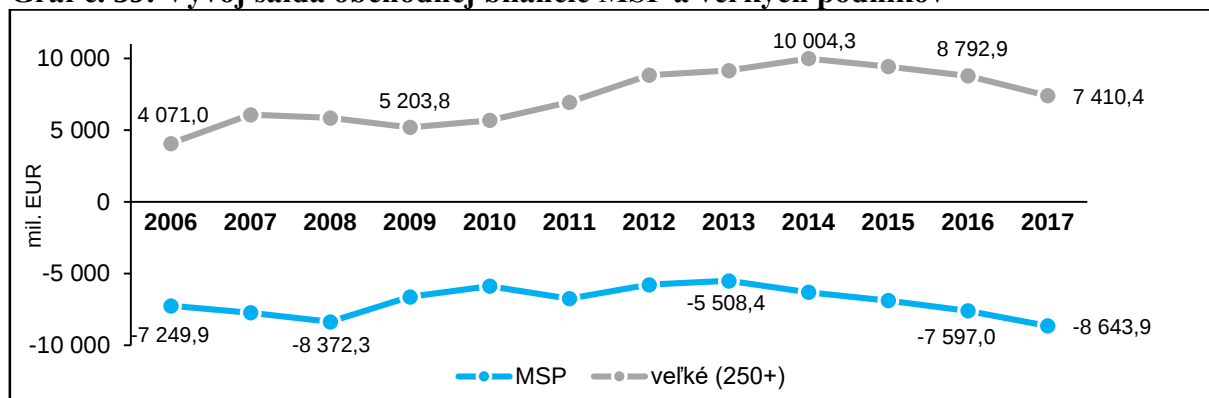
Graf č. 58: Teritoriálna štruktúra dovozu MSP v roku 2017

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR

Na základe výsledkov analýzy časového radu od roku 2006 (graf č. 59), možno sledovať trvalý trend pasívneho salda malých a stredných podnikov. V prípade veľkých podnikov je saldo zahranično-obchodnej bilancie každoročne kladné. **Pasívne saldo MSP dosiahlo v roku 2017 objem 8 643,9 mil. Eur, čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom predstavuje medziročné zhoršenie o 1 046,9 mil. Eur, resp. o 13,8 %.** K medziročnému nárastu pasívneho salda MSP dochádza už štvrtý rok po sebe.

Graf č. 59: Vývoj salda obchodnej bilancie MSP a veľkých podnikov

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR

⁹ Podrobnejšie štatistické informácie o zahranično-obchodných aktivitách malých a stredných podnikov sú vyhodnotené vo výstupe Postavenie MSP v zahraničnom obchode SR, ktorý je každoročne publikovaný na: <http://www.sbagency.sk/analyzy-slovenskeho-podnikatelskeho-prostredia#.V3DgCfmLRaQ>

9 High-tech ukazovatele MSP

9.1 Početnosť a štruktúra MSP v high-tech odvetviach

Úroveň rozvoja znalostnej ekonomiky je možné posudzovať okrem iných ukazovateľov aj prostredníctvom štatistických ukazovateľov high-tech. Štatistika high-tech je založená na definícii technologických sektorov, pri ktorých sa berie do úvahy intenzita výskumu a vývoja v danom odvetví vyjadrená podielom výdavkov na výskum a vývoj z pridanej hodnoty. Odvetvia sú vymedzené prostredníctvom klasifikácie SK NACE.

Odvetvia s vysokou technologickou úrovňou (high-tech) zahŕňajú ekonomické činnosti s vysokou intenzitou výskumu a vývoja. Medzi high-tech odvetvia sa zaraďujú nasledovné ekonomické činnosti:

High-tech odvetvia priemyselnej výroby

- 21 výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov
- 26 výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov
- 30.3 výroba lietadiel a kozmických lodí a podobných zariadení

High-tech odvetvia služieb (poznatkovo/znalostne intenzívne služby s vysokou technologickou úrovňou)

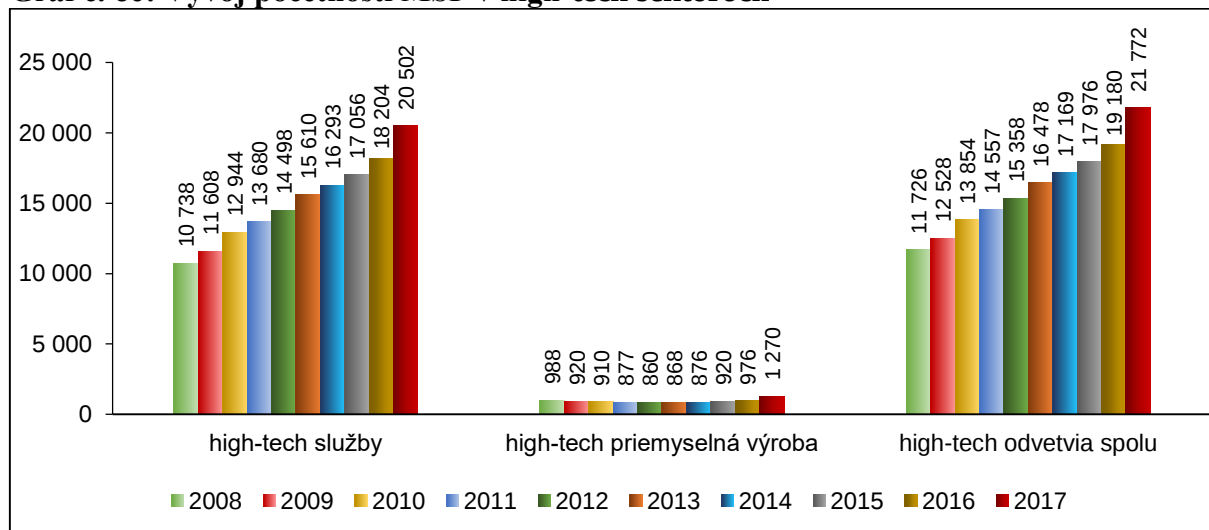
- 59 výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok
- 60 činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie
- 61 telekomunikácie
- 62 počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby
- 63 informačné služby
- 72 vedecký výskum a vývoj¹⁰

Rast početnosti malých a stredných podnikov v high-tech sektoroch pokračoval aj v roku 2017. Podľa údajov spracovaných z Registra organizácií ŠÚ SR bolo **na konci roka 2017 evidovaných v high-tech sektoroch 21 772 aktívnych malých a stredných podnikateľov** (vrátane FO - podnikateľov).

V medziročnom porovnaní sa početnosť malých a stredných podnikov v high-tech sektoroch zvýšila o 13,5 % (resp. o 2 592 subjektov). Dosiahnutý rast bol najvýraznejší za posledných desať rokov.

Z celkového počtu malých a stredných podnikov v high-tech sektoroch bolo 20 502 (94,2 %) evidovaných high-tech službách (poznatkovo/znalostne intenzívne služby s vysokou technologickou úrovňou) a 1 270 (5,8 %) v high-tech odvetviach priemyselnej výroby.

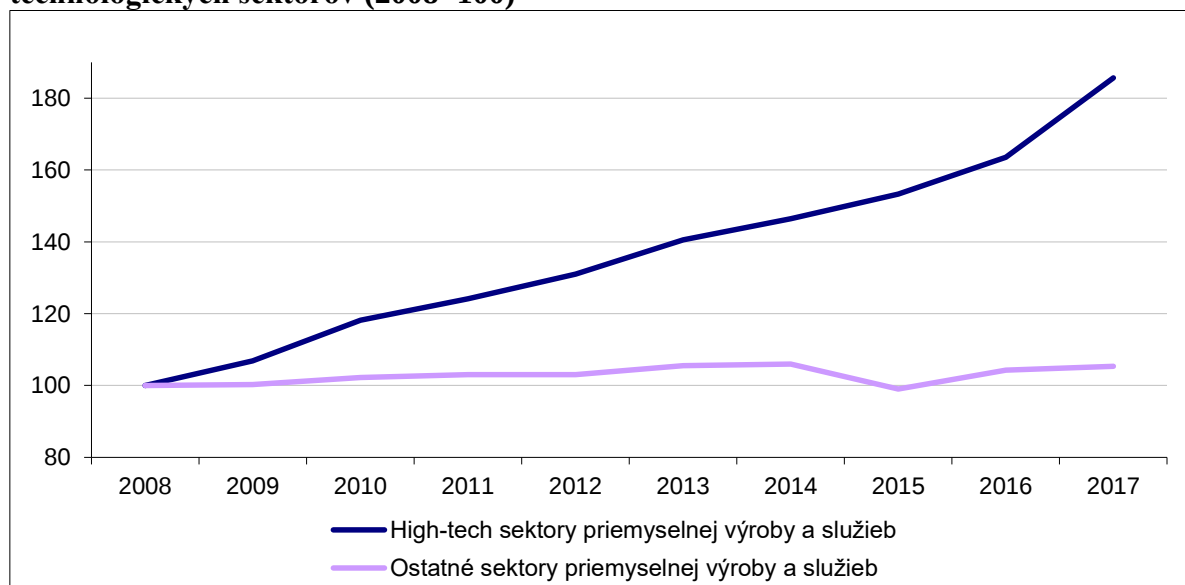
¹⁰ Celkové vymedzenie odvetví podľa technologickej úrovne a znalostnej intenzity služieb je uvedené v prílohe, v tabuľke č. 33 a 34.

Graf č. 60: Vývoj početnosti MSP v high-tech sektoroch

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Dlhodobý vývoj početnosti malých a stredných podnikov v high-tech odvetviach sa vyznačuje rastúcou dynamikou, hlavne vplyvom rastu MSP v high-tech službách. V porovnaní s rokom 2008 sa počet MSP v high-tech odvetviach zvýšil o 85,7 %.

Naopak početnosť MSP v ostatných odvetviach priemyselnej výroby a služieb zaznamenáva stagnáciu, prípadne len mierny rast (obdobie 2016-2017).

Graf č. 61: Trend vývoja početnosti MSP (vrátane FO - podnikateľov) podľa technologických sektorov (2008=100)

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Okrem nárastu absolútnej početnosti malých a stredných podnikov sa každoročne **zvyšuje aj podiel počtu malých a stredných podnikov v high-tech odvetviach na celkovom počte MSP v odvetviach priemyselnej výroby a služieb.**

V roku 2017 dosiahol podiel počtu malých a stredných podnikov v high-tech odvetviach na celkovom počte MSP v odvetviach priemyselnej výroby a služieb 4,4 %, pričom sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšil o 0,5 p. b.

Tab. č. 27: Podiel MSP v high-tech odvetvia na celkovom počte MSP v odvetviach priemyselnej výroby a služieb

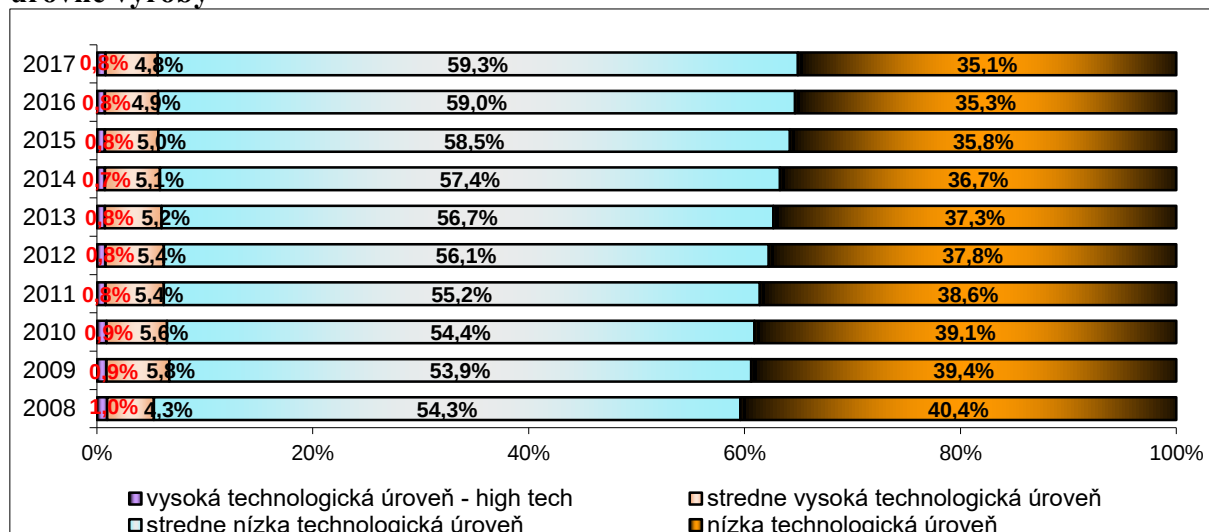
Podiel v %	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	2,8%	3,0%	3,3%	3,4%	3,6%	3,7%	3,9%	4,3%	4,4%	4,9%

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Štruktúra živnostníkov podľa technologickej úrovne výroby a znalostnej intenzity služieb

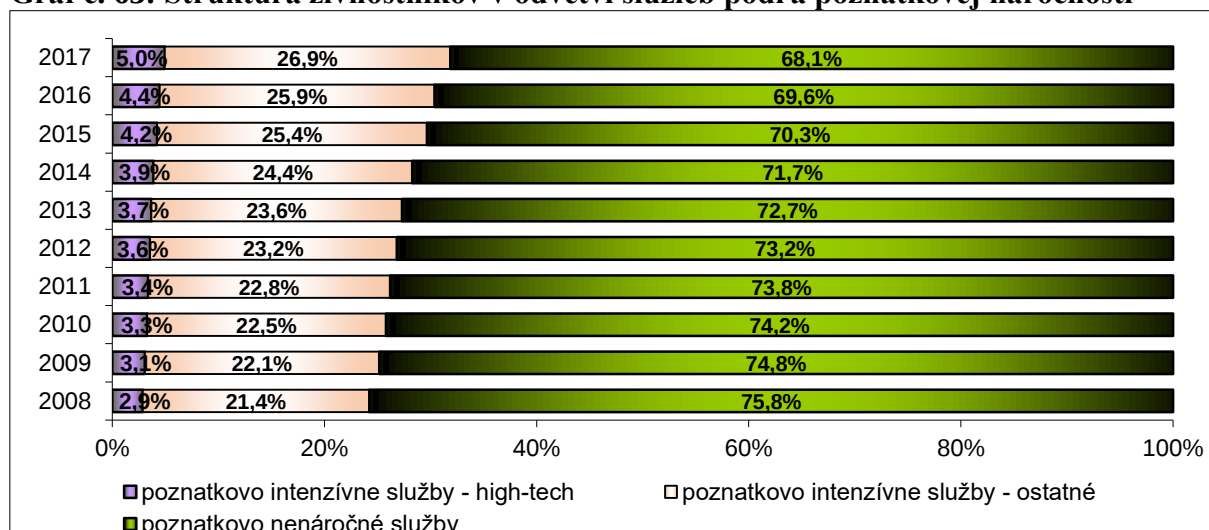
Na konci roka 2017 bolo z celkového počtu aktívnych živnostníkov v odvetví priemyselnej výroby (51,7 tisíc) evidovaných 0,8 % v sektoroch výroby vysokej technologickej úrovne (ekonomické činnosti s vysokou intenzitou výskumu a vývoja), 4,8 % živnostníkov v sektoroch výroby stredne vysokej technologickej úrovne (ekonomické činnosti so stredne vysokou intenzitou výskumu a vývoja), 59,3 % živnostníkov v sektoroch so stredne nízkou technologickou úrovňou a 35,1 % živnostníkov v sektoroch s nízkou technologickou úrovňou. Z dlhodobého hľadiska dochádza k poklesu zastúpenia živnostníkov v sektoroch výroby stredne vysokej technologickej úrovne a v sektoroch s nízkou technologickou úrovňou. Každoročný nárast zastúpenia živnostníkov je zreteľný v sektoroch so stredne nízkou technologickou úrovňou.

Graf č. 62: Štruktúra živnostníkov v odvetví priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne výroby

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

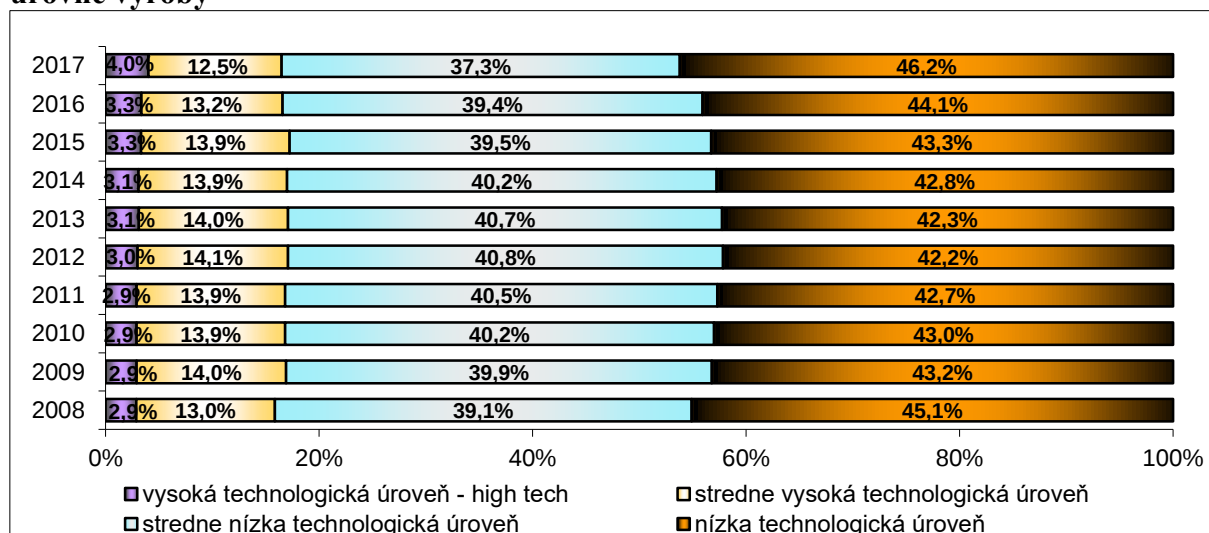
Z celkového počtu živnostníkov v odvetví služieb (184,4 tisíc, sekcia SK NACE G až S pokrývajúca súhrnne obchod a služby) pôsobilo v high-tech poznatkovo intenzívnych službách 5,0 % živnostníkov, 26,9 % v ostatných poznatkovo intenzívnych službách (trhové, finančné a iné poznatkovo intenzívne služby). V poznatkovo nenáročných službách pôsobilo viac ako dve tretiny (68,1 %) živnostníkov. Z dlhodobého hľadiska je zreteľný pozitívny trend nárastu podielu živnostníkov v poznatkovo intenzívnych službách a naopak pokles podielu v poznatkovo nenáročných službách.

Graf č. 63: Štruktúra živnostníkov v odvetví služieb podľa poznatkovej náročnosti

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

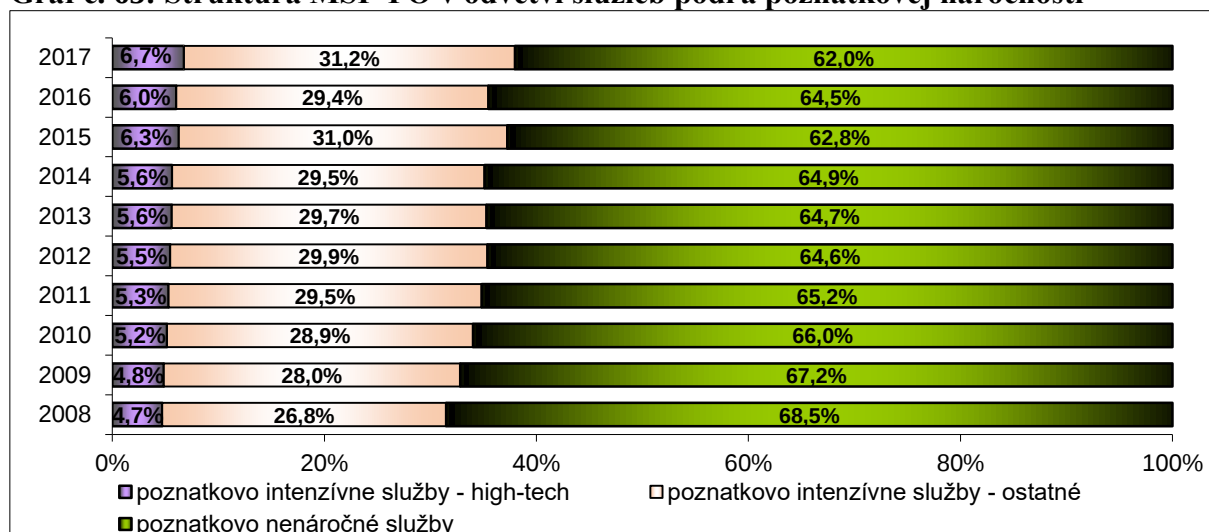
Štruktúra malých a stredných podnikov – právnických osôb podľa technologickej úrovne

Podľa technologickej úrovne výrobných odvetví bolo v roku 2017 z celkového počtu MSP-PO registrovaných v odvetví priemyselnej výroby (21,3 tisíc) 4,0 % v sektorech výroby s vysokou technologicou úrovňou (ekonomické činnosti s vysokou intenzitou výskumu a vývoja), 12,5 % v sektorech stredne vysokej technologickej úrovne, 37,3 % v sektorech so stredne nízkou technologicou úrovňou a 46,2 % v sektorech s nízkou technologicou úrovňou.

Graf č. 64: Štruktúra MSP- PO v odvetví priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne výroby

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

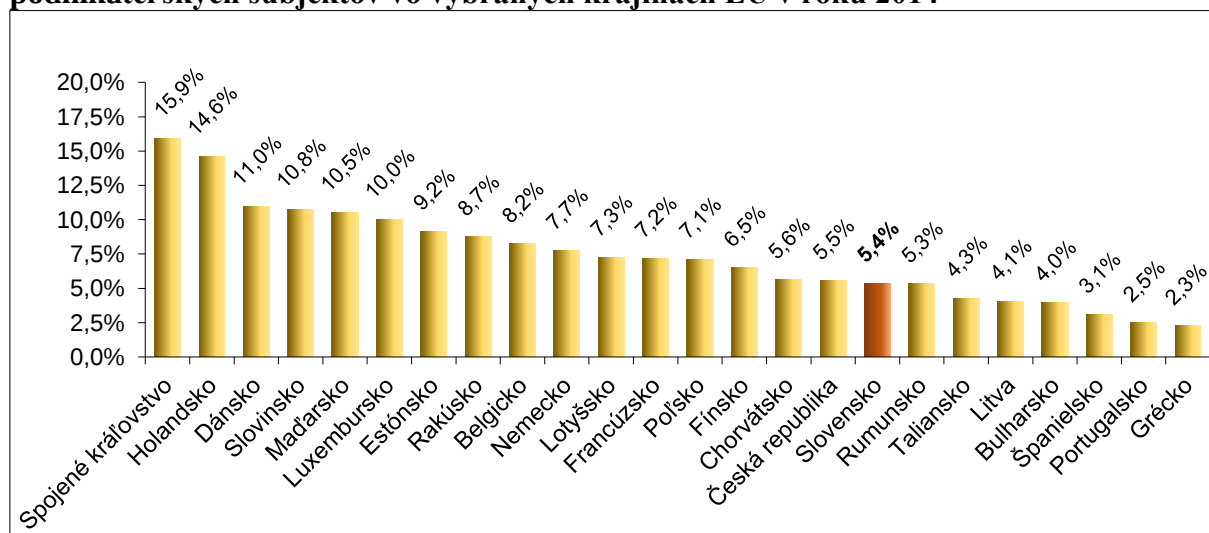
Z celkového počtu MSP-PO v odvetví služieb (168,6 sekcia SK NACE G až S zahrňujúca súhrnne obchod a služby) pôsobilo v high-tech poznatkovo intenzívnych službách 6,7 % MSP-PO, 31,2 % pôsobilo v ostatných poznatkovo intenzívnych službách a 62,0 % MSP-PO v poznatkovo nenáročných službách MSP-PO.

Graf č. 65: Štruktúra MSP-PO v odvetví služieb podľa poznatkovej náročnosti

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Porovnanie s krajinami EÚ

Podpriemerné zastúpenie podnikateľských subjektov v high-tech odvetviach na celkovom počte subjektov v odvetviach priemyslu a služieb na Slovensku dokumentuje nižšie uvedený graf. **Slovensko sa v uvedenom porovnaní nachádza medzi krajinami s najnižším podielom (5,4 %).** Najvyššie zastúpenie dosahujú krajiny ako Spojené kráľovstvo (15,9 %), Holandsko (14,6 %) a Dánsko (11,0 %). Vyššie zastúpenie podnikateľských subjektov v high-tech odvetviach ako Slovensko dosahujú aj ostatné krajiny V4 (Česká republika 5,5 %, Poľsko 7,1 %, Maďarsko 10,5 %). Na konci rebríčka sa umiestňuje Grécko (2,3 %), Portugalsko (2,5 %) a Španielsko (3,1 %).

Graf č. 66: Podiel podnikateľských subjektov v high-tech odvetviach na celkovom počte podnikateľských subjektov vo vybraných krajinách EÚ v roku 2014

Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu

9.2 Vývoj tržieb, investícií a zamestnanosti MSP v high-tech odvetviach

Vývoj tržieb MSP v high-tech odvetviach

Podľa predbežných údajov ŠÚ SR dosiahli tržby subjektov vykonávajúcich svoju činnosť v high-tech odvetviach v roku 2016 úroveň 12 100,6 mil. Eur. V medziročnom porovnaní sa zvýšili len o 0,7 %.

Malé a stredné podniky v high-tech odvetviach zrealizovali v roku 2016 tržby v objeme 4 251,7 mil. Eur. V porovnaní s rokom 2015 sa objem tržieb malých a stredných podnikov zvýšil o 5,8 %. Dosiahnutý medziročný nárast tržieb MSP bol však najnižší za posledné tri roky.

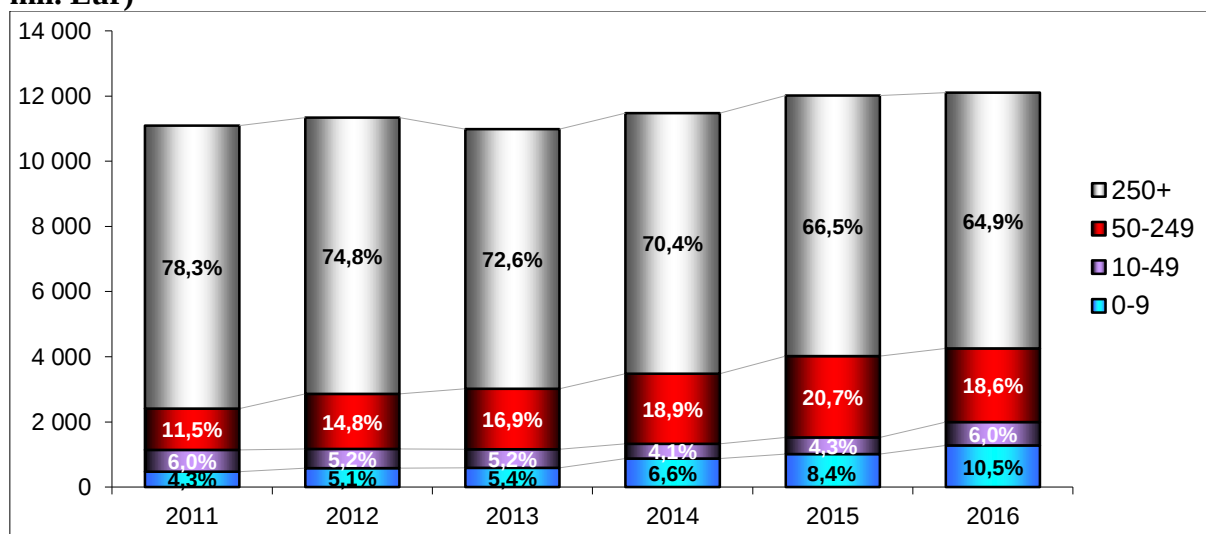
V medziročnom porovnaní vzrástol objem tržieb v kategórii mikropodnikov (0-9) o viac ako jednu štvrtinu (o 25,7 %) na úroveň 1 275,3 mil. Eur a v kategórii malých podnikov (10 – 49) o 41,1 % na úroveň 725,4 mil. Eur. Tržby stredných podnikov (50-249) sa naopak medziročne znížili po prvý krát za posledných päť rokov. Poklesli o 9,6 % na 2 251,0 mil. Eur.

Tržby veľkých podnikov (250+) na medziročnej báze zaznamenali zníženie o 1,8 % na hodnotu 7 848,9 mil. Eur.

Malé a stredné podniky dosahujú viac ako tretinový podiel (35,1 %) na celkových tržbách v high-tech odvetviach. Podiel MSP na tržbách v high-tech odvetviach pokračoval v náraste aj v roku 2016. V medziročnom porovnaní sa podiel MSP zvýšil o 1,7 p. b.

Podiel mikropodnikov (0-9) na tržbách predstavoval 10,5 %. Podiel malých podnikov (10 – 49) dosiahol 6,0 % a podiel stredných podnikov (50-249) 18,6 %. Dominantné zastúpenie si naďalej udržiavajú veľké podniky (64,9 %).

Graf č. 67: Vývoj tržieb v high-tech odvetviach podľa veľkostných kategórií podnikov (v mil. Eur)

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR. Poznámka: v čase spracovania materiálu boli najaktuálnejšie údaje dostupné za rok 2016. Údaje za rok 2016 predstavujú predbežné dáta.

Vývoj hrubých investícií MSP v high-tech odvetviach

Hrubé investície do hmotného majetku v high-tech odvetviach dosiahli v roku 2016 úroveň 571,4 mil. Eur (predbežné dáta). V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2015 sa zvýšili o viac ako jednu pätinu (o 21,4 %). Z dlhodobého hľadiska sa celkový vývoj hrubých investícií vyznačuje vysokou mierou volatility, aj v rámci jednotlivých veľkostných kategórií podnikov.

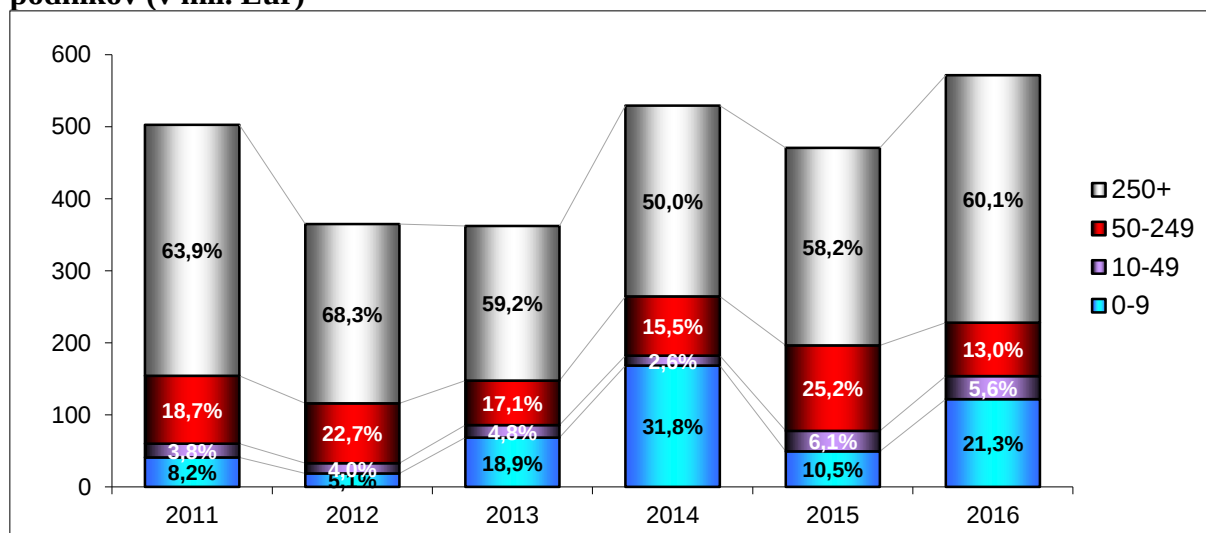
Hrubé investície do hmotného majetku v sektore malých a stredných podnikov dosiahli v roku 2016 úroveň 228,0 mil. Eur. V medziročnom porovnaní sa po predchádzajúcom poklese zvýšili o 16,0 %. V absolútnej hodnote sú však stále na nižšej úrovni ako v roku 2014.

V porovnaní s rokom 2015 vzrástol objem hrubých investícií v kategórii mikropodnikov (0-9) takmer dva a pol násobne na úroveň 121,7 mil. Eur a v kategórii malých podnikov (10 – 49) o 13 % na úroveň 32,3 mil. Eur. Hrubé investície do hmotného majetku stredných podnikov (50-249) sa naopak medziročne znížili o viac ako jednu tretinu na 74,1 mil. Eur.

Malé a stredné podniky dosahujú 39,9 % podiel na celkových hrubých investíciách do hmotného majetku v high-tech odvetviach. Podiel MSP sa však už tretí rok po sebe znižuje. V medziročnom porovnaní poklesol o 1,9 p. b.

Podiel mikropodnikov (0-9) na hrubých investíciách predstavoval viac ako jednu pätinu (21,3 %). Podiel malých podnikov (10 – 49) dosiahol 5,6 % a podiel stredných podnikov (50-249) 13,0 %. Na porovnanie podiel veľkých podnikov predstavoval 60,1 %.

Graf č. 68: Vývoj hrubých investícií do hmotného majetku podľa veľkostných kategórií podnikov (v mil. Eur)

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR. Poznámka: v čase spracovania materiálu boli najaktuálnejšie údaje dostupné za rok 2016.

Zamestnanosť MSP v high-tech odvetviach

Podľa predbežných údajov ŠÚ SR zamestnávali podnikateľské subjekty v high-tech odvetviach v roku 2016 takmer 70 tisíc zamestnancov. V medziročnom porovnaní sa zamestnanosť v high-tech odvetviach zvýšila o 7,0 %.

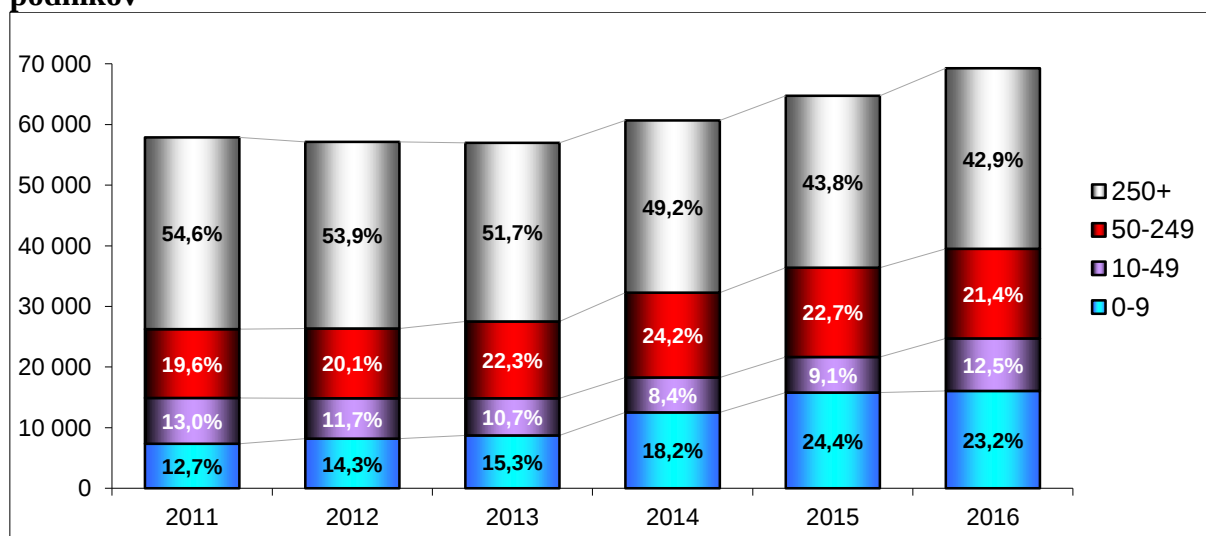
Malé a stredné podniky zamestnávali v roku 2016 v high-tech odvetviach 39,5 tisíc zamestnancov. V medziročnom porovnaní sa zamestnanosť MSP zvýšila o 8,7 %. Dosaiahnutý rast zamestnanosti MSP bol však najnižší za posledné tri roky. Napriek tomu je dynamika rastu zamestnanosti v high-tech odvetviach výrazne vyššia ako v celom sektore MSP.

Podiel malých a stredných podnikov na zamestnanosti v high-tech odvetviach dosiahol 57,1 %, pričom oproti roku 2015 sa zvýšil o 0,9 p. b.

Podiel mikropodnikov (0-9) na zamestnanosti v high-tech odvetviach predstavoval takmer jednu štvrtinu (23,2 %). Podiel malých podnikov (10 – 49) dosiahol 12,5 % a podiel stredných podnikov (50-249) dosiahol viac ako jednu pätinu (21,4 %). V porovnaní s rokom 2015 zaznamenal podiel mikropodnikov a stredných podnikov pokles (o 1,2 p. b., resp. o 1,4 p. b.). Podiel malých podnikov sa naopak zvýšil o 3,4 p. b.

Na porovnanie podiel veľkých podnikov predstavoval 42,9 %, pri medziročnom poklese o 0,9 p. b.¹¹

Graf č. 69: Vývoj zamestnanosti v high-tech odvetviach podľa veľkostných kategórií podnikov

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR. Poznámka: v čase spracovania materiálu boli najaktuálnejšie údaje dostupné za rok 2016.

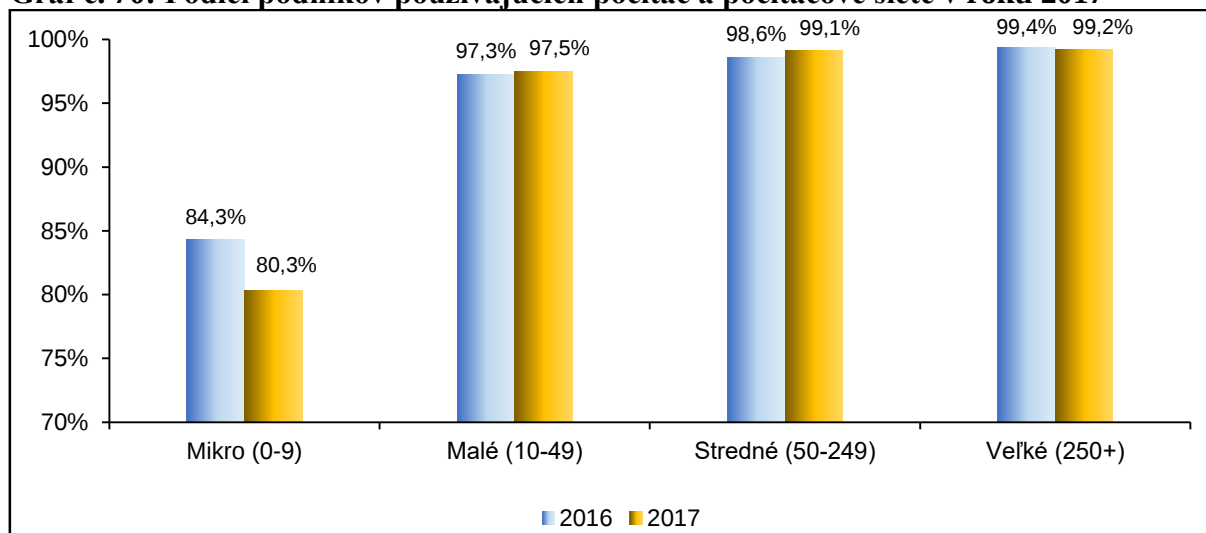
¹¹ Údaje o vývoze a dovoze high-tech tovarov MSP sú vyhodnotené v rámci výstupu Postavenie MSP v zahraničnom obchode SR, ktorý je dostupný:

<http://www.sbagency.sk/analzy-slovenskeho-podnikatelskeho-prostredia#.Ww6SCkiFNqQ>

10 Využívanie IKT v MSP

Podľa prieskumu Štatistického úradu SR o využívaní informačných a komunikačných technológií v podnikoch **využívalo v roku 2017 na Slovensku počítač a počítačové siete 80,3 % mikropodnikov**¹² (0-9), čo predstavuje medziročný pokles o 4,0 p. b. **Malé podniky** (10 – 49) využívali počítač vo väčšej miere ako mikropodniky – ich podiel v roku 2017 dosiahol **97,5 %** (nárast o 0,2 p. b.). V kategórii stredných (50 – 249) a veľkých (250 a viac) podnikov používal počítač a počítačové siete takmer každý subjekt – **99,1 % stredných podnikov** (nárast o 0,5 p. b.) a 99,2 % veľkých podnikov (pokles o 0,2 p. b.). Z uvedeného kvantitatívneho prieskumu možno konštatovať, že využitie počítačov so zvyšujúcou veľkosťou podniku narastá. Je to spôsobené nielen zložitejšou organizačnou štruktúrou, ale aj komplikovanejšími vnútropodnikovými procesmi, ktoré vyžadujú využitie informačných a komunikačných technológií. Podiel podnikov využívajúcich počítač a počítačové siete v roku 2017 znázorňuje graf č. 70.

Graf č. 70: Podiel podnikov používajúcich počítač a počítačové siete v roku 2017

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

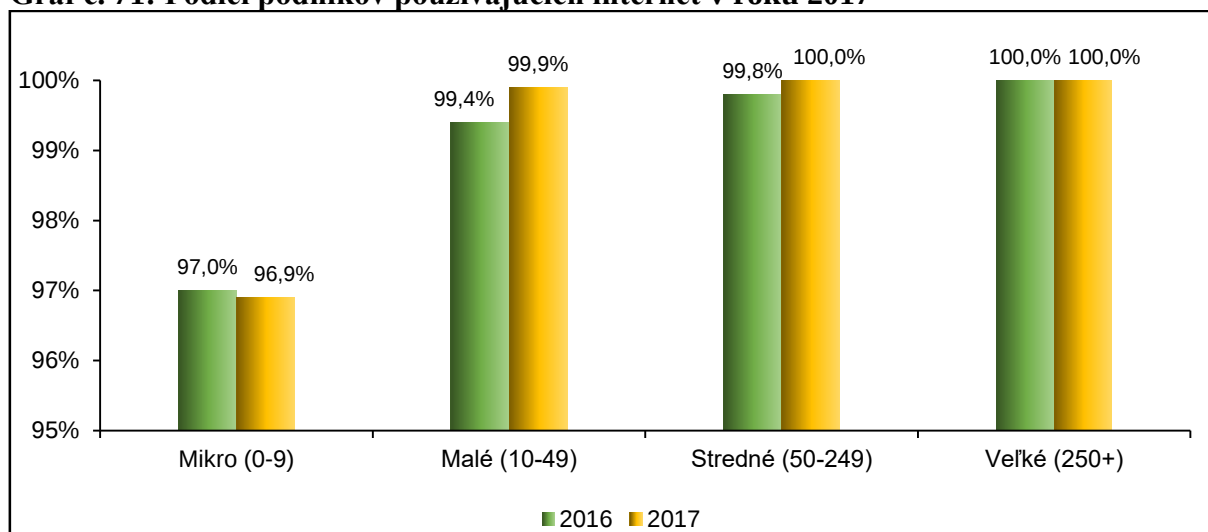
Počítače a počítačové siete sú najviac využívané v informačnom a komunikačnom sektore (SK NACE J – 100 %), sektore nehnuteľností (SK NACE L – 100%) a sektore dodávky elektriny, plynu, pary, vody a odstraňovania odpadov (SK NACE D, E – 100 %). Vysokým percentom využitia počítačov a počítačových sietí sa vyznačovali aj podniky pôsobiace v sektore stavebníctva (SK NACE F – 99,3 %) a odborných, vedeckých a technických činností (SK NACE M – 99,0 %). Naopak najmenej využívané boli v sektore administratívnych a podporných služieb (SK NACE N – 92,3 %).

Obdobný trend ako v prípade využívania počítačov možno badať v oblasti využívania internetu. Aj v tomto prípade sa potvrdilo, že čím je väčší podnik, tým je vyššia miera využívania internetu. Z výsledkov prieskumu je zrejmé, že takmer všetci používatelia počítačov využívajú aj internet. Z celkového počtu mikropodnikov (0 – 9), ktorí využívajú PC používalo v roku 2017 internet 96,9 % (pokles o 0,1 p. b.). V rámci kategórie malých podnikov využívalo internet až 99,9 % subjektov (nárast o 0,5 p. b.) a v kategórii stredných podnikov 100,0 % (nárast o 0,2 p. b.). Zo skupiny veľkých podnikov používajúcich počítač využívali

¹² Do roku 2016 sa do veľkostnej kategórie mikropodnikov zaraďovali podnikateľské subjekty s počtom zamestnancov 1 až 9.

internet rovnako ako v prípade stredných podnikov všetky podnikateľské subjekty (100,0 %). Podiel podnikov využívajúcich internet (z podnikov využívajúcich PC) v roku 2017 znázorňuje nižšie uvedený graf.

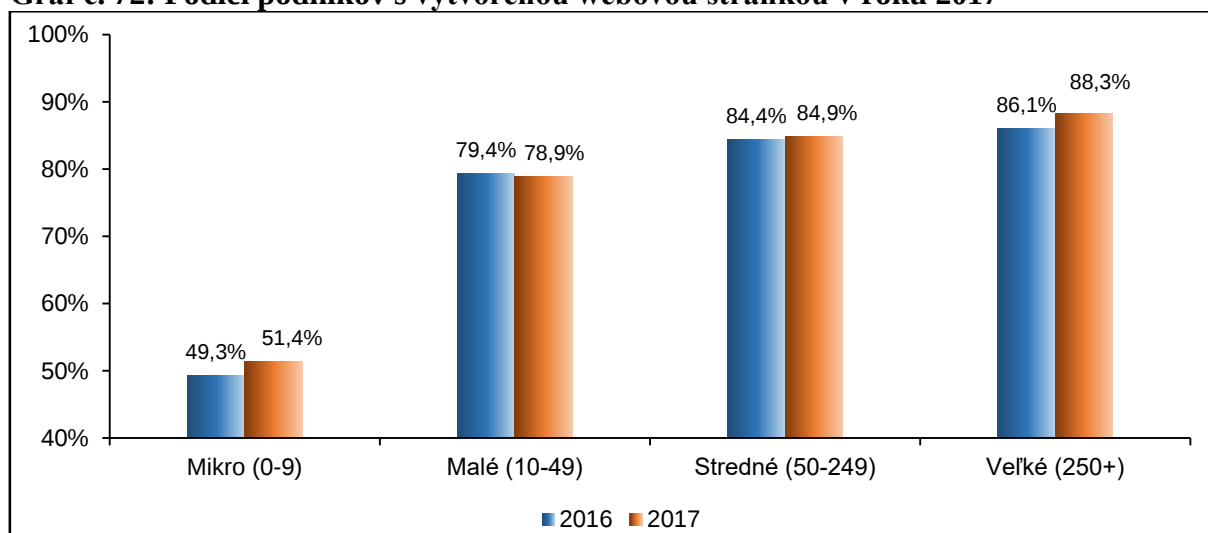
Graf č. 71: Podiel podnikov používajúcich internet v roku 2017

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Podľa údajov ŠÚ SR **viac ako polovica (51,4 %) mikropodnikov v roku 2017 disponovala vlastnou webovou stránkou**, čo predstavuje medziročný nárast o 2,1 p. b. Vlastnú webovú stránku malo aj **78,9 % malých podnikov** (pokles o 0,5 p. b.) a **84,9 % stredných podnikov** (nárast o 0,5 p. b.) **s pripojením na internet**. V kategórii veľkých podnikov disponovalo vlastnou webovou stránkou 88,3 % podnikateľských subjektov (nárast o 2,2 p. b.). Podiel podnikov využívajúcich internet v roku 2017 znázorňuje graf č. 72.

Graf č. 72: Podiel podnikov s vytvorenou webovou stránkou v roku 2017

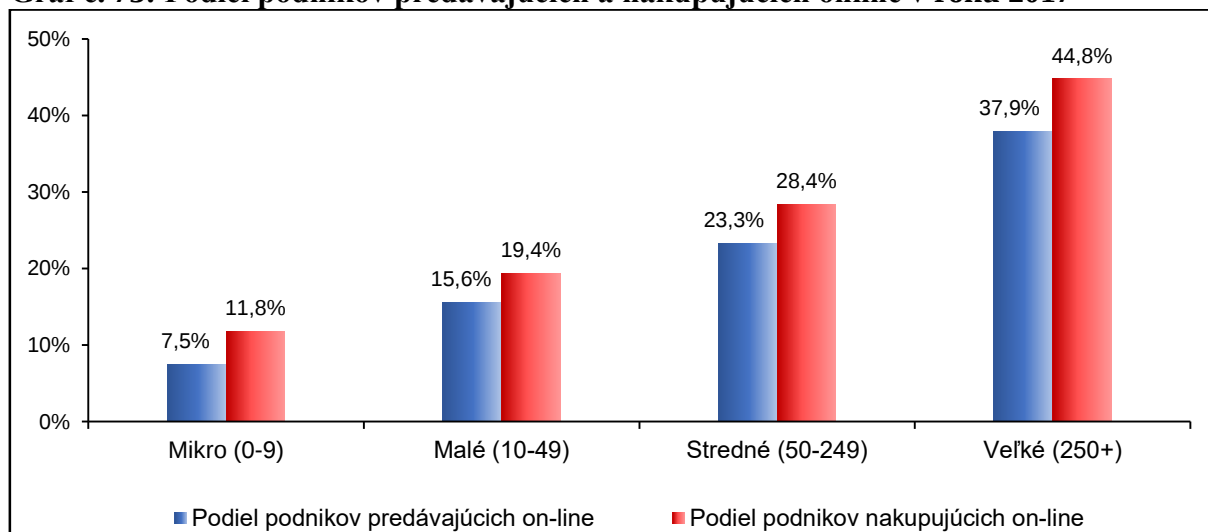
Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Na on-line objednávanie alebo rezervovanie využívala v roku 2017 vlastnú webovú stránku približne jedna tretina mikropodnikov, 30,0 % malých podnikov (pokles o 0,7 p. b.) a **27,5 % stredných podnikov** (nárast o 1,2 p. b.). Na zverejňovanie svojich výrobných katalógov a cenníkov využíva vlastnú webovú stránku približne deväť z desiatich

mikropodnikov, 92,2 % malých podnikov (pokles o 0,1 p. b.) a 87,5 % stredných podnikov (nárast o 2,1 p. b.). Prostredníctvom vlastnej webovej stránky sleduje vývoj svojich on-line objednávok 13,4 % malých podnikov a 14,0 % stredných podnikov. Sociálne siete v podniku využívalo v roku 2017 cca. 20 % mikropodnikov, 29,2 % malých podnikov a 32,8 % stredných podnikov. Na nábor nových zamestnancov využívalo sociálne siete necelých 5 % mikropodnikov, 17,1 % malých podnikov a 24,9 % stredných podnikov.

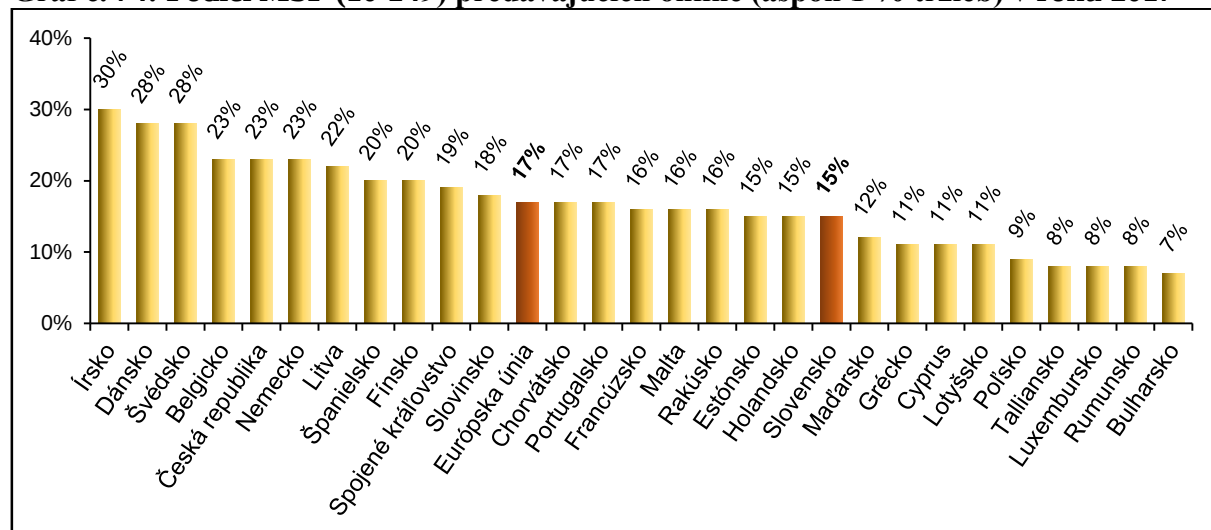
Na nasledujúcom grafe je znázornený podiel podnikov predávajúcich a nakupujúcich on-line v roku 2017. **Z výsledkov prieskumu možno konštatovať, že s rastúcou veľkostnou kategóriou podnikov rastie aj využívanie elektronického obchodu – a to ako pri nákupe, tak aj pri predaji.** V rámci využívania elektronických služieb využívajú podniky vo väčšej miere internet na nákup produktov a služieb ako na predaj. V roku 2017 predávalo výsledky svojej podnikateľskej činnosti 7,5 % mikropodnikov (nárast o 2,3 p. b.), 15,6 % malých podnikov (nárast o 2,8 p. b.) a 23,3 % stredných podnikov (nárast o 1,9 p. b.). Na nákup prostredníctvom internetu využívalo služby on-line 11,8 % mikropodnikov (pokles o 0,5 p. b.), 19,4 % malých podnikov (pokles o 3,4 p. b.) a 28,4 % stredných podnikov (pokles o 1,7 p. b.).

Graf č. 73: Podiel podnikov predávajúcich a nakupujúcich online v roku 2017

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Podiel MSP (10-249), ktorých aspoň 1 % tržieb pochádza z on-line predaja v jednotlivých krajinách EÚ, je uvedený v grafe č. 74. V roku 2017 predalo podľa údajov Eurostatu 15,0 % slovenských MSP svoje výrobky (resp. služby) online v objeme aspoň 1 % tržieb. V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ sa Slovensko v uvedenom porovnaní nachádza pod priemerom krajín EÚ. V krajinách EÚ-28 dosiahlo aspoň 1 % tržieb z online predaja 17 % MSP. V rámci krajín V4 dosiahla najvyšší podiel Česká republika – na úrovni 23,0 %. Maďarsko (12,0 %) a Poľsko (9,0 %) dosiahli nižší podiel ako Slovensko.

Graf č. 74: Podiel MSP (10-249) predávajúcich online (aspoň 1 % tržieb) v roku 2017

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

11 Výskumno-vývojová činnosť MSP

Vykonávanie výskumno-vývojových aktivít patrí medzi základné predpoklady pre udržanie konkurencieschopnosti slovenského hospodárstva. Na posudzovanie stavu výskumu a vývoja sa používajú rôzne ukazovatele, pričom jeden z najvyužívanejších je hodnotenie výšky a štruktúry výdavkov na výskum a vývoj.

Výdavky na výskum a vývoj podnikateľského sektora dosiahli v roku 2016 úroveň 322,7 mil. Eur. V medzoročnom porovnaní sa zvýšili o takmer jednu štvrtinu (o 24,5 %).

Najaktuálnejšie údaje o výdavkoch podnikateľského sektora na výskum a vývoj podľa veľkostných kategórií podnikov sú publikované Eurostatom za rok 2015. **Výdavky na výskum a vývoj podnikateľského sektora v roku 2015 predstavovali 259,2 mil. Eur, pričom podiel malých a stredných podnikov dosiahol viac ako jednu tretinu (38,3 %).** V medzoročnom porovnaní sa podiel malých a stredných podnikov na výdavkoch na výskum a vývoj nezmenil.

Z hľadiska jednotlivých veľkostných kategórií podnikov platí pravidlo, čím je väčšia veľkostná kategória podnikov, tým je vyššia miera vykonávania výskumno-vývojových aktivít. Podiel mikropodnikov na celkových výdavkoch podnikového sektora na výskum a vývoj dosiahol v roku 2015 len 3,2 % (v absolútnej hodnote 8,2 mil. Eur). Podiel malých podnikov predstavoval 9,6 % (24,9 mil. Eur). Podstatne významnejšie zastúpenie dosiahli stredné podniky, ktorých podiel na celkových výdavkoch predstavoval viac ako jednu štvrtinu (25,5 %, resp. 66,2 mil. Eur). Dominantné zastúpenie na celkových výdavkoch podnikového sektora do výskumu a vývoja zaznamenávajú veľké podniky. V roku 2015 ich podiel predstavoval 61,7 %.

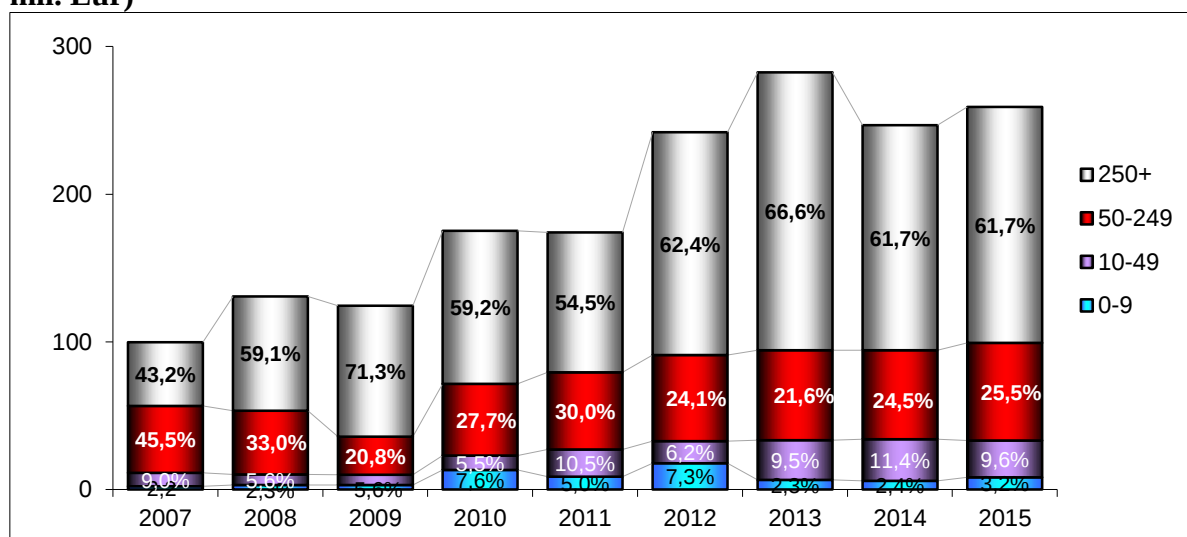
Tab. č. 28: Výdavky podnikateľského sektora na výskum a vývoj podľa veľkostnej kategorizácie (v mil. Eur)

Veľkostná kategória	2014	2015	Podiel v roku 2015 v %	Index 2015/2014 v b.c
Mikropodniky (0-9)	5,9	8,2	3,2%	↑ 139,8
Malé podniky (10-49)	28,1	24,9	9,6%	↓ 88,5
Stredné podniky (50-249)	60,5	66,2	25,5%	↑ 109,5
Veľké podniky (250 a viac)	152,2	159,9	61,7%	↑ 105,0
MSP	94,4	99,3	38,3%	↑ 105,2
Spolu	246,7	259,2	100,0%	↑ 105,1

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

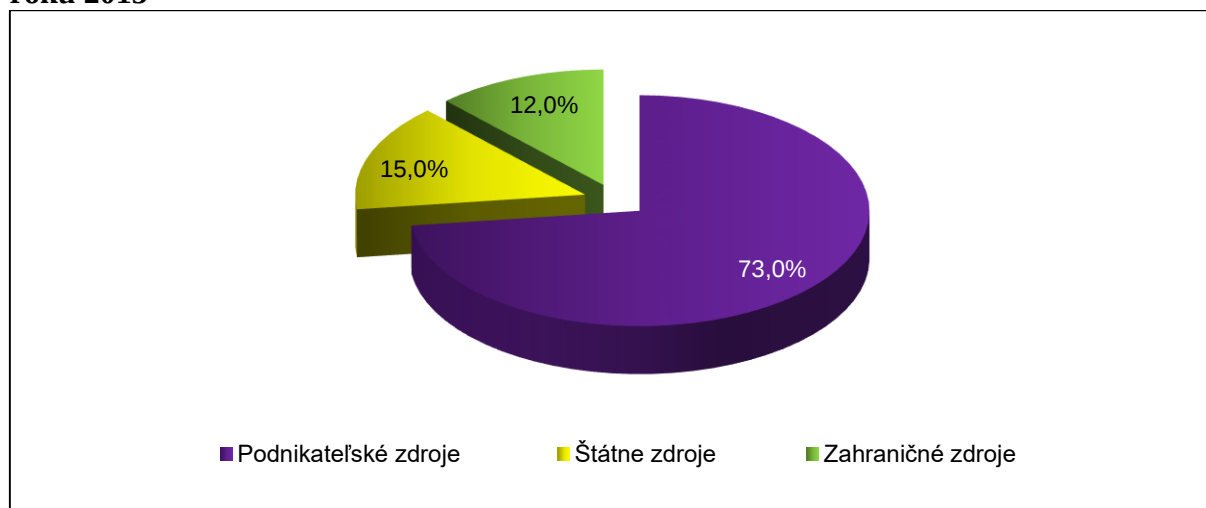
V porovnaní s rokom 2014 sa výdavky na výskum a vývoj zvýšili najvýznamnejšie mikropodnikom (o 39,8 %), pričom zaznamenali rast po predchádzajúcom dvojročnom poklese. Výdavky stredných podnikov sa zvýšili o 9,5 %. Jedinou veľkostnou kategóriou MSP, v rámci ktorej došlo k poklesu výdavkov boli malé podniky. V medzoročnom porovnaní sa ich výdavky na výskum a vývoj znížili o 11,5 %.

Celkovo sa výdavky malých a stredných podnikov na výskum a vývoj zvýšili oproti roku 2014 o 5,2 %. Dosiahnutý nárast výdavkov MSP bol najvýznamnejší za posledné tri roky. Na porovnanie výdavky veľkých podnikov na výskum a vývoj v medzoročnom porovnaní narástli o 5,0 %.

Graf č. 75: Vývoj výdavkov na výskum a vývoj podľa veľkostných kategórií podnikov (v mil. Eur)

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

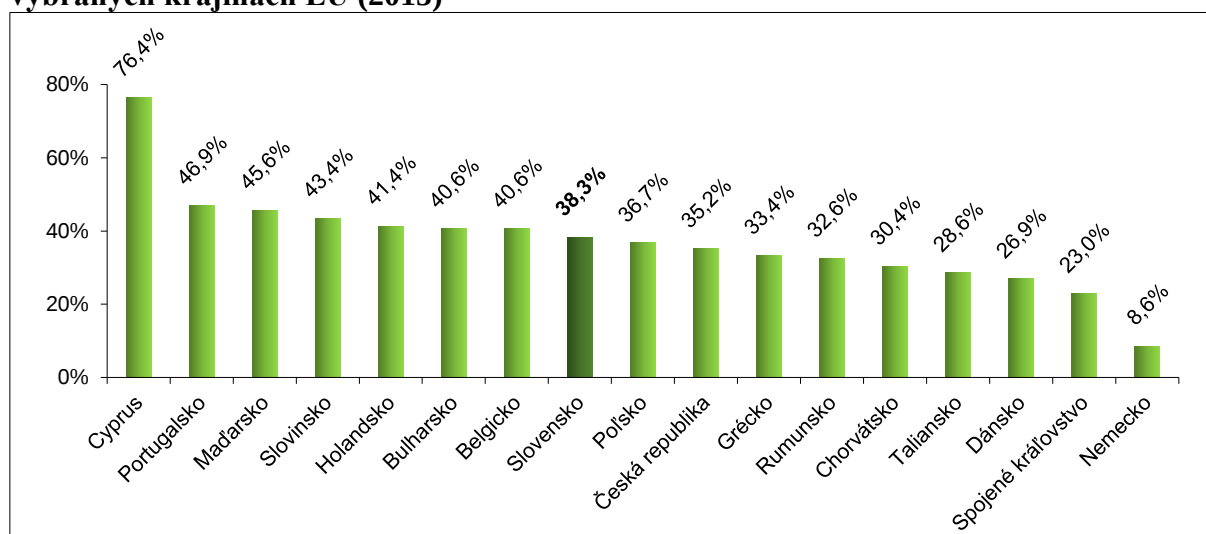
Malé a stredné podniky si v rozhodujúcej miere zabezpečujú finančné zdroje na vykonávanie výskumno-vývojových aktivít z vlastných podnikateľských zdrojov. Uvedené zdroje pokrývali v roku 2015 takmer tri štvrtiny (73,0 %) celkových výdavkov MSP na výskum a vývoj. Podiel štátnych zdrojov predstavoval 15,0 % a zahraničné zdroje financovania sa podieľali na výdavkoch na výskum a vývoj MSP 12,0 %.

Graf č. 76: Štruktúra výdavkov na výskum a vývoj MSP podľa zdrojov financovania v roku 2015

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

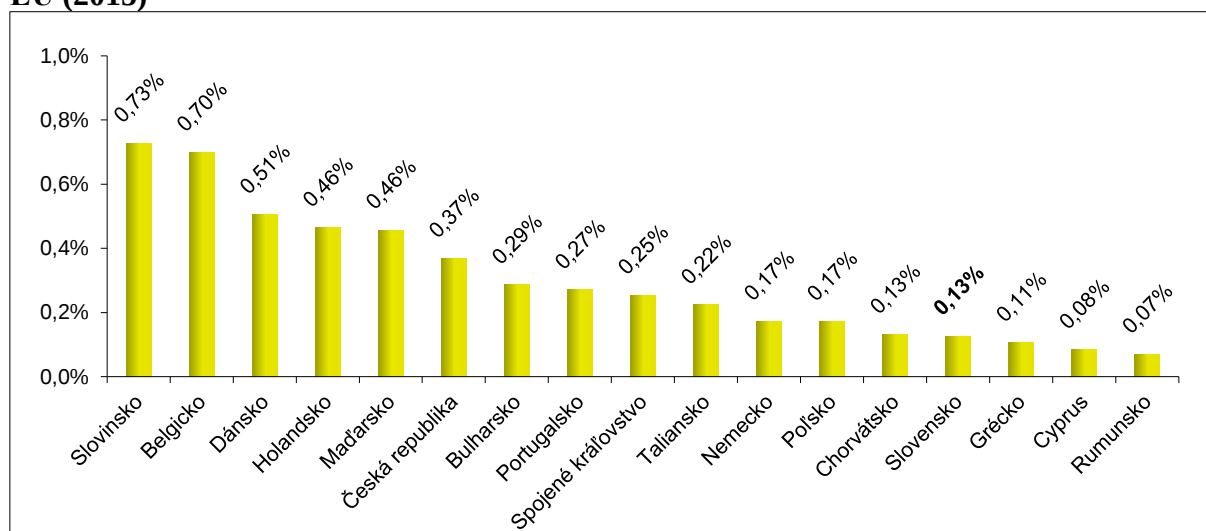
Porovnanie úrovne výskumno-vývojových aktivít v SR a v krajinách EÚ

V rámci porovnania s ostatnými krajinami EÚ sa Slovensko s dosiahnutým podielom malých a stredných podnikov na výdavkoch podnikového sektora do výskumu a vývoja (38,3 %) zaraďuje medzi priemer krajín EÚ. Najvyšší podiel na výdavkoch do výskumu a vývoja dosahujú MSP v krajinách ako Cyprus (76,4 %), Portugalsko (46,9 %) a Maďarsko (45,6 %). Najnižší podiel je dosahovaný v Nemecku (8,6 %), v Spojenom Kráľovstve (23,0 %) a v Dánsku (26,9 %).

Graf č. 77: Podiel MSP na výdavkoch podnikového sektora do výskumu a vývoja vo vybraných krajinách EÚ (2015)**Zdroj:** Eurostat, spracované SBA

Na nízku úroveň vykonávania výskumu a vývoja slovenskými MSP poukazuje komparatívna analýza podielu výdavkov MSP do výskumu a vývoja na HDP vo vybraných krajinách EÚ prezentovaná v nižšie uvedenom grafe. **Slovenské malé a stredné podniky sa zaraďujú medzi krajiny s najnižšou výkonnosťou v oblasti výskumno-vývojových aktivít.** Nižší podiel ako na Slovensku (0,13 %) dosiahli výdavky MSP do výskumu a vývoja na HDP v krajinách ako Rumunsko (0,07 %), Cyprus (0,08 %) a Grécko (0,11 %). Najvyšším podielom sa vyznačujú Slovinsko (0,73 %), Belgicko (0,7 %) a Dánsko (0,51 %).

Slovenské MSP zaostávajú v uvedenom porovnaní aj za ostatnými krajinami V4. V Maďarsku dosiahol podiel výdavkov MSP do výskumu a vývoja na HDP 0,46 %, v Českej republike 0,37 % a v Poľsku 0,17 %.

Graf č. 78: Podiel výdavkoch MSP do výskumu a vývoja na HDP vo vybraných krajinách EÚ (2015)**Zdroj:** Eurostat, spracované SBA

12 Záver

Početnosť malých a stredných podnikov si zachovala rastovú dynamiku aj v roku 2017. V porovnaní s rokom 2016 sa počet malých a stredných podnikov zvýšil o 1,8 % na 567 131. Rast počtu subjektov bol dosiahnutý v rámci všetkých veľkostných kategórií MSP. Najvýznamnejší medziročný nárast za posledné štyri roky bol zaznamenaný v početnosti malých podnikov (o 11,8 %). Medziročný rast o 7,8 % v prípade stredných podnikov predstavoval najvyššiu dynamiku za posledných 13 rokov. Medzi veľkostnými kategóriami MSP jasne prevládajú mikropodniky, ktoré v roku 2017 tvorili 96,9 % z celkového počtu aktívnych podnikateľských subjektov na Slovensku. Nižšie zastúpenie dosiahli malé (2,5 %) a stredné podniky (0,5 %).

Celkový rast početnosti MSP bol sprevádzaný najmä pretrvávajúcim nárastom malých a stredných podnikov – právnických osôb (medziročne o 4,1 %). Medziročne sa mierne zvýšila aj početnosť fyzických osôb – podnikateľov o 0,4 %. Z hľadiska právnych foriem tak v roku 2017 tvorili fyzické osoby – podnikatelia 61,4 % a MSP – právnické osoby 38,6 % z celkového počtu aktívnych MSP na Slovensku.

Viac ako tri štvrtiny malých a stredných podnikov vykonávalo v roku 2017 svoju hlavnú činnosť v odvetviach ako obchodné služby, obchod, stavebníctvo a priemysel. V medziročnom porovnaní vzrástla početnosť malých a stredných podnikov najvýraznejšie v sektore dopravy, informačných a komunikačných činnostiach (o 7,8 %) a v sektore obchodných služieb (o 7,4 %). Z pohľadu vlastnickej štruktúry malých a stredných podnikov zastáva dominantné postavenie súkromné tuzemské vlastníctvo, ktoré v roku 2017 dosiahlo podiel 93,4 %. S podielom 4,8 % nasledujú malé a stredné podniky so zahraničným vlastníctvom.

V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ sa Slovensko vyznačuje vysokou podnikateľskou aktivitou a najvyšším zastúpením mikropodnikov. MSP na Slovensku dosahujú oproti EÚ – 28 výrazne vyššie zastúpenie v odvetví priemyslu, stavebníctva. Naopak, nižšie zastúpenie dosahujú MSP na Slovensku v odvetví služieb.

Postavenie žien v podnikateľskom sektore na Slovensku sa výrazne nezmenilo. Podiel žien na celkovom počte fyzických osôb – podnikateľov dosiahol 29,0 %, pričom sa oproti roku 2016 zvýšil o 0,2 p. b.

V roku 2017 bol zaznamenaný pozitívny trend v počte vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov. V medziročnom porovnaní sa zvýšil počet vzniknutých MSP o 11,2 % na 65 404 podnikateľských subjektov (podľa údajov spracovaných z Registra organizácií ŠÚ SR) a zároveň došlo k zníženiu počtu zaniknutých podnikateľských subjektov o 2,4 % na 52 599 subjektov. Čistý prírastok podnikateľských subjektov v roku 2017 predstavoval 12 805 subjektov.

Z hľadiska priestorového rozmiestnenia bola v roku 2017 evidovaná najvyššia koncentrácia MSP na území Bratislavského kraja (22,3 % so všetkých aktívnych MSP na Slovensku). V ostatných krajoch je zastúpenie MSP rovnomernejšie. V medziročnom porovnaní sa zvýšila početnosť malých a stredných podnikov vo všetkých krajoch SR. K najvýraznejšiemu nárastu početnosti MSP o 3 % došlo v Bratislavskom kraji. V prípade ďalších krajov, medziročný rast nepresiahol úroveň 2 %. Najvyššiu mieru podnikateľskej aktivity v právnej forme MSP – právnické osoby dosiahli okresy mesta Bratislava a Košice spolu s okresmi Žilina a Banská Bystrica. V rámci FO – podnikateľov bola vysoká miera podnikateľskej aktivity najmä v okresoch severného Slovenska – Námestovo, Trstená alebo Stará Ľubovňa.

Zamestnanosť malých a stredných podnikoch rástla aj v roku 2017 (o 1,4 %), avšak dynamika rastu bola podstatne nižšia ako v roku 2016 (3,4 %). Zamestnanosť sa v medziročnom porovnaní zvýšila vo všetkých veľkostných kategóriách a právnych formách okrem malých podnikov, v rámci ktorých bol zaznamenaný pokles počtu zamestnaných osôb o 3,9 %. Podiel malých a stredných podnikov na zamestnanosti v podnikovej ekonomike sa mierne znížil na 73,8 % a na celkovej zamestnanosti v hospodárstve SR dosiahol 59,1 %. V rámci porovnania s ostatnými krajinami EÚ sa Slovensko vyznačuje nadpriemerným podielom MSP na zamestnanosti.

Hlavné ekonomické ukazovatele charakterizujúce vývoj MSP sa vyvíjali pozitívne aj v roku 2017. Pridaná hodnota (nefinančných) malých a stredných podnikov medziročne vzrástla o 8,9 % na 21 774,6 mil. Eur. Takmer tri štvrtiny pridanej hodnoty MSP vytvorili podnikateľské subjekty pôsobiace v odvetví priemyslu, obchodu a obchodných služieb. Po šesťročnom poklese podielu MSP na celkovej vytvorenej pridanej hodnote zaznamenali MSP opätovný rast – na úroveň 53,6 %. V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ však slovenské MSP naďalej zaostávajú v dosiahnutom podiele na vytvorenej pridanej hodnote. V absolútnej hodnote došlo k zvýšeniu aj u ostatných ekonomických ukazovateľoch – hrubej produkcii (o 7,1 %), zisku pred zdanením (o 7,5 %) a tvorby hrubého fixného kapitálu (o 34,4 %). Produktivita práce na 1 jednu zamestnanú osobu v MSP predstavovala 16,7 tis. Eur.

V zahranično-obchodnej výmene tovarov si dlhodobo udržujú dominantné postavenie veľké podniky. Podľa predbežných výsledkov ŠÚ SR sa v roku 2017 zvýšil vývoz malých a stredných podnikov len nepatrne (o 0,1 %). MSP sa na celkovom vývoze podieľali 27,9 %, čo predstavuje najnižšiu úroveň za obdobie posledných ôsmich rokov. Teritoriálna štruktúra vývozu malých a stredných podnikov sa dlhodobo vyznačuje dominanciou spoločného trhu EÚ. Len 9,1 % z celkového vývozu MSP smerovalo do krajín mimo EÚ. V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ sa MSP so Slovenska vyznačujú najnižším podielom vývozu na trhy tretích krajín. Medziročne sa zároveň zvýšilo pasívne saldo zahranično-obchodnej bilancie MSP o 13,8 %.

Početnosť malých a stredných podnikov v high-tech sektoroch sa zvýšila aj v roku 2017 (na 21 772), podiel uvedených subjektov na celkovom počte MSP predstavoval 4,9 %. Z dlhodobého hľadiska sa vývoj početnosti malých a stredných podnikov v high-tech odvetviach vyznačuje rastúcou dynamikou, hlavne vplyvom rastu MSP v high-tech službách. MSP dosahujú podiel na tržbách a hrubých investíciách v high-tech sektoroch viac ako jednu tretinu a viac ako polovicu na celkovej zamestnanosti.

V rámci využívania informačných a komunikačných technológií v sektore MSP možno konštatovať, že využitie počítačov so zvyšujúcou veľkosťou podniku rastie. V roku 2017 využívalo na Slovensku počítač a počítačové siete 80,3 % mikropodnikov, 97,5 % malých podnikov a 99,1 % stredných podnikov. V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ sa slovenské MSP s dosiahnutým 15 % podielom subjektov, u ktorých aspoň 1 % tržieb pochádza z on-line predaja umiestňujú medzi krajinami s podpriemernými výsledkami v tejto oblasti.

Úroveň výskumno-vývojových aktivít malých a stredných podnikov hodnotená prostredníctvom výdavkov na výskum a vývoj sa podľa dostupných údajov mierne zlepšuje. V porovnaní s krajinami EÚ, ako aj ostatnými krajinami V4 však výkonnosť slovenských MSP v uvedenej oblasti výrazne zaostáva.

PRÍLOHY

Príloha: Tabuľky**Tab. č. 29: Počet podnikateľských subjektov podľa jednotlivých odvetví a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2017**

Odvetvie podľa SK NACE	Hrubšie členenie odvetví	Veľkostné kategórie podnikov					
		Mikro podniky (0 - 9)	Malé podniky (10 - 49)	Stredné podniky (50 - 249)	Spolu MSP (0 - 249)	Spolu MSP (0 - 249)	Veľké podniky (250 a viac)
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	Pôdohospodárstvo	24 066	827	164	25 057	25 057	2
Ťažba a dobývanie	Priemysel	173	41	14	228	75 344	2
Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov		3 568	421	127	4 116		26
Výroba textilu, odevov, kože a kožených výrobkov		5 666	243	95	6 004		20
Výroba drevených a papierových výrobkov, tlač		13 969	359	60	14 388		12
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov		28	1	1	30		1
Výroba chemikálií a chemických produktov		432	41	26	499		5
Výroba základných farmaceutických výrobkov		13	8	6	27		3
Výroba výrobkov z gumy a plastu		3 836	312	154	4 302		45
Výroba kovov a kovových konštrukcií		28 170	666	227	29 063		33
Výroba počítačových, elektronických výrobkov		1 149	56	32	1 237		12
Výroba elektrických zariadení		1 411	74	75	1 560		33
Výroba strojov a zariadení inde nezaraďených		1 311	161	102	1 574		32
Výroba dopravných prostriedkov		389	55	75	519		62
Ostatná výroba, oprava a inštalácia strojov a zariadení		9 353	314	88	9 755		18
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu		401	96	26	523		11
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd		1 364	109	46	1 519		11
Stavebníctvo	Stavebníctvo	93 145	1 353	180	94 678	94 678	16
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel	Obchod	116 169	3 474	444	120 087	120 087	91
Doprava a skladovanie	Doprava, informácie	20 403	978	207	21 588	21 588	53
Ubytovacie a stravovacie služby	Ubytovanie a stravovanie	18 392	1 112	97	19 601	19 601	6
Nakladateľské, audiovizuálne a rozhlasové činnosti	Doprava, informácie	5 690	54	13	5 757	23 151	4
Telekomunikácie		265	25	12	302		6
IT a ostatné informačné služby		16 688	322	82	17 092		18
Finančné a poisťovacie činnosti	Obchodné služby	12 100	89	43	12 232	142 813	21
Činnosti v oblasti nehnuteľností		14 699	403	46	15 148		2
Právne a účtovnícke činnosti, poradenstvo v oblasti riadenia, architektonické činnosti, technické testovanie a analýzy		56 331	781	104	57 216		17
Vedecký výskum a vývoj		739	31	8	778		0
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti		21 133	305	34	21 472		6
Administratívne a podporné služby		34 838	904	225	35 967		47
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	Ostatné služby	5	2	4	11	44 812	2
Vzdelávanie		7 886	72	15	7 973		3
Zdravotníctvo		9 794	221	68	10 083		31
Rezidenčná starostlivosť a sociálna práca		1 036	17	4	1 057		0
Umenie, zábava a rekreácia		5 004	113	33	5 150		10
Ostatné činnosti		20 400	119	19	20 538		1

Tab. č. 30: Počet fyzických osôb - podnikateľov podľa jednotlivých odvetví a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2017

Odvetvie podľa SK NACE	Hrubšie členenie odvetví	Veľkostné kategórie podnikov				
		Mikropodniky (0 - 9)	Malé podniky (10 - 49)	Stredné podniky (50 - 249)	Spolu MSP (0 - 249)	Spolu MSP (0 - 249)
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	Pôdohospodárstvo	17 632	54	1	17 687	17 687
Ťažba a dobývanie	Priemysel	34	0	0	34	52 309
Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov		1 530	92	10	1 632	
Výroba textilu, odevov, kože a kožených výrobkov		4 121	40	0	4 161	
Výroba drevených a papierových výrobkov, tlač		9 899	40	1	9 940	
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov		4	0	0	4	
Výroba chemikálií a chemických produktov		106	0	0	106	
Výroba základných farmaceutických výrobkov		3	0	0	3	
Výroba výrobkov z gumy a plastu		2 478	21	2	2 501	
Výroba kovov a kovových konštrukcií		23 929	47	3	23 979	
Výroba počítačových, elektronických výrobkov		416	0	0	416	
Výroba elektrických zariadení		792	1	0	793	
Výroba strojov a zariadení inde nezaraďovaných		639	8	1	648	
Výroba dopravných prostriedkov		127	4	0	131	
Ostatná výroba, oprava a inštalácia strojov a zariadení		7 420	36	1	7 457	
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu		21	0	0	21	
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd		479	3	1	483	
Stavebníctvo	Stavebníctvo	74 755	132	6	74 893	74 893
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel	Obchod	71 184	485	18	71 687	71 687
Doprava a skladovanie	Doprava, informácie	10 891	40	0	10 931	10 931
Ubytovacie a stravovacie služby	Ubytovanie a stravovanie	11 296	245	6	11 547	11 547
Nakladateľské, audiovizuálne a rozhlasové činnosti	Doprava, informácie	3 410	2	1	3 413	11 197
Telekomunikácie		25	0	0	25	
IT a ostatné informačné služby		7 759	0	0	7 759	
Finančné a poisťovacie činnosti	Obchodné služby	11 520	3	2	11 525	68 967
Činnosti v oblasti nehnuteľností		1 992	6	0	1 998	
Právne a účtovnícke činnosti, poradenstvo v oblasti riadenia, architektonické činnosti, technické testovanie a analýzy		30 429	28	1	30 458	
Vedecký výskum a vývoj		216	0	0	216	
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti		11 155	7	0	11 162	
Administratívne a podporné služby		13 575	31	2	13 608	
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	Ostatné služby	0	0	0	0	29 108
Vzdelávanie		4 972	4	0	4 976	
Zdravotníctvo		3 811	3	0	3 814	
Rezidenčná starostlivosť a sociálna práca		702	0	0	702	
Umenie, zábava a rekreácia		2 335	6	0	2 341	
Ostatné činnosti		17 267	8	0	17 275	

Tab. č. 31: Počet živnostníkov podľa jednotlivých odvetví a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2017

Odvetvie podľa SK NACE	Hrubšie členenie odvetví	Veľkostné kategórie podnikov				
		Mikropodniky (0 - 9)	Malé podniky (10 - 49)	Stredné podniky (50 - 249)	Spolu MSP (0 - 249)	Spolu MSP (0 - 249)
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	Pôdohospodárstvo	12 381	45	1	12 427	12 427
Ťažba a dobývanie	Priemysel	31			31	52 278
Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov		1 515	92	10	1 617	
Výroba textilu, odevov, kože a kožených výrobkov		4 121	40		4 161	
Výroba drevených a papierových výrobkov, tlač		9 899	40	1	9 940	
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov		4			4	
Výroba chemikálií a chemických produktov		106			106	
Výroba základných farmaceutických výrobkov		3			3	
Výroba výrobkov z gumy a plastu		2 478	21	2	2 501	
Výroba kovov a kovových konštrukcií		23 929	47	3	23 979	
Výroba počítačových, elektronických výrobkov		416			416	
Výroba elektrických zariadení		792	1		793	
Výroba strojov a zariadení inde nezaraďovaných		638	8	1	647	
Výroba dopravných prostriedkov		127	4		131	
Ostatná výroba, oprava a inštalácia strojov a zariadení		7 416	36	1	7 453	
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu		13			13	
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd		479	3	1	483	
Stavebníctvo	Stavebníctvo	74 750	132	6	74 888	74 888
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel	Obchod	71 129	485	18	71 632	71 632
Doprava a skladovanie	Doprava, informácie	10 032	37	0	10 069	10 069
Ubytovacie a stravovacie služby	Ubytovanie a stravovanie	11 295	245	6	11 546	11 546
Nakladateľské, audiovizuálne a rozhlasové činnosti	Doprava, informácie	3 409	2	1	3 412	11 196
Telekomunikácie		25	0	0	25	
IT a ostatné informačné služby		7 759	0	0	7 759	
Finančné a poisťovacie činnosti	Obchodné služby	4 040	3	2	4 045	54 152
Činnosti v oblasti nehnuteľností		1 979	6	0	1 985	
Právne a účtovnícke činnosti, poradenstvo v oblasti riadenia, architektonické činnosti, technické testovanie a analýzy		24 633	14	0	24 647	
Vedecký výskum a vývoj		216	0	0	216	
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti		9 723	7		9 730	
Administratívne a podporné služby		13 502	25	2	13 529	
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	Ostatné služby	0	0	0	0	25 759
Vzdelávanie		4 972	4	0	4 976	
Zdravotníctvo		494	1	0	495	
Rezidenčná starostlivosť a sociálna práca		691	0	0	691	
Umenie, zábava a rekreácia		2 316	6	0	2 322	
Ostatné činnosti		17 267	8	0	17 275	

Tab. č. 32: Počet právnických osôb - podnikov podľa jednotlivých odvetví a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2017

Odvetvie podľa SK NACE	Hrubšie členenie odvetví	Veľkostné kategórie podnikov					
		Mikropodniky (0 - 9)	Malé podniky (10 - 49)	Stredné podniky (50 - 249)	Spolu MSP (0 - 249)	Spolu MSP (0 - 249)	Veľké podniky (250 a viac)
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	Pôdohospodárstvo	6 434	773	163	7 370	7 370	2
Tažba a dobývanie	Priemysel	139	41	14	194	23 035	2
Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov		2 038	329	117	2 484		26
Výroba textilu, odevov, kože a kožených výrobkov		1 545	203	95	1 843		20
Výroba drevených a papierových výrobkov, tlač		4 070	319	59	4 448		12
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov		24	1	1	26		1
Výroba chemikálií a chemických produktov		326	41	26	393		5
Výroba základných farmaceutických výrobkov		10	8	6	24		3
Výroba výrobkov z gumy a plastu		1 358	291	152	1 801		45
Výroba kovov a kovových konštrukcií		4 241	619	224	5 084		33
Výroba počítačových, elektronických výrobkov		733	56	32	821		12
Výroba elektrických zariadení		619	73	75	767		33
Výroba strojov a zariadení inde nezaradených		672	153	101	926		32
Výroba dopravných prostriedkov		262	51	75	388		62
Ostatná výroba, oprava a inštalácia strojov a zariadení		1 933	278	87	2 298		18
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu		380	96	26	502		11
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd		885	106	45	1 036		11
Stavebníctvo	Stavebníctvo	18 390	1 221	174	19 785	19 785	16
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel	Obchod	44 985	2 989	426	48 400	48 400	90
Doprava a skladovanie	Doprava, informácie	9 512	938	207	10 657	10 657	53
Ubytovacie a stravovacie služby	Ubytovanie a stravovanie	7 096	867	91	8 054	8 054	6
Nakladateľské, audiovizuálne a rozhlasové činnosti	Doprava, informácie	2 280	52	12	2 344	11 954	4
Telekomunikácie		240	25	12	277		6
IT a ostatné informačné služby	Obchodné služby	8 929	322	82	9 333	73 846	18
Finančné a poisťovacie činnosti		580	86	41	707		21
Činnosti v oblasti nehnuteľností		12 707	397	46	13 150		2
Právne a účtovnícke činnosti, poradenstvo v oblasti riadenia, architektonické činnosti, technické testovanie a analýzy		25 902	753	103	26 758		17
Vedecký výskum a vývoj		523	31	8	562		0
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti		9 978	298	34	10 310		6
Administratívne a podporné služby		21 263	873	223	22 359		47
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	Ostatné služby	5	2	4	11	15 704	2
Vzdelávanie		2 914	68	15	2 997		3
Zdravotníctvo		5 983	218	68	6 269		31
Rezidenčná starostlivosť a sociálna práca		334	17	4	355		0
Umenie, zábava a rekreácia		2 669	107	33	2 809		10
Ostatné činnosti		3 133	111	19	3 263		1

Tab. č. 33: Rozdelenie sektorov priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne priemyselnej výroby na základe klasifikácie SK NACE

Technologický sektor	Odvetvia výroby podľa SK NACE Rev. 2
Vysoká technológia	21 výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceut. prípravkov 26 výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov 30.3 výroba lietadiel a kozmických lodí a podobných zariadení
Stredne vysoká technológia	20 výroba chemikálií a chemických produktov 25.4 výroba zbraní a munície 27 až 29 výroba elektrických zariadení; výroba strojov a zariadení i.n.; výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov 30 výroba ostatných dopravných prostriedkov bez 30.1 stavba lodí a člnov a bez 30.3 výroba lietadiel a kozmických lodí a podobných zariadení 32.5 výroba lekárskeho a dentálneho nástroja a potrieb
Stredne nízka technológia	18.2 reprodukcia záznamových médií 19 výroba koksu a rafinovaných ropných produktov 22 až 24 výroba výrobkov z gumy a plastu; výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov; výroba a spracovanie kovov 25 výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení bez 25.4 výroba zbraní a munície 30.1 stavba lodí a člnov 33 oprava a inštalácia strojov a prístrojov
Nízka technológia	10 až 17 výroba potravín; výroba nápojov; výroba tabakových výrobkov; výroba textilu; výroba odevov; výroba kože a kožených výrobkov; spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu; výroba papiera a papierových výrobkov 18 tlač a reprodukcia záznamových médií bez 18.2 reprodukcia záznamových médií 31 výroba nábytku 32 iná výroba bez 32.5 výroba lekárskeho a dentálneho nástroja a potrieb
Spracovateľský priemysel spolu	10 až 33

Tab. č. 34: Rozdelenie sektorov služieb podľa znalostnej intenzity a technologickej úrovne služieb na základe klasifikácie SK NACE

Technologický sektor	Odvetvia služieb podľa SK NACE Rev. 2
Znalostne intenzívne služby	
Znalostne intenzívne služby s vysokou technológiou	59 až 63 výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok; činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie; telekomunikácie; počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby; informačné služby 72 vedecký výskum a vývoj
Znalostne intenzívne trhové služby (bez služieb s vysokou technológiou a finančného sprostredkovania)	50 vodná doprava 51 letecká doprava 69 až 71 právne a účtovnícke činnosti; vedenie firiem, poradenstvo v oblasti riadenia; architektonické a inžinierske činnosti, technické testovanie, analýzy 73 až 74 reklama a prieskum trhu; ostatné odborné, vedecké a technické činnosti 78 sprostredkovanie práce 80 bezpečnostné a pátracie služby
Znalostne intenzívne finančné služby	64 až 66 finančné služby okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia; poistenie, zaistenie a dôchodkové zabezpečenie okrem povinného sociálneho poistenia; pomocné činnosti finančných služieb a poistenia
Ostatné znalostne intenzívne služby	58 nakladateľské činnosti 75 veterinárne činnosti 84 verejná správa a obrana; povinné sociálne poistenie 85 až 93 vzdelávanie; zdravotníctvo; starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť); sociálna práca bez ubytovania; tvorivé, umelecké a zábavné činnosti; činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení; činnosť herní a stávkových zariadení; športové, zábavné a rekreačné činnosti
Znalostne menej intenzívne služby	
Znalostne menej intenzívne trhové služby	45 až 47 veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov; veľkoobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov; maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov 49 pozemná doprava a doprava potrubím 52 skladové a pomocné činnosti v doprave 55 až 56 ubytovanie; činnosti reštaurácií a pohostinstiev 68 činnosti v oblasti nehnuteľností 77 prenájom a lízing 79 činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti 81 činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou 82 administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti 95 oprava počítačov, osobných potrieb pre domácnosti
Ostatné znalostne menej intenzívne služby	53 poštové služby a služby kuriérov 94 činnosti členských organizácií 96 ostatné osobné služby 97 až 99 činnosti domácností ako zamestnávateľov domáceho personálu; nediferencované činnosti v domácnostiach produkujúce tovary a služby na vlastné použitie; činnosti extrateritoriálnych organizácií a združení
Služby spolu	45 až 99

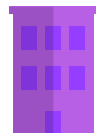
Príloha: Infografika

Početnosť malých a stredných podnikov

Veľkostná štruktúra MSP

mikropodniky

0 - 9 zamestnancov

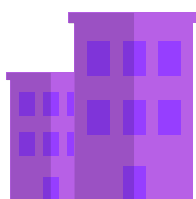
550 016

97,0 %

↑ 1,5 %

malé podniky

10 - 49 zamestnancov

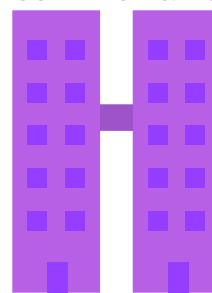
14 159

2,5 %

↑ 11,8 %

stredné podniky

50 - 249 zamestnancov

2 956

0,5 %

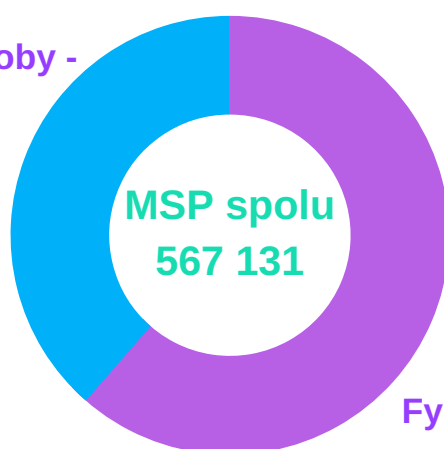
↑ 7,8 %

Právne formy MSP

Právnické osoby -

podniky

39%

323 947 živnostníci

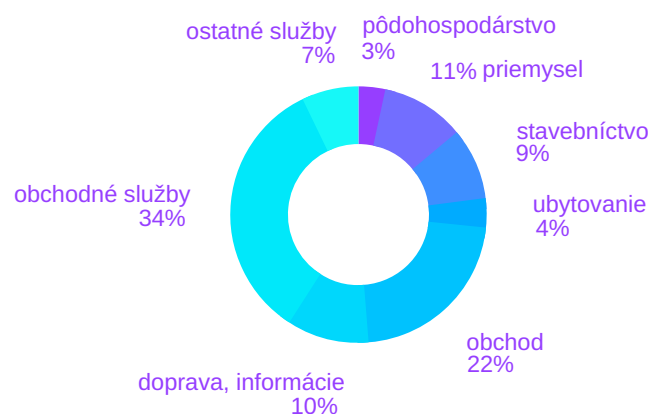
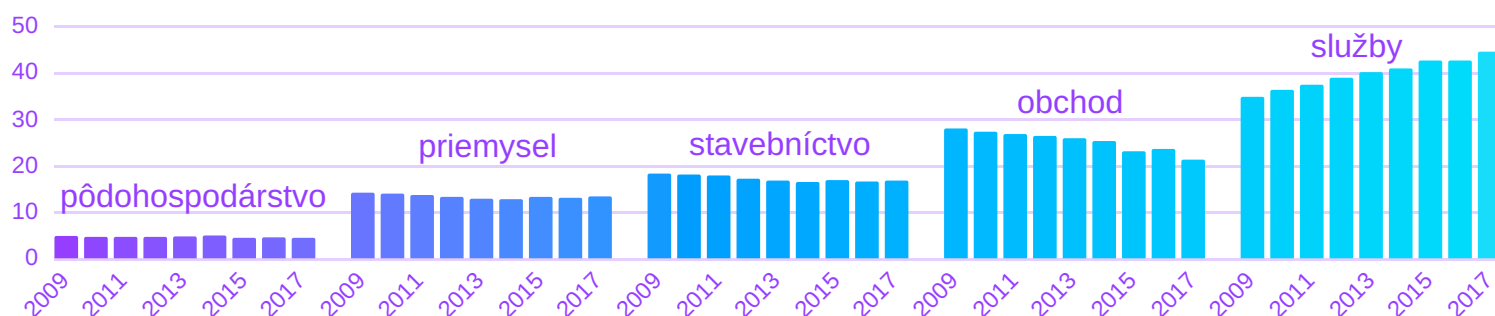
19 124 slobodné povolania

5 255 SHR

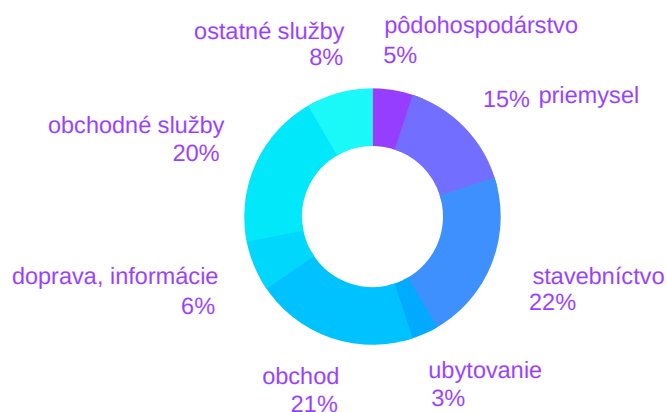
61%

Fyzické osoby -
podnikatelia

Odvetvová štruktúra MSP

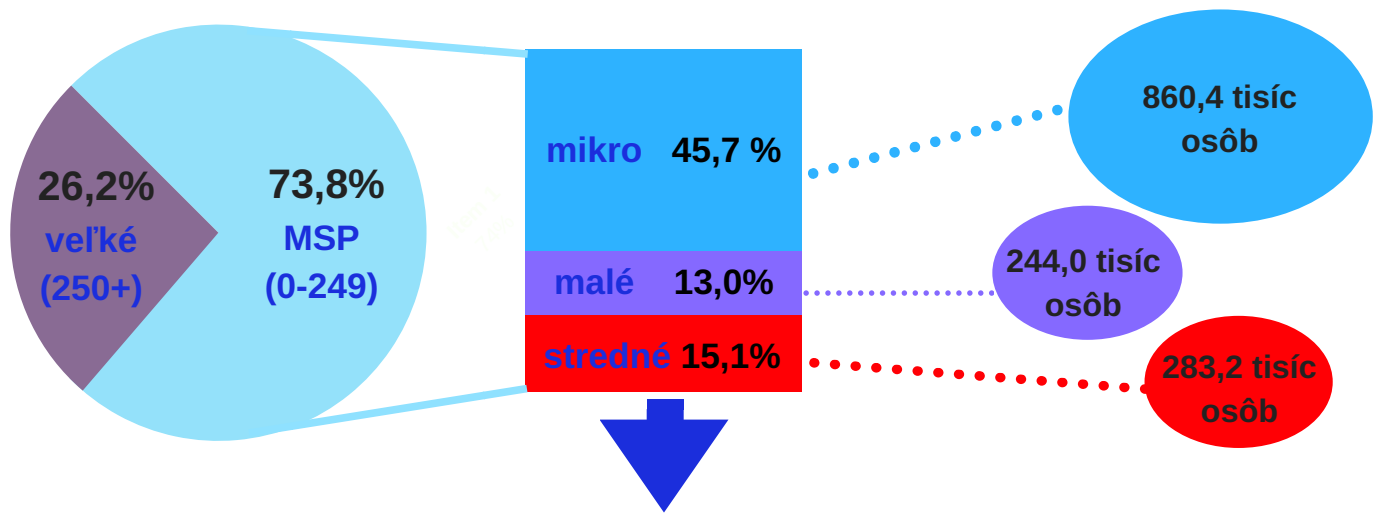

PO - podniky
FO - podnikatelia

Zamestnanosť v malých a stredných podnikoch

Štruktúra zamestnanosti podľa veľkostných kategórií podnikov (2017)

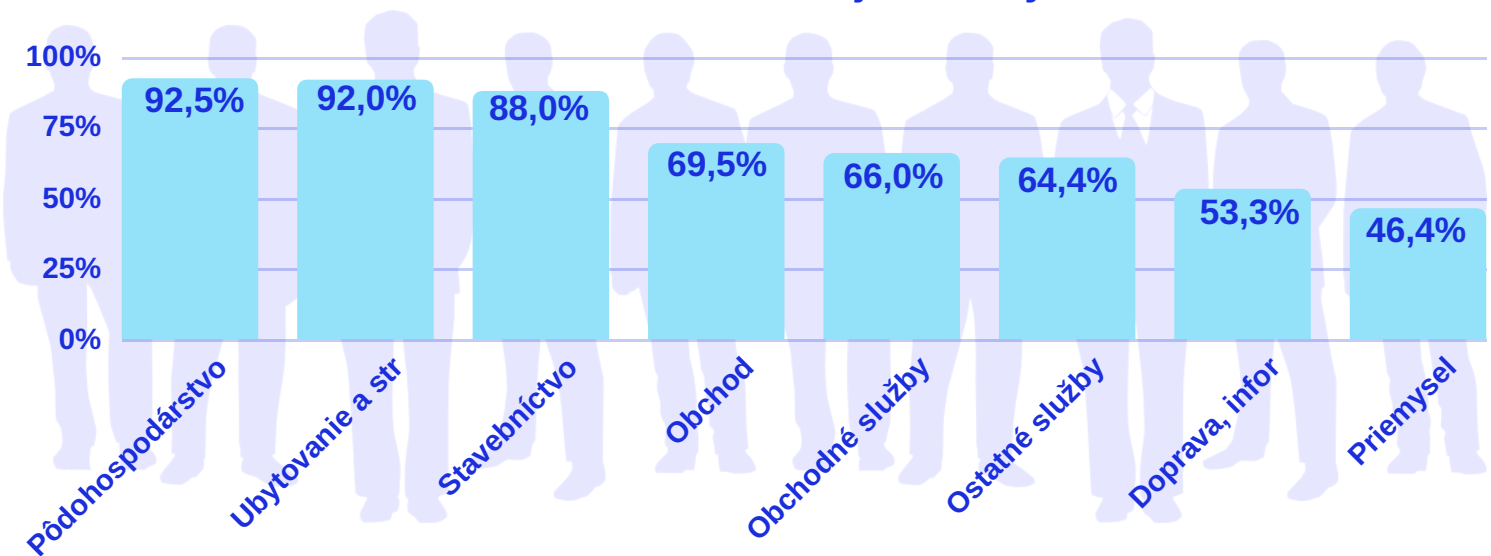

1 387,6 tisíc osôb je zamestnaných v malých a stredných podnikoch (2017)

Vývoj početnosti zamestnaných osôb v MSP

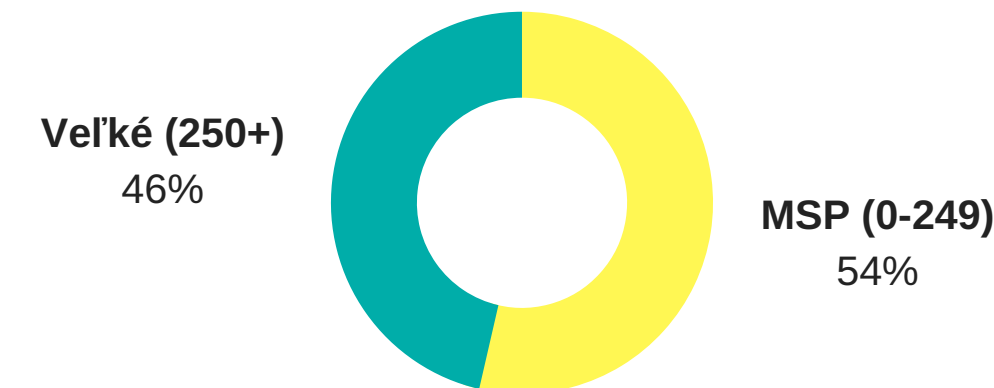

Podiel MSP-PO na zamestnanosti v jednotlivých odvetviach

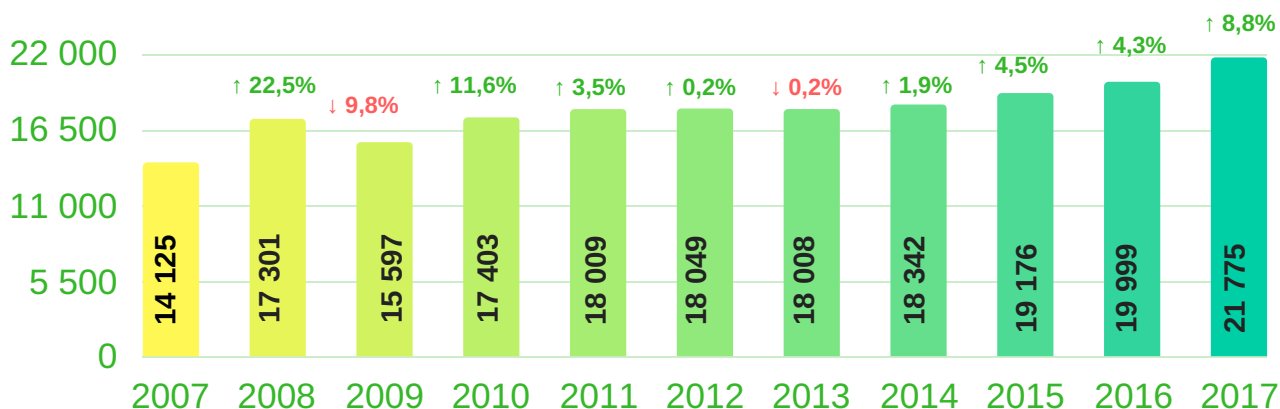

Pridaná hodnota malých a stredných podnikov (2017)

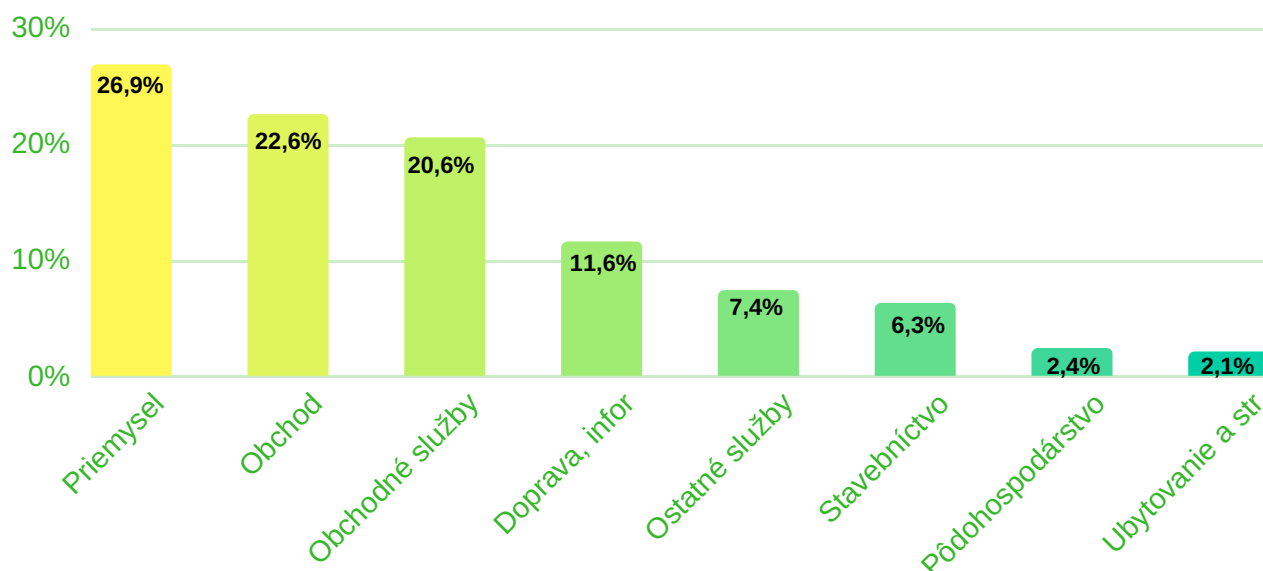
Štruktúra pridanej hodnoty (PH) podnikov

Vývoj výšky PH nefinančných MSP - PO (v mil. Eur)

Odvetvová štruktúra PH MSP - PO

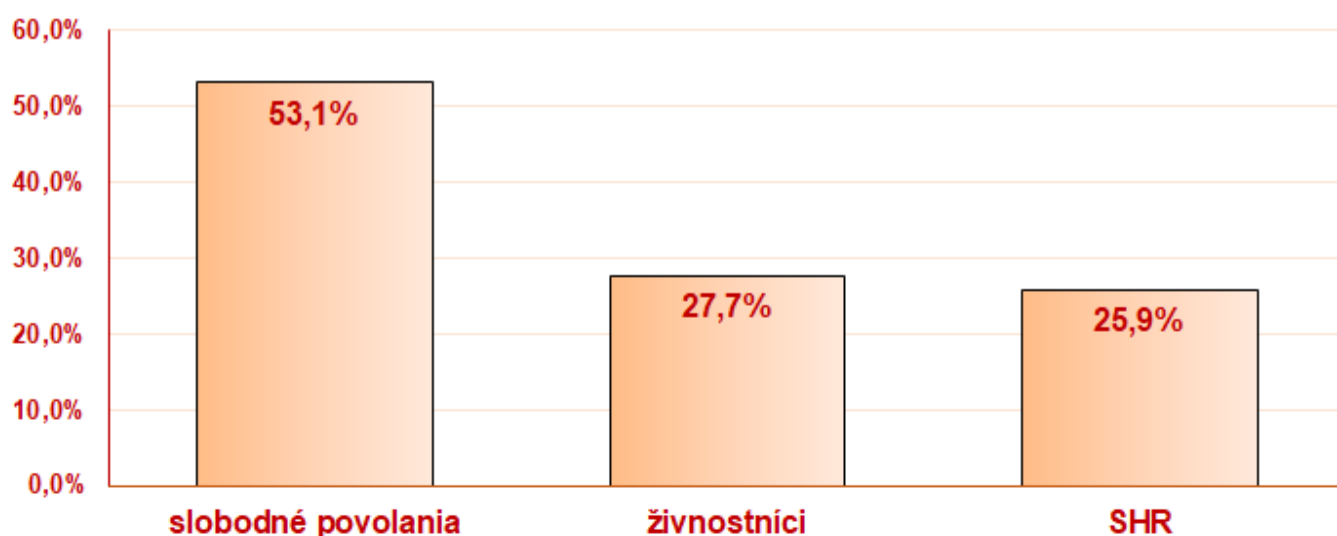

Zastúpenie žien na Slovensku (2017)

Zastúpenie žien v rámci FO - podnikateľov

Právne formy FO - podnikateľov (2017)

Zastúpenie žien na celkovom počte FO - podnikateľov v období rokov 2008 - 2017

